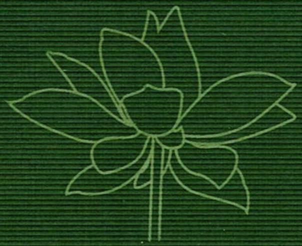
ปลูกดอกบัวที่ใจ

พระอาจารย์สงบ มนัสสันโต

วัดสันติธรรมาราม อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี

ปลูกดอกบัวที่ใจ โดย พระอาจารย์สงบ มนัสสันโต วัดสันติธรรมาราม จังหวัดราชบุรี

ปลูกดอกบัวที่ใจ

โดย

พระอาจารย์สงบ มนัสสันโต

วัดสันติธรรมาราม อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี

ปลูกดอกบัวที่ใจ

โดย พระอาจารย์สงบ มนสฺสนฺโต

พิมพ์ครั้งที่ ๑	:	มิถุนายน ๒๕๔๖
จำนวนพิมพ์	:	๓,๐๐๐ เล่ม
พิมพ์ครั้งที่ ๒	:	สิงหาคม ๒๕๔๖
จำนวนพิมพ์	:	๒,๐๐๐ เล่ม
พิมพ์ครั้งที่ ๓	:	มิถุนายน ๒๕๔๗
จำนวนพิมพ์	:	๒,๐๐๐ เล่ม
จัดทำโดย	:	คณะศิษยานุศิษย์
ISBN	:	974-91327-6-9

ข้อมูลบรรณานุกรมของหอสมุดแห่งชาติ

พระอาจารย์สงบ มนัสสันโต
ปลูกดอกบัวที่ใจ, กรุงเทพ, ศิลป์สยามบรรจุภัณฑ์
และการพิมพ์, 2546.
196 หน้า
I.พระอาจารย์สงบ มนัสสันโต II.ชื่อเรื่อง
ISBN 974-91327-6-9

พิมพ์ที่ : บริษัท ศิลป์สยามบรรจุภัณฑ์และการพิมพ์ จำกัด
๔๙ หมู่ ๑ ซอยเพชรเกษม ๖๙ ถนนเลียบคลองภาษีเจริญฝั่งเหนือ
แขวงหนองแขม เขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร
โทร. ๐-๒๔๔๔-๓๓๕๑-๙ โทรสาร ๐-๒๔๔๔-๐๐๗๘

คำนำ

หนังสือ **"ปลูกดอกบัวที่ใจ"** นี้ คณะศิษยานุศิษย์ได้จัดทำขึ้นจากเทปบันทึกธรรมที่ พระอาจารย์สงบ มนสฺสนฺโต ได้เมตตาให้การอบรมสั่งสอนแก่บรรดาพระภิกษุสามเณรและฆราวาสทั่วไป ที่ได้มีโอกาสมาศึกษาธรรมปฏิบัติกับท่านเป็นเวลาหลายปี ด้วยความอดทนในการให้การอบรมสั่งสอนของท่านพระอาจารย์ เพื่อว่าลูกศิษย์และผู้ใคร่ในธรรมปฏิบัติทั้งหลายจะได้มีที่พึ่ง และปฏิบัติตน ดำรงตนได้ถูกต้องตามหลักธรรมอันแท้จริงของพระพุทธศาสนา ที่พระบรมศาสดาได้ทรงแสดงไว้ดีแล้วนั่นเอง

ด้วยพระธรรมเทศนาที่ท่านพระอาจารย์ได้แสดงไว้ในโอกาสต่างๆ ที่บรรดาศิษยานุศิษย์ได้รวบรวมจัดทำขึ้น เพื่อน้อมถวายเป็น "อาจริยบูชา" นี้ เป็นพระธรรมที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติล้วนๆ ของท่านพระอาจารย์ พระผู้ซึ่งเป็นผู้ปฏิบัติดี(สุปฏิปันโน) ปฏิบัติตรง (อุชุปฏิปันโน) และปฏิบัติเพื่อรู้แจ้งเห็นจริงในธรรมที่ควรรู้ควรเห็น (ญายปฏิปันโน) โดยได้ยึดแนวทางหรือปฏิปทาข้อปฏิบัติของพ่อแม่ครูอาจารย์ มีองค์หลวงปู่เสาร์ องค์หลวงปู่มั่น องค์หลวงตามหาบัวเป็นต้น เป็นข้อปฏิบัติตลอดมาจนกระทั่งถึงปัจจุบัน

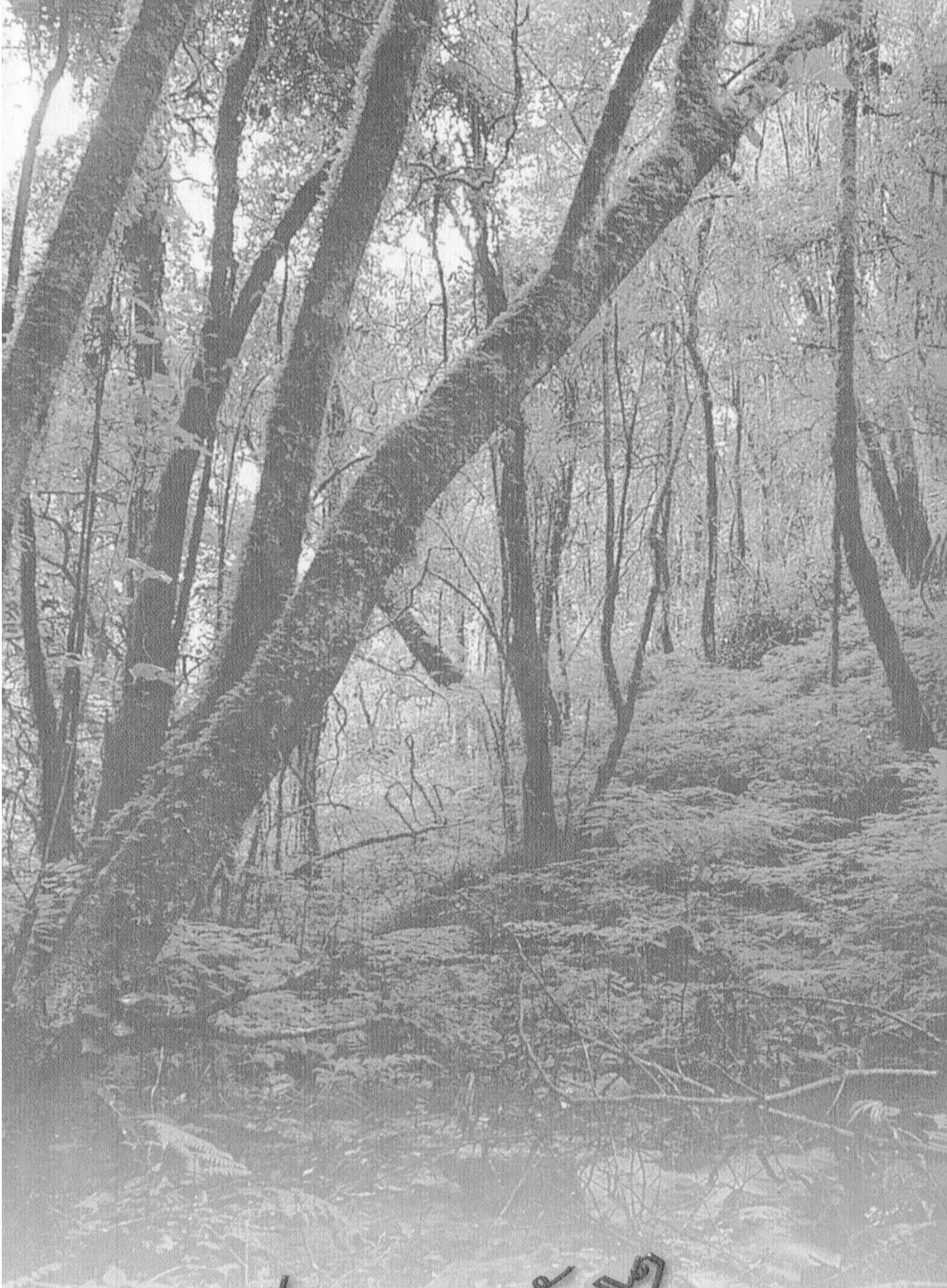
ผู้ได้มีโอกาสศึกษาธรรมปฏิบัติที่ท่านพระอาจารย์ได้แสดงไว้นี้ จะได้รับผลในการประพฤติปฏิบัติอย่างไม่ต้องสงสัย มากน้อยตามนิสัยวาสนา ศรัทธาความเพียรของแต่ละท่านแต่ละบุคคล

อนึ่ง หนังสือ "ปลูกดอกบัวที่ใจ" นี้ สำเร็จลุล่วงได้ด้วยดีอย่างอัศจรรย์ ก็ด้วยแรงใจศรัทธา ปสาทะและความพากเพียรของนักเสียสละทุกท่าน ผู้มุ่งอรรถมุ่งธรรม ในอันสร้างทานบารมี(ธรรมทาน) จนสำเร็จในครั้งนี้ คณะผู้จัดทำขออนุโมทนาในใจใฝ่กุศลของทุกๆ ท่าน

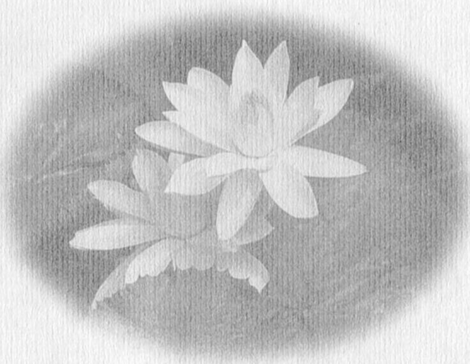
ขอให้สมหวังในสิ่งที่หวัง ได้เห็นธรรมที่พระบรมศาสดาได้ทรงแสดงไว้ดีแล้ว ทุกท่านเทอญ.

คณะผู้จัดทำ
๑๒ มิถุนายน ๒๕๔๗

สารบัญ

ปลูกดอกบัวที่ใจ

ดินไง ดินที่กายเรานี่ ทำไมเราไม่ปลูกดอกบัวขึ้นมาในหัวใจล่ะ ชาตินี้จะปล่อยให้มันตายโดยเปล่าประโยชน์หรือ พระพุทธเจ้าสอนอย่างนี้นะ แล้วเราว่าเราเป็นชาวพุทธเชื่อพระพุทธเจ้า มันเชื่อที่ปาก ใจมันค้านนะ พระพุทธเจ้าสอนมองไม่เห็นเลยล่ะ...

ปลูกดอกบัวที่ใจ

แสดง ณ วัดสันติธรรมาราม อ.โพธาราม จ.ราชบุรี
วันที่ ๒๔ สิงหาคม ๒๕๓๘

ถ้าภาวนาดี ใจจะสงบ แต่ส่วนใหญ่ที่เราภาวนากันไม่สงบ เวลาสงบมันเป็นผล มันได้น้อย ลงแรงไปแล้วไม่ได้ผล เพราะเรามองข้ามไปหมด ชุบมือเปิบ เดี๋ยวนี้อะไรก็เจริญ หัวใจเราก็ว่าเจริญด้วย เจริญเอาของง่ายๆ นะ ถ้าว่าของง่ายของสะดวกสบายทางโลกเป็นประโยชน์มากเลย อยู่กับครูบาอาจารย์ ครูบาอาจารย์สอนว่า "สิ่งใดที่เป็นประโยชน์ทางโลกมันให้ผลกับทางปฏิบัติเป็นทางลบ"

เช่น ข่าวสารทางโลก เป็นประโยชน์มากเลย แต่ในทางปฏิบัติมันเป็นโทษ ถึงเป็นข่าวจริงก็ทำให้หัวใจฟุ้งซ่าน มันรู้เข้าไปแล้วมันฟุ้งซ่านนะ อย่างเช่น เรื่องเกิดภายนอกประเทศ กว่าจะมาถึงประเทศไทย เรื่องมันสงบไปแล้ว เราจะแก้ไขไม่ได้เลย แต่พอเรารู้ขึ้นมาหัวใจเราจะพองโตไปกับเขานะ ถ้าเป็นทางปฏิบัติมันจะติดขัดไปเลยล่ะ แต่ถ้าเป็นโลกเขาเป็นประโยชน์

ฉะนั้น ของที่เป็นประโยชน์โลก บางอย่างมันก็เป็นโทษกับการปฏิบัติ แต่พอปฏิบัติขึ้นมามันก็จะเอาแต่สะดวกสบายไง เรามองข้ามหมดเลย **ความสะดวกสบายนี่คือความเคยใจ** มันชอบสะดวกชอบสบาย กิเลสมันหัวเราะเยาะเลย เนี่ยกิเลสมันหลอกคนง่ายนิดเดียว

ว่ามันจะลำบากเปล่า ว่านี่ละ "อัตตกิลมถานุโยค" คิดแต่อย่างนั้นว่าจะลำบาก

ใจนี้สำคัญ **หลวงปู่ฝั้น**ท่านพูดไว้ว่า "ต้นซุงไม่เคยเข้าตาใครนะ มีแต่ผงและฝุ่น เข้าตาคน" ความผิดเล็กน้อย เราเห็นว่าเล็กน้อยแต่ความจริงไม่ใช่ของเล็กน้อยนะ

คนจะเสียก็เพราะเหตุนี้แหละ เขื่อนมันจะแตกก็เพราะตามด เราเห็นเป็นของเล็กน้อยทุกอย่าง เป็นของเล็กน้อยหมดเลย ก็เลยกลายเป็นการเคยตัว พอจะมานั่งสมาธิ เห็นมั้ย หัวใจมันออกตรงนั้นละ แล้วว่าปฏิบัติไม่ได้ผลไง มันจะได้ผลหรือไม่ได้ผลต้องเริ่มที่ **ศีล สมาธิ ปัญญา** อย่างเรามี ทาน ศีล ภาวนา พระพุทธเจ้าทรงสอนที่ทานก่อนนะ เริ่มต้นจากการให้ทาน การให้ทานมันต้องต่อสู้กับความ "ไม่อยากให้" ความตระหนี่ถี่เหนียวในใจก่อน เราได้มาด้วยความลำบากใครอยากจะให้คนอื่นง่ายๆ ใช่ไหม ยกเว้นแต่เห็นผล

พูดถึงเราชาวพุทธ มีอยู่ส่วนหนึ่ง นับถือตามประเพณี อีกส่วนหนึ่งนับถือตามพ่อแม่ คือนับถือตามกันมา เราเป็นชาวพุทธก็ต้องทำบุญตักบาตร

แต่ผู้ที่หัวใจที่เป็นธรรม รู้จักว่าเป็นประโยชน์ แสวงหานะ คือหลักธรรมที่พระพุทธเจ้าสอนไว้ สิ่งที่เราได้มาเป็นของบริสุทธิ์ เราทำบุญด้วยสุจริต สัมมาอาชีวะใช่ไหม ต้องอาบเหงื่อต่างน้ำมากว่าจะได้เงินได้ทองมา ไปซื้อของทำบุญทำทาน ทำเพื่ออะไร?

หัวใจก่อนจะทำ หัวใจก็ต้องคัดค้าน ผู้ทำใหม่ๆ แต่ผู้ทำเป็นปรกติแล้วจะไม่คัดค้าน จะแสวงหาสิ่งที่ดีที่เป็นประโยชน์ เวลาจะไปทำบุญ ทำทาน ควรทำที่ไหนล่ะ คนที่เป็นเขาก็จะแสวงหาเขาไม่ทำทั่วไป เนื้อนาดี ดินดี ดินดำ น้ำดี หว่านข้าว ข้าวก็ออกรวงสวย

แต่เวลาคนมันตกทุกข์ได้ยากมีความจำเป็นน่ะ พระพุทธเจ้าสอนเรื่องสังฆทานไว้ ถ้าจะทำเฉพาะกับครูบาอาจารย์ กับพระที่ดีแล้วถ้าเราไม่เจอพระที่ดีจะทำอย่างไร มันทำให้ทำลายโอกาสใช่ไหม แต่โอกาสนั้นเราก็ว่าไปเถอะ เพราะตอนนี้เรารู้จักแล้ว

คนลืมตากับคนปิดตา คนลืมตาอย่างหนึ่ง คนตาฝ้าตาฟางอย่างหนึ่ง แต่เราตาใสเรารู้จักอะไรผิดอะไรถูก สิ่งใดผิดสิ่งใดถูกเราก็เลือกจริงไหม คนมีปัญญา เราไม่ใช่คนโง่ เมื่อก่อนเคยโง่ก็ยอมรับว่าโง่ เดี๋ยวนี้ไม่โง่เหมือนเก่าแล้ว

มีปัญญาก็ต้องแสวงหาสิ อาหารการกินยังต้องคัดเลือก อันนี้อร่อย อันนี้ไม่อร่อย อันนี้ให้โทษแก่ร่างกาย อันนี้ให้ประโยชน์แก่ร่างกาย อันนั้นร่างกาย อันนี้หัวใจ หัวใจก็ต้องกินสิ่งที่ดีใช่ไหม อาหารที่ดี สิ่งที่ดี น้ำที่ดี ก็อยากแสวงหาครูบาอาจารย์ที่ดีว่าอย่างนั้นเถอะ พอมีทานใจมันอ่อน ใจมันอ่อนไหว อ่อนกับจิตใจแข็งกระด้างน่ะ จิตใจแข็งกับจิตใจกระด้างน่ะ

มันแสดงกิริยากระด้าง แล้วพอกระด้างนี่ สิ่งที่กระด้างก็เข้ากับของกระด้าง หัวใจแข็งอย่างนั้นมันก็เข้ากับเรื่องอารมณ์รุนแรงใช่ไหม อย่างเรื่องการทำความผิดน่ะ เราว่ากระด้างๆ มันรุนแรงไปหมด มีนะกับคำว่า “เลือดเย็น”

ความเลือดเย็นเห็นไหม ฆ่ากันได้นิ่มๆ นั่นน่ะ ไอ้กระด้างมันหมายถึงจิตใจทำความชั่ว กระด้างอย่างแบบวัตถุนั่นอีกเรื่องหนึ่ง มันก็ต้องเริ่มจากตรงนั้นมา มีทาน มีศีล มีศีลเพื่อให้ปกติไง ไม่ให้ออกไปฟุ้งซ่านมากนัก

มีศีลมันจะบอกสิ่งนี้ผิด สิ่งนี้ถูก นี่มันก็คัดมาอีกชั้นหนึ่งจากทาน จากทานพวกนี้เป็นประโยชน์ เราเป็นคนเป็นประโยชน์แล้ว ไม่ได้เป็นผลลบกับโลกตลอด เกิดมาแล้วรกโลก เกิดมาเป็นประโยชน์เห็นไหม เป็นประโยชน์ต่อโลก ทำคุณประโยชน์กับโลก โลกนอกกับโลกใน เป็นประโยชน์กับตัวเองได้หรือยัง ตัวเองนะเป็นประโยชน์ได้หรือยัง เป็นประโยชน์กับตัวเองก่อน

พระพุทธเจ้าถึงได้สอนไง เป็นประโยชน์แก่เราด้วย เป็นประโยชน์แก่โลกด้วย ปัจจุบันนี้ ทำความดีให้ผลเป็นสุข ตายไปเห็นไหม

คำว่า “ตายไป” ปัจจุบันนี้เป็นสุข ตายไปโลกหน้าก็เป็นสุข ปัจจุบันนี้ให้ผลเป็นทุกข์ แล้วตายไปมันจะไปไหน มันจะไม่ให้ผลเป็นทุกข์หรือ ก็ให้ผลเป็นทุกข์

มันต้อง **สุคโต** ปัจจุบันนี้สุคโต อยากจะมีความสุขต่อไปข้างหน้าน่ะ ตายไปอยากไปสวรรค์ ไปอินทร์ ไปพรหม สุคโตในอนาคตก็ต้องปัจจุบันนี้แหละไป ปัจจุบันนี้สุคโต ปัจจุบันนี้เป็นสุข ทำสุขให้เกิดในปัจจุบันนี้ เพราะหัวใจมันรวดเร็ว เวลาไปมันไปเร็วมาก จรวดยิงออกจากฐานน่ะ นี่มันพร้อมหมด ร่างกายนี้เป็นฐาน หัวใจนี้มันยิงออกไป เวลาตายมันสลัดกายทิ้งไว้เฉยๆ นี่แหละ แต่หัวใจนั้นมันยิงออกไป แล่นจรวดออกไปนะ ออกจากฐานนี้ไป

ต้องให้ดี มีศีล มีศีลแล้วมาภาวนา กว่าจะภาวนานะ เราควรให้ทาน จากถือศีลน่ะ ถือศีลก็ดู สมัยปัจจุบันนี้ จะรับกันศีล ๔ ศีล ๕ ไม่ยอมรับน่ะ มีศีลแล้วก็ภาวนา คนเรามันเข้ามาอย่างนั้นแหละ จากหยาบมาหาละเอียด

การภาวนานี่นึกว่าภาวนาง่ายๆ หรือ เราว่าเราจะภาวนานี่ ดูวัดสิ ดูประชาชนทั่วไป มีใครบ้างเข้ามาทนลำบาก ตัวเองจำศีลก็ไปสักแต่ว่านั่นนะ

แต่ว่าเรามาภาวนานี่ เวลาเราภาวนาเราไม่ได้ผลนะ เราจะเสียใจ เราจะน้อยใจว่าเราไม่มีวาสนา เกิดเป็นมนุษย์นี้แสนยาก เราเห็นมนุษย์มาก เราว่าเกิดเป็นมนุษย์นี่ยากตรงไหน ดูสิมันทั่วโลกอยู่ ไม่ได้เห็นว่าเกิดเป็นสัตว์นี่ เกิดเป็นสัตว์ สัตว์เดรัจฉานนี่อบายภูมินี่ สัตว์เดรัจฉาน นรก เปรต เราไม่เคยเป็นหรือ เคยเป็นมาหมดนะ

แม้แต่พระพุทธเจ้า ก่อนที่จะสำเร็จนะ ก่อนที่พระพุทธเจ้าองค์ที่แล้วมาพยากรณ์ ก็ผ่านมาหมด ต้องผ่านมา ต้องเห็นมา

ของสิ่งนี่มันมีอยู่นี่ ผ่านมาเห็นมา มันเป็นสัญญา จำมาจากใจ เวลาย้อนกลับมันจะได้เห็นหมดล่ะ

นั่นน่ะ เวลามาเกิดเป็นสัตว์อย่างนั้นมันจึงได้ทุกข์ ทุกข์กว่าเรา นี่ถึงว่าเกิดเป็นมนุษย์นี่ไง เอาภพของมนุษย์ไปเปรียบเทียบ เรามีสมบัติ เรามีต้นทุน แล้วมาภาวนานะ ภาวนาเพราะอะไร เพราะสมบัติของใจไง แล้วเวลาทำทานเห็นไหม ทำทานมันเป็นอริยทรัพย์ เวลาให้ออกไปแล้วนี่ฝังลงที่ใจ เป็นทิพย์ เป็นวัตถุอันหนึ่ง

ฟังสิ... คำว่า "วัตถุอันหนึ่ง" อารมณ์เป็นวัตถุอันหนึ่งจริงๆ นะ เราสละวัตถุภายนอกวัตถุสิ่งของไปเท่าไหร่ก็แล้วแต่มันจะหมายลงที่ใจ หมายลงที่ใจเท่านั้น หรือ ใหญ่กว่านั้น อันนั้นมันเป็นวัตถุ เป็นทิพย์สมบัติของใจ

แต่ภาวนานี่มาแก้กิเลส เพราะฉะนั้นถึงว่า ภาวนาที่ว่าแสนยากเพราะว่า ถ้าไม่มีศาสนานี่เราจะภาวนากันอย่างไร มีศาสนาต้องมีพระพุทธเจ้าก่อนใช่ไหม มีพระพุทธเจ้า พระพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรม แล้ววางธรรมนี้ไว้สั่งสอนพวกเรานะ วางธรรมไว้ วางธรรมะนี้

อริยสัจ ๔ ทุกข์ สมุทัย นิโรธ มรรค มรรคคือองค์ ๘ เห็นไหม มรรคมีองค์ ๘ วางมรรคไว้นะ วางทางไว้แล้ว เรามาประสบพบนะ นั่นเรามีโอกาส เห็นมั้ย

เราก็ว่าเราทำบุญทำทานกัน ทำบุญทำทานกันเฉยๆ นั่นมันอีกอย่างหนึ่ง แต่อันนี้มันละเอียดเข้าไป ละเอียดเข้าไปนะ จาก

วัตถุอันเมื่อกี้ที่ว่าเป็นบุญเป็นกุศลที่เขาทำกันนั่นนะมันก็เข้าไปอยู่ในใจ เข้าไปอยู่ในใจก็ไปอยู่เป็นสมบัติ แต่ถ้าภาวนามันไปละกิเลสน่ะ ไปละไอ้ตัวนำ ไอ้ตัวขับเคลื่อนน่ะ กิเลสมันยางเหนียว กิเลสนี้เป็นยางเหนียวนะ มันอยู่ที่ใจ คนตายไป ถ้ามีบุญกุศลมันก็ไปเกิดบนสวรรค์ ไปเกิดบนพรหมโน้น สุดท้ายแล้ว ก็เป็นทุกข์อยู่บนนั้นนะ มีความสุข แต่มีความสุขขนาดไหนมันก็มีความทุกข์เจือไปตลอด

พระพุทธเจ้าสอนนะ สอนเรื่องปัจจุบันธรรมนี่ไง กำหนดจิตให้เป็นสมาธิ มันมีความสุขอย่างยิ่งนะ สมาธิธรรมน่ะ จิตมันสงบที่ว่าเป็นบุญเป็นวัตถุอันหนึ่งน่ะ มันเป็นอารมณ์อันหนึ่ง ฝังลงที่ใจ อารมณ์ไม่ดีอันหนึ่งก็ฝังลงที่ใจ อารมณ์ที่เกิดขึ้น แต่ไอ้ตัวที่จะเกิดขึ้นได้มันเกิดจากตัว **อวิชชา** ตัวนั้นเป็นตัวใจเลย มันฝังแน่นกว่าตัวอารมณ์

อวิชชา ปัจจยา สังขารา สังขารา ปัจจยา วิญญาณัง เห็นไหม

อวิชชา ปัจจยาการ ถึงจะมีสังขารตัวความคิด อวิชชา ปัจจยา สังขารา สังขารา ปัจจยา วิญญานัง ถึงจะมีความรู้สึก วิญญาญูมีความรู้สึกจากตัวความคิดนั้นอีกทีหนึ่ง อันนี้มันให้ผลตลอดเวลาเลย เหมือนไฟนะ ความร้อนของไฟ อวิชชาออกมาคิด มันเป็นความร้อนออกมาเลย พลังงาน แล้วตัววิญญาณรับรู้นั้น เป็นอีกตัวหนึ่ง เป็นอารมณ์ต่างหาก แล้วอย่างที่ว่าทำบุญเสริมขึ้นมา เสริมวัตถุขึ้นมาก็เป็นอันนี้ เป็นอารมณ์อันนี้เข้าไปในใจน่ะ ที่เป็นอารมณ์เข้ามามันจรมาใช่ไหม

แต่ถ้ามันสงบลงนี่มันหมดอันนี้ ความสงบนะ มันเห็นตัวตนจริงๆ ไง จิตเดิมแท้ประภัสสร หมองไปด้วยอุปกิเลส **อุปกิเลสมันจรมา อุปกิเลสก็อารมณ์สิ่งแวดล้อมของใจไง มันจรมาทำให้ใจนี้เศร้าหมอง ทำให้ใจนี้เป็นทุกข์**

เราต้องเอาความสงบ มันเศร้าหมองเราจะทำให้มันใสไง การภาวนาทำให้จิตใจใส จิตใจสะอาด สะอาดออกจากทั้งหมด รวมบุญกุศลด้วย จากบาปจากบุญ ติดบาปก็เป็นอารมณ์อันหนึ่ง ติดบุญก็เป็นอารมณ์อันหนึ่ง ติดโกรธไง ความโกรธทำให้จิตใจหนักหน่วง ความอยากภาวนานี่ก็ติดในบุญ อยากจะภาวนา อยากจะทำความดี แต่ทำแล้วมันไม่ได้ เพราะเป็นความอยาก อยากอันนี้เป็น สมุทัย ครูบาอาจารย์จะสอนไม่ให้อยาก ไม่ให้อยากในผล ให้อยากในเหตุ อยากประพฤติปฏิบัติอยากภาวนา แต่อย่าคาดหมายผลนะ ถ้าคาดหมายเป็นด้นเดา ผู้ใดด้นเดาธรรม เป็นธรรมะด้นเดา เป็นความคิดจินตนาการ... ไม่ใช่ ..

มันจะไม่ใช่อย่างที่เราคิดเด็ดขาดเลย ให้มันเป็นไปตามธรรมชาติของมันเป็น ตั้งสติทำสติไว้ ทำความรู้สึกไว้กับตัวเองตลอดเวลา ถ้ามีความรู้สึก มันก็เป็นการต่อเนื่องสืบต่อ **การสืบต่อนี่มันก็เป็นความเพียร** มีสติใช่ไหม มีสืบต่อเห็นไหม มีสติอยู่พุทโธนั่นก็อยู่ การตั้งสตินั้นก็อยู่ จิตมันก็อยู่ เผลอมันก็ส่งออก เผลอมันก็แว้บออก เผลอมันก็แว้บออก ความแว้บออกนั้นมันเป็นช่องว่างระหว่างสติที่มันสืบต่อไง เผลอมากเท่าไร การงานก็บกพร่องมากเท่านั้น

ถ้าสติมันตามย้ำ ตามย้ำไว้ งานนั้นก็ไม่บกพร่อง จากบกพร่องมหาศาลเลย จากเด็กทำงานหยิบๆ หล่นๆ นะ เราก็เป็นผู้ใหญ่ขึ้นมา เป็นผู้ใหญ่ขึ้นมา ถ้าเราสืบต่อเราพยายามฝึกฝนนะ ฝึกฝนข้างนอกกับฝึกฝนข้างใน

หลวงปู่มั่น สอนไว้เห็นไหม **"แม้แต่ดื่ม แม้แต่เหยียด แม้แต่คู้ แม้แต่พูดทุกอย่างต้องมีสติไว้"**

มันต้องติดเชื้อมาตั้งแต่นั้นน่ะ แต่ส่วนใหญ่แล้วจะมาตั้งสติตอนภาวนานี่ เวลาไม่เห็นผล แล้วมันให้โทษขนาดไหน เห็นผลไม่เห็นผล เราต้องสืบต่อกันมา เราต้องพยายามมาตลอดด้วยทั้งชีวิตนะ ทั้งชีวิตเลย ชีวิตนี้สั้นมากนะ ๘๐ ปีนี่ ๑๐๐ ปี แป๊บเดียวๆ

แล้วเราจะนอนใจอยู่ได้อย่างไรว่าเราจะทำอย่างไรกัน เกิดมา ตายเด็ดขาด เกิดมาต้องตายอยู่แล้ว ในเมื่อมีการเกิดมันก็ต้องมีการดับ เราต้องพยายามอย่างนี่แหละ เพราะพอดับปุ๊บมันก็หมดโอกาสใช่ไหม โอกาสมันมีอยู่ต้องขวนขวาย มันต้องเตือนใจของตัวนะให้ตื่นอยู่ตลอดเวลา ถ้าจิตใจตื่นอยู่มันก็อยากจะทำความดี ความสืบต่อด้วย

นอนใจมาก... พอนอนใจมันก็เหลาะแหละ พอเหลาะแหละมันก็ไม่ได้ประโยชน์ **สักแต่ว่าทำไง ทำสักแต่ว่า** แล้วผลจะเอาเต็มๆ

อยากได้ผลมากก็ต้องทำมาก พระพุทธศาสนาสอนอย่างนั้นเลย ไม่มีใครทำแทนกันได้นะ ต้องขวนขวายทำของเราเอง เพราะมันเข้าอยู่ถึงหัวใจ โลกเขายังทำแทนกันได้ การซื้อการขาย

การจ้างการวาน โลกนี่งานของโลก แล้วไม่มีที่สิ้นสุด เจริญแล้วก็เสื่อม เสื่อมแล้วก็เจริญ เจริญแล้วเสื่อมอยู่อย่างนั้นแหละ

แต่หัวใจเรานะ ฟังสิ...คำว่า "หัวใจเรา" มันเป็นนามธรรม

แต่ศาสนาของพระพุทธเจ้านะ ศาสนาของพระพุทธเจ้าสอนมา แล้วทำสิ มันจะเห็นผลขนาดไหน มันถึงที่สิ้นสุดน่ะ มันจบได้ **นิพพานัง ปรมัง สุขัง** นิพพานคือดับสิ้น ไม่เหลือเสร็จสิ้นเสร็จกิจของงาน พอดับสิ้นมันก็ไม่สืบต่อ

เรามองโลกนี้ทั้งโลกเลย ทุกชีวิตทุกดวงจิต มันต้องหมุนไปเคว้งคว้างตามวัฏฏวนทั้งสามนี้ เราก็วนมา น่าสงสารชีวิตของเราเอง น่าสงสารหัวใจของเรา พวกเรานี่ก็วนมาตลอดนะ สามโลกธาตุนี่วนมาทั้งนั้นนะ เป็นเทวดาก็เคยเป็นมา ตกนรกก็เคยตกมา มันถึงฝังหัวใจลงทุกหัวใจไง

พอบอกคำว่า **"นรก"** ทุกคน ทุกดวงใจเลย มันจะขยะแขยง

บอก **"สวรรค์"** ทุกคนอยากไป เพราะมันมีเชื้อเดิมอยู่ในใจของแต่ละบุคคลแล้ว เพียงแต่กิเลสนี่มันสอน มันเสี้ยม พอบอกนรก นรกไม่มี บอกไปสวรรค์นี่อยากไปอยู่ มันก็ว่ามีจริงหรือเปล่า เพราะอะไร **เพราะถ้าบอกว่าไปสวรรค์นี่มันต้องทำความดี มันไม่อยากทำ มันอยากจะอยู่สบาย** สบายของมันนั่นล่ะ

ถ้าบอก "นรกไม่มี" นี่ มันทำความชั่วเต็มมือเต็มไม้หน่อยนั่นหัวใจมันมีเชื้อเดิมอยู่ พูดแล้วมันจะแหยงนะ ใจเรามันจะแหยงเลยล่ะ แล้วมันจะไปอย่างนั้นอีกหรือ ทำความดี มาเจอศาสนาก็ทำความดีอยู่ ก็พอล่ะว่าจะได้ไปสวรรค์ อย่างไงก็ยังไปดีหน่อย

ก็ยังภูมิอกภูมิใจนะว่าเราเป็นลูกศิษย์กรรมฐานเหมือนกัน ได้ภาวนาแล้วนี่ไง

แต่ภาวนาแล้วก็ต้องมีความจริงจังนะ จริงจังเพื่อให้ได้ผลขึ้นมาไง ให้มีความจริงจัง ตั้งสติไว้ให้พร้อม พอผลมันเกิด ครูบาอาจารย์ก็ห่างออกไปนะ ใหม่ๆ ก็ฟังเทศน์ของครูบาอาจารย์ พอใจมันเป็นธรรมขึ้นมา มันจะฟังเทศน์จากใจของตัวเองเลย จากใจนะ

เช่นธรรมมันเกิดไง มันจะเกิดตอบ เกิดตอบนะ มันจะตอบปัญหา ถามปัญหากันอยู่ในหัวใจของเรานั่นล่ะ อันนั้นน่ะ "ฟังธรรม" นะ

ภาวนาไปจะเป็นอย่างนั้น เรียกว่า **กัลยาณชน**

แต่ถ้าปุถุชน มันไม่คิดอย่างนั้นหรอก พอภาวนาไปมันดึงเอาน่ะ "ไว้พรุ่งนี้" เอานะไปโน่นก่อน เอานะไปนี่ก่อน ปุถุชนคนหนา คนหนานี่มันเข็นยาก แต่กัลยาณชนนี่คนเบา มันก็เบามันก็เข็นไป นั่นฟังธรรมในใจ ฟังธรรมไปในใจเรื่อย ๆ

นั่นพูดถึงว่าเราภาวนาเป็นหลักเป็นเกณฑ์ แต่ยังไม่ได้หลักได้เกณฑ์น่ะ เรายังนอนใจอีก เราอย่าถือว่าโอกาสเราจะมีตลอดไปนะ โลกนี้เป็นโลก **อนิจจัง** ไม่เราจากเขา เขาก็ต้องจากเรา สมบัติชิ้นใดๆ ก็แล้วแต่ ไม่ใช่ว่าสมบัตินั้นจะจากเราไปอย่างเดียว เราตายไปสมบัติก็อยู่นั่นล่ะ เขาไม่จากเรา เราก็จากเขา ความจากความพลัดพรากมันต้องเกิดอยู่ทุกชีวิตทุกสัมผัส ไม่มีสัมผัสใดสัมผัสกันแล้วมันจะไม่จากกันเลย ไม่มี... อารมณ์มาสัมผัสใจ

ก็เหมือนกัน ถึงได้เป็นห่วงไง ห่วงนะ ตอนนี้เป็นตอนที่ดีที่สุดเลย เพราะหัวใจมันเชื่อ ศรัทธานี้พร้อมน่ะ **ศรัทธาพร้อมแล้วอย่านอนใจ** เหมือนคนมีเงินมีทองนั่นนะ จะแสวงหาสิ่งใดควรแสวงหา ต้องแสวงด้วยความถูกต้อง ฟังสิ... ด้วยความถูกต้องนะ

มีเงินต้องแสวงหาด้วยความถูกต้อง ซื้อของที่เป็นประโยชน์ อย่าหลงการโฆษณา อย่าหลงการชักนำในทางที่ผิด การภาวนาก็เหมือนกัน อย่าหลงกิเลสให้มันหลอก เห็นนิมิต พาไปเที่ยวสวรรค์ไปนรก ไม่ใช่... ไม่ใช่เรื่องของการภาวนาเลย

การภาวนา พระพุทธเจ้าสอนทำใจให้สงบเท่านั้นเอง ทำใจให้สงบ จิตนี้จะมีความสุขจากความสงบนั้น พอจิตมีความสุขจากความสงบแล้วจะมีพลังงานมีความอิ่มใจ ต้องการความสงบเท่านั้นนะ **ความสงบเป็นอาหารแท้ของหัวใจ ไม่ใช่การเห็นนิมิต ไม่ใช่การเห็นภาพภายนอก ไม่ใช่การเที่ยวแส่ส่ายไป ไม่ใช่ทั้งนั้น** อันนั้นเป็นผลข้างเคียงของหัวใจที่มันจะสงบ เป็นผลข้างเคียงเท่านั้นนะ

เช่นอย่างโยมจะมาที่นี่ ขับรถมาตั้งใจมาวัด แต่ภาพต่างๆ แถวข้างถนนมากมายเลย แสง สี เห็นไหม ตามร้านค้านั่นนะ เราผ่านมาตลอด แล้วมาถึงที่นี่แล้วมีอะไรขึ้นมาบ้างล่ะ ทำไมไม่มีอะไรเลย มีแต่เสียงจิ้งหรีด เรไร เท่านั้นเอง เสียงความสงัด ไม่เห็นมีอะไรดีเลย แต่มันเป็นความถูกต้อง

เพราะวัด คำว่า **“วัด”** ไม่ใช่แสงสีแบบนั้น ไม่ใช่ไปไนท์คลับนี่นา ไม่ใช่ไปร้านอาหารนี่นา ต้องมีการเปิดเครื่องเสียงดังๆ ต้องมีการเสริฟ ต้องมีการบริการ เราต้องไปวัด วัดหัวใจไง เราไปวัดหัวใจของเรา วัดเป็นที่อยู่ของผู้มีพรหมจรรย์ เป็นที่อยู่ของผู้ทรงศีล เป็นที่อยู่ของผู้มีความสุข เราอยากหาความสุขใส่ตัวของเรา เราต้องไปที่อย่างนั้นไปที่สงัด ไปที่ที่ควรแก่การทำงานให้ใจสงบ ถึงปฏิเสธสิ่งที่เข้ามาสัมผัส ปฏิเสธเลยเห็นไหม ถึงบอกว่า ไม่ฟังๆ ไม่ฟัง ไม่ให้มันเสี้ยม ไม่ให้มันหลอกออกไป

ในการภาวนามันเป็นอย่างนั้น ตั้งใจ คำว่า “ตั้งใจ” คือตั้งสตินะ

ถ้าตั้งใจสติก็อยู่พร้อม เน้นย้ำ... ตั้งใจๆ เลยล่ะ ให้จิตสงบให้ได้

พอจิตสงบขึ้นมาเราจะเห็นคุณค่าของตัวเราเอง เมื่อก่อนไม่เห็นคุณค่าเลย ไม่เห็นคุณค่านะ มนุษย์ทุกคน จิตทุกดวงจิต หวังพึ่งแต่คนอื่น หวังไปข้างหน้า มันเคลื่อนจากปัจจุบัน หวังไปแต่ข้างหน้า พรุ่งนี้จะดี เมื่อนั้นจะดี ต่อไปเมื่อนั้นจะดี

ถ้าตายไปแล้วก็ไปบนสวรรค์ ถึงตายไปแล้วถ้าทำไม่ได้ก็ขอไปพบพระศรีอาริย์ ว่าไปโน่นนะ มันหวังพึ่งแต่คนอื่น คนอื่นตลอดเวลา

พอจิตมันสงบ จิตมีหลักเกณฑ์ เออ... จะพึ่งตัวเองแล้ว แล้วมันเป็นอย่างนั้นจริงๆ ด้วยนะ พระพุทธเจ้าสอนอย่างนั้นจริงๆ ว่าอย่าดูถูกตัวเอง อย่าดูถูกเรา เพราะมันมีหัวใจ มี พุทธะ อยู่ข้างใน **พุทธะ** คือ **ผู้รู้** ไง

หมดพุทธะก็หมดสติ หมดพุทธะก็หมดความสืบต่อ เราก็ตายจากภพนี้ แต่พุทธะไม่หมดนี่ มันก็ไปเกิดอีก พุทธะนี้คงที่ ถึงเข้ากับนิพพานได้ไง **นิพพานก็คงที่นะ แต่คงที่แบบนิพพาน ไม่ใช่คงที่แบบอัตตา**

"อัตตา" ในโลกนี้ไม่มี สิ่งใดเกิดขึ้นสิ่งนั้นต้องดับไป ไม่มีอะไรคงที่เลย ยกเว้นนิพพาน ก็เข้ากับพุทธะนี่แหละ พุทธะ ดวงจิตไง ดวงจิตนี้ไม่มีตาย ไม่มีทางตายนะ แต่เราเข้าใจกันว่าตาย มันจะตายได้อย่างไร **มันเป็นธาตุรู้** ธาตุรู้มีธาตุตายหรือ

ตายนี่มีแต่ว่าร่างกายเปลี่ยน ที่เราว่า **"รู้ๆ"** กันนี้ มันรู้วิญญาณนี่ **ไม่ใช่รู้ธาตุรู้นี่** พอบอกคนตายไม่มีความรู้สึก อ้าว!... ก็วิญญาณแค่รู้ วิญญาณในขันธ์ห้า แต่ธาตุรู้นี่เป็นธาตุเฉยๆ

แบบความร้อนนะ ยกตัวอย่างอีกนั่นแหละ ความร้อนมันรู้ว่ามันร้อนไหม มันไม่รู้นะ **เราต่างหากที่ไปรู้ความร้อนมัน** เราต่างหากไปรู้มัน นี่ล่ะ วิญญาณผู้รู้ แต่ตัวธาตุไฟมันก็มีความร้อนของตัวมันเอง ธาตุจริงๆ ในหัวใจเราก็เป็นแบบนั้นล่ะ แต่อวิชชามันครอบอยู่อีกที มันเลยทำให้ไม่รู้ไง

ถ้าจิตสงบถึงฐาน **ฐีติจิต** นั่นล่ะตัวแท้เลยล่ะ **ฐีติจิต จิตแท้ๆ** นี่ทำสมาธิเข้าไปถึงนะ ทำสมาธิสงบจริงๆ ถึง แต่ถึงแค่นั้น

คำว่า "ถึงแค่นั้น" หมายถึงว่า สมาธิก็เป็นสมาธิ **สมาธิไม่สามารถแก้กิเลสได้** งงไหม สมาธินี่เป็นฐานนะ **ปัญญาต่างหากเป็นสิ่งที่แก้กิเลส** แต่ถ้าปัญญาไม่มีสมาธิหนุน ปัญญาก็เป็นสัญญา เป็นสังขารปรุงแต่ง

ถ้าจิตนี้สงบ จิตนี้เป็นสมาธิ ทำให้จิตสงบก็แสนยากนะ แต่พอสงบแล้วจะขับเคลื่อนให้จิตนี้ออกมาวิปัสสนา มันก็เหมือนกับเราทำจิตสงบนี้อีกทีหนึ่ง ใหม่ๆ มันจะไม่ทำ มันจะไม่รู้ มันไม่รู้เท่านะ มันแปลกประหลาด สิ่งที่ไม่เคยพบเคยเห็นนี่นา เคยแต่ด้นเดา เคยแต่คาดหมาย

คาดหมายไปว่าควรจะเป็นอย่างนั้น ควรจะเป็นอย่างนี้ พอเจอเข้าจริ๊งๆ นี่ไก่ตาแตกนะ ใหม่ๆ ต้องเซ่อเลยล่ะ ไก่ตาแตกเลย โอ้โห!! เป็นอย่างนี่เหรอ พอเป็นอย่างนี้แล้วหลุดมือไปล่ะ หลุดมือไปเลย เพราะมันเป็นนามธรรมนี่ มันเป็นนามธรรมแล้วจับต้องไว้ไม่ได้ ไม่มีความรู้ ยังใหม่อยู่ แล้วพอจิตมันเสื่อม สภาพแบบนั้นมันจะเสื่อมนะ เสื่อมเพราะอะไร เสื่อมเพราะใจมันฟูเหมือนเศรษฐีมีแล้วก็อยากมีมาก พอมีอย่างนั้นแล้วก็คิดว่าจะเอาได้อีกนะ

เราเคยกินอะไรแล้วอยากกินแบบนั้นอีกใช่มั้ย พวกอาหารแปลกๆ พวกกุ้งมังกรหายากนะ อารมณ์ใจที่กินแปลกๆ อย่างนั้นก็กินยากนะ กว่าจะทำได้อีก

ทีนี้ความฝังใจความอยากได้นี้นะ ทำกว่าจะเจอจิตมันจะเสื่อมเลย ใหม่ๆ จะเป็นอย่างนั้น รักษาไว้ได้ยาก แต่ก็ต้องทำ จะศึกษาจะฟังจากครูบาอาจารย์อย่างไรก็แล้วแต่ แต่ไปเจอเข้าจริงๆ ก็เหนือความคาดหมาย ทุกคนฟังแล้วก็กลัวตัวเองจะพลาดนะ จะจำไว้ วิธีการต่างๆ จะจำไว้ พอเราไปเจอมันเข้า มันก็ทำไม่ได้อีก เพราะอะไร เพราะมันไม่ได้เป็นความรู้สึกของเรา มันไม่ได้เป็นการกระทำของเรา พอเราไปผิดไปพลาดเข้า มันต้องผิดแล้วมาถูก ถูกแล้วมาผิดเป็นครูเป็นอาจารย์อยู่ในหัวใจเท่านั้น

ทุกๆ ดวงใจที่จะทำต้องมีผิดมีถูกอย่างนั้นแหละ พอผิดมันก็เป็นครู ถูกก็เป็นอาจารย์ ผิดถูกอยู่อย่างนั้นๆ หลายครั้งเข้ากว่าจะรู้สึก อ้อ...จิตมันเสื่อมเพราะเหตุนั้น จิตมันฟุ้งซ่านเพราะไปเจอของแปลก ไปเจอสิ่งมหัศจรรย์ในหัวใจของเรา เมื่อก่อนหวังไปหาสิ่งที่อยู่ข้างนอก หวังแต่พึ่งข้างนอก พอไปเจอภายในเข้า หลุดมือไปน่ะ ลองผิดลองถูก เดี๋ยวมันก็แข็งขึ้นมา แข็งตรงรู้วิธีการ รู้ผิดแล้วนี่รู้ถูกแล้วนี่ ได้ไปเหนื่อยแล้ว พอผิดเข้า ผิดเข้ามันก็เหนื่อย กว่าจะทำให้ถูกทาง เหนื่อยนะ การทำความดีนี่ โอ้โห...

แต่เหนื่อยเพื่อประโยชน์ของเรา เหนื่อยอย่างทางโลก พอเห็นเงินเห็นทองเข้ามันก็โลภมาก อยากจะทำมากๆ แต่มันไม่เจอทองภายในนี่

ธรรมคือทอง ทองคือธรรมนั่นน่ะ ธรรมในใจ พอเจอแล้วยิ่งอยากได้มาก แต่ต้องแสวงหาถูกทางด้วยนะ ความอยากนั้นทำให้ไม่ได้ อยากอย่าล้ำเขต ให้อยากในเหตุ ไม่ให้อยากในผล อยากภาวนา อยากทำพุทโธ อยากทำใจเป็นกลางๆ ไม่หมายผล เพราะจิตมันไว พอหมายมันพุ่งไปก่อน เร็วมาก

เราก็พยายามให้เป็นกลางๆ ไว้ อย่าให้มันล้ำหน้าไป พอจิตมันสงบความสุขก็เกิดขึ้น เกิดจริงๆ สุขจริงๆ ด้วย สุขแปลกโลก ไม่ใช่สุขแบบโลก อันนั้นมันก็พอแล้ว แต่ต้องการเพิ่มให้มากขึ้นนะ การแปลกประหลาดนี้มันมีมาก่อนสมัยพุทธกาลนะ

พระพุทธเจ้าก่อนจะสำเร็จเป็นพระพุทธเจ้าเริ่มต้นจากไม่เป็นอะไรเลยน่ะ ไปฝึกกับใครล่ะ ที่ไหนมีครูอาจารย์ดีก็ไปหมด **อาฬารดาบส** ไปฝึกสมาบัติ ไปฝึกความสงบของใจ แต่นั้นมันมีมาแล้วความสงบ เห็นไหม ความสงบมันมีมาก่อน จิตใจสงบมันก็เป็นแบบนั้น จิตใจสงบเขาก็เป็นศาสดาสอนกันแล้ว ถ้าไม่มีพระพุทธเจ้าก็เป็นแบบนั้นล่ะ สอนอย่างไรก็แล้วแต่ ความสุขความทุกข์ในใจมันรู้

คนเราไม่ได้ปรารถนาเป็นอาจารย์คน คนเราปรารถนาจะชำระความทุกข์ในใจของตัวใช่ไหม ความสุขความทุกข์อย่างละเอียดที่อยู่ในใจน่ะ จิตมันสงบก็เหมือนหินทับหญ้าไว้ ความทุกข์มันจะระงับชั่วคราว จิตสงบนี้มันให้ผลอย่างนั้น ยอมรับว่ามีความสุขมาก ก็เหมือนคนที่หิวกระหายอย่างมากเลย แล้วกินเข้าไปอิ่มท้องน่ะ จะสุขขนาดไหนล่ะ นี่ขนาดว่าอิ่มท้องนะ มันเป็นวัตถุน่ะ

แล้วอิ่มใจ แล้วเวลามีอะไรที่ถูกใจเรามาก เรายังมีความสุขมาก คิดดูสิ อันนี้ยังเป็นอามิสนะ แล้วเราภาวนาเอง จิตมันสงบมันอิ่มในตัวมันเอง อย่างหินทับหญ้าไว้ กิเลสมันสงบตัวลงมันยุบยวบลงมันสงบนิ่งชั่วคราว ถึงว่าพระนิพพานของผู้มีกิเลสไงนี่คำของโลกเขานะ ว่านิพพานของผู้มีกิเลส

ถึงมีกิเลสอยู่ กิเลสมันก็สงบตัวชั่วคราว ถึงได้เตลิดเปิดเปิงไง

ฉะนั้น มีครูอาจารย์ไว้นี่นะดีมาก ภาวนาสงบพอแล้วมันจะไปอย่างไรล่ะ จะเดินไปทางไหนล่ะ งงไปหมดนะ งงไปหมดเลย อวิชชาอย่างหยาบๆ มันสงบตัวลงใช่ไหม มันก็เป็นความสงบความพอใจ แต่เวลาคลายออกมาสิ มันก็ทุกข์อย่างเก่า ทำไมเป็นอย่างนี้ล่ะ

ทุกข์อย่างเดิมน่ะ ทำไมมันไม่ขาดออกไปล่ะ ทุกข์อย่างนี้เนี่ยทั้งๆ ที่ตัวเองก็สำคัญตนว่าตัวเองเป็นผู้วิเศษแล้ว แล้วอะไรมันหลุดออกไปจากใจเราบ้าง มีอะไรบ้างที่หลุดออกไป มันประเสริฐขึ้นมากกว่าเก่า **การสำคัญตนมันก็ทำให้เป็นคนประมาทแล้วนะ** ทำความผิดได้ นี่เราเป็นผู้ที่ยกให้ตัวเราเป็นผู้ประเสริฐ

เราต้องย้อนกลับมาดูใจเราสิ ก่อนภาวนาก็เป็นแบบนี้ ภาวนาสงบแล้วออกมาทำไมเป็นแบบนี้อีกล่ะ ก็ต้องย้อนกลับมาดูใช่ไหม พระพุทธเจ้าสอนไว้ว่าอย่างไร กิเลสมันสงบตัวลงแล้วมันมีสมาธิแล้ว พระพุทธเจ้าสอนมรรคเป็นทางเดินไง ให้วิปัสสนาเห็นไหม วิปัสสนา พอญาณเกิดขึ้นแล้ว ญาณหยั่งรู้ในตัวเอง ญาณหยั่งรู้ในความสงบของตัว ไม่ใช่หยั่งรู้ไปข้างนอกนี่นา พอสงบแล้วมันจะหยั่งไปข้างนอก หยั่งไปร้อยแปดพันเก้า พอหมดหัวใจแล้วมันก็จะทุกข์ร้อน

แต่ถ้ามันฉลาดนะ พระพุทธเจ้าสอนให้ลงตรงนี้ งานของเรางานในศาสนาพุทธ **สติปัฏฐาน ๔ กาย เวทนา จิต ธรรม**

สติปัฏฐาน ๔ น่ะ ไม่ใช่งานที่อื่น งานอื่นเป็นเครื่องอาศัยเท่านั้น แต่งานแท้ๆ ต้องอยู่ตรงนี้ งานรื้อภพชาติ ถ้าไม่รื้อตรงนี้ไม่ได้ ใครๆ ก็พูดแต่ปาก ละภพ ละชาติ ชาติที่ไหนล่ะ ชาติที่ธงชาติหรือ มันชาติที่ใจ ใจนี่ไปเกิดเท่านั้น ใจปฏิสนธิ ใจตัวปฏิสนธิ ใจตัวไปเกิด มันไปหมายเอาชาติต่างๆ แม้แต่ชาติเทวดาก็ตัวนี้ละไปหมาย ชาติเทวดา ชาติพรหม ชาติมนุษย์ ชาติอริยเจ้านะใจนี้มันหมาย อย่างอื่นมันหมายโดยอัตโนมัตินะ

แต่หมายอริยเจ้านี้ มันหมายอัตโนมัติไม่ได้ หมายไม่ได้เพราะสิ่งนั้นมันไม่เคยรู้ มันจะหมายได้อย่างไร จิตทุกจิตไม่เคยผ่านตรงนี้ จิตมันหมายได้แต่สิ่งที่มันเคยผ่านมา สิ่งที่ไม่เคยผ่านมามันจะเอาอะไรไปหมาย คนไม่เคยรู้จะไปคิดได้อย่างไร ให้จินตนาการอย่างไร จินตนาการจนโลกแตก มันก็ไม่เป็นความจริงขึ้นมา

ก็ลงมาที่สติปัฏฐานนี้ไง แตกออก แยกให้ได้ ผลไม้นะเดี๋ยวนี้ ที่เขาส่งขายผลไม้เห็นไหม มีโฟมปิดนะ มีโฟมอย่างดีถักยังใส่กล่องอีกหนึ่งชั้น มันต้องอย่างนั้นล่ะ มันต้องแกะสิ่งที่ปกคลุมหุ้มห่อจิตใจ ถ้าแกะตรงนี้ออก นั่นล่ะ มันถึงหมายลงอริยเจ้า อริยบุคคล มันถึงจะหมายได้

ถ้าแกะออกเห็นมันนะ แกะออกเห็น แกะออกที่ไหน แกะที่กายนี้แหละ พระพุทธเจ้าสอนนะ กายนี้ไม่ใช่ของเรา ดูนักบวชสิเวลาบวชเห็นไหม **เกสา โลมา นขา ทันตา ตโจ** นี้แหละจะแกะกล่องล่ะ แกะกล่องผลไม้ล่ะ แกะโฟมออก *เกสา โลมา นขา ทันตา ตโจ ผม ขน เล็บ ฟัน หนัง*

“หนัง” นี่สำคัญนัก นี่งานสติปัฏฐาน ๔ หนังมันหลอกนะลอกออกสิเป็นอย่างไร ลอกออก เราก็นึกได้นะ สมมติเอาสิ ลองสมมติเอาสิคนที่ไม่มีหนังเป็นอย่างไร สวยไหม เดี๋ยวนี้ไม่อย่างนั้นอย่าว่าแต่หนังเลยล่ะ มันยังแต่งให้สวยเข้าไปอีก มองกันนะ ล่อกันไปล่อกันมา เราล่อเขา เขาก็ล่อเรา ความจริงแล้วมันอยู่ที่ใจต่างหาก

จริงๆ แล้วใจมันอยาก มันมั่นหมาย มันถึงจะเป็นอย่างนั้น ถ้าใจไม่หมายให้มันล่อเข้าไปเถอะ มันล่อเท่าไหร่ก็ไม่มีความหมาย เช่นคนป่วยคนใกล้ตายน่ะ มันจะไปหมายอะไรใช่ไหม มันก็อยู่ที่ใจ มองตาแป๋วเฉยๆ อยู่

แต่ไม่อย่างนั้น ถ้าคนแข็งแรงคนปึ๋งปั๋ง มองไม่ได้เลย มันมีอารมณ์ความรู้สึกร่วม อารมณ์ความรู้สึก ฟังสิ... อารมณ์ความรู้สึกเกิดจากใจ ใจมันคิดออกไปเพราะมันไม่คิดกังวลอย่างอื่น คนเจ็บไข้ได้ป่วย มันไม่ออกไป เห็นไหม มันกังวลที่ผลป่วย ผลไข้ของมัน มันทุกข์ร้อนอยู่ที่ไข้มันคิดไม่ได้ เท่านั้นเอง

แต่ถ้าคนมั่นคงแข็งแรงนะ มันออกไปโน้น ถึงบอกมั่นหมายที่ใจและก็สมมติดูกายมันหลอกกัน พระพุทธเจ้าบอกว่า **"กายนี้ไม่ใช่ของเรา"** กายนี้ไม่ใช่ของเรา กายนี้สักแต่ว่ากาย ดิน น้ำ ลม ไฟ มันผสมกันขึ้นมาเป็นคน ผสมกันขึ้นมาจากอำนาจของกรรม

เราฟังธรรมกิเลสมันโต้แย้ง เอา ดิน น้ำ ลม ไฟ มากวนๆ ผสมมาเป็นคนได้ไหม ไม่ได้... มันอาศัยกรรมด้วย

การเกิดมาเป็นมนุษย์ กรรมดี แล้วกรรมนี้มันต้องสัมผัสกันระหว่างไข่ของแม่ เชื้อของพ่อ และจิตปฏิสนธินะ ผสมกันด้วยอำนาจของกรรม เกิดมาเป็นเรา ปฏิสนธิในครรภ์ พระพุทธเจ้าสอนนะ พระพุทธเจ้าบอกหมด มันไม่ใช่เรา เราอาศัยอยู่ในท้องแม่ ๙ เดือน มีกรรมดีนะถึงได้คลอดออกมาเป็นมนุษย์ ถ้ากรรมไม่ดีมันก็แท้งอยู่ในท้องนั่นล่ะ ออกมาก็ตาย เมื่อก่อนตายกันมากนะ เพราะสาธารณสุขยังไม่เจริญ เดี๋ยวนี้น้อยหน่อย ออกมาให้มันทุกข์อีกไง นั่นมันกรรมพาเกิด ถึงเป็น ดิน น้ำ ลม ไฟ ก็จริงอยู่

แต่อาศัยอำนาจกรรมขึ้นมา มนุษย์เกิดจากสายกรรม กรรมผสม กรรมพร้อมระหว่างพ่อแม่ กรรมผสานกัน กรรมบาลานซ์กันถึงได้เกิดได้ นั่นแหละ มันเกิดขึ้นมาเป็นสมบัติของเรา เราก็เอาสมบัติของเรานั้นน่ะมาพิจารณา มันถึงได้เป็นประโยชน์ไง ดอกบัวมันเกิดขึ้นมาจากเลนจากตม มันขึ้นมาบานบนผิวน้ำน่ะ

อันนี้ได้กายมนุษย์มานี่ ฐานเกิดที่ตัวเรา แล้วก็ปล่อยให้มันดับไป โดยไม่ให้มันเกิดประโยชน์ขึ้นมาเลยหรือ

ดินไง **ดินที่กายเรานี่ ทำไมเราไม่ปลูกดอกบัวขึ้นมาในหัวใจล่ะ** ชาตินี้จะปล่อยให้มันตายโดยเปล่าประโยชน์หรือ พระพุทธเจ้าสอนอย่างนี้นะ แล้วเราว่าเราเป็นชาวพุทธเชื่อพระพุทธเจ้า มันเชื่อที่ปาก ใจมันค้านนะ พระพุทธเจ้าสอนมองไม่เห็นเลยล่ะ

ถ้าเราคิดเองนะ โอ้โห... เป็นร้อยแปดพันเก้า ก็ตาของพระพุทธเจ้าเป็นตาของผู้ประเสริฐ ตาของผู้ที่พ้นแล้ว ตาพวกเรามันตาบอด มันก็เลยเถียงไง มันก็เลยยึดไง พอมันยึดแล้วเราต้องมาคลาย เราอยากเป็นลูกศิษย์มีครู เราเป็นชาวพุทธ เป็นลูกศิษย์ของพระพุทธเจ้า พระสมณโคดมนะ พระพุทธเจ้าน่ะ

พระพุทธเจ้าคือใคร ท่านสอนไว้ท่านวางไว้ นี้หลักธรรมของแท้นะ เราไปจำเอาแต่เรื่องแปลกๆ เรื่องที่เราพอใจน่ะ เรื่องจริงๆ นี้ไม่เอาหรือ

นั่น พิจารณากายอย่างนั้นนะ ออกมาก็อย่างนี้แหละมันเสื่อมสภาพ แก่ เฒ่า เจ็บไข้ได้ป่วย พอเวทนามันเกิดก็เห็นๆ กัน

อยู่เนี่ย นั่งมากมันก็ทุกข์ แล้วมันแก้โดยอัตโนมัติด้วยนะ นอนมากมันก็พลิก มันเมื่อยมันน่ะ พอพลิกไปก็หาย เลยไม่เห็นทุกข์เกิดจากกายไง เห็นแต่ว่ากายมันสวย อย่าว่าแต่คนแก่ พอคนแก่เข้าหน่อยเลยเริ่มรู้แล้วล่ะ เจ็บเมื่อยปวดหลัง ปวดเอว อันนี้หลบไม่ได้แล้วล่ะ เพราะอะไร เพราะว่ามันชราคร่ำคร่า

แต่ตอนนี้สิ ตอนที่ภาวนาอยู่เนี่ย ตอนที่เราป่วย เราเจ็บนอกเวลาภาวนา เราก็รักษากันไปใช่ไหม แต่ในภาวนานี้นะ มันเป็นวัตถุดิบอันหนึ่งเลยนะ ที่เราจะเอามาเป็นการต่อสู้นะ นักภาวนาก็ว่าเอ... มันไม่มีอะไรเป็นเหตุเป็นผล ว่าพิจารณา พิจารณาตรงไหนกายก็มองไม่เห็น เวทนานี่ชัดมากนะ พอนั่งเมื่อไหร่ก็เจ็บเมื่อนั่นล่ะก็ดูเอา เนี่ย **กาย เวทนา จิต ธรรม**

เวทนานี้สักแต่ว่าเวทนานะ *เอาคำนี้มายืนยันได้เลยนะ เช่นเราพอใจนี่ อย่างเราดูทีวีนี่นะ ดูหนัง ดูละคร มันเพลิน เราจะไม่รับรู้เวทนาเลยล่ะ ๓ ชั่วโมง ๔ ชั่วโมง มันก็นั่งได้เพราะใจมันส่งออก*

เวทนาสักแต่ว่าเวทนา แต่เวลานั่งนี้ทำไมมันเจ็บนักล่ะ เพราะว่ารับรู้ตรงๆ จิตเมื่อก่อนมันส่งออกไปนี้ อย่างคนบ้านร้างน่ะ ที่เราว่าบ้านร้างๆ นะ นั่งอยู่นี่จิตไปที่อื่น ไอ้ร่างกายมันก็เจ็บอยู่นั่นล่ะมันเสื่อมสภาพนะ นั่งไปนานๆ เลือดลมมันจะชาหมด ไม่รู้สึกตัวเพราะไม่รับรู้ อันนี้สักแต่ว่าโดยธรรมชาติของมัน

แต่สักแต่ว่าโดยการพิจารณานั้นอีกอย่างหนึ่ง ก็เหมือนกับร่างกายเรานี่แหละ อย่างเมื่อกี้ที่ว่านั่นแหละ เกิดขึ้นมาก็ตายเปล่าโดยที่เราไม่สามารถปลูกดอกบัวขึ้นมาในใจ

เวทนานี่ก็เหมือนกันมันเกิดขึ้นกับเราอยู่ตลอดเวลา แต่เราไม่เคยจับมันขึ้นมาให้เป็นประโยชน์ไม่เคยจับมาเป็นประโยชน์เลยนะ มีแต่จะหลบหนีมัน พลิกหนี พลิกหนีไปเรื่อยนะ เพราะพลิกนี้คือการแก้โดยอัตโนมัติ เพราะธรรมชาติมันสอน

แต่ถ้าเราเอามันมาเป็นประโยชน์สิ อะไรเป็นเวทนาเอาเทียบเหมือนเมื่อกี้นี้นะ นั่งดูทีวีอยู่ทำไมมันไม่เห็น ถ้าเวทนานี้เป็นเรามันก็ต้องอยู่กับเราตลอดใช่ไหม

สมมติเช่นเจ็บอะไรก็แล้วแต่นี่มันต้องอยู่อย่างนั้น มันต้องไม่หาย นี่มันหาย เวทนามันหายนี่ เช่นเจ็บขา เวลามันหายขาต้องหายไปด้วยเพราะมันเป็นอันเดียวกัน นี่ไม่ใช่ เพราะมันเป็นนามธรรม ขานี่อยู่เหมือนเดิมนะ เวลาเราลุกขึ้นไปแล้ว ขานี่ก็อันเก่า ความรู้สึกมันไม่มี แต่เมื่อกี้ทำไมมันมีล่ะ นี่ความหมายของใจไง

จะดูความหมายของใจ เพราะใจมันไปหมาย ถ้าใจไม่หมายจะไม่มีความรู้สึก ถ้าใจไม่หมายนะ แต่นี่ใจมันหมาย แล้วมันไม่หมายเปล่านะ มันมีความอยากเข้าไปเสริมไง ทุกคนต้องอยากมีความสุข ไม่อยากมีความทุกข์

พอหมายจะหมายให้มันดี มันจะไปดีได้อย่างไรล่ะ มันจะดีต้องดีด้วยธรรม ด้วยความดีของเราสิ ด้วยความฝืน เพราะอันนี้มันชราคร่ำคร่ามันต้องแปรสภาพไปแบบนี้ พอหมายก็จะหมายให้ดี ถ้าเห็นอย่างนี้เห็นว่าใจนี่มันหมาย ก็ต้องถอนใจเข้ามา ถ้าภาวนาไม่ถึง ถ้าพิจารณาไม่ได้ถอนใจเข้ามา อันนี้มันแบบว่ากำหนดด้วยขันติ **ขันติความอดทน**

แต่ถ้าต่อสู้แยกแยะเลยนะ พิจารณาเวทนาไง จิตพิจารณาดูเลย **การพิจารณาดูหมายถึงว่าใช้ปัญญา พิจารณาด้วยปัญญาไง ปัญญาคือการเทียบเคียงแยกแยะ ระหว่างที่มันเป็นและไม่เป็น เอามาดู ให้เทียบเคียงให้ใจยอมรับ**

ถ้าใจยอมรับพิจารณาๆ อยู่อย่างนั้นล่ะ ทำไมเป็นแบบนั้น ทำไมมันเป็นแบบนี้ ต่อสู้ ถ้าต่อสู้ไหว ต่อสู้ได้นะ มันแตก เนี่ย มันก็แตกอีกล่ะ นี่เปิดกล่องอีกแล้ว ถ้าสู้เข้าไปนะ มันจะร้อน มันจะแรงมากยิ่งเจ็บเป็นสองเท่า ถ้าเรามีความอดทนและสติเราพร้อมนะ จิตใจมีหลักการ มีสมาธิตั้งมั่นดี นี่แหละ **มรรคมีองค์ ๘** โหมเข้าใส่ โหมเข้าใส่เลย มันแพ้นะ หายหมดเลย

เวทนานี้จะหายไปโดยอัตโนมัติเลย แต่ถ้าใจสู้ไม่ไหวมันจะแรงมาก แรงเข้าไปใหญ่เลย

คำว่า "แรงเข้าไปใหญ่" เพราะอะไร เพราะมีการต่อสู้ใช่ไหม ลองเกิดสงครามสิ สงครามใครจะยอมแพ้กัน กองทัพกับกองทัพเข้าต่อสู้ กองทัพไหนมันจะเหยาะๆ แหยะๆ แล้วยอมแพ้ กองทัพกิเลสกับกองทัพธรรมมันเข้าฟาดประหารกันแล้วน่ะ

ถ้าแพ้อันนี้เห็นไหม แพ้อันนี้กิเลสในหัวใจเราจะรู้เลยล่ะ แพ้อันนี้มันจะแพ้เรื่อย มันจะโหมเข้าใส่เหมือนกัน คำว่า **"กิเลส"** ไง วิชามารกับวิชาเทพ เห็นไหม วิชาพระพุทธเจ้า วิชาปัญญาต่อสู้ วิชาวิปัสสนากับวิชามาร วิชามาร วิชากิเลส มันจะบอกว่าเลิกเถอะ เดี๋ยวค่อยสู้ใหม่ เดี๋ยวก็ท้อถอยเป็นการต่อสู้นะ นี่กองทัพเข้าต่อสู้

มันจะมีหรือ อ่อยๆ แอะๆ น่ะ กิเลสนี่น่ะ ไอ้เรื่องพิจารนาเวทนานี่รุนแรง **รุนแรงกว่าพิจารนากาย** เพราะกายนี่ส่วนกายนึกเอาได้อะไรได้ แต่เวทนานี่รุนแรงมาก เวลาเจ็บนี่เจ็บมากเลยเพราะอะไร **เพราะความรู้สึกกับความรู้สึก** ไฟกับไฟมันเจอกันน่ะ

"ตบะ" นะ ร้อนจนเจ็บปวดหมดร้อนเป็นไฟ... ร้อนจนกระดูกแตกน่ะ ยิ่งมากเข้าๆ แต่มันเด็ดนะ พิจารณาเวทนาเนี่ยเวลาปล่อยวางมันหลุดเลย ปล่อยวางนะ เวทนานี่หาย จิตนี่สงบจิตสงบเลย

แต่ถ้ามันไม่หายนะ บางทีพิจารณามันไม่หาย มันซาหมายถึงว่ามันต่อสู้กันแล้วพักยก ไม่แพ้ไม่ชนะกัน แยกออกจากกัน แต่ไม่รวมลง นี่สงครามธาตุสงครามขันธ์นะ การต่อสู้เรามีแต่สงครามภายนอก ชนะเท่าไรมันก็ก่อเวรก่อกรรมเท่านั้นนะแล้วชนะไม่ขาดด้วย กองทัพไหนพ่ายแพ้ไปเดี๋ยวมันก็ไปรวบรวมไพร่พลเดี๋ยวมันก็มาต่อสู้ใหม่

แต่ชนะในใจตัวเองนะเด็ดขาด ฉะนั้นถึงว่างานภายในประเสริฐ ชนะนอกเท่าไรก็ไม่ประเสริฐเหมือนชนะใน เพราะเราแก้ไขเราได้ คนดีคนหนึ่งเป็นประโยชน์แก่โลกมหาศาลเลย คนชั่วโห! มันทำโลกให้ปั่นป่วนนะ เราเป็นคนดีคนหนึ่ง แต่คนนอกเขาจะมองเลยล่ะว่าเราดีจริงหรือ

เอ้า! จะดีจริงหรือไม่จริงมันต้องดีภายในนี้ เพราะหัวใจมันดีแล้วมันจะรู้เอง พอหัวใจดีนะ มันจะไปทำชั่วได้อย่างไรจริงมั้ย

นี่ไงล่ะว่าคนดีคนหนึ่ง ในเมื่อตัวเราดีนะมันเป็นประโยชน์กับเรา มันเป็นความสุขของเราก่อน คนมีความสุขคนมีความเบิกบาน จะชี้ช่องทางให้คนอื่นมันจะไปชี้ช่องทางในทางที่ผิดหรือ มันก็ต้องชี้ช่องทางในทางที่ถูกที่ดี

อะไรก็แล้วแต่ **กาย เวทนา จิต ธรรม** นั่นน่ะ ผลสุดท้ายรวมลงที่ใจ หัวใจนี้เป็นดอกบัวทั้งนั้นเลย ดอกบัว ๔ ดอกไง นี่ดอกบัวดอกแรกนะ

มันบานที่หัวใจเรา มันบานมั้ย ดูใจเรามันบานมั้ย ไม่บานก็ต้องพยายาม ไม่ท้อไม่ถอย เราเป็นคนๆ หนึ่ง ที่สามารถจะทำได้เพราะเรามีหัวใจ หัวใจที่มันบานออกมา เราไม่ใช่คนตายถึงจะได้ไม่มีโอกาส

การพิจารณาเวทนาน่ะ ก่อนจะพิจารณาทีแรกมันจะไม่ค่อยเป็น แล้วอีกอย่างหนึ่งก็ไม่ค่อยสู้ พิจารณาซ้ำได้นะ อันนี้มันรวมเฉยๆ นะ เวทนาในใจของตัว ความกังวล ความเฉา ความเศร้าสลดใจอันนี้ ก็เป็นเวทนานะ เป็น **โทมนัส** เวทนาไม่ใช่ว่ามีแต่เวทนาที่กายที่ไหน ดูมันทุกข์ใจสิ นั่งคอตกเลยล่ะ นั่นเวทนาหรือเปล่าล่ะ พิจารณาซ้ำเข้าไปสิ

เวทนานี้เกิดมาได้ไง ก็ไหนว่ามันขาดไปแล้วไง พิจารณาครั้งแรกมันขาดไปแล้ว มันหายไปแล้ว มันรวมลงไปแล้ว เราก็สบายไปแล้ว นี่มันมาได้อย่างไรอีกล่ะ

ความหมายของใจหมายออกมาที่กายนั่นล่ะ พิจารณาซ้ำเข้าไปๆ นะ มุมานะ ก็แยกอย่างเก่านั่นล่ะ เวทนามันเกิดมาจากไหน เวลามันหาย หายไปได้อย่างไร พิจารณาอย่างเก่านะ

คำว่า "อย่างเก่า" แบบตำรานี่ก็ใช้ได้ ถ้ามันเกิดขึ้นในปัจจุบันธรรมนี้ แต่อย่างเก่าที่เราคาดหมายนั่นเป็นอดีต อนาคตไปแล้ว ให้มันเกิดขึ้นในหัวใจนี่ ไม่ใช่ว่า *"อันนี้ก็เหมือนกัน พิจารณาเวทนามาแล้ว เมื่อกี้ก็พิจารณาอย่างนี้ จะมาพิจารณาอย่างนี้อีกหรือ อย่ามาหลอกฉันนะ ฉันเก่งนะ.."*

พิจารณาเวทนาอย่างเมื่อกี้ อย่างพิจารณาครั้งแรกน่ะ นั่นมันพิจารณากาย อันนี้มันพิจารณาดวงจิต พิจารณาดวงจิตนะ **เพราะจิตนี้มันหมายมาที่กายเหมือนกัน** ทำให้มาก ทำให้ยิ่ง มันหลุดออกไปนี่ยิ่งลึกเข้าไปใหญ่นะ นี่ดอกบัวดอกที่ ๒ มันแยกออกเลย เมื่อกี้นี้มันรวมลงเฉยๆ เวทนานี้แตกออกไป เวทนานี้ไม่ใช่เรา เราไม่ใช่เวทนา แต่ดอกบัวดอกที่ ๒ นี่มันรวมลงเลย หลุดออกไปเลย เวทนาเนี่ย

จิตนี้รวมลง ราบเป็นหน้ากลองเลย โลกนี้ราบเป็นหน้ากลอง จิตมันจะเวิ้งว้างกว่าเก่านะ เมื่อกี้จิตมันปล่อยวาง มันจะเป็นความสุขอันหนึ่ง แต่อันนี้มันจะเวิ้งว้างเลย โลกนี้ไม่มี เรานี้ไม่มี โอ้โห...ความสุขมหาศาลนะ มีความสุขมาก นั่นล่ะที่ว่ามันหลุดออกไป

ไอ้ "บุญๆ" ที่เราว่ามาทีแรกน่ะ บุญมันอยู่ที่ใจเฉยๆ เป็นวัตถุอันหนึ่งมาประดับไว้ แต่นี่มันขาดออก ขาดออกนะ ขาดออกบุญจะหายไปไหน บุญมันก็อยู่ที่เก่านั่นล่ะ ยิ่งขาดออก บุญนี่มันยิ่งเพิ่มมากขึ้น เพราะถึงว่าถ้าตายไปขณะนั้นไปเกิดเป็นเทวดานะ ในชั้นดุสิตก็มีเทวดาปุถุชน พระโสดาบันก็ไปเกิดที่นั่นล่ะ ตาย

จากนี่ก็ไปเกิดที่นั่นนะ ก็เป็นเทวดาอริยเจ้าน่ะ บุญมากกว่าปกติเขานะ ไม่ใช่เทวดาธรรมดา อย่างเทวดาธรรมดาก็มี เทวดาที่เป็นอริยเจ้าก็มี

เราไม่ต้องกลัวว่าบุญจะหายไปหรอก เพราะบุญอันนั้นก็เป็นบุญอันหนึ่ง บุญที่เกิดจากภาวนา ความจริงที่เกิดจากภาวนานี่อันหนึ่งนะ อันนี้สำคัญกว่า มันส่งอันนั้นเป็นทวีคูณ นั่นพิจารณาเวทนา

คำว่า **"เวทนาของใจ"** หลุดออกไปนั้นโลกว่างเลยล่ะ ถ้าว่าใจว่าง เวทนาดับไปแล้วทำไมมีความรู้สึกอีกล่ะ มีความรู้สึกอีกนะ ความรู้สึกอันนี้เป็น **"กามราคะ"** ล่ะ

ความรู้สึกที่ออกไปคิดไง *ความรู้สึกนี่ล่ะเป็นขันธ์ ๕ ขันธ์ของใจ เวทนานี่ฝังอยู่ที่ใจลึกๆ เมื่อกี้ใจหมายออกไปที่กาย เวทนาแรกกายหลุดออกไป เวทนาที่ ๒ เวทนาของจิตที่หมายกายหลุดออกไป เวทนานี้คือความรู้สึกของตัวขันธ์ ๕ ในจิต ตัวขันธ์ ๕ ในจิตนะ ขันธ์ในขันธ์ เวทนานี้ลึกกว่าอีก* เอ๊..เวทนาอย่างนั้นเมื่อกี้มันก็ไม่มี คนมันจะคิดอย่างนั้น มันจะหมาย เราจะทำอะไรก็แล้วแต่มันจะหมายว่าเราไปถึงนู่นแล้ว มันจะไม่อยู่กับปัจจุบันนะ มันจะหมายไปหน้าเลย เวทนาเมื่อกี้มันหมดไปแล้วนี่นะ มันก็เลยลืมตัวเผลอนะ ปล่อยให้เวลานั้นเสียไปโดยเปล่าประโยชน์เลย

ถ้าไม่ส่งออก ไม่เอาอันนี้ไปเทียบเคียงคนอื่น มองมาที่ใจของตัวนะ มันจะรู้จัก มองเข้ามาที่ใจของตัว มันจะเห็นเอง ว่าจิตนี้มันเฉานะ

"เฉา" นี้มันอีกอย่างหนึ่ง จิตนี้มันมีความรู้สึกออกไป มันถึงตัวจิตแท้ๆ เมื่อกี้จิตมีความรู้สึกต่อเมื่อกระทบรูปภายนอก **แต่เวทนาในจิตนี่มันจะมีความรู้สึกตลอดเวลาเลย เป็นขั้นเดียวออกมาเลย**

เดิมการคิดออกไปมันต้องผ่านกาย แต่ถ้าเป็นจิตแท้ๆ นะ มันคิดได้โดยตรง ตรงจังหวะเดียว อย่างเขาเล่นฟุตบอลเห็นมั้ย จังหวะหนึ่ง จังหวะสอง... จังหวะสองคือความคิดธรรมดาของเรา เนี่ยจังหวะสอง มันคิดขึ้นมาจากใจก่อนค่อยมาที่กายปฏิบัติ

แต่ถ้านั่งภาวนาเข้าไปมันจะเป็นจิตล้วนๆ มันจะคิดทันทีเลย มันจะรุนแรงเลย อันนี้ต้องใช้ความคิด ใช้ปัญญาที่รุนแรง ใช้ความคิดมหาศาลเข้าไปต่อต้านนะ ถึงจะเป็นพระอริยเจ้าแล้วก็จริงอยู่น่ะ แต่เป็นขั้นกามราคะนี่ โอ้โห... อย่างเมื่อกี้ดอกบัวสองดอกก็เป็นอริยเจ้าอยู่ แต่ยังไม่สามารถละการเกิดในกามภพ ยังไปเกิดเป็นเทวดาอยู่เห็นมั้ย อย่างเช่นพระโสดาบันไปเกิดเป็นเทวดาอริยเจ้าน่ะ

ถ้าพิจารณาเวทนาในจิตนี้หลุดนะ ขันธ์ ๕ หลุดออกจากใจ อันนี้จะเกิดเป็นพรหมล่ะทีนี้ พรหม ๕ ชั้นของพระอนาคา เพราะขันธ์นี้หลุดไปแล้วจะเหลือขันธ์ ๑

ขันธ์ของใจ *นี่ละคือตัวกามเลยล่ะ เพราะใจมันคิดนี่ ไม่ใช่กายคิด* กายนี้เป็นสะพานให้ใจนี้มันได้ดิ้นรน กระสับกระส่าย ถ้าไม่มีใจคิดกายนี้มันจะทำอะไรได้ กายนี้เลยเหมือนกับท่อนไม้ไง แต่เพราะใจมันคิดนี่แหละมันถึงออกมาตรงนี้ แล้วมันคิดแบบธรรมชาติด้วย คิดแบบอัตโนมัตินะ คิดแบบรุนแรง แต่ก่อนมันคิด

แล้วผ่านออกมาที่กาย แต่นี่มันตัดตอน มันสั้นเข้ามา อย่างเมื่อก่อนมันต้องใช้กระแสยาวออกไปมันถึงจะออกมาเป็นรูปธรรมได้ แต่ขณะนี้ไม่ต้อง มันอยู่ในตัวมันเอง มันก็เป็นรูปธรรมในตัวของมันเองเลย เพราะ ๒ ขั้นตอนนั้นเราตัดออกไปแล้ว

พอช่วงความสืบต่อมันสั้น มันก็เร็วกว่าเก่า มันก็ไปใหญ่เลยสิ ไอ้เราก็งง เอ๊...ทำอย่างไรๆ ความรู้สึกมันเกิดขึ้นมันรู้สึกในอะไร ก็ดูเอานะ...มันละเอียดขนาดนี้เชียวหรือ ความรู้สึกที่มันคิดออกไปเนี่ย จะยับยั้งกันยังไง ความรู้สึกอันนี้ ปัญญามันจะเทียบนะอ๋อ..มันเคลื่อนไหวออกมา ด้วยความเร็วของปัญญาเนี่ยมันทันกันนะเทียบได้หมดนะ จะเทียบกับอะไรล่ะ จะเทียบกับแสงนะ แรงเสียดสีแรงต้านทานล่ะ มันมีนะ ความคิดออกมามันเป็นอย่างนั้น

แรงเสียดทานนะ เพราะมันไม่อยู่เฉยๆ หรอก สติเข้าไปยับยั้งไว้ ถ้ามันหยุด เวทนาของจิตก็ไม่เคลื่อนไป ถ้ามันหยุดนะถ้าไม่หยุดล่ะ ไม่หยุดก็ดูแลอยู่อย่างนั้น ถ้ามันหยุดแสดงว่าวิปัสสนาทันแล้ว มันไม่หยุดสิมันไม่ทัน มันไหลมา พิจารณาซ้ำพิจารณาซากนะ พอพิจารณามันหยุด อ้อ..อันนี้ใช่ ไม่ใช่...หยุดมันหยุดเฉยๆ นี่ หยุดก็แบบที่ว่า เหมือนกับเรามาจ่อกันไว้น่ะ

สงครามมันพักใช่มั้ย พักรบ อย่านอนใจนะ พักรบนี่บางคนนอนใจ พิจารณาซ้ำเข้าไปเลย เพราะพักรบแล้วเดี๋ยวมันก็เกิดอีกเราไม่เห็นโทษนี่นา เหมือนกับมีข้าศึกน่ะ ไส้ศึกมันมาเห็นมั้ย มันจะมาดีกับเรา นี่ไส้ศึกของใจ ไส้ศึกของอวิชชา มันก็จะมากระซิบล่ะ

"เออๆ อันนี้ใช่แล้ว หยุดก่อน...พัก" เราก็จะนอนใจนะ เดี๋ยวพอมันแรงขึ้นมาตายเลย

พอเราพักใช่มั้ย สมาธิมันก็คลายตัว มันเสื่อม พอมันเสื่อมอาการความคิดรุนแรงเอาอีกแล้ว ก็ต้องมาต่อสู้ใหม่

การต่อสู้ สู้กับความคิดในใจนั่นล่ะ ความเคยใจนั่นล่ะ ต่อสู้ที่หัวใจนั่นน่ะ ดูนะ ดูความเคลื่อนไป นี่พิจารณาเวทนานะ ต่อสู้ด้วยตบะของธรรม ด้วยการพิจารณาอาการของใจที่มันขยับอย่างนั้น ถ้าความเพียรมันถึง ปัญญาถึงมันจะเป็นอัตโนมัติของมันเอง ทำบ่อยเข้าๆ พิจารณาซ้ำพิจารณาซากน่ะ มันจะทันกันบ่อย ทันจนแรงมันพอไง ขาดเลยล่ะ โอ้โห้...

ขันธ์ ๕ ขาดออกจากใจ พลิกฟ้าคว่ำดินเลย โลกธาตุนี่หวั่นไหวเลยนะ โลกธาตุคือกายไง ดิน น้ำ ลม ไฟ มันจะสั่นไปหมดเลย เพราะอะไรถึงสั่นอย่างนั้น เพราะมันได้ตัดถึงกามแล้ว

กามภพเนี่ย เหมือนกับระเบิดโลกออกไปจากใจเลย ถ้าถึงจุดนี้แล้วมันถึงจะไม่มาเกิดในกามภพอีกไง เนี่ย...พรหมเป็นอย่างนี้เห็นมั้ย ขันธ์เดียว มีขันธ์ ๑ เท่านั้น ถ้าไม่มีผู้บอกผู้สอนมันก็ตายอยู่นั้นอีกล่ะ ถึงละเอียดขนาดนั้นมันก็ต้องดูต่อไปนะ

หลงระเริงไม่ได้นะ แต่ส่วนใหญ่มันจะคิด ถ้าไม่มีครูบาอาจารย์คอยย้ำน่ะ จิตมันละเอียดขนาดนี้ใครมันจะไปรู้นะ เราก็เตลิดเปิดเปิงไปพักใหญ่ ยกเว้นผู้มีวาสนาบารมี ครูบาอาจารย์ได้ตอกได้ย้ำนั่นน่ะ

โลกว่างไปหมดเลย "ว่าง" คู่กับ "ไม่ว่าง"

"อวิชชา ปัจจยา สังขารา สังขารา ปัจจยา วิญญานัง" พอไปถึงตัวอวิชชา ตัวนั้นล่ะ ตัว "ขันธ์ ๑" นั่นน่ะ ตัวอวิชชาแท้ๆ เลย นั่นล่ะตอจิตเลย จิตที่เป็นตอ คร่อมตออยู่ แต่จะจับได้อย่างไร มันไม่เห็นโจทก์จะเอามาขึ้นศาลได้อย่างไร ตอของจิต เห็นไม่ได้หรอก

เราจะคิดจุดเทียน เทียนเล่มเดียวเนี่ยมันจะมองที่ตัวมันได้อย่างไร เทียนให้มันพูดได้สิ เทียนให้มันดับตัวมันเองได้หรือเปล่า มันดับไม่ได้ เพราะมันเป็นเทียน แต่หัวใจทำได้ เพราะพระพุทธเจ้าทำมาก่อน พระพุทธเจ้ารู้ตรงนี้ ถึงได้ปฏิญาณตน ถ้าพระพุทธเจ้าไม่รู้ตรงนี้จะเอาอะไรมาปฏิญาณตน นี่ล่ะคือตัว วัฏฏจักร วัฏฏจิต นี่ล่ะพ่อของนางราคา นางตัณหา นางอรดี

ทีนี้ตัวอวิชชามันจะฆ่าตัวมันเองทำอย่างไร มันจะยอมง่ายๆ หรือ ถึงไม่มีทางเห็นเลย เรือนยอด พระพุทธเจ้าชนะตรงนี้แล้วถึงได้เย้ยมารไง ว่า **"มารเอย เธอเกิดจากความดำริของเราเอง บัดนี้เราจะไม่ดำริถึงเจ้าอีกแล้ว เธอจะเกิดจากใจของเราไม่ได้"**

แต่เราไม่ว่าอย่างนั้น เราว่า "โอ... เวิ้งว้างเนาะ ตรงนี้ดีตรงนี้ประเสริฐ" มันได้คิดเปรียบเทียบถึงเอะใจ คนเราต้องเอะใจต้อง "อ๋อ.." ก่อน เหมือนกับเรานี่แหละ คนต้องว่าตัวเองผิดก่อน ต้องว่าตัวเองผิดนะ ไอ้เราว่าตัวเองผิดไม่ได้ ใครจะว่าเราผิดไม่ได้เลย ต้องถูกตลอด พอถูกตลอดเลยไม่ได้แก้ไขอะไรเลย ต้องผิด ถึงถูกก็ว่าผิดน่ะดี เพราะถูกหยาบๆ นี่ แต่ผิดที่หัวใจ ผิดที่มานะทิฏฐิ กิเลสอยู่ที่นั่น ถ้าไม่ชนะที่นั่นไม่ได้ชำระกิเลสเลย เป็นผู้แพ้มาตลอด ถึงจะทำถูกก็ว่าเป็นผู้แพ้ เพราะอะไร เพราะใจนั้นมันก็จะกระด้างขึ้นไปเรื่อยๆ

เห็นมั้ย เห็นวิธีการปฏิบัติมั้ย ทุกสิ่งทุกอย่าง ถ้าเราทำแล้วเราย้อนกลับไปดูที่หัวใจเรา อันนั้นเป็นประโยชน์หมดเลย เพราะเราไม่ได้ทำที่สิ่งภายนอกนี่ เราจะทำที่ใจ

เพราะฉะนั้นทุกอย่างอยู่ที่ใจหมดเลย แต่นี่ไม่ เพราะที่ใจเป็นคนคิดออกมา นี่ตัวอวิชชาล่ะ มันจะไหวอยู่ในใจนั่นล่ะ เทียนเล่มเดียวนี่แหละ ในระหว่างที่จุดเล่มเดียวในใจน่ะ แล้วเทียนเล่มนั้นมันจะทำลายตัวมันเองด้วยอริยมรรคของพระพุทธเจ้านี่แหละด้วยอรหันตมรรคนะ

ด้วยโสดาปัตติมรรค สกทาคามิมรรค อนาคามิมรรค อรหัตตมรรค เห็นมั้ย มรรค ๔ ผล ๔ น่ะ โสดาปัตติมรรคมันก็ทำให้เกิดโสดาปัตติผล พอใช้หมดแล้วมันก็ **สมุจเฉทปหาน** ไปขั้นหนึ่งเลย เงินบาทหนึ่งใช้หมดแล้วก็แล้วกันไป ก็ต้องไปหาเงินมาเป็นบาทที่สอง เป็นสกิทาคามรรค แล้วก็ใช้ไปอีก มันก็เกิดสกิทาคามิผล ก็หมดไปแล้ว

คำว่า “หมดไปแล้ว” คือว่าเห็น **ผล** แล้วก็หมดไปแล้ว แต่เกิดอันหนึ่งขึ้นมาอีก เกิดดวงใจที่เป็น สกิทาคาผลไง สกิทาคาผลมันต่ำกว่า **อนาคา** นี่ ก็ต้องเดิน **มรรค** ของ อนาคา เห็นมั้ย

ก็เดินสมาธิปัญญาของเรานี่แหละ มันเป็นเพียงแต่ว่าเป็นระดับ คำพูดนี้เป็นระดับเฉยๆ อารมณ์อันเดียวกันนั่นล่ะ แต่ว่ามันสูงขึ้น ไม่ใช่ว่าจะไปเอามาจากนู่นจากนี่ไม่ใช่นะ คำว่าไปหามาก็เปรียบเหมือนเงินเนี่ย เงินนี้ไปหยิบมาเป็นแบงค์ซื้อของแล้วก็หมดไปอันนั้นหมดไปเลยใช่มั้ย

แต่นี่ “หัวใจ” น่ะ นามธรรม เกิดที่ใจ ถึงมันดับแล้วก็รวมลงที่ใจนั่นล่ะ มันมีเชื้ออยู่ เชื้อความดีไง **นามธรรมไม่มีวันหมด**

พุทธะนี้ไม่มีวันหมด จิตนี้ไม่มีวันหมด แต่ถ้ามันหมดหมายถึงว่ามันหมดอารมณ์ หมดความมุมานะไง

เกิดได้ดับได้ในหัวใจนั่นน่ะ ไม่มีที่สิ้นสุด

นี่ถึงว่า อรหันตมรรค เจอตอจิตมันจะดับตัวมันเอง ถึงเกลียวอันนี้แล้วมันหมุนไปเอง ถึงว่า อวิชชา ปัจจยา สังขารา ไง

มันละเอียดนะ ใครจะไปเห็นได้ พระพุทธเจ้าองค์เดียวไปเห็นได้ ถ้าไม่มีพระพุทธเจ้าใครจะเห็น ไม่มีทาง ไม่มีทางจริงๆ นะ พระพุทธเจ้าถึงตรัสว่า ธรรมะนี้ลึกซึ้งมากนะ ลึกมาก... ว่างจนจับต้องไม่ได้เลย แต่มันรวมอยู่ที่ใจนั่นน่ะ

แต่พระพุทธเจ้าทรงทำให้ตื้นไง ทำให้ตื้นหมายถึงว่าทำเป็นตำราไง เป็นธรรมะวางไว้ ทรงสงสารพวกเรา สงสารสาวกเนี่ย สาวกวิสัยมีปัญญาน้อย ทรงพยายามทำตาข่ายไว้ให้พยายามกรองได้ไง เหมือนเขาทอดมันน่ะ เอาไว้ช้อนสาวก เราเป็นสาวกพระพุทธเจ้า

นั่นน่ะ อวิชชา ปัจจยา สังขารา หมุนเข้าไป ขาดเลย... นั่นเป้าหมายของพระพุทธศาสนา อรหัตตมรรค อรหัตตผล แล้วจึงเป็นนิพพาน ๑ ก็เหมือนกับโสดา กับ สกิทา นั่นล่ะ อรหัตตมรรค อรหัตตผล แต่เป็นนิพพาน ทำไมไม่ **"อรหัตตผล"** ล่ะ เพราะอันนี้มันเป็น **สัมปยุต วิปปยุต** เป็นการสงคราม การต่อสู้ แต่เกิดเป็นตัวสัญญาอีกอันต่างหากล่ะ สงบศึกแล้วเป็นความสำเร็จ นั่นเป็น **"นิพพาน"**

ไม่ใช่กองทัพเป็นนิพพานนี่นา กองทัพนั้นมันเป็นการต่อสู้ สองกองทัพต่อสู้กัน ยอมแพ้ไง ยอมแพ้ก็ต้องทำสัญญายอมแพ้

ใช่มั้ย ตัวสัญญาตัวนั้นแหละคือตัวความสำเร็จ สัญญานั้นเป็นสัญญาเปรียบเทียบนะ สัญญานั้นเป็นกระดาษ ฉีกทิ้งก็ได้ หัวใจที่สำเร็จก็เป็นแบบนั้น แต่ไม่มีใครจะฉีกทิ้งได้ มันยอดเอก เอกของพระพุทธศาสนา นั่น นิพพาน ๑ ไม่มีระหว่างสองกองทัพต่อสู้กันอีกแล้ว

แต่เดิมก็เป็นสองกองทัพต่อสู้กันมาตั้งแต่เริ่มต้นมาตลอด กองทัพกิเลส กับกองทัพธรรม แล้วกองทัพธรรมเป็นผู้ชนะแล้ว เห็นมั้ย ยังเป็นอีกหนึ่งต่างหาก

"สัพเพ ธัมมา" ถึงเป็น **"อนัตตา"** ใช่มั้ย ธรรมทั้งหลายที่พระพุทธเจ้าว่าไว้นี้เป็นอนัตตาทั้งหมด ไม่ให้ยึด ถ้ายึดธรรมแล้วมันไปไม่รอด เหมือนกับคนขี่แพมาจะขึ้นจากน้ำ ไม่ยอมลงจากแพ จะแบกแพมาขึ้นไปบนบกได้อย่างไร ขับรถมานั่งรถมาแล้วไม่ยอมลงจากรถ อยู่ในรถน่ะ ว่ารถเป็นเรา บ้าเหรอ...

นี่ก็แบกธรรมมาสิ "ฉันเป็นชาวธรรมนะ ฉันเป็นชาวพุทธ ฉันเป็นนักปฏิบัตินะ แต่หัวใจฉันไม่มีอะไรเลยนะ..."

เห็นมั้ย สัพเพ ธัมมา ถึง **"อนัตตา"** ไง

เราไม่แบกธรรมอันนั้น แต่เราประพฤติธรรม ให้ธรรมมันมีในหัวใจ ผู้ที่แบกธรรมก็แบบชาวโลกนั่นแหละ เห็นมั้ย ไปจำศีลก็ไปอวดกันที่วัด "ฉันนี่ผู้มีศีล ๘" คุยโม้กันน่ะ แบกธรรมมานะ แต่ไม่มีธรรมในหัวใจ แบกธรรมมาแต่ไม่ทำธรรมให้เกิดในหัวใจไง ธรรมเกิดในใจแล้วไม่ต้องแบก ทิ้งมันไปเลย

"ดีใน"น่ะ ดีแท้ๆ เป้าหมายของเราชาวพุทธเป็นอย่างนั้นนะ เนี่ยเวลาภาวนามันยากอย่างนั้น อยากจะภาวนานะ อันนี้เป็นมรรค

เป็นความดี พระพุทธเจ้าสอน แต่เอามาพูดเพราะอะไร เพราะความอยากเฉยๆ มันจะเป็นโทษกับเราเวลาปฏิบัติ เพราะมันจะเป็น **สมุทัย** ตัวที่ ๒

"ทุกข์" ควรกำหนด ทุกข์พระพุทธเจ้าไม่ให้ละ ถ้าละทุกข์เลยนี่มันจะฝั่นเฝือน เพราะทุกข์นี้มันเป็นผลของวิบากกรรม เป็นมนุษย์นี่มีทุกข์มั้ย... มี ...พระพุทธเจ้าบอกให้กำหนด ให้จับตัวนี้เป็นโจทย์ แล้วไปละไอ้ตัวความอยาก อยากให้ทุกข์หายไง สมุทัย เช่นเราทุกข์อยู่เนี่ย "โอ้โห ทุกข์มากเลย อยากให้พ้นทุกข์ โอ้ย ทุกข์มากนะ" มันจะเป็นไปได้ไง

ไอ้ตัวอยากน่ะมันเป็นสมุทัย ถ้าตัวสมุทัยมันขาด มันขาดตรงนั้น อยากให้พ้นทุกข์ต้องทำลาย **"ตัวอยาก"** อยากตัวหนึ่งเป็นสมุทัย อยากตัวหนึ่งเป็นมรรค อยากให้ทุกข์มันดับไปเลยโดยไม่อยากทำ เป็นไปได้อย่างไร เป็นทุกข์มันเป็นวิบากกรรม แต่ถ้าเรากำหนดนะ เป็นทุกข์แล้ว เราไม่อยากเป็นอย่างนี้เลย อยากจะเป็นอย่างนู้น เห็นมั้ย ไม่อยากเป็นอย่างนี้หมายถึงว่า ไม่อยากเป็นสภาพแบบเดิมเลย อยากเป็นสภาพอื่น

"ไม่อยาก" อันนั้นก็เป็นสมุทัย "อยาก" ก็เป็นสมุทัย อยากไม่เป็นตามความเป็นจริง พระพุทธเจ้าบอกให้อยากในการเดินอริยมรรค ทุกข์ควรกำหนด สมุทัย ควรละ พอละเกิดนิโรธ เห็นมั้ย นิโรธ คือความดับทุกข์ แล้วก็จะมี มรรค มรรคตัวที่จะมาเดินเพื่อตัดสมุทัยตัวนี้

พระพุทธเจ้าสอนนะ แล้วเป็น **"แก่น"** ของศาสนาด้วยอริยสัจจ์อย่างอื่นมันเป็นตัวเสริม อริยสัจจ์นี้คือตัวเกิดดับที่ใจ

เลยนะ ทุกข์ก็ทุกข์ที่ใจนะ ใจเป็นสมุทัยเพราะทุกข์ตัวใหญ่ กายนี่แบบว่าครึ่งหนึ่ง จะว่าไม่มีเลยก็ไม่ได้ แต่กายแท้ๆ นะ ไม่สามารถทำความดีให้เกิดแก่ใจได้เท่าไหร่

ถ้ากายมันจะทำความดีให้นะ คนที่เขาไม่เคยปฏิบัติ เขาละเมอเพ้อพกอยู่ในโลกเนี่ยเขาก็มีกายเหมือนเรา เขาต้องมีความดีบ้าง ใช่มั้ย ถ้าเขาทำความดีใจมันอยากทำ เขาก็ได้ความดีบ้าง แต่ถ้ามันทำความชั่วก็เต็มที่เลยนะ

แต่เรานี่สิ หัวใจมันเกิดขึ้นมา ความดีความชั่วมาลงที่ใจหมด กายตายแล้วก็ทิ้งไว้ที่นี้ จะผู้ดีมีจนขนาดไหน ตายก็มีค่าเท่ากัน ต้องเผาใช่มั้ย ต้องฝัง เท่านั้นเอง...แต่หัวใจมันไปต่างกัน นั่นเป้าหมายของเรา เราก็มีพร้อม เรามีกาย มีหัวใจ แล้วก็มีวาสนา ต้องว่ามีวาสนามากๆ ด้วย เพราะได้ลงมือปฏิบัติ ปฏิบัติบูชาพระพุทธเจ้าสอน

ในพระพุทธศาสนานี่นะ **อามิสบูชา บูชาด้วยอามิส** ด้วยข้าวของเงินทอง เป็นบุญอย่างหนึ่ง บุญหยาบๆ

ปฏิบัติบูชา ไม่ต้องเหนื่อยยาก การไปหาวัตถุข้างนอกมาเพื่อเป็นอามิสบูชา อันนี้บูชาก็ต้องเหนื่อยยากไปหามาถวายพระ อันนี้แค่ทำกายให้สงบเท่านั้นเอง แล้วให้ผลต่างกันด้วยนะ ให้ผลมากกว่าอามิสบูชามหาศาลเลย ให้ผลมากขนาดว่าถึง “หลุดพ้น” น่ะ ถึงอริยมรรคนู่นน่ะ ถึงอรหันตมรรค ทำไมจะไม่ให้ผลมากล่ะ เพราะเกิดจากภาวนานี้ เกิดจากการนั่งนี้ เราถึงว่าภาวนานี้ให้ผล

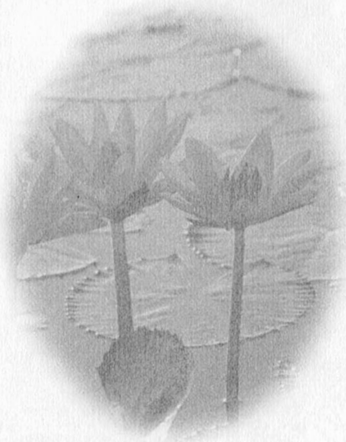
มากไง ถึงว่ามีวาสนา เหมือนข้าวของอยู่ในห้างสรรพสินค้า แล้วเราเดินเข้าไปหยิบเอาของมีค่าที่สุดในห้างสรรพสินค้าน่ะ โอกาส นะ

คนทั่วไปมันก็เข้าไปซื้อไม้บรรทัดเอย ดินสอเอย กับเราเข้าไปเอาเพชรนิลจินดาในห้างสรรพสินค้าในห้างนั้น ใครเป็นคนมีบุญวาสนากว่ากัน ลองคิดสิ... เขาเข้าไปเขาก็ไปซื้อหนังการ์ตูน ไปซื้อรูปล่อ ของเด็กเล่นทั้งนั้นเลย

แล้วเราเข้าไปนี่ ของเด็กเล่นนี่มองข้ามเลย เข้าไปหยิบแหม...ในห้างนี้มีอะไรขายอันดับหนึ่ง ในพระศาสนาของเรานี่ไง อะไรอันดับหนึ่ง **พระพุทธเจ้าสอนอะไรอันดับหนึ่ง แล้วเรา "หยิบ" ตรงนั้นน่ะ มีวาสนามั้ย ถึงจะหยิบไม่ติดมือ แต่ก็หยิบ จริงมั้ย "หยิบ" นี้คือโอกาส แล้วจะว่าไม่มีวาสนาได้อย่างไร เราว่าเราคนต่ำต้อย คนทุกข์ คนเข็ญใจ อันนั้นมันเรื่องภายนอก แต่เป้าหมายเราหยิบยอดเลย ตั้งใจให้ดี** ...เอวัง.

วันปวารณาออกพรรษา

ใจมันเคยกินอารมณ์ตามใจมาตลอด แล้วเราพุทโธให้มันกินมันจะยอมได้อย่างไร ไม่มีทาง... ต้องฝืน เมื่อฝืนมันก็อึดอัด อึดอัด เราก็ต้องสู้สิ เพราะอันนี้เป็นของดี อันนี้เป็นยาน่ะ “ยาขม” หวานเป็นลม ขมเป็นยา ให้เกาะไว้เลย เส้นทางนี้เป็นเส้นทางที่ถูกต้อง พระพุทธเจ้าสอนไว้แล้ว ถูกต้อง ศีล สมาธิ ปัญญา...

วันปวารณาออกพรรษา

แสดง ณ วัดสันติธรรมาราม อ.โพธาราม จ.ราชบุรี
วันที่ ๘ ตุลาคม ๒๕๓๘

วันปวารณานะ ตามหลักศาสนาของเราวันนี้สำคัญมาก เรียกว่าวัน **"มหาปวารณา"** เพราะว่าเราอยู่ครบพรรษา พระอยู่ครบพรรษาก็ออกพรรษาในวันนี้ ออกวิเวกไปออกธุดงค์ไป เราก็เหมือนกันนะ ออกพรรษาแล้ว เข้าพรรษานี่มันเป็นกติกา เราไปไหนไม่ได้ใน ๓ เดือนนี้ ในไตรมาส

เวลาเราอยู่ป่าเนี่ย เรื่องจริงๆ เลยล่ะ "พระธาตุ" ลอยมาปวารณากัน พระธาตุนะ ลอยมาเป็นดวงแก้วใหญ่เป็นกระด้งเลย ลอยมา ๓ องค์ ๔ องค์

มันเป็นประเพณี "อริยประเพณี" ครั้งโบราณกาล พระพุทธเจ้าล้านๆ องค์ พระพุทธเจ้าไม่ได้มีองค์เดียว แล้วมันเป็นประเพณีดั้งเดิมมาตลอด จิตผู้บริสุทธิ์แล้ว ผู้หลุดพ้นแล้วเนี่ย พอมาถึงวันนี้เขาก็มาปวารณากัน มาให้คุณงามความดีกัน

แล้วเราล่ะ เราเป็นลูกศิษย์ เป็นผู้สุดท้ายภายหลัง เราก็พยายามจะเดินตามรอยนั้นน่ะ วันมหาปวารณา สงฆ์ปวารณากันเพื่อให้ติเตียนกันได้ ให้ตักเตือนกันได้ "ถ้าข้าพเจ้าผิดขอให้ตักเตือนด้วยกาย วาจา ใจ" เตือนได้ทั้งหมดเลย เป็นวันสมานไง สมานสังวาส สมานทั้งหมด สมานคุณงามความดีของเราน่ะ

ให้นึกวันอย่างนั้นน่ะ เพื่อเตือนใจเราไง ให้ใจเราคิดถึงอย่างนี้แล้วมันเป็นกุศลของเรา ใจเราหมายคุณงามความดีไว้ ให้ใจหมายคุณงามความดีไว้

องค์ศาสดาไม่ใช่มีองค์เดียว พระพุทธเจ้าไม่ใช่มีองค์เดียว

"ทุกข์" สมัยพุทธกาลนะ ทุกข์สมัยไหนก็แล้วแต่ "น้ำ" น่ะ สมัยโบราณน้ำก็คือน้ำใช่ไหม เดี๋ยวนี้ก็เป็นน้ำอยู่ มันเหมือนกันนั่นล่ะ แต่กาลสมัยนั้นผ่านไป พอพูดเรื่องทุกข์เราก็ว่าเดี๋ยวนี้เราแก้ทุกข์ได้ด้วยวัตถุ แก้ทุกข์ด้วยเราคิดกันเอง พระพุทธเจ้าสอนให้มีศาสนธรรม

"ธรรม" เท่านั้นที่จะไปแก้ทุกข์ได้

ทุกข์เกิดที่ใจ ทุกข์ต้องดับที่ใจ ทุกข์สมัยโบราณกับทุกข์สมัยนี้เหมือนกัน **"มัชฌิมาปฏิปทา"**นี้เหมือนกัน แต่พอบอกมัชฌิมาปฏิปทานี่ เราก็มัชฌิมาแต่ตามกิเลสเรา จะทำอะไรที่มันฝืนกับเรา เราก็ว่าอันนี้มันฝืนกับกิเลส มันเป็นอัตตกิลมถานุโยคเกินไป กิเลสน่ะมันอยู่ข้างหลัง อยู่หลังความคิดน่ะ มันก็ไสให้เราคิดตาม แล้วพอเราจะคิดย้อนกลับมา มันก็ว่าอันนี้มันเป็นอัตตกิลมถานุโยคเห็นมั้ย

มันเสี้ยมมาสองชั้นนะ ให้เราคิดทีหนึ่ง แล้วเราจะคิดย้อนกลับมันก็ว่า "ไม่ใช่" สองทีย้ำไปเลยแล้วเราก็กลิ้งมาเลย

คำว่า "กลิ้ง" หมายถึงว่าเราคิดตามไปไง ตามความคิดเราออกไปเลย เราไม่ได้ย้อนกลับมาดูเลยว่าความคิดนี้เกิดจากอะไร

พระพุทธเจ้าถึงบอกให้มองกลับมาตรงนี้ ผู้ที่สะอาดๆ ตรงนั้นนะ สะอาดที่ใจ ไม่ใช่สะอาดที่ข้างนอกเลย ทำอย่างไรให้ใจสะอาด ใจสะอาดเราก็มีความสุขสิ ใจมันขุ่นมัว ใจมันเป็นทุกข์ เพราะอะไร เพราะมันมีสิ่งที่เป็นพิษอยู่ที่ใจ สิ่งที่เป็นพิษ แต่เราไม่เห็นสิ่งที่เป็นพิษ เราเห็นแต่ว่าเป็นเรา สิ่งที่เป็นพิษเป็นเรา เราก็ไม่สามารถแก้สิ่งที่เป็นพิษในใจได้

สิ่งที่เป็นพิษไม่ใช่เรา เพราะมันเกิดๆ ดับๆ เราส่วนเรา

ความคิด เวลามันคิดมันคิดมาจากไหน เวลาไม่คิด เรานั่งอยู่นี่ความคิดมันไปไหน เห็นมั้ย ความคิดนี้ไม่ใช่เรา ความคิดนี้เป็นอาการของใจ อาการหมายถึงเงา ร่างกายยืนอยู่ที่แดดจะมีเงาเห็นมั้ย ใจแท้ๆ ยิ่งใจพระอรหันต์เนี่ยมันไม่คิดอย่างนี้หรอก มันอยู่เฉยๆ ของมัน ไอ้คิดออกมานี่เป็นเงา อาการของใจ มันเป็นธรรมชาติแบบนี้ มันต้องผ่านเงาออกไปถึงมาเป็นอารมณ์

ฉะนั้น ถ้าเราชำระความสะอาดแล้ว เงาก็เป็นเงาอยู่อย่างนั้นไม่มีพิษ เพราะความคิดมันต้องมีอยู่ตลอดเวลา ดับไม่ได้ แม้แต่พระพุทธเจ้าก็ยังมีความคิด เพราะพระพุทธเจ้ากลับไปเยี่ยมพระบิดา **พระเจ้าสุทโธทนะ**เห็นมั้ย กับ**พระนางพิมพา**น่ะ ทำไมจำได้ ความจำความคิดน่ะเป็นขันธ์ห้า

แต่เดิมก่อนจะออกบวชน่ะทุกข์ขนาดไหน สร้งน้ำอยู่เขามาทูลว่าราหุลเกิดแล้ว ตัวเองก็อยากออกบวชอยู่น่ะ ทุกข์ขนาดไหน ฝ่าทุกข์นะ พระพุทธเจ้าผนวชแล้วถึงมาสอนไง สอนว่า **"กรงขังที่ว่าแน่นหนาที่สุด เราไม่ว่ากรงขังนั้นแน่นหนาที่สุดเลย บ่วงบุตร บ่วงภรรยา บ่วงสมบัตินั้นต่างหากล่ะ"** แก้ไม่ได้ เพราะมันติดอยู่ที่ใจ แก้ยาก นั่นน่ะ เวลาก่อนจะออกบวชน่ะทุกข์ขนาดไหน เพราะตัวเองคิดจะสละมา แล้วลูกเกิดมาขณะนั้นน่ะ

แต่เวลาชำระสะอาดแล้วกลับไปเป็นทุกข์ที่ไหนล่ะ ความคิดอันเดียวกันมั้ย ความคิดที่ออกบวชให้มาน่ะทุกข์แสนสาหัส กับตอนกลับไปโปรดพุทธบิดากับพระนางพิมพานั่นน่ะ **พระนางพิมพา**ให้**พระราหุล**ทูลขอเลยนะ ขอสมบัติน่ะ

พระพุทธเจ้าบอกว่า "สมบัติภายนอกไม่สำคัญ" จะให้ "อริยมรรค" ไง ให้**พระสารีบุตร**บวชเลย จับ**ราหุล**บวชเลย เนี่ยให้สมบัติภายใน พระพุทธเจ้าให้ของประเสริฐ เขาถึงว่าไง พระพุทธเจ้านี่ทำลายหมด ทำลายครอบครัว ทำลายผู้สืบสกุล แล้วเดี๋ยวนี้เป็นอย่างไร ๒๐๐๐ กว่าปีแล้ว **"โคตมโคตร"** ยังอยู่เนี่ย ภิกษุเรานี่ไง ลูกศิษย์พระพุทธเจ้า ลูกพระพุทธเจ้านะ

ศากยบุตร พุทธชิโนรส ผู้ที่บวชเป็นสงฆ์น่ะ จนสืบต่อมาขนาดนี้น่ะ แต่เราว่าทำลายไง กิเลสมันสอนกันอย่างนั้นนะ ถ้าไม่ได้บวช เป็นพระเจ้าจักรพรรดิ์มันจะขนาดไหน นี่เทียบให้ดูว่า "ใจ" ที่สะอาด กับ "ใจ" ที่เป็นพิษไง

เราก็ต้องดูใจเรา เราเป็นลูกศิษย์มีครูนี่นา ใจมันทุกข์เพราะมันฟุ้งซ่าน เวลาเราโกรธขึ้นมานะ ร่างกายเราเนี่ยสั่นสะเทิ้ม

ไปหมดเลย มันให้ผลรุนแรงขนาดไหน เวลาโกรธเวลาเกลียดขึ้นมา แล้วเวลาที่มันสบายใจขนาดไหน แล้วที่มันปล่อยวางได้หมดเลย เนี่ยมันจะขนาดไหน พระพุทธเจ้าสอนตรงนั้นนะ สอนให้มีทาน มีศีล แล้วก็ให้มีภาวนา

ให้มีภาวนาปฏิบัติบูชาไง ปฏิบัติบูชาเป็นการบูชาพระพุทธเจ้าอย่างประเสริฐที่สุด เราลูกศิษย์ตถาคตจะปฏิบัติบูชา ยกกายนี่ถวายพระพุทธเจ้าเลย เพราะเรานั่งสมาธิ ยกกายถวายพระพุทธเจ้าแล้วอะไรจะมาสำคัญเท่ากายนี้ สมบัติเราถวายพระมันเล็กน้อย ขณะนี้เราสละหมดเลย อิริยาบถที่เป็นอิสระของเราเราไม่เอา เรามาทรมานเพื่ออะไร

ให้กายมันสงบก่อนไง **"กายวิเวก"** วิเวกมั้ย

ถ้ากายมันเคลื่อนไหว กายมันคึกคะนอง กายมันออกไป จิตมันก็ฟุ้งซ่านไปตามกายนั้น เพราะมันเคลื่อนตามไป พอกายวิเวก จิตก็วิเวกตามไป กายวิเวก กายนั่งเฉยเลย ไม่ไหวติงเลย แต่จิตมันวิเวกมั้ย ถ้าจิตวิเวกมันก็จะปล่อย มันจะวิเวกได้อย่างไร ในเมื่อธรรมชาติมันฟุ้งซ่านออกอย่างนั้นน่ะ

ธาตุรู้นี้มันไปโดยอัตโนมัติ เป็นธรรมชาติของมันเอง พอมันเป็นธรรมชาติของมันเองเราจะให้มันหยุดได้เราก็ต้องกล่อมเกลามาตลอด ถ้าเราเป็นชาวพุทธเนี่ยเราจะไม่ปล่อยให้ความคิดเป็นไปตามความคึกคะนองของมันเลย เวลาคิดเรื่องงานเราคิด เวลาพ้นจากงานมาเราก็พัก มันจะพักไม่ได้เราก็กำหนด **"พุทโธ"** ไว้ ตั้งสติไว้ สติคุมมาตลอดเลย เวลามานั่งอย่างนี้ก็สบาย

ถ้าสติไม่คุมมาเลย เวลามานั่งเนี่ยมันก็เหมือนกับว่าหักโหมกันเลยล่ะ "หักด้ามพร้าด้วยเข่า" หักพร้าด้วยเข่ามันก็ต้องรุนแรงกันหน่อยใช่ไหม ความคิดเป็นแบบนั้น

พระพุทธเจ้าบอก **"ใจของคนนี่เหมือนช้างที่ตกมัน"** มันแรงขนาดนั้นน่ะ เราห้ามมันไม่ได้ แต่ถ้าปกติอยู่ทางโลกเนี่ย มันคิดจนพอแรงแล้ว มันพอใจ เราจะไม่เห็นโทษของมันเลย

ผ้าสกปรก ผ้าขี้ริ้วน่ะ มันเลอะสกปรกอีกนิดหน่อยก็ไม่เป็นไรใช่มั้ย "ผ้าขาว" เอาฝุ่นไปแตะหน่อยเดียวมันจะชัดเลย

"ใจ" ก็เหมือนกัน มันคิดอยู่ตลอดเวลา มันจะคิดอีกหน่อยก็ไม่เป็นไร เราไม่เคยเห็นโทษของความคิดเลย แต่ถ้าลองจิตสงบสิ ขนาดคิดแป๊บเดียวมันก็จะดึงจิตถอนออกมาจากสมาธิแล้ว ถ้าจิตสงบนะ ถ้าจิตไม่สงบล่ะ ก็เพราะที่ความไหวติงอันนั้นล่ะ ความไหวติงนี่มันเป็นไปตามธรรมชาติของมัน เราก็ให้มากำหนด "พุทโธ" สา...ธรรมดาความคิดน่ะ มันคิดสืบต่อ พุทโธนี่คิดตัดใช่ไหม พุทโธๆๆ คิดตัดๆๆ เพราะธรรมชาตินี้มันเสวยอารมณ์ มันต้องกินความรู้สึกตลอดเวลา

เมื่อก่อนมันเคยกินอาหารตามใจของมัน มันมีปากนี่ปากใหญ่มาก มันกินได้หมดทั้งโลกเลย จะคิดเรื่องอะไรคิดได้หมด เรื่องเทวดาก็คิดได้ คิดได้หมดทั้งสามโลกธาตุ เนี่ยความคิดใหญ่ขนาดนั้นน่ะ

เราก็มาห้ามซะ ให้คิดเรื่องพุทโธ **พุทธานุสติ ธัมมานุสติ สังฆานุสติ** เห็นมั้ย เอามาน้อมไว้ตรงนี้ มันก็เหมือนกับเด็กน่ะ เมื่อหัดเดินมันก็ต้องเกาะไปก่อน เกาะระเบียงเดินเห็นมั้ย

เกาะกระบอกไม้ไผ่เดิน ต้องกำหนดพุทโธไว้ พุทโธไว้ เดี๋ยวมันก็ออกแล้ว เพราะอาหารมันไม่ชอบ เด็กมันชอบกินอาหารตามใจมัน เราเอาอาหารที่มีคุณค่าให้เด็กกิน เด็กมันจะร้องไห้เลย เด็กมันจะต่อต้าน มันจะกินแต่ขนม

ใจมันเคยกินอารมณ์ตามใจมาตลอด แล้วเราพุทโธให้มันกินมันจะยอมได้อย่างไร ไม่มีทาง... ต้องฝืน เมื่อฝืนมันก็อึดอัด อึดอัดเราก็ต้องสู้สิ เพราะอันนี้เป็นของดี อันนี้เป็นยาน่ะ "ยาขม" หวานเป็นลม ขมเป็นยา ให้เกาะไว้เลย เส้นทางนี้เป็นเส้นทางที่ถูกต้อง พระพุทธเจ้าสอนไว้แล้ว ถูกต้อง ศีล สมาธิ ปัญญา

เรามันนักคิด นักเกิด นักตายนะ เราคิดมาแล้วตลอดเลย แล้วเราจะหยุดคิดดูบ้างลองดูซิ พระพุทธเจ้าสอนอย่างนี้ คิดแบบที่เราคิดนี่ เราก็เคยคิด ใครไม่เคยคิด ใครไม่เคยทุกข์มา เคยคิดแต่ชาตินี้เหรอ อดีตชาตินี้ไม่มีต้นไม่มีปลายนะ ไม่มีที่สิ้นสุด มันคิดมาขนาดนั้นน่ะ แล้วจะมาหยุดทีเดียวมันจะหยุดยังไง เพราะอันนั้นมันเป็นโลกียะ

พระพุทธเจ้าสอน "โลกุตตระ" ไง โลกุตตระหมายถึงให้เราหยุดพักจากความคิดที่เคยชินก่อน จิตเป็นสมาธิ ความเคยชินมันก็หยุดใช่มั้ย แล้วเราต้องกลับมาวิปัสสนา เพื่อคิดแบบโลกุตตระไง

"ปัญญา" ก็คือความคิดอันหนึ่งนั่นล่ะ ปัญญาในการชำระกิเลสก็คือความคิดอันหนึ่งเหมือนกัน แต่เป็นความคิดที่อิ่มหนำสำราญแล้ว ความคิดที่เกิดขึ้นจนจิตอิ่มแล้ว จิตไม่เคยคิดตามความเคยตัว พอจิตเป็นสมาธิจิตก็พัก จิตพักก็ปล่อย โอ้โห

ขนาดจิตเป็นสมาธิก็สุขพอตัวแล้วนะ จะมีความสุขมาก จากทุกข์ขนาดนี้แล้วปล่อยหมดเลย

แต่ถ้าไม่ลงขณะนั้นมันก็จะปล่อยพอประมาณ ทำบ่อยๆ เข้าบ่อยๆเข้า อันนี้ก็เป็นพื้นฐานแล้ว พอจิตอิ่มมันก็เหมือนเด็กที่รู้จักอาหารน่ะ เด็ก... ฟังดูสิคำว่า "เด็ก" น่ะ กินแต่สิ่งที่เป็นพิษเข้าไปก็ต้องเจ็บป่วย พอมากินอาหารที่ดีเข้ามามันก็ไม่เจ็บไข้ได้ป่วยใช่ไหม

"จิต" นี้ก็เหมือนกัน ลองได้ฝึกมาทางนี้แล้ว ลองได้ฝึกให้เป็นสมาธิแล้วเนี่ย อิ่มแล้ว รู้จักว่าอะไรเป็นโทษ อะไรเป็นคุณ พอรู้จากอะไรเป็นโทษ อะไรเป็นคุณ ก็จะเข้ามาพิจารณาไง "จะเข้า" นะ แต่ถ้าเราไม่มีสติ ไม่ยับยั้งไว้ไม่ดึงเข้ามามันก็จะออกไปอย่างเก่า

ของเคยชินน่ะ ความเคยใจ ความเคยใจก็ออกไปตามสภาพนั้น ฝืนเข้ามา ฝืนเข้ามาที่ไหน ฝืนเข้ามาที่ใจนั่นล่ะ ถ้าเรามีสติ ดูที่ใจของตัวเองเนี่ย เคยเห็นปลาช่อนมั้ย ปลาช่อนเวลามันวางไข่ เวลาลูกมันออกมาเนี่ย มันจะคุมตลอดนะ มันจะหมุนว่ายรอบฝูงลูกปลา ตัวไหนออกไปข้างนอกมันก็จะไปอมกลับมาไว้ในฝูงอย่างเก่า

ความคิดที่ออกไปน่ะ ถ้าสติมันทันมันจะมีสภาพเป็นอย่างนั้นล่ะ เมื่อก่อนน่ะ ความคิดเป็นนายเรา เรานี่เป็นขี้ข้าความคิดนะ เป็นขี้ข้าความทุกข์ จิตเป็นสมาธิเนี่ยมันอิ่ม มันพักอยู่ แล้วเราพิจารณาใจขึ้นมาเนี่ย มันเหมือนกับมีแม่ปลาช่อนตัวนั้นล่ะ มันจะวนๆ อยู่กับความคิดคอยดูว่าอันไหนคิดผิดอันไหนที่ไม่ถูกต้อง มันจะอมความคิดนั้นกลับมาปล่อย ปล่อยในฐานของใจตัวนั่นน่ะ

พิจารณาแบบนั้นล่ะ คอยเฝ้าดูจิตของตัวเองแบบนั้นล่ะ ต้องเฝ้าอยู่อย่างนั้นนะ เพราะความคิดมันไวมันออกไปเนี่ยเราไม่รู้ตัวเลย คิดจนจบไปแล้วเราถึงรู้ว่า "อ้อ ความคิดนี้ออกไปแล้ว" เหมือนใช้เงินหมดกระเป๋า แล้วถึงรู้ว่ากระเป๋านี้ไม่มีเงินไง เพราะความคิดมันเร็ว

ดึงกลับมาๆ ปลาช่อนเนี่ยไปอมลูกกลับมา จนจิตนี้ยืนได้น่ะ จิตนี้ยืนได้ด้วยตัวมันเอง มันแข็งแรงขึ้นมาๆ อาศัยสติ สติคือความระลึกรู้อยู่ ถ้ามีความระลึกรู้อยู่นั่นคือมีสติ รู้สึกตัวนี้คือสติเกิดขึ้นที่ใจ สตินี้ฝึกได้ สตินี้ไม่ใช่ใจ ใจนี้เป็นธรรมชาติเหมือนธาตุเฉยๆ ความตามระลึกรู้นั้นคือสติ มีสติสืบต่ออยู่อันนั้นเป็นความเพียร ถ้าขาดสติมันสักแต่ว่าทำ เป็นงานที่สักแต่ว่า

เกิดดับๆ เวลาเรานั่งใหม่ๆ เห็นมั้ย เราตั้งใจนั่งเนี่ยสติจะพร้อมเลย พอเราใช้ไปสติจะอ่อนลงๆ จนเคลิ้มไป จนหลับไป ตั้งไว้ สตินี่ตั้งไว้เลย ไม่ต้องกลัวว่าความรู้สึกนี้มันจะชัดเกินไป เราไปตีความหมายกันไง สมาธิมันจะจาง ความรู้สึก มันจะอ่อนลงๆ จนสงบเงียบหายไป อันนั้นเป็น **"ภวังค์"** นะ อันนั้นเป็นการนั่งหลับ

ถ้าเป็นสมาธิ สติพร้อมอยู่ "รู้" อยู่ตลอดเวลา ความรู้สึกจะเด่นอยู่ตลอดเวลา นั่นคือสมาธิแท้ๆ ความรู้สึกนี้เด่นตลอดเลย ความรู้สึกนิ่งลงไปๆ มันปล่อยวางเหมือนรู้สักแต่ว่ารู้ นั่นคือสมาธินะ

คำว่า **"สมาธิ"** ก็หมายถึงใจสงบนั่นล่ะ สมาธิ–สงบเหมือนกัน นั่นล่ะจากใจเด็กๆ ก็เป็นใจผู้ใหญ่ แล้วเราจะเชื่อพระพุทธเจ้า พอเห็นจิตนี้เป็นสมาธิ ได้ลิ้มรสไง รสของสมาธิธรรม

“ผู้ใดเห็นธรรม ผู้นั้นเห็นตถาคต” อันนี้ยังไม่เห็นตถาคต แต่เห็นร่องรอยของตถาคต สมาธินี้เป็นร่องรอยนะ เราจะเข้ากระแสไง

มันพึ่งตัวเองได้นะ **“อัตตา หิ อัตตโน นาโถ” ตนเป็นที่พึ่งแห่งตน...**

เราแพ้มาตลอด ไม่แพ้จะมาเกิดหรือ ต้องชนะตัวเอง เราแพ้นะ ชนะตนคนเดียวนั่นน่ะ เท่ากับชนะคนทั้งโลก เพราะมีเรามันถึงมีโลกไง ชนะใครก็แล้วแต่ ชนะมากน้อยแค่ไหนก็แล้วแต่ ก่อเวรสร้างกรรมทั้งนั้นล่ะ ผู้แพ้ก็ต้องเสียใจใช่มั้ย ผู้ชนะก็ต้องก่อเวรต่อไป

กรรมมันมีนะ เราได้สร้างกรรมแล้วน่ะ “ทุกข์ของคนอื่นเป็นทุกข์ของคนอื่น ทุกข์ของเราเป็นทุกข์ของเรา” เราต้องแก้ทุกข์ของเราเท่านั้น เรื่องของคนอื่นเป็นเรื่องของคนอื่น เรื่องภายนอกเป็นเรื่องภายนอก เรื่องภายนอกมันจะช่วยกันต่อเมื่อเราไปช่วยเขาข้างนอก แต่ขณะนี้จะช่วยตนเองก่อนไง ต้องว่ายน้ำให้ได้ก่อนนะถึงจะไปช่วยคนจมน้ำนะ ถ้าเราว่ายน้ำไม่เป็นน่ะ โดดไปช่วยคนจมน้ำก็ตายหมดเห็นมั้ย

ฉะนั้น เวลาเร่งความเพียรนี่เราต้องเอาตัวเองก่อน ต้องกำจัดความฟุ้งซ่านภายใน มันไม่สงบเพราะมันฟุ้งซ่าน มันไม่ฟุ้งซ่านมันก็ต้องสงบโดยธรรมชาติของมันเอง แต่เราไม่เห็นน่ะ เราไม่เห็น เราไม่รู้ เพราะความรู้มันเป็นตัวของมันเองหมด เราไม่สามารถทำความรู้แยกกลับมาดูใจของตัวเองได้ ถึงต้องใช้สมาธิ กำปั้นทุบดินนะ หยุดมันก่อนไง แล้วหันกลับมา เดินไปสองขาไง

"สมถกรรมฐาน วิปัสสนากรรมฐาน" เวลาจิตสงบ มันพักเย็น...พอใจ โล่งโถงเลยนะ พัก แล้วออกมาดู แต่คนพักแล้วออกมาดูใหม่ๆ เนี่ยมันจะตื่นเต้น แม้จะเข้าก็ตื่นเต้นทำให้ไหวออกแล้วเข้าไปแล้วก็ยังไม่รู้จักอะไรเป็นอะไรอีก มันต้องเสื่อมน่ะ เกิดขึ้นแล้วก็เสื่อมไปก่อน เหมือนมีเงินใช้เงินไม่เป็นน่ะ แปลกนะ เรามีเงินเราต้องใช้เงินเป็นสิ ซื้อของอะไรมันก็ต้องได้ขึ้นมา แต่เวลามันได้อริยทรัพย์ภายในเนี่ยใช้ไม่เป็น รักษาไว้ก็ยาก เวลาทำขึ้นมาเนี่ยแสนทุกข์แสนยากเลย จะเป็นอย่างนั้นก่อน

แล้วเอามาพิจารณานี่มันยิ่งยากเข้าไปใหญ่ งานรื้อภพรื้อชาติน่ะ เวลาเราทำงานในทางโลก เราก็ว่าเราทุกข์ขนาดนี้นะ ทุกข์แล้วทุกข์เล่า

ใช้ทุกข์แก้ทุกข์เนี่ยมันยิ่งสำคัญกว่านะ เอาไฟแก้ไฟ เอาไฟจี้ไฟ

ไฟป่าลามมาเห็นมั้ยเขาให้จุดไฟซ้อนขึ้นไปเลย ตัดไฟนะ ไฟป่ามานี่ต้องจุดไฟไล่เข้าไปนะ ให้ไฟไหม้เข้าไปจบกัน ไม่งั้นมันลามไปทั่ว นี่ก็เหมือนกัน

เวลานั่งมันทุกข์มาก เจ็บมาก ทุกข์อันนี้มันเพื่อจะแก้ทุกข์นะ ทุกข์อันนี้มันเป็นทางของศาสดานะ ทุกข์นี้เพื่อจะชำระทุกข์จะได้เลิกกันซะที ไอ้ทุกข์อย่างที่เราทุกข์กันมานี้มันทุกข์กันซ้ำๆ ซากๆ ทุกข์ที่เราสร้างกันมาเอง เราสร้างมาแบบนี้มันยิ้มรับนะ

ถ้าเราพิจารณาเรื่องธรรมแล้วเราเข้าใจเรื่องธรรม ไม่มีใครจะสร้างทุกข์ให้เราเลย เราต่างหากเป็นคนสร้างมา แล้วปัจจุบันนี้เราจะทำอย่างไร ต้องแก้รัดให้ได้ "รัด" ไง มันรัดอยู่ที่ใจ ยางเหนียวอยู่ที่ใจ กิเลสตัณหานี่อยู่ที่ใจ

พิจารณากายก็ได้นะ มันอยู่ที่จริตนิสัย **วาสนาของแต่ละบุคคลไม่เหมือนกัน บางคนอยู่ที่กาย บางคนอยู่ที่เวทนา บางคนอยู่ที่จิต บางคนอยู่ที่ธรรม**

คำว่า **"อยู่ที่"** หมายถึง**ความคล่องตัว** ถ้าคิดถึงเรื่องกายนี่มันสลดสังเวช บางคนไม่สลดสังเวช ไปคิดถึงเรื่องอารมณ์ที่กระทบรุนแรงอันนั้นถึงสลดสังเวช

การเดินทางนี่ **พระอาจารย์มหาบัว**สอนว่าอะไรที่มันโปร่งมันโล่งนะ ทางนี้เราทำแล้วมันสะดวก นั่นนะคือวาสนาบารมีของเราเราสร้างมาไม่เหมือนกัน

"พระจูฬปันถก" เป็นพระอรหันต์นะ ก่อนจะเป็นพระอรหันต์นี่ไปบวชอยู่กับพี่ชาย พี่ชายเป็นพระอรหันต์ก่อน ได้อภิญญา ๖ เก่งมาก ลูกศิษย์มีอยู่ ๕๐๐ พระจูฬปันถกนี่เป็นน้องชาย สอนให้ท่องสวดมนต์คำเดียวก็ท่องไม่ได้ จนพี่ชายไล่ออกเลย ไล่ให้สึกไปซะ เพราะ **พุทธวิสัย** ของพระพุทธเจ้านี่กว้างขวางกว่า รู้ว่าพระจูฬปันถกเนี่ยต้องพิจารณาผ้าขาว เพราะเดิมเคยสร้างวาสนาบารมีมา เสด็จมาดักรอเลยล่ะ **"จูฬปันถก** เธอบวชนี่บวชเพื่อใคร บวชเพื่อพี่ชายหรือ"

"ไม่ใช่ บวชเพื่อตถาคต"

"แล้วจะไปไหน"

"พี่ชายจะให้ไปสึก"

"มานี่ๆ อย่าไปสึก"

ประทานผ้าขาวให้มาลูบไง นี่จิตเป็นสมาธิแล้วนะ ให้เอาผ้าขาวนี่มาลูบ เอามือลูบ แล้วพูดเป็นภาษาบาลีว่า **"ผ้านี้ขาวหนอ ๆ"** (รโชหรณํ รโชหรณํ) เอามือนี้ลูบไปๆ เอามือลูบหมุนอยู่ตลอด

เวลา เนี่ยมันจะขาวได้อย่างไร มือเรามันก็มีเหงื่อมีอะไรสกปรก มันก็ดำขึ้น ด้วยความสลดอันนี้ ผ้านี้ขาวสะอาด แล้วเราก็ว่าผ้านี้ "ขาวหนอๆ" เวลาลูบไปๆ ใจมันสลดจนปล่อยวางเลยนะ สำเร็จเป็นพระอรหันต์เลย แล้วมีพระไปถามพระพุทธเจ้า "เพราะเหตุไร"

พระพุทธเจ้าตรัสว่า "แต่ก่อนนี้พระจูฬปันถกเป็นกษัตริย์ แล้วออกตรวจพล ออกตรวจทหาร ขี่รถม้า แล้วฝุ่นละอองมันมากระทบหน้า ใช้ผ้าเช็ดหน้าเช็ดหน้า พอเช็ดหน้าผ้าขาวมันก็สกปรกเลยสลด"

เพราะธรรมดาว่าเป็นกษัตริย์ก็ต้องว่าตัวเองนี่ทุกอย่างต้องสะอาดเรียบร้อยหมด พอเช็ดขึ้นมา ความสลดใจมันฝังลึกขนาดนั้นเลยเป็นวาสนามาไง พอมาชาติปัจจุบันที่เป็นพระจูฬปันถกเนี่ยพี่ชายไม่เข้าใจ พี่ชายไม่เข้าใจว่าควรจะสอนแขนงไหน จนให้ไปสึกนะ ให้ไปสึกนี่ก็มีกรรมอีกล่ะ กรรมว่า ตอนเป็นกษัตริย์น่ะเป็นนักปราชญ์เก่งมาก เที่ยวติเตียนคนอื่นว่าเป็นคนโง่ไง

กรรมที่เที่ยวติเตียนคนอื่นว่าเป็นคนโง่ พอมาเป็นชาติพระจูฬปันถกถึงได้ท่องคำเดียวก็ยังท่องไม่ได้

แต่ด้วยการที่ว่าเช็ดหน้านั้น อันนั้นมันเป็น **"วิปัสสนา"** แล้วมันเป็นการกระทบใจที่รุนแรงมาก มันฝังลงที่ใจ เหมือนกับการที่เราภาวนาอยู่เนี่ย แล้วมันกระทบขึ้นมามันก็ฝังลงที่ใจ ถึงจะไม่สำเร็จมันก็เป็นวาสนาบารมีต่อไป แล้วมาตรงกับความเคยชินเก่าของตัว มาชาติปัจจุบันนี้มาลูบอันเดิมน่ะ

ถ้าไม่มีศาสดานะ ก็สึกไปตามนั้นล่ะ ก็ต้องไปสร้างเวรสร้างกรรมต่อไป พอเป็นพระอรหันต์แล้วก็จบกัน ตายแล้วไม่เกิดอีก ใจนี้ไม่ไปเกิดอีก

คนเราต้องไปเกิดอีกเห็นมั้ย ตายแล้วก็เกิด เกิดแล้วก็ตาย เกิดมาชาตินี้แล้วน่ะ ถ้าภาวนาสำเร็จแล้วน่ะ มันก็ตายเหมือนกัน ตายจากร่างกายไง แต่หัวใจมันจะตายที่ตรงไหน เพราะเมื่อใจสิ้นกิเลสนั่นน่ะ หัวใจหมดจากการเกิดการตายทุกสิ่งทุกอย่าง

พระอรหันต์ถึงมี ๒ ชนิด **"สอุปาทิเสสนิพพาน"** กับ **"อนุปาทิเสสนิพพาน"** พระอรหันต์ที่ว่าสำเร็จแล้ว แล้วยังไม่นิพพาน เรียกว่า "สอุปาทิเสสนิพพาน" พระอรหันต์ที่นิพพานแล้ว เรียกว่า "อนุปาทิเสสนิพพาน" เรียกว่า สิ้นหมดเลย ทั้งร่างกาย ปล่อยขันธ์ ๕ ไง ธาตุ ๔ ขันธ์ ๕ นี้เป็นภาระ

อย่างเราปุถุชนเนี่ย ธาตุ ๔ ขันธ์ ๕ นี้เป็นเรา **"ขันธมาร กิเลสมาร"**

พระอรหันต์ไม่มีขันธมาร ไม่มีกิเลสมาร กิเลสสิ้นแล้ว ขันธ์นี้เป็นภาระเฉยๆ **ภารา หเว ปัญจักขันธา... ขันธ์ ๕ เป็นภาระ** พาขับ พากิน เหมือนกับเราเนี่ย เสื้อผ้าที่ใส่อยู่นี่มันสกปรกใช่ไหม เสื้อผ้าที่แขวนไว้ในตู้มันสกปรกมั้ย เสื้อผ้าที่เราแขวนไว้ในตู้เลย เราไม่ต้องซัก ไม่ต้องล้างอีกแล้ว แต่เสื้อผ้าที่เราเอามาใส่มานุ่งห่มเนี่ย เราก็ต้องซักต้องล้างไปเรื่อย

ไม่มีกิเลสแล้วเหมือนเสื้อผ้าที่อยู่ในตู้นั่นล่ะ มันก็เป็นเสื้อผ้าเหมือนกัน เราใส่อยู่นี้ก็เป็นเสื้อผ้า ในตู้ก็เป็นเสื้อผ้า

แต่เสื้อผ้าที่อยู่ในตู้ไม่เลอะ เสื้อผ้าอยู่ที่ตัวเราเลอะ เนี่ยขันธมาร เป็นแบบนั้น

มันไม่มีมาร มันเป็นภาระหน้าที่เฉยๆ ความข้องเกี่ยวกับใจอันนั้นไม่มี แต่เวลาตายนั่นอีกเรื่องหนึ่ง ถึงว่าตายแล้วไม่เกิดไง ไอ้ของเราก็ตายเหมือนกัน แต่ตายพร้อมกับห่วง พร้อมกับมาร พร้อมกับกิเลส หมดเลย คนปรกติตาย กับพระอรหันต์ตายจะไม่เหมือนกัน

พระอาจารย์มหาบัวสอนน่ะ "พระอรหันต์ยืนตายก็ได้ นั่งตายก็ได้ เดินตายก็ได้ นอนตายก็ได้" ไอ้ของเรานี่มีแต่นอนชักตาย เพราะมันห่วงไปหมดนะ เจ็บไข้ได้ป่วยก็ทุกข์พอแรงอยู่แล้ว ห่วงคนนู้น ห่วงคนนี้ ห่วงสมบัติ ห่วงทุกอย่าง นั่นตายพร้อมกับกิเลส ตายพร้อมกับภาระ เป็นอยู่ที่จิต

ตัว **"จิต"** แท้ๆ นี้เป็นภพ จิตเรานี่เราว่าจับต้องไม่ได้เห็นมั้ย แต่นักภาวนาจะเห็นเลยล่ะ เรามองแต่ว่าความคิดนี้มันเกิดขึ้นเกิดขึ้น แต่เราไม่เคยเห็น แต่ถ้าภาวนาไปเนี่ยจะเห็นจุดเกิดจุดดับ แล้วฐานที่ออกจากความคิด ตัวคิดแท้ๆมันออกจากตรงไหนจะเห็นหมดเลย แล้วจะไปดับตรงนั้นน่ะ ดับออกหมดเลย พอดับแล้วแทนที่จะไม่มีความคิดนะ มันก็กลับเป็นธรรมชาติอันเดียว อันเก่านั่นล่ะ

นั่นถึงว่าตัวภพ **ตัวภพคือตัวใจ** เราไปมองแต่ "ภพ" เป็นโลกนะ ภพนี้คือภพมนุษย์ใช่ไหม ภพเทวดา ภพพรหม ภพนั้นเกิด

จากภพที่ใจก่อน ใจนี้สร้างบุญกุศล สะสมไว้ที่ใจ ใจนี้เคลื่อนไป หัวใจนี้เป็นนักท่องเที่ยวไง ใจเรานักท่องเที่ยวนะ เกิดมามาก แล้วจะเกิดต่อไปอีก

ถ้าหันกลับมาดูนะ ดูความทุกข์เรา ชาตินี้ชาติเดียวเท่านั้นล่ะ แล้วไปเกิดอีกจะเจอสภาพแบบนี้ล่ะ เอามั้ย...ถ้าไปเห็นอย่างนั้น แล้วมันจะทำให้เรารู้สึกว่าควรจะขวนขวาย หมอมี ยามี ไข้ก็มี ถ้าเราปฏิเสธหมอ ปฏิเสธยา ไข้ก็ไม่หาย

พระพุทธเจ้ายอดหมอนะ ธรรมะเป็นยา กิเลสเป็นไข้ของเรา มาเจอพร้อมหมดเลย ถ้าตายไปแล้วมาเกิดใหม่ มาเจอตอนที่ไม่มีพระพุทธเจ้าล่ะ... มันไม่จริง เป็นไปไม่ได้... ดูอาฟริกาสิ เห็นมั้ย... แต่เราเกิดในประเทศอันสมควร เกิดเป็นมนุษย์ แล้วพบพระพุทธศาสนาด้วย

พระพุทธศาสนาสอนลงที่ใจของทุกๆ คน ไม่ใช่นักบวชนะ นักบวชน่ะสอนยิ่งกว่าสอนอยู่แล้ว เพราะ "พุทธะ" คือ "ผู้รู้"

ผู้รู้มีอยู่ในใจของเราทุกดวง เรารู้เราก็เป็นพุทธะ หญิงหรือชายไม่เกี่ยว พุทธะคือหัวใจ พุทโธ-ผู้รู้ไง รู้ลงที่ใจเนี่ย เรามีพร้อมหมด เพียงแต่เราเข้าไม่ถึงเท่านั้นเอง เราเข้าของเราไม่ถึง เรามีอยู่ในหัวใจของเราน่ะ น่าคิดนะ ปล่อยให้เสียไปเฉยๆ ไง เกิดแล้วก็ตายไปโดยที่เราไม่ได้ประโยชน์เพิ่มขึ้นมาไง

การเกิดเป็นมนุษย์นี้บุญพาเกิด เราได้สร้างบุญกุศลมาพอสมควรนะ จะเกิดเป็นมนุษย์ต้องมีศีล ๕ นี้บุญพาเกิดมา

เกิดมาแล้วเรื่องที่ประสบมาแล้วแต่กรรม บุญพาเกิดมาแล้ว เราจะปล่อยให้เป็นแค่นี้เองหรือ ชีวิตของเราที่ดำเนินมาเนี่ย เพราะกรรมของเราสร้างมาเองทั้งนั้นเลย แล้วถ้าเราประพฤติปฏิบัติมันเลิศกว่านั้นน่ะ เรามองแค่นี้มันก็จะสลดสังเวชแล้วนะ

ใครบ้างไม่ทุกข์ ลองได้หันหน้าให้คุยกันเรื่องทุกข์เนี่ย ต่างคนต่างออกมานี่มหาศาลเลย แต่มันแก้ทุกข์ไม่ได้ ทุกข์นี้ไม่ได้แก้ด้วยวิธีบ่น ทุกข์นี้ไม่ได้แก้ด้วยให้คนอื่นช่วย ถ้าทุกข์นี้แก้ด้วยวิธีบ่นนะ ทุกคนบ่นกันพอแรงแล้ว

ทุกข์นี้แก้ด้วยวิธี "ขังทุกข์" ไง นี่เราให้ทุกข์มันขัง อยู่ในอำนาจของมัน ทุกข์นี้บีบบี้สีไฟ ทุกข์นี้เหยียบย่ำหัวใจเรานะ แล้วมันก็อยู่บนหัวใจเราน่ะ มันเหยียบมันย่ำนะแล้วมันก็ครองใจเราอยู่นั่นแต่เราไม่สามารถขังมันได้เลย

เราขังมันนะ มันก็แค่ทุกข์อยู่ในหัวใจเรา แต่ไอ้เรื่องที่ออกไปรบข้างนอกมันก็น้อยหน่อย นี่พอคิดออกไป มันก็ทุกข์ในตัวเราแล้วนะ ยังออกไปข้างนอกอีกนั่นน่ะ เราไม่สามารถขังมัน แล้วก็สร้างกรรมใหม่

เราขังมัน เราขังทุกข์บ้าง พอขังเสร็จแล้ว ค่อยๆ จับตัวต้องหาจำเลยนะ ไม่ใช่ว่าจับไปแล้วพิจารณาเลย จับมือเราเนี่ยเราก็ว่ากาย ถ้ามือขาดไปเป็นกายมั้ย คนแขนด้วน คนไม่มีแขนน่ะเขาเป็นกายหรือ จับไปตรงไหนความรู้สึกมันพร้อมหมดเลย เป็นกายหรือเปล่า ให้พิจารณากายไง จับไปมันมีความรู้สึกใช่มั้ย จิตนี้ให้กลับมาดู

การพิจารณากายนอก ดูสภาพเปลี่ยนไป ดูคนเจ็บคนป่วยสิ นั่นกายนอก แล้วเราสลดสังเวชมั้ย เกิด แก่ เจ็บ ตาย นี่เคยเห็นแล้ว เวลามันเจ็บไข้ได้ป่วย นั่นมันพิจารณากายนอกนะ แต่การเห็นกายโดยวิธีวิปัสสนานี่มันต้องเห็นจากข้างใน เขาเรียก "ตาใน" ไง หลับตา แล้วจะเห็นกาย อันนั้นเป็นกายใน กายนอกนี่สามารถตัดรูป รส กลิ่น เสียง ภายนอก

ถ้าเราเห็นข้างนอกนั้นเป็นโทษเราก็ตัดข้างนอก ตัดข้างนอกก็ตัดรูป รส กลิ่น เสียง ภายนอก นั่นกายนอกพิจารณาด้วยเห็นโทษ

อายตนะกระทบไง พอเราเห็นโทษแล้วตัด ย้อนกลับมาอยู่ที่ใจของตัว ตัดรูป รส กลิ่น เสียง ข้างนอกก็เป็นกัลยาณปุถุชน พิจารณากายเราเอง กำหนดด้วยตาเนื้อไม่ได้ กำหนดด้วยตาใน หลับตาแล้วกำหนดพุทโธๆ ขึ้นมา แล้วให้นึกขึ้นมา ถ้าไม่เห็นให้นึกขึ้น ส่วนใดส่วนหนึ่งของกาย พอฝึกเริ่มเป็นเริ่มจับได้จะเหมือนทีวีนี่ล่ะ ถ้าสมาธิเราดี ภาพปกติ ภาพจะนิ่ง ถ้าทีวีเก๊นะภาพจะล้ม จับกายนึกไว้ ถ้าสมาธิพอ จิตจะเห็นภาพกายนะ ถ้าสมาธิไม่พอ จิตจะจับภาพกายนี้ไม่ได้ จะมัว จะพร่า

จับกายแล้วถ้าอยู่นะ ฟังให้ดีสิ...ถ้าอยู่ให้พิจารณาเป็น **"ปฏิภาคะ"** ไง ให้แยกส่วน ขยายส่วน นั่นคือการวิปัสสนา จับไว้เฉยๆ นั่นก็ยังแค่เพ่งนะ การเพ่งอยู่ไม่ใช่การวิปัสสนา

วิปัสสนาหมายถึงแบ่งแยกส่วนออกให้เห็นเป็นสภาพอนิจจัง เป็นอนัตตา ต้องเพ่งต้องฝึกฝนบ่อย ๆ ต้องพยายามทำเข้าซ้ำ ๆ ซาก ๆ ถ้าพิจารณาแล้วมันจะปล่อย พอปล่อยยิ่งสงบเข้าไปใหญ่

ความสงบเกิดขึ้นจากการอบรมสมาธิอย่างหนึ่ง ความสงบเกิดขึ้นจากการวิปัสสนาแล้วปล่อยวางลึกกว่านั้นอีกอย่างหนึ่ง นี่พูดถึงว่าเห็นจำเลยนะ เห็นอันนี้ก็มีความสุขมหาศาล มันเหมือนไดโนเสาร์นอนอยู่ที่ใจไง หัวใจเราเนี่ยมันครองกายมาไม่รู้กี่ภพ กี่ชาติเดี๋ยวก็ได้มากายโน้นกายนี้ กายเทวดา กายทิพย์ กายเนื้อ กายเปรต กายนรกได้มาหมด หัวใจนี้เนี่ย แล้วไม่เคยเห็นตัวตน

พอจิตนี้หันมาเห็นกายอันนี้ คือว่าเห็นไอ้ความซับอยู่ที่หัวใจเรื่องใจติดกับกายเนี่ย ขนพองสยองเกล้าเลย การเห็นมันจะตื่นเต้นมาก เราว่าเรา ทรัพย์มากมายขนาดไหนก็แล้วแต่ จะไม่มีความสุขเหมือนมีทรัพย์อันนี้เลย แค่เราไปเห็นตัวตนของเรานะ แล้วเราพิจารณาซ้ำ พิจารณาซ้ำไปเรื่อยๆ จะปล่อยวางๆ จนขาดออกไปหมดเลย

คำว่า "ปล่อยวาง" มันจะปล่อยแล้วจิตมันสงบ เบา สบาย แต่ถ้าขาดออกมันลงลึกกว่านั้น ความรู้สึกอันนี้จะปล่อยว่า "กายนี้ไม่ใช่เรา" "เรานี้ไม่ใช่กาย"

เหมือนเราเข้าบ้านเนี่ย เราว่าบ้านนี้เป็นบ้านเราใช่มั้ย เราเปิดกุญแจเข้าบ้านทุกวัน เป็นปกติ จนเราทำลายบ้านทิ้งหมดเลย เราไม่เอาแล้ว บ้านนี้ไม่ใช่ของเรา ความรู้สึกต่างกันเลย พิจารณาจนปล่อยวางแล้วจิตนี้จะรวมลง "กายนี้ไม่ใช่ทุกข์ ทุกข์นี้ไม่ใช่กาย"

ในมุมกลับ เรานี้ไม่ใช่กาย กายนี้คือขันธ์ห้านะ จิตนี้ไม่ใช่ทุกข์ ทุกข์นี้ไม่ใช่จิต มันจะปล่อยออก ความทุกข์จากกายจะไม่มีอีก ใจนี้เป็นอิสระเลย เขาเรียกว่า "สักกายทิฏฐิ" ทิฏฐิในกาย ความ

ยึดมั่นถือมั่นในกายของเรา ตัวตนของเรานี่เราถือมั่นมากเลย แล้วเราหลุดออกไปเลย วิธีการสอนนี้ศาสนาไหนสอน ใครสอน ถ้าไม่ใช่พระพุทธเจ้า สังโยชน์ ๓ หลุดออกไปเลย หลุดออกจากใจของตัวเอง ใจนี้รู้ขึ้นมาด้วยปัจจัตตัง–รู้จำเพาะตน

ไม่ต้องถามใคร ลองถามใครไอ้นั่นยังไม่ใช่ จะไม่ถามใครเลย แต่ถ้ารู้แล้วเนี่ยมันมีความอิ่มใจ มีความตื่นเต้น จะไปบอก จะไปเล่าให้ครูบาอาจารย์ฟัง อันนั้นมันไม่ใช่การถาม อันนั้นเป็นการเสนอผลงาน ให้ตรวจสอบอีกชั้นหนึ่ง เห็นมั้ย จากที่ว่าเราเห็นกายเป็นคุณ คุณทางโลกนั่นอีกเรื่องหนึ่ง แต่ถ้าเรามีเหตุมีปัจจัยให้พิจารณา แล้วมันจะได้ประโยชน์ขึ้นมาอีกมหาศาลขนาดไหน ไม่ใช่ว่าเกิดขึ้นมาแล้วก็ตายเปล่ากับกายของเรานี้ ดอกบัวนี่เกิดขึ้นจากตม หัวใจนี่เกิดขึ้นจากกายของเรา ดอกบัวบานเลยนะ พระโสดาบัน บานขึ้นมาน่ะ

มรรคผลไม่มีกาล ไม่มีเวลา กาลเวลาจะมาก้าวก่ายกับสัจธรรมพระพุทธเจ้าไม่ได้เลย "อกาลิโก" ไม่มีกาลไม่มีเวลา ทำเมื่อไหร่ ได้เมื่อนั้น มันเว้นแต่ว่าเราไม่ทำ เราไม่เชื่อ เราไม่ทำต่างหากล่ะ

ศาสนาไม่เคยเสื่อมนะ เราต่างหากเสื่อมจากศาสนา กาลนี้ไม่เคยเสื่อม ๕๐๐๐ ปีหมดไปแล้ว **พระศรีอาริย์** ก็มาตรัสต่อไปอีก ก็อันเดียวนี่แหละ มันจะเสื่อมไปไหนเห็นมั้ย ของมีอยู่เพียงแต่ต่อไป มนุษย์จะไม่เชื่อ ขนาดว่าปัจจุบันนี้แทบจะว่าไม่เชื่อ

กันอยู่แล้ว หมดกาลหมดสมัยแล้ว กึ่งพุทธกาลแล้ว พระอรหันต์ไม่มี การประพฤติปฏิบัติจะไม่ได้ผล ทำไปจะเหนื่อยเปล่า คิดแค่นี้เวลาทำก็สักแต่ว่าทำนะ เพราะลังเลสงสัยน่ะ เอ๊...เอ๊..อยู่นะ มันจะได้ไม่ได้นะ เห็นมั้ย

ทำเถอะน่า... มันจะหลุดมือไปไหน พระพุทธเจ้าเป็นพระอรหันต์จะมาโกหกโลกเหรอ ไม่โกหกหรอก กิเลสในใจเราต่างหากโกหก มันค้านไปหมดน่ะ ค้านทุกอย่าง พระโสดาบันนี่จะไม่ถือมงคลตื่นข่าวเด็ดขาดเลย จะไม่ฟังเรื่องนอกจากศาสนาพุทธ

ก็ในเมื่อได้ผลขึ้นมาจากพระรัตนตรัยของเราแล้วน่ะ เห็นทางแล้วน่ะ มันจะไปเชื่อเรื่องอื่นได้อย่างไร อย่างอื่นก็มีแต่พูดกันไป ไม่ได้ผลประโยชน์อย่างที่เราได้ผลประโยชน์แล้ว เหมือนกับเรากินข้าวอิ่มแล้วน่ะ เราได้กินแล้ว กับอาหารอย่างอื่นเราไม่เคยได้กินเลย เราจะฟังใคร

นั่นพระอริยเจ้านะ นางวิสาขาน่ะเป็นพระโสดาบันตั้งแต่อายุ ๗ ขวบ พระโสดาบันยังไม่ละกามราคะ ในตำราเล่มไหนก็ยืนยันใช่ไหมว่านางวิสาขานี่เป็นพระโสดาบัน ยืนยันเด็ดขาด “พระ” นี้ไม่ได้ว่าต้องบวชพระถึงจะเป็นนี่นา พระนี้เป็นปุถุชนก็เป็นพระนะ ถ้าเราทำขึ้นมาจากใจ

นางวิสาขานี่เป็นพระหรือ ไม่ใช่... เป็นผู้อุปัฏฐากพระพุทธเจ้าต่างหากล่ะ เป็น “มหาอุบาสิกา” เป็นมาตั้งแต่ ๗ ขวบนะ เพราะอธิษฐานไว้อย่างนั้นนี่ ว่าจะเป็นอุปัฏฐากพระพุทธเจ้า แต่เข้ากระแสแล้วนะ

แล้วเราล่ะ ถ้าว่าเราจะเปรียบนี่มันก็ท้อถอยน้อยใจเนาะ ต้องคิดอย่างนั้นจริงๆ นะ นางวิสาขาก็คน เราก็คน แล้วทุกข์อย่างเราเนี่ยเราก็ทุกข์ แต่สุขอย่างนั้นเราไม่เคยเจอ ถ้าไม่ภาวนาต่ออย่างน้อยก็ ๗ ชาติ แต่ชาตินี้แหละ สมมุติว่าเรานะ ทุกข์ขนาดนี้แล้วเราหาเงินได้ มีช่องทางที่หาเงินเนี่ย ทำไมเราไม่อยากหาเงินให้มากๆ ลองภาวนาถึงระดับนี้แล้วนะ จะต่อไปเลย เพราะความสุขแบบนี้เราก็ได้รับแล้ว แล้วความสุขที่สูงขึ้นไปกว่านี้ล่ะ

บทสวดมนต์เห็นมั้ย ความดีที่ยิ่งๆขึ้นไปกว่านี้ยังมีอยู่ ใจที่มันสุขมากขึ้นไปกว่านี้ยังมีอยู่นะ พิจารณากายก็ได้ เวทนาก็ได้ พิจารณาเมื่อกี้เนี่ยพิจารณากายนะ กายภายใน พิจารณาซ้ำอย่างนั้นเลย

ตั้งขึ้นมาใหม่ เพราะว่ามรรค ๔ ผล ๔ โสดาปัตติมรรค โสดาปัตติผลเนี่ย ใช้หมดเลย มรรคอันนี้นะ

เหมือนกับเรามีเงินบาทหนึ่งเนี่ย เราซื้อของแล้วเงินบาทหนึ่งนี้ก็หมดไป เราจะทำใหม่เราก็ต้องหาเงินใหม่ใช่มั้ย ต้องใช้เงินใหม่นะ เพราะเงินบาทนั้นซื้อของไปแล้ว จิตนี้มันสงบขนาดนั้นแล้ว มันเคยผ่านงานมาแล้ว มันมีพื้นฐานของความสงบอยู่แล้ว กำหนดต่อ กำหนดจิตไปเลย แล้วตั้งกายขึ้นมาใหม่

ที่ว่าแตกไปสลายไปนั้น กิเลสมันแตกไปต่างหาก กายคงเดิม ตั้งกายขึ้นมาก็จะเป็นอย่างเก่า พิจารณาซ้ำเลย เมื่อกี้พิจาณากายเห็นโทษของกาย พิจารณาซ้ำไปเพราะมันผ่านขั้นโทษมาแล้ว กายมันแปรสภาพ เมื่อกี้ก็ "วิภาคะ" แปรสภาพเหมือนกัน แต่แปรสภาพเพื่อให้กายนี้สะอาด พิษจากกายไม่มีแล้วแปรสภาพขั้นต่อไปนี่ มันจะแตกสลายออกจากกัน

กำหนดดู ตั้งกายขึ้นมาเป็นกายเราหรือเป็นก้อนเนื้อก็แล้วแต่ ให้แปรสภาพให้ไฟมาเผา ให้ละลายออกไป มันจะละลายออกเลย มันจะแยกออก จากดินเป็นดิน น้ำเป็นน้ำ ลมเป็นลม ไฟเป็นไฟ มันจะแยกออกจากกัน จิตนี้จะโผล่ขึ้นมาออกจากธาตุนี้เลย เป็นประตูนี้เด็ดขาด แต่วิธีการนั้นแล้วแต่ความถนัด แต่ต้องออกประตูนี้ นั่นพิจารณากายซ้ำนะ อันนี้สูงกว่านางวิสาขาแล้ว

ก็เราอีกนั่นน่ะ เมื่อกี้ เทียบกับนางวิสาขาเราว่าเราจะไม่มีวาสนา เราเทียบเคียงไม่ได้ ถ้าพิจารณาอันนี้ แยกออกแล้วหัวใจโผล่ขึ้นมานี่ เราสูงกว่าแล้วนะ

แล้วรู้ได้อย่างไร กินข้าวอิ่มก็ต้องรู้ว่าอิ่มสิ ในเมื่อมันมีการพิจารณาอยู่ การพิจารณานี้คือการต่อสู้ การทำงานเนี่ยเหงื่อโทรมกายเลย แล้วผลงานที่สำเร็จออกมาไม่ใช่ของเราหรือ

จิตนี้ได้การใคร่ครวญ จิตนี้ได้การพิจารณานี่ โอ้โห...ล้ามากนะ งานของจิตนี้มันยิ่งกว่างานของกายอีก กายจับต้องของที่เป็นวัตถุทำอะไรก็ทำได้ แต่จิตต่อสู้กับกิเลสนี่ การต่อสู้นี่เป็นความคิดนะ ใช้ความคิดต่อสู้กับความคิดน่ะ

ถ้าพูดถึงการพิจารณากาย ใช้พลังงานของความสงบต่อสู้ ร่ำพึงนะ..ให้กายนี้เป็นอย่างนั้น อันนั้นมันเป็นวิธีการยกจิตขึ้นหมดนะ พอเห็นกายใช่มั้ยให้น้ำท่วม ให้กายนี้แปรสภาพออก อันนี้เป็นน้ำหนักของจิต หนักมาก แล้วพองานนี้เสร็จออกมาจากน้ำพักน้ำแรงของเรา จะไม่เชื่อว่าเป็นงานของเราได้ไง ได้เพราะปัจจัตตัง

งานภายในที่พระพุทธเจ้าสอนไว้นี้ ไม่ต้องไปรายงานพระพุทธเจ้าด้วย แต่เวลาเดินต้องเดินตามทางพระพุทธเจ้า ส่วนผลเป็นของเราเอง

บุคคล ๘ จำพวก ต้องเดินต่อไป ต้องเดินสูงขึ้นๆ จิตมันสงบ ดอกบัวโผล่ขึ้นมาเนี่ยมันจะเวิ้งว้างเลยนะ เดินนี่เหมือนเหาะเหินเดินฟ้าเลย เหมือนกับเราไม่มีร่างกาย เหมือนกับเราลอยไปเลยล่ะ เพราะร่างกายนี่มันขาดออกจากอุปาทานด้วย ที่ว่ากายแตกนั่นแตกเฉยๆ แต่แปรสภาพนี้จิตนี้มันปล่อยจากกายเลย

ใหม่ๆ นี่เดินไปไหนเหมือนกับเราลอยไปเฉยๆ กายนี้ไม่มีนะ ถ้าอย่างนั้นแล้วมันจะเคลิ้ม ส่วนใหญ่แล้วคนจะเคลิ้มนะ เคลิ้มว่าสิ้นน่ะ จิตเสวยสุขอยู่ตรงนี้ แต่เวลาออกไปกระทบข้างนอกมันจะรู้นะ เวลามันมีความสุขมันอิ่มอยู่มันก็พออิ่มอยู่ อันนี้มันเป็นอริยทรัพย์ ทรัพย์ภายใน

แต่ถ้าพอมันอยู่ตัว ตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ กระทบรูปภายนอก มันทำให้เกิดดิ้นขึ้นมาได้อีกนะ เพราะเราเอาแต่พิษหยาบๆ ออก พิษที่ละเอียดมันยังนอนอยู่ที่ใจ พิษเรื่องเรารักลูกเราตีลูกนี่อีกเรื่องหนึ่งใช่มั้ย พิษเรื่องแฟนนี่อีกเรื่องหนึ่งเห็นมั้ย นี่ก็เหมือนกันนะ

ไอ้พิษที่ว่าน้อมไปฝังกายนี่เรื่องหนึ่ง ไอ้พิษที่ว่าเรื่องกามราคะนี่อีกเรื่องหนึ่งนะ กามราคะมันเกิดจากตรงนั้นนะ เนี่ยตรงนี้จะถึงแล้วล่ะ

ถ้ามันยังไม่ไหวติงเราก็ยังนอนใจ นอนใจเลยล่ะ "ฉันนี่เป็นผู้วิเศษ" พอมันไหวติงออกมา โอ้โห้...ผู้วิเศษนี่ล้มตึงเลยนะ ถ้าจิตมันออกมาจะรู้ตัวเลยนะ อันนี้เป็นโทษอีกแล้ว แล้วอันนี้เป็นงานอันใหญ่ด้วย งานนี้ใหญ่มาก

อันนี้เป็นน้ำป่านะ เป็นความคิดนี่รุนแรงมาก สรรพสิ่งในโลกนี้เกิดขึ้นมาเพราะเรื่องนี้เรื่องเดียว เรื่องกามทั้งนั้น กามเท่านั้นที่ทำให้เกิดโลก ถ้าตายตรงนี้ก็ไปเกิดเป็นเทวดานะ เพราะเทวดาก็มีเทวดาปุถุชนและเทวดาอริยเจ้า เพราะพระสกิทาคามีก็ต้องเกิดอีก ๑ ชาติใช่มั้ย พระโสดาบันเกิดอีก ๗ ชาติ พระสกิทายังต้องไปเกิดอีก การเกิดการดับเพราะกาม ใจมันเสวยกามแล้วมันถึงออกมาเป็นกามภายนอก

ถ้าเรากลับมานะ พอมันไหวออกมาเนี่ย สติสตังยังทันอยู่ เรายังควบคุมดูแลใจเราอยู่ เราไม่ปล่อยให้เตลิดเปิดเปิง กลับมาดูที่ใจนั่นล่ะ เพราะกามเกิดขึ้นที่ใจ ดับที่ใจ ใจคิดก่อนถึงได้ไปเสวยข้างนอก ใจไม่คิด ข้างนอกก็ไม่มี แต่ถ้ามันมีพิษอยู่แล้ว ไม่ต้องไปเสวยหรอก มันกระทบตาก็เกิด ข้างนอกก็เกิด ข้างในก็เกิด เกิดทั้งข้างนอกข้างใน ข้างในมันสงบอยู่ ข้างนอกมันผ่านมาถูกรสนิยม เกิดแล้ว เพราะข้างในมันปรุงแต่งก่อน มันมีรสนิยมแบบนี้

นั่นนะ ตัวคิดในใจน่ะ ถ้ามันจับได้มันเป็นบุญกุศลนะ ถ้าจับไม่ได้มันก็จะนอนคร่อมอยู่นั่นล่ะ ทำให้เสียโอกาส เพราะการเกิดการตายนี่เป็นเรื่องของทุกข์มาก ต้องให้มันสิ้นที่นี่เลย สิ้นได้ต้องสิ้น

กลับมา อย่างน้อยมันรู้ว่ายังมีงานอยู่มันจะไม่ปล่อย มันจะกลับมาจับเลย ตัวที่เป็นอสุภะนะ จับตั้งขึ้นมานี่เป็นอสุภะทันที

อสุภะมันคู่กับสุภะ สุภะมันชอบความสวย กามนี่มันชอบของสวยของงาม เราต้องเอาของไม่สวยไม่งามไปจับใช่ไหม มันสวยมันงามตรงไหน ลองพลิกดูสิ อะไรสวยงามลองพลิกดูด้านในสิ ด้านในสวยมั้ย ด้านนอกสวยแน่นอน พลิกดูด้านในไม่สวยเลย

มันจะพลิก ถ้าเราจับแล้วเราใคร่ครวญ มันจะไม่พลิก ถ้ามันมีอำนาจเหนือเรา พลังงานของใจน่ะ มันจะมาต่อต้านตลอด

พลังงานของกิเลสนะมันจะต่อต้านตลอดเลย ใครก็แล้วแต่ยิ่งจนตรอกมันยิ่งสู้ เรายิ่งสืบเข้าไปหาพื้นฐานของจิตใจมันยิ่งต่อต้าน ต่อต้านรุนแรง รุนแรงที่สุดเลย เพราะมันรุนแรงเราก็ต้องรุนแรง แต่ส่วนใหญ่มันไม่ผ่านตรงรุนแรงนี่สิ มันไปสงบไง มันหลบพอพิจารณาแล้วมันจะหลบออกเลย กิเลสนี้มันร้อยสันพันคมนะ พอต่อสู้แล้วมันจะหลบหนึ่ง มันจะถอยหนึ่ง แล้วถ้าแรงมา ดันออกมาเราแพ้เลย จะเป็นอยู่อย่างนั้นนะ

การต่อสู้นี่ทุกข์มากเลย กว่าเราจะชนะได้เนี่ย ตั้งขึ้นมาตั้งสติ ต้องผ่อนแรงของกิเลส นอนน้อย กินน้อย ทำความเพียรมาก ต้องต่อสู้ รุนแรง งานเบาก็เป็นงานเบานะ งานหนักก็ต้องหนัก จิตมันผ่านกายมันผ่านไปอีกชั้นหนึ่ง สองชั้น สามชั้นน่ะ จิตสู้กับจิตน่ะ แล้วเป็นการสู้ที่ว่า "ตัดภพ" ด้วย

คิดดูสิว่า เราจะให้โลกทั้งโลกนี่ระเบิดแตกออกไปได้อย่างไร ขนาดว่าทดลองนิวเคลียร์เห็นมั้ย ทดลองเท่าไรๆ ก็ไม่เห็นแตกเลย

โลกนี้ แล้วโลกในใจน่ะ จะแตกได้ยังไง ภพที่ใจที่จะไม่เกิดอีกน่ะ ระเบิดได้ด้วยธรรมของพระพุทธเจ้านะ

วิปัสสนา เดินอยู่ ยืน เดิน นั่ง นอน จะเห็นเลย เพราะจิตนี้มันไว เหมือนเด็กร้องอยากกินอะไรรุนแรงมาก แล้วเราบังคับไม่ให้กิน มันจะต่อต้าน มันจะดิ้นรนตลอดเวลา นี่ก็เหมือนกัน เรายิ่งสืบเข้าไปใกล้กับโทษของใจมากเท่าไหร่ ใจมันยิ่งจะต่อต้านจะรุนแรง เราเทียบเข้าไปเลย ถ้าเราเป็นคนที่นิ่มนวลนะ มันก็จะหลอกแบบนิ่มๆ น่ะ มันจะหลอกเลยนะ อารมณ์ขนาดนี้ ความสุขขนาดนี้เป็นผลแล้ว แต่ความจริงไม่ใช่ จะหลอกขนาดนั้นนะ ใจหลอกใจเลย ดูสุภะ มันก็หลอกอย่างนั้นล่ะ มันหลบตัวเอง จับเข้ามาใกล้นะ สืบเข้าไปใกล้ๆ จนถึงจุด จะพลิกเลย

อ๋อ...ตัวนี้คือตัวโทษ คือตัวความคิดที่เกิดจากใจ จะหมายลงที่กายนี้ก็ใจเป็นผู้หมาย พลิกเลย นี้คือเรียก “ขณะจิต” จะพิจารณาโสดาบัน สกิทาคา ต้องมีขณะจิต เหมือนเราเอามีดฟันไม้เนี่ยไม้มันขาด ต้องขาดออกไปเลย ถ้าเราฟันไปที่ไม้แล้วมีดเด้งขึ้นมานั้นมันก็ฟันเหมือนกัน มีดนี้เข้าเนื้อไม้ด้วย แต่ไม้ไม่ขาด ถ้าฟันแล้วขาดออกไปเลย ไม้นี้จะขาดออกจากกัน แล้วมีดนี้จะผ่านออกไป ใช่มั้ย

การพิจารณานี้ก็เหมือนกัน พิจารณาซ้ำ พิจารณาซาก เหมือนมีดฟันไปเรื่อย แต่มันไม่คม เราก็กลับมาพุทโธ กลับมาที่สมาธินะ พิจารณาแล้วแพ้ พิจารณาแล้วสู้ไม่ได้ต้องหันกลับมา หันจิตกลับมาพักเพื่อเอาความสงบ พักความสงบนี่เหมือนกับเอา

มีดนี่มาลับให้คม แล้วกลับไปพิจารณานี่เหมือนกับเราเฉือนเข้าไปอีก เฉือนกับไอ้กิเลสนั่นล่ะ จนขณะจิตมันพลิกคว่ำน่ะ เวลามันขาดออกไปพลิกเลย โลกธาตุนี่ไหวหมด ความรู้สึกนี้จะตื่นเต้นหมดเลย เพราะว่า **"กามราคะ"** นี้ขาดออกไปจากใจเลย ขาดออกไปจากใจนะ

ถึงแล้วเราจะรู้เลยว่า เทวดาเกิดๆ ตรงนี้เหรอ เพราะมันตัดภพนะ ตัวทำให้เกิด ถ้าเราตัดตรงนี้ออกปั๊บ จิตนี้ไม่เกิดอีก อ๋อ...สวรรค์นั้นมันเป็นผลอนาคต ผลปัจจุบัน เหมือนกับเราตัดแขนขาด ถ้าไม่มีแขน แขนนี้จะทำอะไรไม่ได้ เรามีแต่หัวไหล่จะไปทำอะไร ถ้าเรามีแขนเราก็จะเอาแขนนี้ไปทำงานได้ ไม่มีขันธ์ ๕ ในใจตัวนี้ก็ไม่ไปเกิดอีก ขาดออกจากใจนี้เลย แล้วเรื่องชาติหน้านรก สวรรค์ไม่มีนี่ ไม่ต้องมาโกหกกันนะ

การปฏิบัตินี้มันจะบอกหมดเลย เหมือนเราเป็นหนี้ เราต้องใช้หนี้เขา หนี้หมดแล้วมันก็ไม่มีหนี้ เรามีเงินอยู่ เงินนี้สามารถซื้อของได้ เราเอาเงินนี้โยนทิ้งหมดเลย เราไม่มีเงิน จะไปซื้ออะไร อันนี้ก็เหมือนกัน ลองอันนี้ขาดปั๊บ อ้อ...เพราะไม่เกิดในกามภพ พระอนาคาไปเกิดบนพรหม

กามภพ รูปภพ อรูปภพ ๓ ภพ วัฏฏวน ที่จิตนี้ท่องเที่ยวอยู่ ตัดเลย ตัดกามภพออก กามภพก็เทวดา มนุษย์ เปรต พวกนี้เสวยกามหมด เพราะเทวดาก็เสวยกาม ตัดเลยนะ ทีนี้ก็ว่างจิตนี้เป็นหนึ่ง

คำว่า “พรหม” รูปราคะ อรูปราคะ “รูป” ไง รูปนี้เป็นฌาน เป็นสมาบัติ รูปราคะ อรูปราคะ แม้แต่รูปก็เป็นราคะ แม้แต่ความ “ว่าง” ก็เป็นราคะ เข้านิโรธสมาบัติเห็นมั้ย โอ้โห...เข้านิโรธฯ นี้ก็ว่าละเอียดอ่อน อันนั้นมันก็เป็นราคะทั้งหมดน่ะ ราคะคือความติดอยู่ มันเป็นราคะอย่างละเอียด พรหมก็ยังมีราคะอยู่

รูปราคะ อรูปราคะ มานะ กุกกุจจะ อวิชชา สุมอยู่ที่นั่นหมดเลย สุมอยู่ที่ว่า โล่งๆ ว่างๆ นั่นล่ะ เพราะมันว่างไม่จริง มันมีเราอยู่ในความว่างทั้งหมดนะ มันยังมีภพอยู่ มันยังไม่สิ้น ไม่สิ้นว่าสิ้นได้ยังไง ในเมื่อเรายังมีอยู่เนี่ย เรายังไม่ชำระล้าง มันจะสะอาดได้อย่างไร มันถึงคาไง มันถึงคาอยู่ ความคาอยู่ของใจ

พุทธะ ยังไม่บริสุทธิ์ ใจพัฒนาขึ้นมาเรื่อยๆ เลย แต่ยังไม่ถึงที่สุด มันจะสว่างนะ อันนี้มันยิ่งสุขเข้าไปใหญ่เลย ความสุขในขั้นของเขา ภูมิธรรมของจิตไง จิตนี้มีชั้นมีภูมิเป็นชั้นของจิต จิตนี้พัฒนาตัวเองเป็นชั้นเป็นตอนขึ้นมา ภูมิธรรมของจิตก็มีอยู่อย่างนั้น ก็มีความสุขขนาดนั้น

ความสุขนี้มันไม่ใช่ว่า “นิพพานัง ปรมัง สุขัง” มันไม่ใช่สุขแท้สุขแน่นอน มันยังมีความเฉา ความเศร้าสร้อย มันยังเศร้าสร้อยอาลัยอาวรณ์อยู่นะ ตัวอาลัยอาวรณ์เห็นมั้ย การพลัดพรากการจากกันเนี่ยมันแสนอาลัยอาวรณ์ เราจะจากกันนี่เราอาลัยอาวรณ์มั้ย ความอาลัยอาวรณ์มันอยู่ตรงนั้นหมดเลย เป็นกิเลสตัวสุดท้าย ฝังอยู่ที่ใจนั่นน่ะ

เราว่ามันขาดๆ มาก็เห็นมาเรื่อยๆ มันตื่นเต้นขนาดนั้น แล้วไอ้นี่มันนอนนิ่งอยู่ที่ใจ อย่างที่ว่าเมื่อกี้ กามราคะนี้น้ำป่า เวลามันพลิกไปแล้วมันเศร้าสร้อย เหมือนน้ำซับน้ำซึมนะ อันนี้มันน้ำในบ่อ มันซึม ...มันไฟสุมขอนน่ะ ไอ้ไฟที่ว่าไหม้รุนแรงเมื่อกี้มันก็ไหม้รุนแรงมา เราก็ดับหมดแล้ว มันก็เหลือแต่ถ่านสุมอยู่ที่ใจน่ะ

ขึ้นชื่อว่า "ไฟ" นะ มันอยู่ที่ใจ รู้ไม่รู้มันก็เผาอยู่อย่างนั้นน่ะ ถ้าเราสังเกต เราเข้าไปดูหน่อย นั่น...สังเกตส่อรู้ใจ ทำไมมันเฉาๆ ทำไมมันไม่เป็นอิสระ ว่างั้นเลย มันยังมีเจ้านายนะ ยังมีผู้บงการมันอยู่ เพราะมันไม่ใช่กามราคะ

เหมือนคนหนุ่มคนสาว มันก็รุนแรง มันมีความคิด คนแก่อายุ ๗๐-๘๐ เขาก็สุขุมรอบคอบ เขาก็นอนเฝ้าอยู่ที่เตียงนะ คนใกล้ตายเนี่ย มันจะนอนเศร้านอนเหงาอยู่ที่เตียงนั่นน่ะ ใจนี่มันก็เหมือนกัน แต่คนแก่ผู้เฒ่ามันยังตายโดยธรรมชาติ ใจนี้ไม่มีตายนะ แต่พระอนาคานี้ไม่เกิดอีกแล้วในเทวดาในมนุษย์ ไปเกิดบนพรหมน่ะ แล้วก็ไปสุขอยู่บนนั่นนะ เหมือนผลไม้ที่แก่แล้ว ไม่เน่าไม่หลุดจากต้น มันจะสำเร็จไปข้างหน้า แต่ว่ามันจะสำเร็จล่ะ

ถ้าเราจับตัวนี้มาน่ะ อวิชชา ปัจจยา สังขารา ตัวอวิชชานี้คือตัวภพของจิต ไม่ใช่ "ปัจจยาการ" ไม่ใช่... มันเกิดดับในเวลาเดียวกันหมด มันรุนแรง มันรวดเร็ว ขนาดเป็นกามเรายังว่ามันเร็วขนาดนี้ แล้วนี่มันเร็วกว่าน่ะ มันเป็นตัวไวไฟ ตัวจุดติดตลอดเวลามันไม่ต้องอาศัยใครเลย มันสุมอยู่ที่ตัวมันเอง มันร้อนที่ตัวมันเอง

ถ้าหันกลับไปดูแล้วพิจารณา มันสำคัญตรงหาตัว ช่วงนี้สำคัญตรงที่เห็นมัน แต่สำคัญมันไม่เห็น เพราะลำแสงของไฟฉายมันจะย้อนกลับเข้าหาไฟฉายได้อย่างไร ตัวธาตุของจิต ธาตุของธาตุรู้เลย นี้คือตัว "ตอ" เลย จะหันกลับมาดูมัน มันสำคัญตรงนี้ สำคัญตรงที่ว่าวิปัสสนาญาณของเราจะจับต้องตัวมันได้ไหม

เมื่อก่อนว่าตรงนี้มันสุขมหาศาล แต่เมื่อผ่านตรงนี้เป็นเศษเหล็ก เพชรฝังอยู่ในตมน่ะ ก้อนหินก้อนหนึ่งนะ ทุบออกเพชรอยู่ในก้อนหินนั่นน่ะ

แต่เราจับก้อนหินแล้วเราไม่กล้าทุบ เราว่าก้อนหินนี่มันเป็นทองคำ ลองทุบออก อ๋อ...อันนี้ก้อนหิน ไม่ใช่ทองคำ มันยังมีเพชรอีกเม็ดหนึ่งฝังอยู่ในนั้นน่ะ ตรงนี้สำคัญ

สำคัญตรงย้อนกลับ พอไปเห็นแล้วถึงกับอ๋อ...ถ้า อวิชชา ปัจจยา สังขารา แบ่งแยกนี่ไม่ใช่เลย อันนั้นเป็น "พุทธวิสัย" คือพระปัญญาของพระพุทธเจ้าจะเห็นความเคลื่อนไหวอันนี้ แต่ "สาวก" ไม่มีทางจะเห็นได้อย่างนั้นเลย เพราะปัญญาเราไม่ทัน เพราะเป็นผู้ที่ว่าเดินตามวิชาการอันนี้ ผู้บุกเบิกต้องมีความมานะ ต้องมีปัญญาบารมีแก่กล้ามหาศาลเลย เราผู้แค่เดินตามยังเกือบเป็นเกือบตายนั่นน่ะ จะทำก็ทำไม่ไหวอยู่แล้ว แล้วจะไปเห็น "ปัจจยาการ" อย่างนั้นอีกหรือ ว่าอย่างนั้นเลยนะ มีพระพุทธเจ้าองค์เดียวเท่านั้นที่จะเห็นเป็นแบบนั้น

แต่ถ้าสาวกทั้งหมดไม่มีทาง... มันเป็นหนึ่งเดียว มันจะไปติดซ้อนกันอยู่ในใจหมด จนจับได้ จนย้อนกลับดูน่ะ ด้วยอรหันตมัคค์นะ

เข้าไปประหารกิเลสเป็นอรหันตผล เป็นบุคคล ๘ จำพวก ผ่านออกไปเป็นนิพพาน ๑ เกิดขึ้นจากหัวใจ ไม่ใช่เรา เกิดขึ้นจากหัวใจที่ประพฤติปฏิบัติ ถ้าเป็นเราอยู่นี่มันยังไม่ถึงใช่มั้ย

เป็นเรานี่เป็น "มานะ" มีเรามีเขา ถึงที่สุดแล้วไม่ใช่สัตว์ ไม่ใช่บุคคล ไม่ใช่ตัว ไม่ใช่ตน ไม่ใช่เรา ไม่ใช่เขา เป็นธรรมชาติของจิตอันหนึ่งล้วนๆ ว่าเป็นจิตนี้มันก็เป็นวัตถุก้อนหนึ่งแล้วเห็นมั้ย เป็นธาตุก้อนหนึ่ง นิพพานพูดไม่ได้ นิพพานจบ นิพพานไม่ต้องพูดกัน เป็นที่อยู่ของพระอรหันต์ที่ถึงนิพพานแล้วเท่านั้น

ถ้ายังอธิบาย "นิพพาน" อยู่เป็นสมมุติทั้งหมด อ้าปากเป็นผิด หุบปากให้แน่นๆ นั่นคือ "นิพพาน"

พูดถึงไม่ได้เลย ถ้าพูดได้พระพุทธเจ้าพูดหมดแล้ว พระพุทธเจ้าตรัสว่า "เหมือนเปลวไฟที่ติดอยู่ แล้วเราเป่าให้ไฟดับไป ไม่เห็นใช่มั้ย แต่เปลวไฟมีอยู่" นั่นหัวใจผู้ปฏิบัตินะ แล้วไม่ใช่ใครเลยนะ เรา...ทุกๆดวงใจจะเดินไปอย่างนั้น แล้วสิ้นสุด ถ้าไม่ทำอย่างนี้ วนตายวนเกิด เกิดๆ ดับๆ

พระโสดาบันก็ตัดแล้วเหลือ ๗ ชาติ ก็ยังมีขอบมีเขตนะ ยังมีขอบมีเขตว่าเราจะไปขนาดนั้นถ้าเรายังไม่ทำอะไรกันอยู่อย่างนี้นะ เสียดายการเกิดเป็นมนุษย์ เสียดายมากเลย โอกาสอันนี้มันเป็นโอกาสของเรา แล้วเราตายไปนะ

ฟังนะ ฟังให้ดี...๑๐๐ ปีของเราเท่ากับเทวดาเขา ๑ วัน แล้วถ้าของเขา ๑ ภพ จะเท่ากับโลกมนุษย์นี่กี่ล้านปี ถ้าเราเกิด

เป็นเทวดากว่าจะเกิดมาเป็นมนุษย์ พบพระพุทธศาสนาอีก จะเมื่อไหร่...

แล้ว ๕๐๐๐ ปีกับการกลับมาเกิดอีกเราจะมาเกิดในอะไร แล้วนี่เป็นโอกาสหรือไม่เป็นโอกาส ใน ๕๐๐๐ ปีนี่มีคนมาเกิดเท่าไหร่ พ้นจากนี่ไปจะมีคนมาเกิดอีกเท่าไหร่ เพราะ ๕๐๐๐ ปีแล้วมันเป็นวิวัฏฏกัปป์ ต้องโลกนี้ร้อนก่อน แล้วอีกอันต้องมาเกิดทีหลังน่ะ เราทำบุญเราก็ว่านะว่า "ขอให้เกิดพบพระศรีอาริย์" จะได้ปฏิบัติง่ายๆ

ถ้าเกิดจับพลัดจับผลูมันไปเกิดที่อื่นล่ะ...จิตก็จิตดวงนี้แหละ เราว่าเราไปเกิดชาติหน้าเราไม่กลัว แล้วชาตินี้ทำไมบ่นล่ะ บ่นทำไม แล้วไปเกิดก็ไอ้ตัวบ่นนี่ล่ะไปเกิด เพียงแต่ว่าเป็นชื่อใหม่ เวลาไปเกิดชาติหน้าบอกไม่ใช่เราไม่เป็นไร อันเดียวกัน ไม่ต้องปฏิเสธ อันเดียวกันเลย เพราะความรู้สึกดวงนี้ ดวงในใจเรานี้ มันไปเกิด ร่างกายไม่ไปเกิดหรอก ร่างกายตายไปก็เน่าอยู่นี่ แต่หัวใจนี่มันไป

หัวใจนี้มันไม่เคยตาย ต้องมาปฏิบัตินี่ล่ะแล้วมันสิ้น **มันไม่ใช่ตาย มันสิ้น** เพราะมันมีนี่ ไม่ใช่นิพพานสูญนี่ "นิพพานมี" นิพพานมีความสุข "นิพพานัง ปรมัง สุขัง" สุขของที่อยู่ของพระอรหันต์ ไปอยู่ในที่สุขน่ะ กับต้องไปคลุกอยู่ในที่เวียนว่ายเวียนเกิดเนี่ย เราจะติว่าเราประมาทไหม ถ้าเราติเรา เราก็มีโอกาส ถ้าเราไม่ติเราแล้ว เราไม่มีโอกาส เราไม่มีวาสนา มันดูถูกตัวเองเกินไป

ไม่มีวาสนาทำไมมาภาวนา ไม่มีวาสนามันก็ต้องอยู่ข้างนอกนู่นน่ะ ไอ้คนที่เพลินจนไม่หันมามองนั่นน่ะไม่มีวาสนา เกิดมาถึงพระพุทธศาสนาก็เหมือนกบเฝ้ากอบัวไง เป็นกบนั่งอยู่บน

กอบัวมันจะรู้จักอะไร

เราเป็นชาวพุทธนะ เกิดในท่ามกลางเลย เกิดในท่ามกลางพระพุทธศาสนา แล้วก็ไม่จริงไม่จัง มีแต่บ่นอยู่นั่นล่ะ บ่นแต่ทุกข์ๆ อยู่นั่นล่ะ แล้วแก้ทุกข์ก็ไม่เอา

ทางไปมี ประตูเปิดโล่งอยู่ แต่มันออกไม่ไหว เพราะแรงต้านลมมันแรงไง เห็นทางนะ ขวนขวาย จะอยู่ที่ไหนก็แล้วแต่ พยายามทำน่ะ พยายามเพื่อเรา ไม่ใช่พยายามเพื่อใครเลย ไม่ใช่พยายามเพื่อพระพุทธเจ้า ไม่ใช่พยายามเพื่อครูบาอาจารย์ ไม่ใช่พยายามเพื่อหมู่คณะ ไม่ใช่พยายามเพื่อใครทั้งหมด ลูกเต้าหลานเหลนไม่เกี่ยว เพราะไม่มีใครสามารถเอาสมบัติอันนี้ของเราไปได้ เราทำแล้วเราก็เอาไปให้คนอื่นไม่ได้

"อัตตา หิ อัตตโน นาโถ" ตนเป็นที่พึ่งแห่งตน ทั้งหมดเสมอภาพกันหมดเลย เกิดมาเสมอกันโดยธรรม เป็นญาติกันด้วยธรรม เพราะเกิดมาก็มีหนึ่งปาก หนึ่งท้องเหมือนกัน หิวเหมือนกัน กินเหมือนกัน สำเร็จได้เหมือนกัน

ทำแล้วเป็นของเราทั้งหมด ร่างกายนี้เหมือนบ้านหลังหนึ่งโดนไฟเผาอยู่ทุกวัน ไฟคือราคะ ไฟโทสะ ไฟโมหะไง แล้วไม่ขนสมบัติออก ปล่อยให้สมบัตินี้ไหม้ไปพร้อมกับร่างนี้ แล้วเราได้อะไรขึ้นมา

ขนสมบัติออกจากร่างนี้ได้เท่าไหร่ สมบัตินั้นก็เป็นของเรา ภาวนาขึ้นมาเกิดจากใจเท่าไหร่ มันก็เป็นสมบัติของเรา ไม่ใช่สมบัติของพระพุทธศาสนา พระพุทธศาสนาสอนธรรมะเท่านั้น

มรรคคือองค์ ๘ เป็นทางเดินเท่านั้น หัวใจของทุกๆ ดวงนั่นล่ะเป็นผู้ใส่ธรรม

ธรรมแท้ๆ อยู่ที่ใจนะ หนังสือนี้เป็นที่เลอะหมึกเท่านั้นเอง หมึกเลอะในหนังสือ เราอ่านหนังสือออกมาเราว่าเราอ่านธรรมะ ปลวกมันกินหนังสือเข้าไปเนี่ย มันกินทั้งกระดาษเลย มันก็ไม่เห็นสำเร็จนะ เราอ่านแล้วเราไม่ปฏิบัติ เราก็ไม่เห็นสำเร็จนะ **เราอ่านแล้วเราเอาวิธีการนั้นมาก้าวเดิน มันเป็นแค่เข็มทิศ เป็นแผนที่ เป็นทางชี้เข้ามาที่ใจ ธรรมะทุกข้อ พระพุทธเจ้าสอนทุกอย่าง ชี้ลงที่ทุกข์ ที่หัวใจของมนุษย์ทั้งหมด**

ศึกษาแล้วต้องทำ ทุกๆ คน ตั้งแต่พระพุทธเจ้าลงมาเลย พระพุทธเจ้ายิ่งปฏิบัติ ยิ่งทุกข์กว่าเราอีก ไม่มีคนสอน ไม่มีคนแนะนำ ไม่มีคนบอกนะ แล้วนี่จ้ำจี้จ้ำไชเนี่ยต่างกันมั้ย

พระพุทธเจ้าไม่มีใครสอนเลย ลองผิดลองถูกมาตลอด จนสุดท้ายไม่มีทางไปนะ จนได้หญ้าของนาย **“โสตถิยพราหมณ์”** มาเนี่ย ปูลงนะ อธิษฐานเลย **“คืนนี้ถ้านั่งไม่สำเร็จต้องตายอย่างเดียว”** ถ้านั่งแล้วไม่สำเร็จจะไม่ลุกออกจากที่นั่งเลยนะ ตายอย่างเดียวเลย ทุกข์ขนาดไหน เพราะไปศึกษามาจนพอแรงแล้ว ไม่มีทางไปเลย แล้วนี่ โอ้โห! เปิดโล่งเลยนะ มรรคคือองค์ ๘ ไง

ความเห็นชอบ ความระลึกชอบ สติชอบ ปัญญาชอบฯลฯ

ความเพียรชอบ ถ้านั่งอยู่นี่คิดไปทางบ้าน ไม่ชอบ ความเพียรผิด ตั้งลงไป แล้วคิดให้ถูก นั่นคือความเพียรชอบ

สมาธิชอบ สมาธิมีทั้ง **สัมมาสมาธิ** มีทั้ง **มิจฉาสมาธิ**

สมาธิที่เป็น "มิจฉา" เห็นมั้ย เขาได้สมาธิแล้ว เขาเสกคุณไสยใส่กันน่ะ มันต้องใช้สมาธินะ หมอดูบางประเภทยังต้องใช้สมาธิเห็นมั้ย นั่นได้สมาธิมาแล้วใช้ในทางที่ผิด เพราะไม่มีศีลเป็นตัวคุม ศีล ๕ ศีล ๘

ศีลนี้ไม่เบียดเบียนนะ ปาณาติปาตา ไม่เบียดเบียนสัตว์ไม่ก้าวล่วงเขา พอศีลนี้เป็นพื้นฐาน เราทำสมาธิขึ้นมา สมาธินี้เกิดจากศีลที่เป็นพื้นฐาน ที่เป็นเมตตา มันก็เป็นสมาธิที่เป็นสัมมาสมาธิ สมาธินี้เกิดจากพลังงานของเรา ควรจะเอามาใช้ชำระกิเลสของเรา ไม่ใช่สมาธิเกิดจากพลังงานของเรา แล้วไปทำโทษให้กับคนอื่น นั่นเป็น "มิจฉาสมาธิ"

มรรคมีองค์ ๘ นั่นคือ "มัชฌิมาปฏิปทา" ของพระพุทธเจ้านะ มัชฌิมาพอดี กลางพอดีเลย ไอ้เรามันกลัวแต่ทุกข์มันจะเอาหมอนนอนพอดีๆ ไง ภาวนาก็ "พรุ่งนี้ก่อน วันนี้แค่นี้หนักแล้ว" นั่นน่ะ มันเสี้ยมไปเรื่อย กิเลสนะ สมมุติทำ ๑๕ นาทีนะ อีก ๕ นาทีจะได้ประโยชน์ พอถึง ๑๐ นาทีพักก่อน แล้วจิตมันจะแข็งไปเรื่อย มันจะดื้อไปเรื่อย เพราะจิตมันด้าน ถ้าพูดกันจริงๆ เลย เช่นเราทำสมาธิเนี่ย วันนี้เรานั่งสงบ พรุ่งนี้จะให้สงบไม่มีทางแล้ว กิเลสมันคอยหลอกไง สมมุติเคยนั่ง ๕ นาทีสงบพอไปนั่ง ๕ นาทีสงบ ไม่มีทาง ต้อง ๗-๘ นะ ไปเรื่อยนะ

เพราะว่า มันเหมือนกับการวิ่งไล่กวดกันน่ะ เราทำความดีขึ้นมา กิเลสมันก็ไล่กวดมาตลอด เราต้องวิ่งให้ได้มากกว่า ให้ได้ลึกกว่า ต้องหนีกิเลสตลอด เพราะกิเลสมันอยู่ที่ใจ

เราหลุดไปเนี่ยมันก็เป็นอิสระ มันก็ไม่มีที่อยู่ พอจิตเราพ้นกิเลสมันไม่มีที่อยู่แล้ว มันร้องไห้ แต่ถ้าเราทำสุ่มสี่สุ่มห้านะ เราทำดีขนาดไหน มันก็ตามมาๆ หลอกอยู่ที่ใจตลอดเลย ลองพิจารณาดูสิจะเห็นหมด แต่ถ้าเราฝืนไปเรื่อยๆ มันก็จะบอกว่า "เลิกเถอะๆ" เราต้อง "ขออีกหน่อยๆ" มันวิ่งตามเราไม่ทันนะ มันก็ยอมแพ้ เราก็ชนะ

เราว่า "มัน" กับใครล่ะ ก็ "ใจ"เรานั่นล่ะ ความเคยใจคือกิเลส สันดานในใจนั่นคือกิเลส กิเลสนี้คือนามธรรม คือ "อธรรม" ไง ธรรมฝ่ายไม่ดี ธรรมฝ่ายดำ

ธรรมะพระพุทธเจ้า "ธรรมฝ่ายขาว" ธรรมดี

โทษนี่คืออธรรม โทษนี่คือกิเลส เราชนะโทษ เราชำระโทษจากใจของเรา โทษไม่มีในใจ นี่คือนักปฏิบัติ นี่คือลูกศิษย์พระพุทธเจ้า เราเป็นผู้ที่ว่าปฏิบัติบูชาพระพุทธเจ้า เข้าให้ถึงนะ พอไปถึงแล้ว ไม่ต้องไปเฝ้าพระพุทธเจ้าที่อินเดียเลย เฝ้าพระพุทธเจ้าที่หัวใจน่ะ พอไปถึงแล้วจะร้องอ๋อ...เลย จบ จะได้เลิกกันซะที

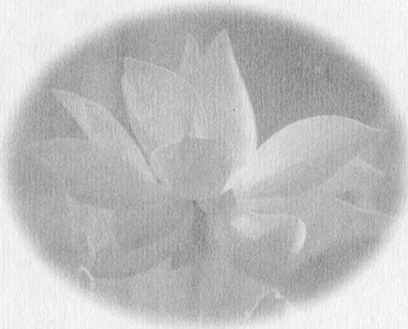
นั่น **"มหาปวารณา"** ไง ผู้ที่สิ้นแล้วนะ เวลาอยู่ในป่าเนี่ย พระธาตุลอยมา พระธาตุเป็นของใคร ของพระอรหันต์ใช่มั้ย พระธาตุลอยมานะ เห็นกับตาเนื้อนี่แหละ เป็นกลุ่มๆ ลอยมาเลย แล้วผู้ที่อยู่ในป่านี่นะ ในป่าเป็นที่ที่ว่าอากาศบริสุทธิ์ เป็นที่ดีไง อย่างเราอยู่ในเมือง มันมีกลิ่นกาย กลิ่นของเน่า ของเหม็น เทวดา

เขาไม่อยู่ด้วย เขาไปอยู่ในป่า ในเขานะ มันเป็นที่บริสุทธิ์ผุดผ่องของเขา อย่างที่ "ภูทอก" ถึงเวลาแล้วจะโผล่ออกมาเลย เป็นดวงแก้วใสเลยนะ วันนี้แหละ วันปวารณานี่...เห็นกับตาเลย...ลอยผ่านมาเลย ๓–๔ ดวง จนอาจารย์บอกเลยว่า "นี่พระธาตุลอยมานะ"

เราพยายามทำใจของเราขึ้นมานะ นั่นน่ะมหาปวารณาในใจแท้ๆ เลย... เอวัง

คนเปล่า ๆ

ธรรมะจะเกิดขึ้น หรือจะไม่เป็นคนเปล่าเนี่ย เป็นคนมีหลัก มีเกณฑ์ ต้องเกิดขึ้นจากความเป็นไปของเรา เกิดขึ้นจากการทำตามความเป็นจริง เกิดขึ้นจากภายใน เกิดขึ้นจาก “มัคคะ” หมุนเข้ามา เป็น “ภาวนามยปัญญา” จนยึดพื้นที่ได้ ยึดพื้นที่ได้แล้วยังบุกขึ้นไปนะ เป็นการต่อสู้ เพราะกิเลสมันจะต่อสู้ไม่ยอมทิ้งพื้นที่มัน ใครจะยอมตาย การหลบหรือการถอยพื้นที่มา เพราะเขาต้องมาแย่งพื้นที่นั้นเพื่อทำลายเรา เนี่ย มันเป็นนามธรรมนะ พูดให้เป็นรูปธรรมเพื่อยกตัวอย่างให้เห็นการวิปัสสนาไง...

คนเปล่า ๆ

แสดง ณ วัดสันติธรรมาราม อ.โพธาราม จ.ราชบุรี
วันที่ ๑๓ เมษายน ๒๕๔๑

ปฏิบัติธรรมต้องฟังธรรม ปฏิบัติธรรมยังไม่ถึงธรรมเราต้องอาศัยครู อาศัยอาจารย์ก่อน ชุบมือเปิบไง ล้างมือมาแล้วก็เปิบอาหารกินเลย แต่ถ้าเราขวนขวายแสวงหาเองเนี่ย กว่าจะได้เปิบ "ยาก"นะ แต่นี่การฟังธรรมเหมือนการชุบมือเปิบ ฉะนั้น ตั้งใจฟังธรรม ธรรมะของพระพุทธเจ้านะ

"ศาสนธรรม" คือคำสั่งสอน ศาสนพิธี ศาสนวัตถุ เห็นมั้ย พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ **"ธรรม"** สำคัญที่สุด พระพุทธเจ้ายังกราบธรรม ธรรมคือความเป็นจริง ความเป็นจริงที่ถูกส่วน ความเป็นจริงที่จนกว่าหัวใจนี้จะพ้นไปจากสิ่งเกาะเกี่ยวใดๆ ทั้งสิ้นเลย มันสลัดพรวดทิ้งไปหมดเลย แล้วมาเป็นหัวใจที่สุข สุขจริงๆ เป็นหัวใจที่ว่าไม่เกาะเกี่ยว เป็นหัวใจที่ว่า "พ้น" ออกไปจากการคาดเดาทั้งหมด

การฟังธรรม การแสวงหาธรรม ธรรมอันนั้นทุกคนแสวงหาเป็นเป้าหมายของทุกคนชาวพุทธ พระพุทธเจ้าตรัสรู้ด้วยพระองค์เองเป็น **"สยัมภู"** ค้นคว้าหามานะ แล้ววางไว้ตามความเป็นจริง เราก็ศึกษาธรรม ปฏิบัติธรรม ศึกษายังไง ศึกษาก็ศึกษาเปล่าไง

การศึกษานะ ถ้าเราไม่เจอศาสนา ก็เหมือนเราเกิดต่างประเทศที่ไม่มีศาสนาพุทธน่ะ มันก็อยู่กันแบบนั้น แต่ก็มีศีลมีจริยธรรม คือว่าก็ความดีความชั่วมันเกิดมาทุกดวงใจ ดวงใจทุกดวงเกิดๆ ดับๆ มาหลายภพหลายชาติ มันสะสมมา

ดวงใจที่ดีน่ะ สะสมแต่คุณงามความดี จิตดวงนั้นก็เป็นจิตดีที่อยู่ในร่างกายที่ดี การประพฤติปฏิบัติ การกระทำของเขาเป็นสิ่งที่ดี เห็นมั้ย มันก็เต็มไปโดยความเป็นจริง แล้วเราเกิดมาพบพระพุทธศาสนา

พระพุทธเจ้าสอนว่า "เกิด" กิเลสพาเกิด เกิดมาก็อยู่ท่ามกลางของกิเลส มีแต่ความทุกข์ความเร่าร้อนน่ะ ให้หาน้ำเป็นเครื่องชำระล้างความทุกข์อันนั้นไง

ถึงได้ต้องศึกษาธรรมเห็นมั้ย การศึกษาการเล่าเรียน จากที่ว่ากิเลสดำๆ เราอยู่ในที่มืด มืดทั้งตัวเลยเราไม่เข้าใจสิ่งใดๆ ทั้งสิ้น **เราเข้าใจแต่ว่าสิ่งใดที่เป็นประโยชน์กับเราเป็นความดีไง** เป็นประโยชน์กับเราถ้าเป็นไปตามความเป็นจริง อันนั้นก็เป็นประโยชน์ในทางที่ถูกต้อง แต่ความเป็นประโยชน์ที่ว่าเราแสวงหาจนเกินความเป็นจริงที่กิเลสมันไสหัวให้เราหาอันนั้นเป็นความทุกข์ เห็นมั้ย เราไม่เข้าใจ เราก็อยู่แต่ในขอบของกิเลสที่พาคิด

กิเลสในหัวใจเรา พาให้เราคิดคำนวณไปตามแต่มันจะบัญชาการ เราไม่เข้าใจหรอกว่าเราเป็นเราคิด เพราะความคิดของเราเริ่มต้นจากกิเลสมันก็อยู่ในหัวใจเราไง ความคิดจะไม่เหมือนกันต้นเหตุโจทย์อันเดียวกัน แต่คนคิดสิบคนก็สิบอย่างสิบความหมายสิบจินตนาการ การจินตนาการอันนั้นน่ะ "กิเลส" มันพาจินตนาการเห็นมั้ย

ภูมิหลังของกิเลสก็ไม่เหมือนกัน การสะสมมาสูงมาต่ำไงการเกิดในภพของมนุษย์นี้ มนุษย์นี้เป็นสถานที่กลาง จากเทวดาจากอินทร์ จากพรหม หมดอายุขัยก็มาเกิดเป็นมนุษย์ จากเดรัจฉานจากอเวจี จากไหน ต้องมาเกิดเป็นมนุษย์เห็นมั้ย เนี่ยถึงว่าภูมิหลังของกิเลสเกิดต่างๆ กัน

"ภูมิหลัง" เนี่ยไม่ใช่ภูมิหลังเฉพาะชาตินี้นะ ชาติต่างๆ มามันก็สะสมมาเป็นจริต เป็นนิสัยเป็นสันดานที่สะสมมาในดวงใจนั้นน่ะ

ฉะนั้น ความคิดถึงออกมาต่างๆ กัน เห็นมั้ย ความคิดความคำนึงถึงกฎหรือระเบียบอันเดียวกัน เนี่ยถึงว่ามันต่างกันตรงนั้นไง อยู่ในที่มืด เพราะมันสะสม มันดันออกมาโดยความคิดเราก็ทุกข์ไปสิ ทุกข์ไปๆ

แล้วเราว่าศึกษาธรรมเห็นมั้ย "ศึกษาธรรม" พระพุทธเจ้าบอกว่า "ให้มีขอบเขต" เห็นมั้ย ให้ทานเพื่อชำระความตระหนี่ถี่เหนียว ความตระหนี่ถี่เหนียวในอารมณ์ ความตระหนี่ถี่เหนียวในความยึดมั่นถือมั่น

พระพุทธเจ้าทรงสอนให้มี ทาน มีศีล มีภาวนา อันนั้น เป็นหัวใจหลัก เป็นขั้นตอนหลัก แต่เราก็ศึกษาธรรม ศึกษาเพื่อให้มีความรู้

"รู้" เป็นความจริงมั้ย รู้เปล่า หรือรู้จริง เป็นความ "เปล่า" นะ รู้ด้วยความเปล่าๆ ไง

ตำราใครก็ศึกษา เราเรียนในทางโลกก็เหมือนกัน คนเรียนมามีวิชาการในทางโลกเนี่ยเรียนมาหมด แล้วประสบความสำเร็จเหมือนกันมั้ย อยู่ในที่มืดก็เหมือนว่าเราไม่เข้าใจเรื่องศาสนาเลย พอเรามาศึกษาศาสนา เราอ่าน เราวิเคราะห์ วิจัย วิจารณ์ออกมา แล้วเราได้อะไรขึ้นมา มันได้ความเข้าใจเห็นมั้ย

"ความเข้าใจ" อันนั้นก็ไม่ใช่ความจริง พระพุทธเจ้าสอนอย่างนั้นๆ นะ สอนให้มีศีล สอนในการสำรวมอินทรีย์ไม่ให้ไปเกาะเกี่ยวสิ่งต่างๆ ไม่ให้กว้านเอาสิ่งต่างๆ เข้ามา สอนให้สำรวมหูให้สำรวมตา ให้สำรวมลิ้น ให้สำรวมความสัมผัส เห็นมั้ย เราสำรวมไว้ดึงไว้ ไม่มีการกระทบมันก็ไม่มีข้อมูลให้เราคิดไง ไม่มีอะไรสะสมให้ใจเรา "ฟู" ไง เห็นมั้ย เนี่ยการสำรวม

พระพุทธเจ้าสอนทั้งหมด แล้วเราทำอย่างนั้นจริงหรือเปล่า ถ้าเราเข้าใจ เพราะสิ่งที่กระทบแล้วเราเห็น เราสัมผัสได้ อย่างตากระทบรูปเนี่ย พอเราอ่านตำราเขาบอกว่า **"จักขุวิญญาณเกิดขึ้นเพราะตากระทบรูปภายนอก วิญญาณรับรู้ขึ้น"** แล้วเราก็ศึกษาธรรม

พอเรามาศึกษาธรรม ธรรมะพระพุทธเจ้าสอนเรามาประสบการณ์โดยตรงมันจะซึ้งมาก เราว่าเราเข้าใจธรรมแล้วหรือพออ่านอย่างนั้นแล้วเรามาปฏิบัติ เราว่าอันนี้เราเข้าใจ เราเป็นผู้สำเร็จธรรม... ไม่ใช่ เห็นมั้ย

การศึกษาธรรมนี้มันเหมือนกับว่าเราอยู่ในที่มืด มืดหมายถึงว่าเราไม่เข้าใจสิ่งใดๆ เลย แล้วเรามาเข้าใจธรรมะที่พระพุทธเจ้าสอนไว้ตามตำรา เราก็ขยับออกมาจากที่มืดมายืนอยู่ในที่สว่าง อยู่ในที่สว่างจะเห็นสิ่งต่างๆ ที่ว่า สิ่งใดกระทบกระทั่งสิ่งใดเป็นผิดเป็นถูกเพราะอยู่ในที่สว่างเห็นมั้ย อยู่ในที่สว่างดีกว่าอยู่ในที่มืด อยู่ในที่มืดเหมือนคนตาบอด คลำไปตลอดเลย ชีวิตนี้ดั้นด้นไป คลำไปตามที่กิเลสมันไสไป เพราะเราอยู่ในที่มืด เราตะเกียกตะกายไปโดยที่เราอาศัยตัวเองไม่ได้ เพราะมันที่ "มืด"

กับขยับตัวเองออกมาในที่สว่าง ในที่สว่างเราสามารถช่วยตัวเองได้ เพราะเราเห็นว่าสิ่งใดจะกระทบกับเรา เราเดินไปชนอะไรสิ่งใดเป็นหนามเป็นเสี้ยน เราหลบหลีกได้ นี่ธรรมะพระพุทธเจ้าเห็นมั้ย

ศึกษาตามความเป็นจริงต้องสำรวมเข้ามาภายในไง การศึกษาเปล่า การปฏิบัติเปล่าๆ ความรู้เปล่าๆ ความรู้ "สัญญา" ไง

ความรู้จากสัญญา ความรู้จากการจำมา ถ้าความรู้เป็นจริงขึ้นมาอย่างนั้น ทำไมพระพุทธเจ้าบอกว่า "โปฐิละ" เป็นคนที่คัมภีร์เปล่าไง ศึกษามาจนจบพระไตรปิฎก สามารถสอนลูกศิษย์ลูกหาเป็น ๕๐๐-๖๐๐ คน ตอบปัญหาได้ทุกข้อที่เขาจะถาม เพราะมีลูกศิษย์ลูกหาเป็นอาจารย์ของคนต้องแก้ไขคนได้ ทำไมพระพุทธเจ้าบอกว่า "คัมภีร์เปล่า"

การศึกษาจำมาเปล่าๆ ไง มันไม่ได้ชำระล้างกิเลสเลย เป็นความจำมาจากธรรมะของผู้อื่น ยืมเขามาไง การศึกษาเปล่าๆ

เป็นภาวะเปล่าๆ เหมือนที่อาจารย์บอกว่าเหมือนไก่ได้พลอยไง เหมือนคนอยากมีหงอน มีอะไรมาแปะที่หัวก็ว่าตัวเองมีหงอนไง ตัวเองมีศักดิ์ศรีมีศักยภาพว่าฉันนี้รู้ไง รู้แล้วช่วยตัวเองได้ไหม ความรู้ที่ว่าแบกเขามา ความรู้ของคนอื่นไง ความรู้ขององค์สมเด็จสัมมาสัมพุทธเจ้า ธรรมะขององค์สมเด็จสัมมาสัมพุทธเจ้าประทานไว้ ประทานไว้เพื่อเป็นประโยชน์ เพื่อให้เราศึกษาไง

แต่ไม่ใช่การชุบมือเปิบ การชุบมือเปิบคือการศึกษาเพื่อเป็นแนวทาง เห็นมั้ย จะไม่เป็นการเปล่า เหมือนยา... เราอ่านสลากยาแล้วเราไม่ได้กินยาก็ไม่สามารถรักษาโรคเราได้ สลากยาเราอ่านแล้วเราเข้าใจว่าจะแก้ไขอย่างนั้นๆ แต่เราไม่ได้เปิดขวดไม่ได้กระดกยานั้นเข้าปาก ยานั้นยังไม่ได้ทำปฏิกิริยาให้ร่างกายนั้นหายจากโรคภัยไข้เจ็บไง

"จิต" จิตนี้เปรียบเหมือนร่างกาย กิเลสอยู่ในเชื้อของจิต ต้องทำความสงบให้ได้ ต้องทำความสงบเหมือนกับเปิดปากเพื่อจะกรอกยาไง

การศึกษาคือการจำตำรับตำรามานั้นเป็นการจำมาเปล่าๆ แล้วไม่สามารถเข้าในเนื้อจิตได้เพราะกิเลสพาศึกษา การศึกษาการใคร่ครวญกิเลสพาทำ เราเป็นคนศึกษาเป็นคนจำมาเห็นมั้ย พอเราไปจำมาข้อมูลใดๆ ก็แล้วแต่เราต้องเอาความรู้สึกของเราเข้าไปเปรียบเทียบ ความรู้สึกว่าควรจะเป็นอย่างนั้น ควรจะเป็นอย่างนั้นมันเป็นความ "เดา" ไง เป็นการเดาหนึ่ง เป็นการที่ว่า "กิเลส" มันขัดแย้งหนึ่ง

ตำราทุกตำราหรือที่เราอ่านเข้าไปเนี่ยเราจะมีความสงสัยมาก แล้วจะถามขึ้นมาในตัวเองว่า "จะเป็นไปได้จริงหรือ" "มันจะเป็นความจริงหรือ" "มันไม่น่าจะเป็นไปได้" มันไม่น่าจะเป็นไปได้หนึ่งนะ สอง เราจะเป็นไปได้ไหม

ถึงว่าอันนั้นก็สงสัยในผลขององค์สมเด็จสัมมาสัมพุทธเจ้าแล้ว ยังสงสัยในกำลังของตัวอีกเห็นมั้ย ว่ากำลังของตัวจะทำได้อย่างนั้นหรือ ความสงสัยสองชั้นสามชั้นนะ

ความสงสัยในความเป็นจริงที่เป็นจริงอยู่แล้วหนึ่ง สงสัยในการปฏิบัติของตัวเองหนึ่ง สงสัยในแนวทางประพฤติปฏิบัติอีกหนึ่งไง สงสัยในกำลังของตัวแล้วสงสัยในวิธีการไง

แล้วพอทำเข้าไปเห็นมั้ย เริ่มพยายามทำ เพราะว่าเราเป็นชาวพุทธ เกิดมาพบพระพุทธศาสนา เราไม่สามารถหยิบหรือเก็บเพชรเม็ดงามๆ ในศาสนานะ

เราเข้าไปในห้างสรรพสินค้า แล้วเราไม่สามารถจับสินค้าใดๆ ติดมือเราออกมาได้เลยหรือ เราเกิดมาเป็นมนุษย์ เรามีชีวิต เรามีโอกาส โอกาสจากการเกิดมาจนกว่าเราจะดับ เกิดแล้วดับไป พอดับไปจึงจะหมดโอกาส การที่ยังมีชีวิตอยู่ มีลมหายใจเข้าและลมหายใจออก โอกาสคนนั้นทุกคนมีอยู่ โอกาสที่ว่าเราจะได้สมบัติตามความเป็นจริงของหัวใจดวงนั้นไง

แต่เราเข้าใจว่าสมบัติโลก เข้าใจว่าศักยภาพ เราเข้าใจว่าตำแหน่งหน้าที่ ทุกอย่างนี้เป็นเกียรติศักดิ์ เป็นเกียรติไง การกินโดยเกียรติ การอยู่โดยเกียรติ เห็นมั้ย พระพุทธเจ้าบอกว่า เป็น

ทางที่ไม่ถูกต้อง เป็นกษัตริย์ เป็นนักรบ เป็นเศรษฐี เป็นยาจก มาบวชในพระพุทธศาสนา ไม่ให้กินโดยเกียรติ ไม่ให้กินเพื่อเกียรติ ไม่ให้กินเพื่อกาม ให้กินเพื่อการดำรงชีวิต ประทังลมหายใจเข้า และลมหายใจออกที่มีโอกาสอยู่นี้

ไม่ใช่ว่าผู้ศึกษาธรรมะมาแล้วว่าการเกิดและการดับนี้ มีโอกาสแล้วการกระทบลงกระทบขึ้นเป็นกิเลสจะประชดประชันด้วยการทำลายตัวเอง ฆ่าตัวตายเอยเพื่อจะหลบทุกข์ ไม่ใช่...

ฆ่าตัวตายทำลายตัวเองไปขนาดไหนกิเลสมันก็ตามหัวใจไปตลอด ไปเกิดภพไหน เกิดเป็นเทวดา เกิดในนรก ไปเกิดที่ไหนก็แล้วแต่ เมื่อมีกิเลสอยู่ กิเลสจะพาเป็นความทุกข์ทั้งหมด

การทำลายกิเลสทำลายตัวเองนึกว่าจะเป็นการหลบ หรือเป็นการให้พ้นจากทุกข์ มันเป็นการให้ทุกข์เพิ่มสองชั้นสามชั้น อันนั้นกิเลสมันหลอกเห็นมั้ย กิเลสนี้ร้ายกาจมาก ไม่มีสิ่งใดๆ เลย...ในโลกนี้ที่จะสู้กับกิเลสได้ เพราะกิเลสนี้เป็น “เรา”

องค์สมเด็จสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นผู้ผ่านไป ตรงนี้เยี่ยมแล้วประทานพระศาสนาไว้ให้ผู้ปฏิบัติไง พวกเราผู้ปฏิบัติจะเดินตามรอยทางที่ว่าถูกต้อง ไม่ให้สงสัยใน “มัคคะอริยสัจจัง” นะ “มัคคะ” เครื่องดำเนินเห็นมั้ย

เวลาจิตเราเริ่มสงบ เราเชื่อธรรมจากการศึกษา เราเชื่อธรรมคือเราเชื่อแผนที่ เราเชื่อวิธีการ การเชื่อจิตน้อมลงถึงจะเป็นการปฏิบัติ ถ้าการเชื่อนี้ไม่เกิดขึ้น เราปฏิบัติมันเป็นการ “สักแต่ว่า”

ถ้าเป็นวัตถุเห็นมั้ย ถ้าเราไม่หยิบเข้าปากมันเข้าปากไม่ได้ อาหารเราไม่ตักเข้าปาก เรายืนมองอยู่มันก็อยู่อย่างนั้น มันจะไม่สามารถเข้าปากได้ เพราะมันเป็นวัตถุใช่มั้ย ถ้ามันย่อยสลายแล้วเราฉีดเราอัดเข้าไปมันยังย่อยสลายได้ แต่ถ้าความเชื่อนะ มัน "สักแต่ว่าๆ" ทำเนี่ย มันเข้าไม่ได้ เพราะมันเป็นนามธรรม

สิ่งที่ละเอียดสิ่งที่ลึกซึ้งเราเข้าใจว่ามันจะทำได้ง่าย มันกลับยาก สิ่งที่เป็นวัตถุที่ว่าทำลายได้ยากมันกลับง่าย เพราะวัตถุมันทำลายได้ง่ายๆ เพราะมันเห็นภาพชัด มันจับต้องได้แล้วมันทำลายได้เลย มันเห็นมันจับหรือว่ามันมีเครื่องมือ

แต่ "หัวใจ" เห็นมัย หัวใจที่เวลาเราเดือดร้อนน่ะ เราอยากให้มันสงบ หัวใจที่มันขัดอกขัดใจที่เราอยากให้มันทำความดีน่ะ ทั้งๆ ที่เราก็รู้วิธีการ ทั้งๆ ที่เราก็ศึกษาธรรมะของพระพุทธเจ้า

พระพุทธเจ้าบอกว่าเวลาโกรธขึ้นมาให้ใช้เมตตาเป็นเครื่องต่อสู้กัน ความโกรธความอาฆาตให้ใช้เมตตาธรรมจะต่อสู้ได้

"กามราคะ" ให้ใช้ **"อสุภะ"** เห็นมัย เป็นของคู่ที่ทำลายกัน เราก็รู้ แต่เราทำลายความโกรธอันนี้ได้ไหม เราทำลายความยึดติดที่เราไปผูกพันได้ไหม ไม่ได้เพราะอะไร เพราะมันเป็นนามธรรมกับนามธรรม เห็นมั้ย

"บ่วง" บ่วงที่เป็นของหลวมๆ ไง ที่เกาะเกี่ยวมาจาก "วัฏฏะ" ไง มันไม่ใช่เป็นกรงขังอย่างเป็นเหล็กเป็นวัตถุอะไรเรายังออกไปได้ ถึงบอกว่า

"ความเชื่อ" ความเชื่อในธรรมไง ความเห็นในการปฏิบัติถึงจะลงเข้าไปเห็นในภายในได้ จะชำระกิเลสต้อง ใช้ให้ "ใจ" นี้สงบก่อน

ถ้าหัวใจเรานี้ยังไม่สงบ ความคิดเรายังฟุ้งซ่านอยู่เนี่ย เราคิดเท่าไรก็คิดไปเถิด มันเป็นความคิดเปล่าๆ มันเป็นการศึกษาเปล่าๆ การจำเปล่าๆ มันเป็นการจำมาไง เวลาจำมา ความคิดที่จำมามันเกิดขึ้นมาเนี่ย ช่วงนั้นจะสงบ ช่วงนั้นจะว่าฉันนี่รู้ธรรมไปหมดเลย

แต่เวลากิเลสมันเกิดขึ้นมาเอาอะไรไปยับยั้งมันล่ะ มันยังยับยั้งไม่ได้เพราะไม่ได้ชำระมันไง ขณะที่ความคิดเป็นธรรมเกิดขึ้นเราว่าเรามีความสุขเพราะใจมันเสวยอารมณ์ที่เป็นธรรม ตามความเป็นจริง

เวลาเย็นกับเวลาร้อนน่ะ ถ้าเวลาเย็นเราพอใจกับอากาศที่เย็นเห็นมั้ย เราก็มีความเย็น ถ้าตอนบ่ายตอนเที่ยงเวลาอากาศมันร้อนเนี่ย เราก็ร้อนตามเห็นมั้ย ไอ้ความคิดที่เป็นธรรมเพราะจิตนี้เสวยความเย็นไง

จิตนี้เสวยอารมณ์ เสวยความคิด ความคิดที่เป็นธรรมของสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า พระพุทธเจ้าวางธรรมไว้ แล้วจิตนี้ไปเสวยอารมณ์นั้น จิตนี้คิดตามธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า โอ้!..จิตนี้สว่างไสว รู้ไปหมด รู้ตามนั้น เพราะเป็นความคิดตามออกไปไง

อันนี้ก็เป็นธรรมเปล่าๆ เพราะธรรมยืม ธรรมของพระพุทธเจ้า จิตที่เสวยอารมณ์นี้เป็นธรรมออกไป แต่มันไม่ใช่ธรรมตามเป็นจริง ฉะนั้น พอเสวยไป ของมันเสวยไปแล้ว จากมืดก็ไปสว่างเห็นมั้ย จากเย็นก็ต้องเป็นร้อนมันละลายออกไป เสวยธรรมคืออยู่ในธรรม พอมันออกมาถึงข้างนอกล่ะ เราคิดเรื่องอื่นไปความคิดนั้นสั่งสมความทุกข์เกิดขึ้น เพราะมันต้องเป็นเรื่องของกิเลส

เวลาคิดถึงเรื่องธรรม เรื่องธรรมนั้นเสวยอารมณ์ไปแล้วเนี่ย เหมือนเราหยิบของในมือเห็นมั้ย มือนี้เราหยิบของอยู่มันก็เต็มมือเรา มันไม่มีที่ว่างที่จะหยิบของอย่างอื่นต่อไป

จิตที่เสวยธรรมของพระพุทธเจ้า เหมือนใจนี้หยิบธรรมของพระพุทธเจ้าอยู่ เย็น พอจิตนี้ สิ่งของนี้ เราหยิบอยู่พักหนึ่ง เราต้องไปวางออก เพราะมีความหนัก มือนี้ต้องไปทำงานอย่างอื่นต่อ พอมากำไฟเข้า มือนี้พอง พอมือนี้พองมันจะปล่อยเลยทันที

แต่ถ้าใจมากำอารมณ์ที่เป็นทุกข์ล่ะ มันกำไฟแล้วมันปล่อยได้มั้ย ปล่อยไม่ได้ ถึงจุดหนึ่ง เสวยอารมณ์จนทุกข์ จนน้ำตาไหล จนท่วมท้น จนเศร้าใจ สุดท้ายพอมันถึงจุดมันก็ปล่อยวางโดยความเป็นจริง

เพราะสรรพสิ่งในโลกนี้เป็นอนิจจังทั้งหมด สรรพสิ่งในโลกนี้ต้องมีการเคลื่อนที่ไป สรรพสิ่งในโลกนี้ไม่มีการคงที่ แต่ไม่มีการคงที่ของกิเลสเพราะกิเลสมันมีการไสไป เป็นการไม่คงที่ของกิเลส เป็นการไม่คงที่ตามความเป็นจริง "วัฏฏวน" เราก็เกิดตายอยู่อย่างนี้ ศึกษาธรรมก็ศึกษากันอยู่เปล่าๆ อย่างนี้ ความเป็นไปโดยความ "เปล่า"

"โมฆะ" โมฆะบุรุษไง ความรู้เปล่าๆ เป็นคัมภีร์เปล่าๆ มันก็หมุนไปอย่างนั้นล่ะ วนไปเวียนมาอยู่อย่างนั้น จนพระพุทธเจ้าตรัสว่า "เป็นพวกคัมภีร์เปล่า" จนได้สติไง จนต้องปล่อยวางความคิดเปล่าๆ อันนั้น มาถือเอาความคิดเนื้อๆ ไง เนื้อๆ คือความสงบ

ต้องให้ใจนี้สงบ ทำใจให้สงบ พอสงบตัวขึ้นมาเนี่ย จากมือ

ที่ยื่นออกไปหยิบทุกอย่าง ทุกอย่างที่ขวางหน้าผ่านมามือจะคว้าไว้ทั้งหมดเลย กิเลสนี้มันเหนียวแน่นนะ สิ่งใดผ่านมาจะเกาะเกี่ยวไว้หมด แม้แต่เวลาศึกษาธรรมะว่าเป็นความดีก็เกาะเกี่ยว ว่า "เป็นเรา"

มันเป็นธรรมะของพระพุทธเจ้า เป็นเราได้อย่างไร ธรรมะของเราอยู่ที่ไหน เราเป็นพนักงานในธนาคารน่ะ เงินไหลเข้าวันหนึ่งเป็นกี่ล้าน เป็นเงินของใคร เป็นเงินของเราเหรอ เราเป็นพนักงานธนาคาร เราเป็นคนนับเงินเข้าในธนาคาร ธนาคารต่างหากเป็นที่พักเงิน เงินนั้นเป็นของๆ ผู้ที่ฝาก

ธรรมะของพระพุทธเจ้าก็เหมือนกัน พระพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรม พระพุทธเจ้ารู้ธรรมตามความเป็นจริง พระพุทธเจ้าสอนธรรมตามความเป็นจริง เราไปศึกษาธรรมนั้นมา ธรรมนั้นเป็นของเราหรือ

แต่มันผ่านขึ้นมาเราทำงานด้วยธรรมมันก็เป็นประโยชน์นะ แต่ต้องให้เป็นประโยชน์ตามความเป็นจริง ไม่ใช่เป็นประโยชน์เปล่าๆ เป็นประโยชน์ชั่วคราวเป็นการหลอกกันไง หลอกให้เราตายใจไง หลอกให้อยู่ตรงนั้นแล้วเราล่วงพ้นจากตรงนั้นไม่ได้

ทีนี้เราศึกษาแล้วให้รู้ตามความเป็นจริง ความเป็นจริงก็ต้องทำใจให้สงบให้ได้ เกาะธรรมไว้ก่อน เกาะธรรมไว้เพื่อให้มันสงบ แต่เกาะให้ยาวไว้ ถ้าเกาะธรรมไว้คิดไปในเรื่องของธรรมตลอดเป็นปัญญาอบรมสมาธิไง

ปัญญาอบรมสมาธิเพราะสมาธินี้เกาะธรรม ถ้ากับมือนี้หยิบเรื่องที่เป็นธรรมไว้ตลอด ให้เย็นอยู่ตลอดๆ จนตามความเป็นจริง เย็นถูกส่วนจนมือนี้เย็นไปตามวัตถุนั้นไง เสวยอารมณ์ธรรมจนใจนี้จัดเป็นธรรม เป็น "สมาธิธรรม"

"สมาธิธรรม" จิตมันจะเย็นมาก มันจะมีความสุขในตัวมันเอง จากที่ว่าเราเข้าใจนะ "อู้ฮู้ๆ" เวลาอ่านธรรมเวลาศึกษาธรรมไปนะ พระพุทธเจ้านี้ยอด แล้วเราพิสูจน์ เราว่าเรารู้จริง

แต่พอเวลาจิตมันสงบเข้าไปสิ จิตสงบจะร่มเย็น เป็น "ฐาน" ไง ความสงบบ่อยเข้าๆ จนจิตตั้งมั่น พอตั้งมั่นแล้วต้องพลิกออก

"สมถกรรมฐาน" ยกขึ้น "วิปัสสนากรรมฐาน" แต่ถ้าสมถกรรมฐานเข้าใจว่าอันนี้เป็นธรรมไง เป็นธรรมเปล่าหรือธรรมจริง เป็นธรรมเปล่าๆ

"สัพเพ ธัมมา อนัตตา" *ธรรมทั้งหลายนี้เป็นอนัตตาทั้งหมด* ธรรมทั้งหลายนี้เป็นเครื่องดำเนิน ธรรมทั้งหลายนี้เป็นรถเป็นเรือ รถหรือเรือพาเราไปถึงจุดหมายปลายทาง สมาธิธรรมนี้เป็น "มัคคะอริยสัจจัง" เป็นสัมมาสมาธิ เป็นเครื่องดำเนิน "มัคคะอริยสัจจัง" "มัคคะญาณ" ไง

"มัคคะญาณ" เป็นญาณเครื่องดำเนิน รถเรือทุกอย่างนั้นส่งเราขึ้นฝั่งแล้ว รถหรือเรือนั้นก็เป็นไปตามเรื่องของเขา "รถ" ไม่ใช่เรา "เรือ" ไม่ใช่เรา แต่เรือหรือรถส่งเราขึ้นฝั่งได้ รถพาเราไปถึงจุดหมายปลายทางได้ เรือพาเราไปถึงจุดหมายปลายทางได้ เรือไม่ใช่เรา เราก็ไม่ใช่เรือ เห็นมั้ย พอจิตนี้สงบ จากการที่ว่าหยิบธรรมใคร่ครวญธรรมมาแล้วเนี่ย พอจิตสงบเข้าว่าอันนี้เป็นธรรมไง

พอจิตสงบ จิตเป็นสมถกรรมฐาน มันแปลกประหลาด

มนุษย์ หรือผู้ที่ไม่เคยเสพสมาธิธรรม พอจิตสงบเข้า จิตเย็น

เข้า มันจะแปลกประหลาด มันจะเข้าใจว่าอันนี้เป็นผล อันนี้เป็นธรรมไง

ความเข้าใจก็เหมือน "ตทังคปหาน" ดับชั่วคราว ดับเหมือนหินทับหญ้า เหมือนเราปัดเศษผงเข้าใต้พรม แล้วก็สุขหลงระเริงอยู่ตรงนั้นนะ พอหลงระเริงนะ สะสมเข้าไปมากๆ เข้า มันต้องหาทางเล็ดลอดออกมาจนได้ หญ้าถ้าเกิดไม่ได้เพราะหินทับมันก็จะแลบออกข้างไป เวลามันออกข้างกิเลสมันหมุนออกมานั่นน่ะ มันจะพลิกกลับ ทีนี้จะทำอย่างไร ในเมื่อพลิกกลับมาแล้ว ถ้ามีกำลังอยู่ก็ต้องต่อสู้คืนเข้าไปได้ ไม่ถึงกลับพลิกล้มไปเลย

ถ้าไม่มีหลักเกณฑ์ กรรมฐานม้วนเสื่อ "สักแต่ว่า" สู้ไม่ไหวไง

กิเลสนี้รุนแรงมากนะ กิเลสนี้เป็นเรา เราไม่กล้าทำลายเรา เราไม่กล้าฝืนเรา เราไม่กล้าฝืนกิเลสของเรา ปล่อยให้กิเลสเป็นเจ้าใหญ่นายโตตลอด

แล้วได้มาหยิบยืมธรรมะของพระพุทธเจ้า เหมือนกับพนักงานในธนาคารน่ะ เงินอยู่กับเรา จะคดโกงขนาดไหนก็ได้ ในธนาคารนั้นน่ะ นี่ก็เหมือนกัน ในเมื่อเราศึกษาธรรมะของพระพุทธเจ้ามาน่ะ เราจำมาได้หมด ทำไมเราจะโมเมขั้นไม่ได้ เห็นมั้ย เวลาพลิกกลับ ศึกษาธรรมมาเพื่อเป็นประโยชน์กับตัวไง

ศึกษาธรรมมาเหมือนกับหมาห่มหนังเสือไง หมาเอาหนังเสือมาห่ม เวลามันเห่าออกมามันไม่ใช่เสียงเสือ ถ้าเสือคำรามจะเป็นเสียงเสือ เสือตามความเป็นจริงไง ธรรมตามความเป็นจริงต้องบรรลือสีหนาท ไม่ใช่หมาห่มหนังเสือ ถ้าหมาห่มหนังเสือมันคำรามออกมาจะเป็นเสียงหมา มันไม่ใช่เสียงเสือ

เพราะอะไร เพราะเราไปหยิบธรรม เราศึกษามาเนี่ย แล้วเราเกาะเกี่ยวเราเอาประโยชน์ เราทุจริต เป็นการปฏิบัติธรรมเปล่าๆ นะ เป็น **"โมฆะบุรุษ"** มีการศึกษาเปล่าๆ มีคัมภีร์เปล่าๆ แล้วยังติดในลาภ ติดในสักการะ ติดในสรรเสริญ **"โมฆะบุรุษ"** ตายเพราะลาภ ตายเพราะเหยื่อ มันมีเหยื่อมาล่อ เหยื่อล่อนั้นก็ต้องใช้ธรรมะเห็นมั้ย

พนักงานในธนาคารทำไมโกงเงินในธนาคาร เพราะเห็นธนาคารนั้นมีเงิน อยากได้เงินโดยไม่ใช่เงินของเรา

การประพฤติปฏิบัติโดยคัมภีร์เปล่าก็เหมือนกัน ในเมื่อจิตของตัวเองไม่เป็นไปตามความเป็นจริงน่ะ แต่ศึกษาธรรมะของพระพุทธเจ้ามาแล้ว ก็ใช้ธรรมะอันนั้นไง ใช้ธรรมะของพระพุทธเจ้าเป็นประโยชน์กับตัวไง หลอกตัวอีกชั้นหนึ่ง อันนี้เป็นกิเลสนะ กิเลสมันทำให้เราเจ็บปวดขนาดนั้นอยู่แล้วนะ แม้แต่การประพฤติปฏิบัติมันก็ยังหลอกตัวเองเห็นมั้ย หลอกให้เราเนี่ยขึ้นขี่หลังเสือไง เป็น "โมฆะบุรุษ" ใช้ธรรมะนี้เป็นประโยชน์กับตัว เป็นหมาที่ห่มหนังเสือไม่ใช่ตามความเป็นจริง เพราะไม่ใช่ **"สมุจเฉทปหาน"**

มันเป็น "ตทังคปหาน" แล้วมันพลิกกลับ ความพลิกกลับอันนั้นมันยังเป็นประโยชน์เพราะยังเป็นทางเดิน เป็นทางผิดพลาดเป็นประโยชน์ต่อเมื่อเราจะปฏิบัติต่อไป แต่ไม่ใช่ว่า เราปฏิบัติไปแล้ว ถึงจุดนั้นแล้ว เราย้อนกลับมาไง ย้อนกลับมาเป็นการใช้ประโยชน์ เพราะเราศึกษาจากคัมภีร์เปล่ามาแล้ว เราศึกษาธรรมะ

ของพระพุทธเจ้ามาแล้ว เรายึดติดคัมภีร์อันนั้น แต่หัวใจมันไม่สมตามความเป็นจริง

ถึงว่าเป็นคนเปล่า ไม่ใช่เป็นธรรมจริงที่ชำระกิเลสได้ เป็นธรรมเปล่า ไม่ใช่ธรรมจริง **ธรรมจริงมันต้องยกขึ้นวิปัสสนา**

สมถกรรมฐาน วิปัสสนากรรมฐาน จิตนี้สงบไหม จิตสงบแล้วรักษาความสงบนั้นไม่เป็น มันคลายออกมา หรือจิตสงบแล้วเนี่ยเราไม่สามารถทำให้มันอยู่ได้นาน หรือจิตสงบแล้วเราไม่สามารถยกขึ้นเห็น **กาย เวทนา จิต ธรรม** ความไม่เห็นเพราะว่าสมาธินี้เป็นเรา ความไม่เห็นเพราะว่าเรานี้เป็นสมาธิ เรานี้เป็นธรรม จิตนี้มันแปลกประหลาด มันเป็นจริงๆ

ถ้ามันไม่เป็นจริงๆ ตอนที่องค์สมเด็จสัมมาสัมพุทธเจ้าจะตรัสรู้ธรรมเนี่ย องค์สมเด็จสัมมาสัมพุทธเจ้ายังต้องไปศึกษากับ**อาฬารดาบส** กับ**อุทกดาบส** เลย เพราะสมาธินั้นมีอยู่ ถ้าสมาธินั้นเป็นธรรม ทำไมพวกที่มีสมาธิก่อนสมัยองค์สมเด็จสัมมาสัมพุทธเจ้าจะตรัสรู้ ทำไมไม่เป็นพระพุทธเจ้าขึ้นมาก่อน ทำไมไม่ตรัสรู้ธรรมล่ะ

เพราะสมาธิไม่ใช่ธรรม แล้วสมาธิก็เป็นธรรมไม่ได้ ต้อง **"ปัญญา"** ต่างหาก ถ้าเป็นไปได้ เขาจะติดอยู่หรือ เขามีสมาธินะจากเป็นครูเป็นอาจารย์สอนลูกศิษย์ จนตายไปก็ตายไปกับสมาธินั้นตายไปกับความทุกข์อันนั้นไง ไปเกิดเป็นพรหม แต่ไม่สามารถชำระกิเลสได้

ถ้าสมาธิแน่นหนาขึ้นมาแล้ว สมาธิจะเป็นปัญญาโดยอัตโนมัติ เขาต้องชำระกิเลสได้สิ เพราะเขามีสมาธิ เขาสามารถ

ทำได้ตามความเป็นจริง ทำไมเขาไม่เป็นไป เพราะเขาไม่ยกขึ้นวิปัสสนาไง

วิปัสสนาคืองานชำระให้เป็น "สมุจเฉทปหาน" ด้วย "มัคคะอริยสัจจัง"

อริยสัจ ๔ คือ ทุกข์ สมุทัย นิโรธ มรรค "มัคคะอริยสัจจัง" เป็นเครื่องดำเนิน ดำเนินที่ไหน ดำเนินที่ "ทุกข์"

จิตสงบ จิตร่มเย็น เวลาออกมาทำไมมันทุกข์ ทุกข์เพราะเหตุไร ทุกข์เพราะไม่รู้ตามความเป็นจริง ทุกข์เพราะกิเลสมันไสหัว

"ทุกขัง อริยสัจจัง" ทุกข์นี้เป็นความจริง คนเกิดมา เกิดขึ้นมาครั้งแรก "ชาติปิ ทุกขา" มีชาติการเกิดนี้เป็นทุกข์อย่างยิ่ง มีชรา มีความแปรปรวนเป็นทุกข์ต่อๆ มา แล้วมีทุกข์จรมา อารมณ์เกาะเกี่ยวที่เราเก็บมา กิเลสตัวนี้มันคอยตอกย้ำกับไอ้ตัวชาตินั้นให้แน่นหนาขึ้นไง

ทุกคนเกิดมาทุกคนยึดชาติของตัว ทุกคนยึดภพของตัว ใครจะดูถูกศักดิ์ศรี ใครจะเหยียบย่ำตัวนี้ไม่ได้เห็นมั้ย แล้วอารมณ์ที่มันโอบเนื่องมาจากที่ว่า มันเป็นสิ่งแวดล้อม มันเป็นสิ่งกระทบเป็นของจรมา

การจรมามันก็จรมาย้ำชาตินี้ให้แน่นหนาขึ้น มันไม่ได้ว่าอารมณ์นั้นเกิดมาเพื่อจะชำระชาติตัวนี้ออกไปนี่นา มันเป็นสมมุติมันเป็นการที่เราเข้าใจไง "สมมุติ" มีตามความเป็นจริง อย่างเช่นภาษาเนี่ย ภาษาต่างๆ บัญญัติขึ้นมาเป็นสมมุติ ความเข้าใจว่า "ชาติ" เป็นของเราไง

ความเข้าใจว่าศักดิ์ศรีของเราเห็นมั้ย อารมณ์ตัวนั้นจะตอกย้ำความยึดมั่นถือมั่นตลอด ถึงว่ามันมีตามความเป็นจริง มันเป็นสมมุติ แล้วมีตามความเป็นจริง เป็นอริยสัจ เป็นทุกข์ ทุกข์นี้ครอบคลุมทั้งหมด ความทุกข์ทั้งหมด ที่ว่า "ทุกข์ๆ" อยู่ในทุกข์อันนี้ทั้งหมดเลย

ทุกข์เกิดเพราะความไม่รู้จริง เกิดจากสมุทัยไง "ตัณหา" ความทะยานอยาก แล้วเราเบื่อในชีวิต เราไม่ทะยานอยากเป็นตัณหาไหม เป็น เพราะชีวิตนี้ยังไม่สิ้น

วัตถุสิ่งใดสิ่งหนึ่งมันเกิดขึ้นแล้วมันต้องแปรสภาพไปเป็นธรรมดา ชีวิตนี้เกิดขึ้นมาอยู่ได้เพราะบุญกุศลส่งเสริมมา ชีวิตนี้ดับเพราะหมดบุญกุศล เห็นไหม มันต้องเป็นไปตามความเป็นจริง

เราต้องทำความเข้าใจใน "ตัณหา" นะ การทำความเข้าใจในตัณหานี้เป็นเรื่องโลก แต่ "วิปัสสนา" นี้เป็นการค้นคว้า จิตนี้สงบก็ต้องดูที่กาย ดูที่เวทนา เวทนาคือความไม่พอใจตรงนี้ เวทนาคือสุขหรือทุกข์ไง ตัณหาคือความไม่พอใจนี่ไง

ดูจิต ดูธรรม ดูตามความเป็นจริง อริยสัจเหมือนกัน อริยสัจ ๔ สติปัฏฐาน ๔ มรรค ๘ เนี่ยต่อสู้กัน

วิปัสสนาเกิดจากที่จิตนั้นสงบ วิปัสสนานี้คือแรงงานของเรา แรงงานของพระพุทธเจ้าคือพระพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรมมาแล้ว วางธรรมไว้ เราศึกษาธรรมของพระพุทธเจ้าคือศึกษาแผนที่ ศึกษาเทคโนโลยี่ ศึกษาวิธีการ แล้วเราพิจารณาของเราเนี่ย นี้คือแรงงานของเรา นี้คือแรงงานของจิต คือเนื้อของจิตที่มันค้นคว้าที่มันต่อสู้กันในจิตไง

“กิเลส” นี้มีที่อยู่ อยู่บนหัวใจ อยู่ที่จิตนั้น กิเลสอยู่ที่จิตนั้น แล้วจิตนี้ได้ขับเคลื่อน เพราะวิปัสสนานี้ไม่ใช่ความคิดของโลก ความคิดโลกนี้เป็น “สุตมยปัญญา”

“ภาวนามยปัญญา” นี้ เกิดจากจิตที่เป็นสมาธิ เกิดจากพลังงานที่ส่งออก เราควบคุมพลังงานที่ส่งออกนี้ซึ่งเป็นสมาธิอยู่แล้ว สมาธินี้เป็นพลังงานในตัวมันเอง

สมาธิยกขึ้นวิปัสสนา วิปัสสนาในชาติภพของเราเห็นมั้ย ก็หมุนกลับเข้ามาในที่หัวใจ ที่อยู่ของกิเลส ที่อยู่ของเนื้อจิต จิตนี้ได้หมุนเข้าไปในตัวจิตแล้ว เป็นตัวภาวนา เป็นปัญญาภายใน เป็นความรู้สึกลึกๆ ข้างในที่มันต่อสู้กัน

เนื้อของจิต ความเป็นไปในการต่อสู้ที่ข้างในนั้น เป็นการชำระวิปัสสนา เป็นแรงงานของเรา เป็นประสบการณ์ เป็นความรู้จริง

การยกพลขึ้นบก การต่อสู้ การยึดประเทศ กว่าจะยกพลขึ้นบกได้ กว่าจะกินเนื้อที่เข้าไปเนี่ยแสนยากเลย

การวิปัสสนาครั้งแรกๆ ก็เหมือนกัน เราจะเข้าไปนี่นะจิตถึงจะสงบในภายในก็จริงอยู่ แต่กิเลสมันยึดพื้นที่ไว้ทั้งหมดแล้ว แล้วเราจะเข้าไปเอาพลังงานของมันในภายในหมุนเข้าไปแย่งเนื้อที่ของกิเลสขึ้นไปในหัวใจนั้น

ธรรมะของพระพุทธเจ้าพอสงบเข้ามาเนี่ยมันมีความสุขอย่างยิ่ง ถึงว่าจิตถึงได้หลงไหล แต่วิปัสสนานี่มันลึกเข้าไปอีกขั้นหนึ่ง มันจะเป็นความสุขมากกว่า ถ้ามีการต่อสู้ ครั้งแรก สองครั้งมันจะเกิดการที่ว่าจิตนี้เกิดการยุบยอบลง เรายึดพื้นที่ได้มันจะสงบตัวลงไง

ความสงบที่เกิดขึ้นจากการวิปัสสนา ต่างจากความสงบที่เกิดขึ้นจากการกำหนดจิตให้เป็นสมาธิ ความสงบจากการกำหนดจิตให้เป็นสมาธิมันเป็นอยู่แล้วโดยธรรมชาติก็มี แต่ "วิปัสสนา" นี้เกิดขึ้นไม่ได้เลย ไม่มีธรรมชาติ ต้องเกิดขึ้นด้วย "มัคคะอริยสัจจัง" อย่างเดียว

ถ้าไม่เกิด "มัคคะอริยสัจจัง" เป็นไปไม่ได้ เพราะแรงงานของเรา ความเป็นจริงของเรายังไม่เกิดขึ้น เห็นแต่สมบัติของคนอื่นทั้งนั้นเลย ถึงจะเป็นสมบัติของพระพุทธเจ้าก็ยืมพระพุทธเจ้ามา ธรรมะของพระพุทธเจ้าเรายืมมา ไม่ใช่ธรรมะของเรา

ธรรมะจะเกิดขึ้น หรือจะไม่เป็นคนเปล่าเนี่ย เป็นคนมีหลักมีเกณฑ์ ต้องเกิดขึ้นจากความเป็นไปของเรา เกิดขึ้นจากการทำตามความเป็นจริง เกิดขึ้นจากภายใน เกิดขึ้นจาก "มัคคะ" หมุนเข้ามาเป็น "ภาวนามยปัญญา" จนยึดพื้นที่ได้ ยึดพื้นที่ได้แล้วยังบุกขึ้นไปนะ เป็นการต่อสู้เพราะกิเลสมันจะต่อสู้ไม่ยอมทิ้งพื้นที่มัน ใครจะยอมตาย การหลบหรือการถอยพื้นที่มา เพราะเขาต้องมาแย่งพื้นที่นั้นเพื่อทำลายเรา เนี่ยมันเป็นนามธรรมนะ พูดให้เป็นรูปธรรมเพื่อยกตัวอย่างให้เห็นการวิปัสสนาไง

ให้เป็นสมบัติส่วนตน เป็น "ปัจจัตตัง" รู้จำเพาะตน แต่ไม่ใช่เป็นการว่าเรามั่นใจ เวลาว่าเรามั่นใจ เรามั่นใจของเรามาก ...มั่นใจตรงไหน

กิเลสมันก็มั่นใจ เรามั่นใจกิเลสมันก็มั่นใจ **เพราะกิเลสมันเป็นเราไง แต่ถ้า "ปัจจัตตัง" มันไม่ใช่มั่นใจ มันเป็นตาม**

ความเป็นจริง มันเป็นการ "สมุทเฉทปหาน" จากความสงสัยไง ความลังเลสงสัยในกายนี้

พระโสดาบันติดใน "สักกายทิฏฐิ" ติดว่ากายและจิตนี้เป็นอันเดียวกัน กายนี้คือเรา จิตนี้คือเรา ทุกอย่างคือเราทั้งหมด "วิปัสสนา" นี้เข้าไปชำระกิเลสที่ความยึดไง กิเลสนี้เป็นตัวยึด ตัวสมาน ให้ความสงสัย ให้ใจ ให้กายนี้เป็นอันเดียวกัน วิปัสสนาเข้าไปทำลายตรงนั้นนะ ระเบิดคูหา ระเบิดถ้ำนั้นนะ การระเบิดออกเราเป็นคนวางระเบิด แล้วเราผูกระเบิด เราเห็นระเบิดขึ้นมา ระเบิดออกไป ทั้งๆ ที่เป็นเราด้วย

มันสมุจเฉทปหานขนาดนั้น *ความสงสัยในกายนั้นไม่มีเวลาขาดออกไปนะ ขันธ์ห้าไม่ใช่เรา เราไม่ใช่ขันธ์ห้า ขันธ์ห้าไม่ใช่ทุกข์ ทุกข์ไม่ใช่ขันธ์ห้า เพราะทุกข์กับเราไม่มี จิตกับเราไม่มี ความสงสัยในสิ่งต่างๆ ในหัวใจไม่มี*

เห็นมั้ย จากคนเปล่าๆ เป็นคนมีหลักมีเกณฑ์ มีหลักมีเกณฑ์ขึ้นมาอีกจุดหนึ่งไง ความมีหลักมีเกณฑ์อันนี้มันมีหลักมีเกณฑ์ตามความเป็นจริง เป็นแรงงานของเรา เป็นธรรมของคนคนนั้น เป็นธรรมะของผู้ปฏิบัตินั้น ผู้ที่ปฏิบัติถึงตรงนี้ผู้นั้นมีธรรม ถ้าผู้ปฏิบัติยังไม่ถึงตรงนี้ผู้นั้นยังไม่มีธรรม

ถึงจะพูดก็เป็นพูดธรรมของพระพุทธเจ้า ธรรมะของพระพุทธเจ้ากับธรรมะของบุคคลผู้ปฏิบัตินั้นต่างกัน ธรรมะของพระพุทธเจ้านิพพานไปตั้งแต่ ๒๕๐๐ กว่าปีแล้ว เป็นขององค์สมเด็จสัมมาสัมพุทธเจ้า ธรรมะของผู้ปฏิบัติและผู้ได้ธรรมขนาดไหน

สมุจเฉทวินาทีไหน จะเป็นกลางคืน จะเป็นกลางวัน จะเป็นปีไหน ก็แล้วแต่ เป็นของผู้นั้น ตามความเป็นจริง ไม่ใช่ตามความมั่นใจ

ตามความมั่นใจกิเลสมันก็มั่นใจได้ ตามความเป็นจริงของใจดวงนั้น เป็นของธรรมดวงนั้นด้วย

จากความลังเลสงสัยในกาย เริ่มมีหลักมีเกณฑ์ขึ้นมาแล้ว จากความว่างเปล่าๆ เป็นความว่างตามความเป็นจริง ความว่างเปล่าๆ น่ะ อากาศมันก็ว่างได้ ลมพัดไปพัดมาเห็นมั้ย น้ำในตุ่ม น้ำหมดตุ่มแล้วเติมเต็มตุ่ม เดี๋ยวก็ว่างเดี๋ยวก็มีอยู่อย่างนั้นล่ะ ความว่างเปล่าๆ คือมันลมเพลมพัดไง อารมณ์ดีมันก็ว่าง อารมณ์ฉุนเฉียวมันก็ไม่ว่าง

ความว่างเปล่าๆ ความรู้เปล่าๆ กับความรู้ตามความเป็นจริงต่างกัน ต่างกันตรงที่มันไม่สงสัยในความว่างนั้นน่ะ มันเป็นความว่างตามความเป็นจริง มันเป็นจักรวาลน่ะ แล้วมันจะเอาอะไรมาสงสัย ในเมื่อเนื้อแท้นั้นเป็นจักรวาล กับความว่างเปล่าๆ ความลมเพลมพัดต่างกัน

จากความสงสัยนะ พิจารณาต่อนะ องค์สมเด็จสัมมาสัมพุทธเจ้าบอก “มรรค ๔ ผล ๔” นะ ไม่ใช่ มรรค ๑ ผล ๑ เว้นไว้แต่ผู้ที่ปฏิบัติทีเดียวทะลุผล ๔ เลย อันนั้นถือว่าผู้ที่ปฏิบัติง่าย

แต่นัยของกึ่งพุทธกาล นัยของผู้ที่มีกิเลสหนาเนี่ย มันต้องกระเสือกกระสนไปไง ยกขึ้นนะ มรรค ๔ ผล๔ มรรค ๑ ผล ๑ ได้สัประยุทธ์กันแล้วคลายตัวออกตามความเป็นจริงแล้วด้วยการ **สมุจเฉทปหาน** จาก **มัคคะอริยสัจจัง** ตามความเป็นจริง “ปัจจัตตัง” ของผู้นั้น

ผู้ที่ปฏิบัติแล้วเริ่มมีสมบัติเป็นของตน อยากจะมีให้มากขึ้น ทุกคนปรารถนาการพ้นทุกข์ ทุกคนปรารถนาการดับสิ้น สิ่งที่ว่าเป็นสังโยชน์ ๓ ตัวหลุดออกไปจากเราเนี่ย เราจะสามารถรู้ว่าสังโยชน์เหลืออีกเท่าไหร่ทันทีเลย เพราะว่าเราไม่เคยเห็นเงินเราจะไม่รู้เลยว่าเงินนั้นเป็นอย่างไร คนที่มีเงิน คนที่ใช้เงินส่วนหนึ่ง หรือว่าเงินหนึ่งล้าน เรามีอยู่หนึ่งแสนเนี่ยเรารู้แล้วว่า เงินหนึ่งแสนนี้เปรียบเหมือนเงินหนึ่งล้านนะ ถ้าเราสะสมไปเราจะมีครบหนึ่งล้านนะ

ถึงว่า "สังโยชน์" ๑๐ ตัวก็เหมือนกัน ลองได้ขาดออกไปจากใจ ๓ ตัว คือ **สักกายทิฏฐิ วิจิกิจฉา สีลัพพตปรามาส** แล้วสังโยชน์ที่เหลือทำไมมันจะไม่รู้ สิ่งที่รู้คือสิ่งที่อยากแสวงหา สิ่งที่อยากต้องการการไต่เต้า ต้องการให้มีครบไง

การครบนั้นคือการมีความสุขโดยวิมุตติสุข ความสุขที่เราสัมผัสอยู่นี้ ความสุขที่ไม่สงสัยในกายเห็นมั้ย ความสุขที่ไม่ลังเลสงสัยในธรรมะของพระพุทธเจ้า ไม่ลังเลสงสัยใดๆ ทั้งสิ้น เพราะว่าความลังเลนั้นตนตัดขาดออกไปเป็นสังโยชน์ สังโยชน์นี้ตนตัดออกจากใจไปแล้ว

ความลังเลสงสัยนี้ไม่มี ทีนี้การแสวงหาก็แสวงหาด้วยความง่ายขึ้น

ใจนี้เป็นธรรมก็ต้องยกขึ้น เพราะว่ามันรู้วิธีการอยู่แล้วยกขึ้นเลย พิจารณา **กาย เวทนา จิต ธรรม** จน"มัคคะ"นี้รวมตัวนะ รวมตัว "สมุจเฉทปหาน" รอบที่สองไง มรรคที่สองชำระได้ผลที่สอง มรรค ๔ ผล ๔ มรรคครั้งแรก โสดาปัตติมรรค

โสดาปัตติผล สกิทาคามรรค สกิทาคาผล สมุจเฉทปหานจนกาย กับใจนี้แยกออกจากกัน โลกนี้ราบเป็นหน้ากลอง ความลังเลสงสัยต่างๆ อุปาทานยึดมั่นระหว่างการเกาะเกี่ยวกายกับใจที่ว่าเป็นกระแส "ขาด"

เป็นจิตล้วนๆ กายล้วนๆ เลย เนี่ยมันไม่ใช่ความว่างเปล่าๆ ไม่ใช่ความมั่นใจเปล่าๆ

มันเป็นการต่อสู้กัน เป็นการกระทบกระทั่งกัน เป็นการแตกสลาย เป็นการเกิดสงครามไง สงครามต้องเกิดขึ้นก่อน สันติภาพจึงตามมา ที่ในโลกนี้เขาไม่มีสงครามเขาก็มีสันติภาพได้ เพราะว่าความสมัครสมาน ความอะลุ่มอล่วย กิเลสอะลุ่มอล่วยไม่ได้ กิเลสในหัวใจอะลุ่มอล่วยไม่ได้ เพราะกิเลสนี้ปักเสียบอยู่ในหัวใจเรา ทำให้เราเป็นทุกข์เป็นร้อนอยู่นี่มากี่ภพกี่ชาติ

ความอะลุ่มอล่วยก็คือการเอายาพิษไว้ในบ้านเราไง เราเป็นผู้ที่ว่ามีเชื้อโรคอยู่ในตัวเราแล้ว เรายังจะเอาเชื้อโรคต่างๆ มาสะสมไว้ในร่างกายอยู่อีกหรือ

กิเลสในตัวเราน่ะมีอยู่แล้ว แล้วสิ่งนี้เราจะสั่งสมไว้หรือ ถึงว่าเป็นการอะลุ่มอล่วยไม่ได้ ต้องผ่านตรงนี้ขึ้นไป ไม่ผ่านตรงนี้ขึ้นไปเป็นไม่ได้ ไม่ทำลายไม่ **สมุจเฉทปหาน** ไม่ "ปหาน" ไง คำว่า "ปหาน" ฟังแล้วมันรุนแรง แต่การปหานกิเลส กับการ "ประหาร" โลกต่างกัน

ในโลกการทำลายกัน การประหารกันเนี่ยเป็นสิ่งที่ไม่สมควร เราต้องเป็น "เมตตาธรรม" แต่นี่เป็นนามธรรม เราปหานกิเลส

เพื่อจะให้จิตนี้พ้นจากกิเลสไง ประหารเท่าไหร่มันก็ไม่มีศพ มันไม่มีการทุกข์ร้อน ยิ่งประหารยิ่งเป็นคุณ ประหารความชั่ว ประหารความเป็นไปในภายใน ประหารนามธรรม ประหารผีประหารเปรตกลางหัวใจเรา เราไปประหารคนอื่นเหรอ เราไปทำลายคนอื่นเหรอ

เราทำลายไอ้ที่ว่าเป็นทุกข์ในหัวใจเรา แต่ต้อง "ปหาน" การ "ปหาน" นี้เป็น **"สมุจเฉท"** ความว่างตามความเป็นจริง มันจะว่างไปอีกเป็นชั้นที่สองไง

ความว่างนี้เวิ้งว้างกว่าความว่างอันแรก ว่างมีหลักมีเกณฑ์ ว่างแบบมีธรรมไง ว่างตามความเป็นจริง ว่างเป็น "เอโก ธัมโม" ธรรมอันเอกของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ไม่ใช่ว่างด้วยการเกาะเกี่ยว ไม่ใช่ว่างด้วยการจำมาไง

การจำมา การเอาหมาห่มหนังเสือ เห่าออกมาก็เป็นหมาวันยังค่ำ มันไม่ใช่เสือ แต่ถ้าว่างตามเป็นจริงนี้ มันเป็นตามเป็นจริง เสือบรรลือสีหนาทก็คือเสือ ธรรมะของพระพุทธเจ้าบรรลือสีหนาทมาตั้งแต่ ๒๐๐๐ กว่าปีจนจะครบ ๕๐๐๐ ปีนี้ ก็เป็นธรรมะขององค์สมเด็จสัมมาสัมพุทธเจ้า ผู้ที่ปฏิบัติธรรมสมควรแก่ธรรมตามความเป็นจริงก็เป็นธรรมของผู้นั้นไง

องค์สมเด็จสัมมาสัมพุทธเจ้านิพพานไปแล้วไม่เคยเอาธรรมไปทั้งหมด หัวใจขององค์สมเด็จสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นธรรม นั่นคือขององค์สมเด็จสัมมาสัมพุทธเจ้า แต่ผู้ปฏิบัติมีธรรมในหัวใจก็คือผู้นั้นไง เป็น "ปัจจัตตัง" ตามความเป็นจริง เป็นปัจจัตตังของหัวใจดวงนั้น

กายเป็นกาย จิตเป็นจิต วิปัสสนาญาณจะหมุนเข้าไปอีก แต่กว่าจะหมุนเนี่ย กิเลสในหัวใจมันจะทำให้หลงไหล ถึงว่ามันอยู่ที่อำนาจวาสนาของบุคคล บางคนได้โสดาบัน บางคนได้สกิทาคา บางคนได้อนาคา บางคนนะ ผู้ปฏิบัติบางคน คนๆ นั้นไง ติดอยู่ตรงนั้นนะ ทำไมถึงติดล่ะ ทำไมไม่พรวดไปเลยล่ะ เราเห็นเงินล้านหนึ่งเนี่ย เราหยิบๆ ๆ ได้ครบล้าน แต่เงินล้านมันต้องเกิดจากการแสวงหา เราต้องทำงานทำการมามันถึงจะได้มา ไม่ได้มาลอยๆ หรอก นี่ก็เหมือนกัน จะได้มากี่ขั้นตอน หรือได้มาขนาดไหน ก็ต้องเริ่มการขวนขวาย ต้องเริ่มวิปัสสนาญาณ

งานภายในนะ งานอย่างอื่นงานทางโลกพึ่งพาอาศัยกันได้ ช่วยกันได้ แต่งานชำระกิเลส ใจแก้ใจ กิเลสอยู่ที่กิเลส เนื้อของใจต้องชำระเนื้อของใจ วิปัสสนาญาณจากหัวใจเห็นมั้ย

สมาธิที่ส่งออก ความคิดที่ส่งออก ต้องย้อนกลับเข้ามา ย้อนกลับเข้าไปทำลายไอ้เนื้อของใจนั้น เนื้อของใจนั้นเป็นงานของใจนั้น หัวใจทุกดวงใจที่มีกิเลสอยู่ต้องแก้ไขเอง พระพุทธเจ้าถึงบอกว่า **"เราเป็นผู้แนะนำสั่งสอน เป็นผู้ชี้แนวทาง ผู้ปฏิบัติทุกคนต้องปฏิบัติเอง"**

ถึงบอกว่ามันเป็นนามธรรมที่ไม่สามารถจะยัดเยียดเข้าไปได้ มันต้องเป็นใจดวงนั้นยกขึ้นวิปัสสนาญาณตามความเป็นจริง แล้วระหว่างกายกับจิตที่เป็นเนื้อเดียวกันมันยิ่งเป็นอีกชั้นหนึ่ง

กายกับจิตเห็นมั้ย เป็นสติเป็นปัญญาที่ว่าเป็นความเพียรอันแก่กล้า สามารถตรวจสอบ สามารถชำระล้างได้ แต่จิตล้วนๆ นี่มันต้องเป็นมหาสติมหาปัญญา จากสติปัญญาเนี่ยมันเป็นสิ่งที่ว่า

แสงสว่าง แสงสว่างที่สว่างมากเราจะมองเห็น แต่แสงสว่างที่บังอยู่โดยสิ่งใดสิ่งหนึ่งเนี่ยเราจะมองไม่เห็น

"จิต" นี้เหมือนกัน มันโดนบังอยู่ภายในไง เพราะกายกับจิตแยกออกจากกัน จิตตัวนี้ ตัวบังเงาตัวนี้มันเป็น "กามราคะ" ตัวยิ่งใหญ่ ตัวที่เป็นตัวบงการ บงการสามโลกธาตุนี้ไง บงการการเกิดและการตาย ตัวบงการตัวกองบัญชาการเลย กองบัญชาการใหญ่นะ ตัวการจะเกิดการตายก็เกิดจากตรงนี้ ตัวจิตตัวปฏิสนธิจิตตัวแสวงหาไงตัวการยึดภพยึดชาติ

เวลาเราคิดอะไรขึ้นมาเราคิดมาจากไหน คิดมาจากขันธ์ห้าคือตัวสัญญา ตัวสังขารที่ปรุงขึ้นมา ความคิดแว๊บขึ้นมาเนี่ยมาจากไหน มันมีพลังงานตัวนี้ ตัวใจตัวนี้ แล้วมันคิดเรื่องอะไรเรื่องการเกิดและการตาย เกิดและตายเพราะอะไร เพราะขั้วบวกคู่กับขั้วลบไง มีการสันดาปกัน สันดาปอันนั้นคือกามไง

"โอฆะ" เครื่องกำเนิด จิตล้วนๆ นี้มันคิดฝักใฝ่แต่ตรงนี้จิตของคนผู้มีกิเลสจะฝักใฝ่แต่ตรงนี้ ตรงการสันดาปกันเนี่ย ระหว่างความคิดมันจะสันดาปกันมันจะเกิดประกายกันรุนแรงมาก การบำเพ็ญวิปัสสนาช่วงนี้ต้องใช้มหาสติมหาปัญญารุนแรงมาก

ตรงนี้เป็นน้ำป่าไง น้ำประปา น้ำอ้อยอิ่ง น้ำไหลมาเป็นธรรมชาติเห็นมั้ย แต่รวมตัวกันมากๆ แล้วมันจะรุนแรงมาก บ้านเรือนโลกทั้งโลกมันพังทะลายเพราะแรงดันของมัน มันชำระล้างไปหมด กวาดเกลี้ยงไปหมดเลย

อารมณ์ใดๆ ในหัวใจเราถึงสู้อารมณ์นี้ไม่ได้ไง อารมณ์นี้มันจะกวาดไปหมด กวาดเป็นอารมณ์ในตัวของมันตลอด เนี่ยการสันดาปของอารมณ์

ต้องใช้ความอุตสาหะอย่างสูง วิปัสสนาเนี่ยก็ต้องอย่างสูงๆ อย่างสูงมากนะ ต้องใช้ความใคร่ครวญไง มันชอบความสะดวก ความสบาย ชอบความสวยความงามเห็นมั้ย ถึงว่าต้องเอา "อสุภะ" ไง

ความสวยความงามทั้งโลกเนี่ย พอมันแปรสภาพให้เราเห็น เราก็รังเกียจได้ แต่ "หัวใจ" เนี่ยมันเป็นความสวยความงามที่มันปรุงแต่ง เป็นนามธรรม มันไม่สามารถแปรสภาพให้เราเห็นว่ารังเกียจ มีแต่รักๆ ๆ มีแต่ชอบๆ ๆ มีแต่ยึดๆ ๆ ตลอด เพราะอะไร เพราะมันเป็นนามธรรมใช่มั้ย มันเกิดใหม่อยู่ตลอดไง มันไม่เคยเก่า ไม่เคยคร่ำคร่า มันใหม่อยู่ตลอด ถึงว่าเป็น "สุภะ" ไง เป็นความติด เป็นความชอบ ถึงต้องเอา "อสุภะ" เห็นไหม

ความไม่สวย ความเน่าเปื่อย เอาเข้าไปทำลายกันไง จากที่ว่าเราพิจารณากาย พิจารณาภายนอก พิจารณาได้ แต่ตรงนี้เราต้องเอาสิ่งที่เป็นสิ่งตรงข้ามเข้าไปเปรียบเทียบ เพราะมันเป็นตัวสันดาปตัวภายใน มันสันดาปกันตลอดเวลาและจะเกิดใหม่อยู่ตลอดเวลา เอาสิ่งที่ว่าเป็น "อสุภะ" เข้าไปเทียบๆ จนกว่ามันจะยอมรับ ยอมรับว่าอันนี้เป็นอสุภะ

ถ้าเป็น "สุภะ" มันสวยจริง ทำไมมันเกิดความทุกข์ การเกิดเป็นทุกข์หรือไม่เป็นทุกข์ การที่ต้องแบกหามนี่เป็นทุกข์ไหม เราอยู่ตัวเราเปล่าๆ เราปล่อยวางหมดเนี่ยเรามีความสุขไหม *เราแบกหามอารมณ์ เราแบกหามความคิด เราแบกหามทุกสิ่งทุกอย่าง อยู่ด้วยนามธรรม เป็นสุขหรือเป็นทุกข์*

เป็นทุกข์แล้วแบกไว้ทำไม เนี่ยปัญญาจะหมุนกลับเข้ามาเอง เป็นทุกข์แล้วแบกไว้ทำไม ก็แบกด้วยความไม่รู้ไง ก็มันไม่รู้ มันโง่ มันโง่เพราะว่ามันเคยชิน มันเคยชินภายในน่ะ

วิปัสสนานี้ก็ต้องให้มันฉลาดขึ้นสิ **วิปัสสนาคือปัญญา** ปัญญาทำให้ฉลาดหรือทำให้โง่ ปัญญาทำให้โง่มีมั้ย ปัญญาทำให้หลอกลวงอันนั้นปัญญากิเลส คิดเท่าไหร่มันก็พาไปปล้นไปจี้กัน คิดอยากได้ของเขา โกงเขา หลอกลวงเขา นั่นคือปัญญาของกิเลส

ถ้าปัญญาของธรรมนี่ไง มันเปรียบเทียบ ความแปรสภาพ ความไม่เป็นตามความเป็นจริง ความเป็นอสุภะที่เราพยายามต่อสู้ ที่เราพยายามวิปัสสนาขึ้นมา ถึงความเข้าใจนะ ความเข้าใจนี้เป็นความเข้าใจเรื่อยๆ ก็ถูกต้องไปเรื่อยๆ ความถูกต้องกินแดนความผิดไปตลอด เพราะมันยังมีความผิดคือกิเลสที่มันจะต่อต้านตลอด

การวิปัสสนา การต่อสู้ขึ้นไปเนี่ยมันจะมีความหลงไหล มันจะมีความผิดพลาด งานที่ละเอียด งานจะรื้อภพรื้อชาติ มันต้องเป็นงานที่มหาศาล การต่อสู้กันไม่มีใครที่โดนทำลายจะปล่อยให้ถูกทำลายได้ง่ายๆ สัญชาตญาณของกิเลส สัญชาตญาณของทุกๆ อย่าง ต้องเอาตัวรอด มันจะอ้อยอิ่ง มันจะหลอกลวงให้เราหลงไปทางอื่นเลย เห็นมั้ย จะมีการผิดพลาด มีการหลงไหล

ที่ว่าเป็นคัมภีร์เปล่าชั้นบนก็ยังมี เป็นการหลงเปล่าๆ เป็นการวิปัสสนาเปล่าๆ มันไม่เป็นไปตามความเป็นจริง จะมั่นใจขนาดไหนก็แล้วแต่กิเลสพามั่นใจ

แต่ถ้าเป็นตามเป็นจริงเนี่ย โลกธาตุนี้หวั่นไหว ตามความเป็นจริงนะ นิวเคลียร์ระเบิดมานี่ทำไมจะไม่หวั่นไหว แกนของโลกเคลื่อนที่เลย

หัวใจนี้โดนระเบิดทำไมมันจะไม่รุนแรง ถ้ามันเป็นไปตามความเป็นจริง เพราะการเกิดและการตายในกามภพจะต้องโดนทำลายลงแล้ว โดนทำลายลงด้วย "มัคคะอริยสัจจัง" มัคคญาณที่จะทำลายการเกิดการดับในกามภพนั้น

มรรคขั้นที่ ๓ อนาคามีมรรค อนาคามีผล พระอนาคาจะทำลายเรือนไง

อนาคา คือผู้ไม่มีเรือน ผู้ที่ไม่มีร่างกาย ไปเกิดเป็นพรหมก็เป็นใจล้วนๆ เรามีกายกับใจ ผู้ที่เกิดเป็นเทวดาก็ยังมีกายทิพย์เนี่ย มันจะทำลายกายทั้งหมด ระเบิดกายทั้งหมด โลกธาตุนี้หวั่นไหวไปทั้งหมด ทำลายแล้วซึ่งกายนี้ ทำลายการเกิดในกามภพ ใจนี้ผุดขึ้นมาจากความหวั่นไหวนั่นน่ะ โลกนี้แตกออก หัวใจนี้ผุดขึ้นมานะ ไม่เกิดอีกแล้ว ไม่เกิดในกามภพ

เนี่ย ธรรมตามความเป็นจริง ความว่างตามความเป็นจริงที่มันอหังการมาก อหังการเพราะความรู้จริง เรารู้จริง เราเห็นจริงเราจะไปกลัวคนโกหกมดเท็จมาจากไหน

กิเลสมันโกหก กิเลสมันตอแหล กิเลสมันพาให้ทุกข์อยู่ใต้อำนาจของมัน ในการสันดาปนั้นน่ะ กับการที่ธรรมะพาให้พ้นออกมาจากการสันดาปนั้น พ้นออกไปจากกามภพนั้น อันนั้นพ้นตามความเป็นจริง ว่างตามความเป็นจริง ว่างอย่างมีหลักเกณฑ์ไงว่างแบบรู้จริงไง "ว่าง" แต่ "รู้" เห็นไหม

พระอนาคาทำลายเรือนว่าง ทำลายภพไม่มีเรือน ผู้ที่ไม่มีเรือน

"ผู้ที่" คือใคร ไม่มีเรือนก็ไปยืนตากแดดสิ "ตอของจิต" น่ะ จิตที่พ้นออกจากเรือนไปเกิดเป็นพรหมไง พรหม ๕ ชั้น เป็นที่อยู่ของพระอนาคา เป็นพระอนาคายังไปอยู่ที่นั่นอีกหรือ พระพุทธเจ้าไม่ได้สอนให้ไปอยู่ที่พรหมนี่นา พระพุทธเจ้าสอนให้นิพพาน พระพุทธเจ้าสอนให้สิ้น ตามความเป็นจริง ว่างตามเป็นจริง ว่างตาม "เอโก ธัมโม" ทั้งหมดเลย

เนี่ย ถึงว่าตรงกามภพนี้รุนแรงมาก รุนแรงเหมือนน้ำป่า เพราะว่ามันเป็นการเกิดการตายที่การสันดาป แต่การเกิดการตายที่กามภพนั้น ที่พระอนาคานั้น เพราะขึ้นไปแล้วก็ไปสิ้นสุดข้างหน้าไง ถึงอ้อยอิ่งไง ตรงนั้นจะอ้อยอิ่งมาก เพราะเป็นจิตล้วนๆ ไง เป็นจิตล้วนๆ พ้นจากการสันดาปแล้วน่ะ เป็นแสงหิ่งห้อยเรืองรองอยู่ที่นั่น เนี่ยเป็นตอของจิต

ต้องเข้าไปนะ ต้องดูความเฉา "ปฏิจจสมุปบาท" ไง **อวิชชา ปัจจยา สังขารา สังขารา ปัจจยา วิญญาณัง** หมุนเข้าไปตรงนั้นด้วยสติ "อัตโนมัติ" ด้วยมหาสติ มหาปัญญา ความกินแดนกันไง

ผลไม้สุกเห็นไหม จากดิบกลายเป็นสุก จิตที่ว่าเป็น "อวิชชา" อวิชชาทำให้เป็น "วิชชา" ไง

จากตัวมันเอง จากตอของจิต จับพลิกตอนั้นหมดเลย กินแดน จิตนี้โดน "อนุสัย" ครอบคลุมไว้ไง เครื่องดองของจิตน่ะ แสงเรืองรองจาก "มัคคะอริยสัจจัง"

อรหัตตมรรค อรหัตตผล อรหัตตมรรคได้เคลื่อนที่แล้ว ภาวนามยปัญญาอย่างประเสริฐได้เกิดขึ้นจากหัวใจดวงนั้น"ธัมมจักร" ได้เคลื่อนที่เคลื่อนธรรม "ธรรม"ได้กินแดนเข้าไปแล้วไง กินแดนจนพลิกขึ้นไปนะ พลิกออกไปเลย เป็นวิชา เป็นความว่างจริง เป็นธรรมอันเอก เป็น "เอโก ธัมโม" เป็นเป้าหมาย เป็นความว่างที่มีอยู่ *อาสเวหิ อาสวะของจิตดวงนั้น* แสงหิ่งห้อยดวงนั้นโดนทำลายลงแล้ว

แสงหิ่งห้อยที่เรืองรองนั้นก็ต้องทำลายไป เพราะแสงหิ่งห้อยนั้นมีการเกิดและการดับ ทำลายจนหมด จนไม่มีสิ่งใดๆ ทั้งสิ้น ไม่มีแสง ไม่มีสี ไม่มีใดๆ ทั้งหมด แต่เป็นเอโก ธัมโม เพราะมีความรู้สึกอยู่ "ความรู้สึก" นั้นก็ไม่ใช่ มีความรู้สึกก็ไม่ใช่ความรู้สึก แต่...สักแต่ว่าเป็นน้ำกลิ้งอยู่กลางใบบอนไง

เป็นความว่างจริง ไม่ใช่ความว่างเปล่าๆ ไม่ใช่คัมภีร์เปล่าๆ การศึกษาเปล่าๆ การจำมาเปล่าๆ การปฏิบัติเปล่าๆ ปฏิบัติเปล่าๆ โดยไม่มีสิ่งใดเกิดขึ้นเป็นผลเลย

การปฏิบัติก็สักแต่ว่าปฏิบัติไง "ฉันเป็นผู้ปฏิบัติ ฉันสิเป็นผู้รู้" รู้จากการศึกษา การจำมาไง กับรู้ตามความเป็นจริง จากการเคลื่อนไปของมัคคะอริยสัจจัง จากเราอยู่ในศาสนาเราเชื่อในธรรมะของพระพุทธเจ้า แล้วเราปฏิบัติตามความเป็นจริงอันนั้นน่ะ เป็นความว่างจริงของจิตดวงนั้น พระพุทธเจ้าไม่ผูกขาดในธรรมทั้งหมด พระพุทธเจ้าไม่ผูกขาดว่า องค์สมเด็จสัมมาสัมพุทธเจ้าเท่านั้นจะเป็นผู้ปฏิบัติพ้นทุกข์ไป

"ผู้ใดปฏิบัติธรรมสมควรแก่ธรรม" ผู้นั้น...ธรรมะจะไม่ว่างจากโลกนี้เลย ธรรมแท้ๆ นะ เอโก ธัมโม ไม่เคยว่างจากโลก เพราะมีผู้ปฏิบัติธรรมคือสร้างเหตุสมควรแก่ธรรม สร้างเหตุภายในไง สร้างเหตุ "จิตกินจิต" ไง งานของจิต งานภายใน งาน "มัคคะ" ไง ไม่ใช่งานจำ งานจำไม่ใช่งาน กระดาษซับนำไปวางในน้ำมันก็ซึมหมด ซึมจับน้ำเข้ามาได้หมด แต่มันเป็นอะไร ซึมเข้ามาใช่ไหม ไม่ใช่เนื้อแท้ไง กระดาษคือตัวกระดาษ น้ำคือน้ำไง แต่มันซับเข้ามา

ธรรมะของพระพุทธเจ้าก็เหมือนกัน หยิบยืมมา จำมาแล้วเอาออกมา มันไม่ตามความเป็นจริงหรอก แต่ก็ต้องอาศัย จะปฏิเสธไม่ได้เลย ถ้าไม่อาศัย เริ่มต้นที่ไหน เริ่มต้นขึ้นมา แต่ไม่ให้กิเลสมันหลอกไง เริ่มต้นมากิเลสก็หลอกว่าอันนั้นเป็นของ "เรา" กิเลสมันขี้โกง ในตัวมันเองก็โกงอยู่แล้ว ปฏิบัติก็ยังโกงอีก แล้วก็จะเอาตามความเป็นจริง...

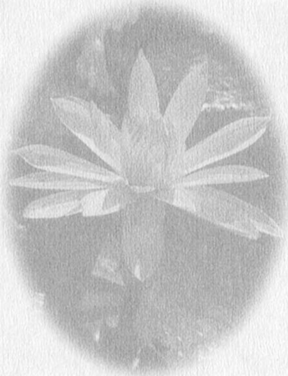
ปฏิบัติตามความเป็นจริงภายในแล้ว มันจะจริงตามความเป็นจริง แล้วรู้จริง แล้วเห็นจริง แล้ว "จบ" ด้วย

จบคือจบตามความเป็นจริง แล้วว่างตามความเป็นจริง ว่างประเสริฐเลย ไม่มีการโต้เถียง ไม่มีการคัดค้านใดๆ ทั้งสิ้น เพราะเป็นการคัดค้านการชำระมันยังมีใช่มั้ย เพราะมีเรา เราถึงหวงตัวเรา เพราะมีเรา เราถึงสงวนตัวเรา เพราะมีเรา เราเก่ง เราแน่ เรายอด เราถึงต้องออกไปต่อต้านเขา

"เรา" ก็ไม่มี กิริยาของธรรมเท่านั้น กิริยาธรรมที่แสดงออก ตัวเราก็ไม่มี สิ่งใดๆไม่มี ผู้แสดงก็ไม่มี ผู้พูดก็ไม่มี อาศัยที่ยังมีเสียงอยู่ มีชามข้าวอยู่ มีภาชนะอยู่ ร่างกายยังมีอยู่ กระบอกเสียงยังมีอยู่ มันยังตะเบงเสียงออกมาเท่านั้น แม้แต่ตัวตนก็ไม่มี ถ้ามีขึ้นมามันก็สงสัยในความมีสิ ตัวก็ไม่มี เสียงก็ไม่มี สิ่งต่างๆ ก็ไม่มี เป็นสภาวะตามความเป็นจริงเท่านั้นเอวัง......

วิธีสู้กิเลส

ถ้าไม่มีธรรมขององค์สมเด็จสัมมาสัมพุทธเจ้า ใครจะเห็นกิเลส ใครจะรู้จักกิเลส กิเลสคือเรา กิเลสใหญ่ที่สุดเหนือหัวใจของเรา กิเลสมันครอบคลุม มันบัญชาให้โกรธ ให้โลภ ให้หลง ให้ทุกข์แสนทุกข์ เห็นไหม ให้ทุกข์แสนทุกข์ ไม่มีทางเลย ถ้าไม่มีธรรมขององค์สมเด็จสัมมาสัมพุทธเจ้าจะไม่มีทางเห็นหน้ากิเลสเลย แต่นี้เราประพฤติปฏิบัติมาจนจิตสงบ จนจับกิเลสได้ จนจับกายและจิตที่เป็นพญามาร มันควบคุมอยู่นี้ มานั่งโต๊ะเพื่อจะทำสนธิสัญญากัน นี้คือการเจรจาไง คือการทำวิปัสสนาไง...

วิธีสู้กิเลส

แสดง ณ วัดสันติธรรมาราม อ.โพธาราม จ.ราชบุรี
วันที่ ๔ สิงหาคม ๒๕๔๒

วันคืนล่วงไปๆ ชีวิตนี้สั้นลงทุกวัน ตั้งใจเลยล่ะ "ธรรม" ธรรมเท่านั้นที่จะเป็นที่พึ่งได้จริงนะ เกิดเป็นคน เกิดเป็นชาวพุทธ พบพระพุทธศาสนานี้ประเสริฐที่สุด ประเสริฐมาก เพราะว่าอะไร เพราะว่ามีทางออกไง

คนเราเกิดมาโดยธรรมชาติต้องเกิดอยู่แล้ว คนเราตายไปต้องเกิดทั้งหมด เว้นไว้แต่พระพุทธเจ้าลงมากับอริยสาวกพระอรหันต์เท่านั้นนะ พระอนาคา ก็ไปเกิดเป็นพรหมเห็นมั้ย ตายแล้วเกิดหมด เกิดก็ต้องตายหมด เว้นไว้แต่ผู้ที่ปฏิบัติธรรมถึงธรรมไง ผู้ปฏิบัติธรรมสมควรแก่ธรรม มีธรรมอยู่ในหัวใจแล้วพ้นออกไปเห็นมั้ย

ถึงว่าเราเกิดมาเป็นชาวพุทธน่ะ ประเสริฐมาก ประเสริฐที่สุด เพราะมียาแก้ไขให้เราหลุดพ้นออกไปจากทุกข์ที่เป็นอยู่ในปัจจุบันนี้ได้ไง

คนเกิดมาถึงว่ามีความทุกข์ **ทุกข์เพราะการเกิด** แต่มันก็ต้องเป็นไปอย่างนี้ **ต้องเกิดต้องตายเพราะมีเชื้ออยู่ในหัวใจ** เกิดมามีเชื้ออยู่ในหัวใจก็อมหนองมาตลอด แล้วก็บ่นกันว่าทุกข์ๆ บ่นกัน ความบ่นนั้นแก้ไขไม่ได้ไง ความบ่นนั้นแค่บ่นไปเฉยๆ **ยิ่งบ่นมันยิ่งให้ความหนักหน่วงกับใจของเราตลอด เพราะใจเราบ่นว่าทุกข์ เหมือนกับเราบ่นว่าหนัก ความหนักนั้นก็เพิ่มน้ำหนักขึ้นมากเลย**

ถ้าเรามีกำลังใจ "ความหนัก" มันจะหนักขนาดไหน เราก็สามารถจะแบกภาระนั้นไปได้ พระพุทธเจ้าสอนอย่างนั้น ถึงให้มีความพยายามวิริยะอุตสาหะเห็นไหม

ในมรรค ๘ ไม่ใช่ปล่อยว่าง ปล่อยวางเฉยมาตลอด ต้องบุกบั่นขึ้นไป ต้องทำไง ทำให้สมกับความเป็นจริงแล้วมันจะว่างที่หลัง ว่างต่อเมื่อมันเป็นความเป็นจริง แต่เมื่อยังต้องมีความวิริยะอุตสาหะอยู่ ถึงต้องมีกำลังใจบุกบั่นไป แล้วมีทางร่องรอยแห่งที่เราจะเป็นไปได้ มันมีร่องรอยครูบาอาจารย์นำไปแล้วน่ะ

องค์สมเด็จสัมมาสัมพุทธเจ้าเห็นมั้ย กว่าจะตรัสรู้ธรรมได้นะ ไปศึกษากับลัทธิต่างๆ ก็เป็นไปไม่ได้ เขาสอนไป เขาบอกไป ปฏิญาณตนว่า อันนี้เป็นธรรมๆ แต่ในเมื่อพระพุทธเจ้าไปศึกษาแล้ว มันไม่เป็นนะ มันจะสว่าง สงบขนาดไหน มันก็เป็นความสว่างสงบขนาดนั้นนะ สว่างสงบอย่างที่เขาเป็นกัน แต่มันไม่สามารถชำระกิเลสได้

เพราะว่ากิเลสนี้มันละเอียดอ่อนมาก ละเอียดอ่อนจนการเกิดการตายเราไม่รู้เรื่องนะ เราเกิดเราตายมาพร้อมกับกิเลส เราก็ไม่รู้

องค์สมเด็จสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้แล้ว ถึงได้บอกว่า **"บุพเพนิวาสานุสสติญาณ"** ไม่มีที่สิ้นสุด คนเกิดตายมานี้ไม่มีต้นไม่มีปลาย ถึงว่าเราเกิดมานั่งอยู่บนกองกระดูกของเราเอง ดิน น้ำ ลม ไฟ แตกสภาพออกไปแล้ว

การเกิดในภพชาติต่างๆ เห็นไหม ตายแล้วเกิดๆ จนกระดูกเนื้อหนังเราอยู่ในพื้นแผ่นดินนี้ เราก็มาเหยียบย่ำพื้นอยู่บนกองกระดูกของเราเอง เรายังไม่รู้สึกตัวเลย เราไม่รู้ถ้าไม่มีธรรมมาบอก ไม่มีพระพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรม แล้ววางธรรมไว้ เราไม่มีทางรู้หรอก เห็นไหม

ตอนนี้ถ้ารู้อย่างนี้เราก็รู้ตามตำรา พระพุทธเจ้ารู้ขนาดนี้ไง รู้ว่า ตายแล้วเกิดๆ มานี่ มีภพชาติมาตลอด แล้วเราก็ตายแล้วก็เกิดมาอย่างนี้ เราก็ไม่รู้ แต่เราว่าปัจจุบันนี้เกิดมาเนี่ย มันทุกข์ยากๆ เห็นไหม ปัจจุบันที่เกิดมาเป็นมนุษย์มันทุกข์ยาก

ทุกข์ยากขนาดไหน มันแสนประเสริฐ ประเสริฐที่ได้เกิดเป็นมนุษย์ พบพระพุทธศาสนานี้ไง ดูอย่างเกิดเป็นสัตว์สิ อย่างสัตว์เดรัจฉานเห็นไหม เราไปเห็นสัตว์เดรัจฉาน เราก็ยังกลัวสัตว์ตัวนี้เป็นเสือ เป็นช้าง เป็นอะไร เรายังกลัวสัตว์นะ กลัวว่าเขาจะทำร้ายเราเห็นไหม

แต่ถ้าเห็นเป็นมนุษย์ด้วยกันไม่กลัวหรอก แปลกไหม มนุษย์นี้เป็นสัตว์สังคมไง อยู่ด้วยตัวเองไม่ได้ ต้องอาศัยหมู่คณะอยู่ แต่มันก็มีปัญหากันไปตลอด แล้วเจอมนุษย์นี้ไม่กลัว มันชินชาไง แต่ถ้าไปเจอเสือ เจอสุนัข เรายังกลัวได้ แต่ไม่มองมุมกลับเลยว่ามนุษย์นี้แหละหลอกกันสุดๆ มนุษย์เราเนี่ยหลอกกัน

เนี่ยมันจะเห็นชัดเข้ามา เห็นว่าความใกล้ชิดเรามองไม่เห็นไง แล้วกิเลสมันอยู่ในหัวใจเลย เรายิ่งไม่เห็นเข้าไปใหญ่ หัวใจนะมันอยู่กับความคิดมาตลอดเห็นไหม เราไปมองแต่ข้างนอกน่ากลัว น่าขยะแขยง แต่เราไม่มองสิ่งที่ว่าหลอกกิน หลอกใช้ อยู่ในหัวใจเราตลอดเวลา เราไม่ได้มองตรงนี้เลย มองแต่มองออกๆ เห็นไหม

ถึงว่าเกิดเป็นมนุษย์ว่าประเสริฐตรงนี้ไง ประเสริฐตรงมีปัญญา เพราะมนุษย์นี้เป็นสัตว์ประเสริฐ ประเสริฐกว่าสัตว์เดรัจฉาน สัตว์เดรัจฉานมันอยู่กันโดยสัญชาตญาณ เราเป็นผู้ที่มีปัญญาใช้ปัญญาใคร่ครวญไตร่ตรองได้ แต่ปัญญานั้นถ้าเป็นปัญญาในทางบวกนะ ปัญญาทางธรรม

ถ้าปัญญาเป็นในทางคดโกง การเบียดบี้สีไฟกันแล้วมนุษย์ให้โทษมากกว่าใครทั้งสิ้น มนุษย์ให้โทษโกงได้ทั้งหมด โกงคนอื่นก็ยังพอทนนะ โกงตัวเอง ฟังสิ ...มนุษย์นี้โกงตัวเอง โกงวันเวลาที่ล่วงไปๆ นี้ไง

วันคืนล่วงไปๆ เราก็นอนใจกันเรื่อยไป เรามองแต่อันอื่นเป็นโทษๆ แต่ไม่มองว่าตัวเองเป็นโทษ ตัวเองเนี่ยเป็นโทษไม่แสวงหาทางออก เมื่อนั้น เมื่อนี้ เมื่อนี้ เมื่อนั้น เห็นไหม ไม่เห็นว่าตัวเองเป็นโทษแต่เพ่งโทษคนอื่นทั้งหมดเลย เพ่งโทษออกไป คนนั้นเป็นโทษ คนนี้เป็นโทษ แต่ไม่มองหัวใจตัวเองเป็นโทษ แค่การผลัดวันประกันพรุ่งนี้ก็เป็นโทษ หายใจเข้า ไม่หายใจออก รู้หรือว่ามันจะมีชีวิตยืนยาวไป ใครบ้างมีชีวิตยืนยาวขนาดไหน ประมาทชีวิตขนาดนั้นหรือ เนี่ยถึงบอกว่าถ้าตัวเองเป็นโทษแต่ไม่ได้มองว่าอันนี้เป็นโทษ นี้แหละคือตัวโทษ ตัวทำให้เคลื่อนไหวไป

ตัวทำให้ใจเคลื่อนไป ตัวทำให้ไม่มีการเริ่มต้น มันปล่อยไป มันผลัดวันประกันพรุ่งตลอด

ขนาดนี้ก็เป็นโทษแล้ว แล้วยังเอาความร้อนมาใส่ใจของตัวอีกนะ กว้านความร้อนทั้งหมด ทุกข์ทั้งหมดในโลกนี้ มาแบกสุมไว้ในหัวใจ แล้วก็อมทุกข์ไปตลอด เกิดมาก็ทุกข์นะ ตีโพยตีพายกับตัวเองว่าตัวเองเป็นทุกข์เป็นร้อน **แต่ไม่ได้มองว่ากิเลสต่างหากที่พาให้ร้อนไง กิเลสในใจของเรามันพาให้ใจรุ่มร้อน**

นี่ไงพระพุทธเจ้าถึงว่า กิเลสนี้มันเป็นเชื้อ ถึงต้องเอาธรรมะนี้เข้าไปกดถ่วงไง กิเลสนี้เป็นเชื้อโรค เชื้อที่สุมทำให้เกิดความทุกข์ยาก ต้องเอายาเข้าไปรักษา ธรรมะโอสถ

ธรรมะโอสถจะทำให้หัวใจร่มเย็นเป็นสุขขึ้นมาเห็นไหม ร่มเย็นเป็นสุขในอัตภาพของความเป็นมนุษย์ ความเป็นมนุษย์นะร่มเย็นเป็นสุข จนเราพัฒนาตัวเราเองขึ้นไปวุฒิภาวะของใจจะสูงขึ้นๆ สูงขึ้นจนหลุดออกไปจากวัฏฏะ สูงขึ้นจนหลุดออกจากความเกิดและความตายเห็นไหม

ความเกิดและความตายที่อยู่ประจำหัวใจ ถึงว่านิพพานถึงเข้ากับใจ ใจเท่านั้นที่เป็นภาชนะที่รับนิพพานได้ เพราะว่านิพพานนี้มันมีอยู่ มันเป็นความประเสริฐเลอเลิศเหนือโลกเหนือสงสารทั้งหมด แล้วไปเข้ากับอะไรไม่ได้เลย ไม่มีวัตถุชิ้นไหนตู้เซฟไหน จะเก็บนิพพานไว้ ไม่มี ไม่มีหรอก มีแต่หัวใจที่ทุกข์ๆ ยากๆ อยู่เนี่ย หัวใจที่อมทุกข์ อมหนองอยู่นี้ มันเป็นเชื้อโรคเพราะมันมีเชื้ออยู่ในหัวใจเห็นไหม

ชำระใจให้สะอาด พอใจสะอาด “ใจ” **นี้เป็นธาตุรู้ ใจนี้เป็นธาตุแร่ธาตุอันหนึ่ง แต่มีความรู้สึก** มันมีชีวิต มันถึงไปรับกับนิพพานที่เป็นสิ่งที่เหนือโลกได้เห็นไหม

ถึงบอกว่าตายแล้ว ต้องไปเกิดทั้งหมด เกิดแล้วก็ต้องตายทั้งหมด ตายเกิดจากภพชาติเฉยๆ แต่หัวใจไม่เคยตาย เกิดเป็นมนุษย์ชื่อนาย ก. เกิดเป็นเทวดาชื่อเทพอัปสร เกิดเป็นนรกก็เป็นเปรตผี แล้วใครไปเกิด นาย ก. เทพอัปสร หรือว่าเป็นเปรต นี้คือสมมุติตั้งชื่อให้ ตั้งชื่อให้หัวใจที่ไปเสวยขณะนั้นต่างหากล่ะ

ถ้ามนุษย์นาย ก. ก็ชั่ว ๑๐๐ปี ไปเป็นเทพอัปสรก็ชั่ว ๑ กัลป์ของเขา ๑ ชีวิตของเขา จะดำรงเป็นเปรตก็ ๑ ชีวิตของเขา แล้วก็วนกลับมาเกิดตายๆ อยู่อย่างนั้น จิตไหนเคยตาย จิตไม่เคยตาย หัวใจคนไม่เคยตาย แต่มันอมทุกข์ถึงเป็นวัฏฏะวน วนไปตลอด วนไปตามแต่วาสนาบารมีที่สะสมมาในหัวใจนั้นเห็นไหม

นี้แหละถึงว่าให้ตาสว่าง ถึงต้องทำความอบรมหัวใจ อมรมหัวใจให้เห็นคุณประโยชน์ของการเกิดเป็นมนุษย์ที่พบพระพุทธศาสนานี้เห็นไหม เป็นประโยชน์ เป็นบุญกุศลแบบมหาศาลเลย แล้วก็สิ่งที่ชินชาอยู่ในหัวใจ ผลักไสให้ตัวเองผลัดวันประกันพรุ่งในการประพฤติปฏิบัติอยู่เห็นไหม เห็นโทษของกิเลสในหัวใจเราหรือยัง เห็นโทษแบบการผลัดวันประกันพรุ่ง การไม่เอาจริงเอาจังในการจะขวนขวายหาทางออกไง

เวลาเราดูข้างนอกเห็นเสือ เห็นสุนัข เรายังกลัว เห็นมนุษย์เราก็ไม่กลัว เพราะว่ามันเป็นมนุษย์ด้วยกัน มันเป็นสัญชาตญาณ

ใกล้เคียงกัน แต่กิเลสในหัวใจที่ผลัดวันประกันพรุ่ง ที่เป็นหัวความคิดของเรา เรายิ่งนอนเนื่องไปกับมันเลยเห็นไหม นอนเนื่องในหัวใจ เราคิด เราสบาย เราจะหาทางออก เราจะมีความสุขไปก่อน แล้วเมื่อถึงว่าเราจะปฏิบัติ เนี่ยโทษที่มองไม่เห็น โทษที่ละเอียดอ่อนในหัวใจ ในหัวใจของเรานะ

ถ้าเราเห็นโทษในหัวใจของเรา แล้วเราจะติเตียนใครได้นะ มันก็ต้องติเตียนตัวเราเอง เราเองว่าเป็นชาวพุทธมีวาสนาบารมีได้เกิดพบพระพุทธศาสนา แต่การขวนขวายของเราขวนขวายยังไงนี้แค่การขวนขวายออกนะ การขวนขวายออกนี้คือศรัทธา คือความเชื่อในธรรมะของพระพุทธเจ้าไง

พระพุทธเจ้านี้เมตตาสงสารสัตว์โลกมาก เมตตาสุดของหัวใจเพราะหัวใจขององค์สมเด็จสัมมาสัมพุทธเจ้าทุกข์มาก่อน เราเป็นพ่อ เป็นแม่ของคน เราเป็นผู้นำของคน ความทุกข์ในหัวใจที่เกิดขึ้นมา เราไม่ต้องการให้ ลูก หลาน ญาติ พี่ น้อง หรือบ่าว ไพร่ หรือบริวารของเราต้องทุกข์หรอก เนี่ยเป็นผู้นำคนเห็นไหม

เวลาทุกข์เกิดขึ้นในหัวใจก็อยากให้เขาไม่ทุกข์เหมือนเรา องค์สมเด็จสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นถึงกษัตริย์ เป็นถึงนักรบเห็นไหม แล้วออกรบชำระกิเลสออกจากหัวใจไปแล้วนะ ทำไมจะไม่สงสารลูกศิษย์ตถาคต บริษัท ๔ ที่วางไว้นะ สงสารมากถึงไม่อยากให้เป็นทุกข์ขนาดนั้นไง เนี่ยถึงว่าเมตตาธรรม ปัญญาคุณ พุทธคุณของพระพุทธเจ้าอยู่ตรงนี้ ตรงที่เคยทุกข์มาก่อน ถึงเมตตาสงสารประทานธรรมะมาให้เรา ๕,๐๐๐ ปีนะ ให้เรามีโอกาส ๕,๐๐๐ ปี

แล้วเราเกิดกึ่งกลางพระพุทธศาสนาที่เจริญรุ่งเรืองอีกครั้งหนึ่งเห็นไหม พระพุทธเจ้าเมตตาถึงวางไว้ แล้วเพียงแต่เราจะหงายภาชนะหรือเปล่า ภาชนะเราคว่ำอยู่ แสงอะไรก็เข้าไม่ได้มืดอยู่อย่างนั้น น้ำฝนจะตกขนาดไหนก็เข้าไม่ได้ เราต้องหงายภาชนะเราขึ้นมา เพื่อรองรับธรรมะพระพุทธเจ้าอันนี้ไง

เนี่ย **ศรัทธาตัวเชื่อในปัญญาคุณของพระพุทธเจ้า**ถึงจะมีประโยชน์กับเรามาก มีประโยชน์กับให้เราไม่นอนใจ ไม่นอนใจไม่นอนจม ไม่นอนอยู่กับกิเลส เป็นหมูนอนอยู่กับมูตรคูถของมันเห็นไหม

เห็นหมูไหม หมูมันนอนจมอยู่กับมูตรคูถของมันนั่นนะ แต่หัวใจนอนจมอยู่กับกิเลสนี้หอม หัวใจนอนจมอยู่กับกิเลสนี้หอมนะ เพราะเราคิดน่ะ เพราะเราพอใจน่ะ เพราะเราว่าเราฉลาดน่ะ เนี่ย กิเลสมันฉลาด มันทำให้มนุษย์โง่ แต่มนุษย์ว่าตัวเองฉลาดไง ฉลาดกว่ากิเลส กิเลสฉลาดตรงไหน ฉลาดว่าเราได้สบาย สบายใน ๑๐๐ ปีนี้นะ แล้วจิตที่มันต้องเวียนว่ายตายเกิด มันจะไปที่ไหนต่อมันต้องถามตนเองเห็นไหม

ถามใจของตัวว่า ใจของตัวนอนจมกับมูตรคูถ มันหลงว่าเป็นน้ำหอมเนี่ยมันฉลาดหรือว่ามันโง่กว่ากิเลส ***กิเลสคือความเคยใจของเรา*** *กิเลสมันอยู่กับใจที่มันนอนจมกันมานั่นล่ะ แล้วเราก็เชื่อมันไม่ได้สักนิดหนึ่งเลย แต่ไม่มีใครเคยเห็น ไม่มีใครเคยจับกิเลสได้เห็นหน้ากิเลสเลย* ***เพราะกิเลสมันอยู่หลังความคิดไสเราไปข้างหน้าตลอด***

องค์สมเด็จสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรมขึ้นมา ถึงเห็นตามความเป็นจริง ถึงเสวยวิมุติสุขตามความเป็นจริง ถึงได้บอกพวกเราไง "ให้ฟังธรรม" ธรรมของพระพุทธเจ้านี้แหละ ฟังธรรมในวัน **"ธัมมัสสวนะ"** ให้ตั้งใจ แล้วให้น้อมนำใจไปกับธรรมนั้น ธรรมขององค์สมเด็จสัมมาสัมพุทธเจ้าชำระกิเลสได้ตามความเป็นจริง

ธรรมนี้เป็นยารักษาโรค ธรรมนี้เป็นธรรม ธรรมจริงๆ ธรรมของแท้ที่ออกมาจากใจที่บริสุทธิ์ขององค์สมเด็จสัมมาสัมพุทธเจ้า แล้วจารึกไว้ แล้วลูกศิษย์ ลูกหา สงฆ์สาวกของพระพุทธเจ้าสืบต่อศาสนามา ๒,๕๔๓ ปี อยู่จนบัดนี้แล้วเรายังเกิดมาเนี่ย

เราต่างหากจะต้องตายไปจากศาสนานี้ก่อน พระพุทธเจ้าจึงวางศาสนานี้ไว้ ๕,๐๐๐ ปี เราเนี่ย ๑๐๐ ปี ชีวิตเราถึงไหม เราจะเสื่อมจากศาสนาหรือศาสนาจะเสื่อมจากเรา ฟังสิ... ว่าศาสนาจะเสื่อมอีก ๕,๐๐๐ ปี เนี่ย ๕,๐๐๐ ปี นี้ ๒๕๔๓ปี ใช่ไหม ก็ยังเหลืออีก ๒,๔๐๐ กว่าปีนะ ๒,๔๐๐ กว่าปีกับชีวิตของเรา ๑๐๐ ปี เทียบค่ากัน ใครจะตายก่อนกัน ศาสนาจะเสื่อมก่อนชีวิตเรา หรือชีวิตเราจะจากศาสนานี้ไปก่อน

เห็นไหม **ชีวิตนี้มีการพลัดพรากเป็นที่สุด** ชีวิตนี้มีการพลัดพรากแน่นอน เราไม่เสื่อมจากเขา เขาก็ต้องเสื่อมจากเราวันยังค่ำ **ไม่มีสิ่งใดคงที่** ไม่มีสิ่งใดสัญญาผูกมัดว่าเราจะต้องอยู่ด้วยกันจนชั่วฟ้าดินสลาย ไม่มี ไม่ใครตายก่อนก็ต้องตายจากไป แล้วเราต้องตายจากศาสนาไปแน่นอน ๒,๔๐๐ กว่าปีเนี่ย เราต้องตายไปก่อนแน่นอน

แล้วเราจะไปตกอยู่ที่ไหน ทำบุญอธิษฐานกันให้เจอ **พระศรีอริยเมตไตรย์** เกิดมาแล้วตรัสรู้ธรรมไปเลย นั่นนะ แล้ววันเวลาวนไปเนี่ย เรานัดธุรกิจกัน เรายังผิดพลาดเวลากันเลย ขนาดนัดกันเจาะจงยังผิดพลาด แล้วนี้นัดนะ นัดจะเจอ**พระศรีอริยเมตไตรย์**น่ะ นัดถือว่าจะไปเกิดในตอนนั้น จะได้ตรัสรู้ธรรมตามได้ง่ายดาย มันจะผิดนัด... มันจะผิดจังหวะที่เกิด เพราะปัจจุบันนี้เราพบแล้ว ของกองอยู่ซึ่งๆ หน้า ธรรมะพระพุทธเจ้าวางอยู่ตรงหน้า “มัคคะอริยสัจจัง” **ยังจะผลัดวันไปเอาของเดิมนี้แหละ**

แต่ให้ตายไปก่อนแล้วไปเจอข้างหน้า เนี่ยกิเลสมันหลอกเอาขนาดนั้นยังว่าฉลาด น่าคิดๆ ตั้งใจขึ้นมาย้อนกลับมา

ถามใจตัวนะ นักปฏิบัติให้ถามใจตัว เนี่ยให้เห็นโทษของกิเลส เห็นโทษของกิเลสที่มันไสเราออกไปจากจุดยืนการเกิดเป็นมนุษย์นี้ไง บุญที่เกิดเป็นมนุษย์นี้มหาศาล มองข้ามความเป็นมนุษย์ของเรา มองข้ามหัวใจที่เกิดมาพบพระพุทธศาสนา มองข้ามหัวใจที่เกิดเป็นมนุษย์เห็นไหม

“มโน” นี้เป็นที่เข้าไปสัมผัสศาสนา เข้าทำตามความเป็นจริงตัวนี้ เนี่ยถึงว่าเราน่าคิด กิเลสมันร้ายกาจขนาดนี้นะ มันร้ายกาจขนาดนี้ แม้แต่เจอธรรม เจอหลักตามความเป็นจริงเห็นไหม ธรรมจริงๆ มันถึงจะเห็นกิเลสจริงๆ เนี่ยธรรมขององค์สมเด็จสัมมาสัมพุทธเจ้า มันถึงจะตามกิเลสทัน ถ้ามันตามกิเลสทัน มันก็น้อมให้กิเลสอ่อนตัวลง ให้เราเชิดชูหัวใจเราให้เบิกบาน ให้ภาชนะนี้หงายขึ้นเพื่อรับธรรมขององค์สมเด็จสัมมาสัมพุทธเจ้า

องค์สมเด็จสัมมาสัมพุทธเจ้าไม่เคยมาจ้างวาน ไม่เคยมาขอร้อง ไม่เคยมาแบ่งส่วนบุญส่วนกุศลจากผู้ปฏิบัติ จากลูกศิษย์ตถาคตที่เป็นลูกศิษย์ของท่านนี้แหละ เพราะว่าท่านได้เต็มอิ่มเต็มฐานของใจของท่านไปแล้ว ถึงวางไว้ไง ถึงไม่ได้ง้อ ไม่ได้ง้อไม่ได้สัมผัส ไม่ได้จะต้องการจะได้ลูกศิษย์ลูกหา ไม่ได้ง้อว่าใครจะปฏิบัติให้เห็นตามความเป็นจริงแบบองค์สมเด็จสัมมาสัมพุทธเจ้าไม่ได้ง้อเลย ไม่ได้ง้อไม่ได้จ้างวาน เราต่างหากอยากชำระกิเลสของเรา เราต่างหากนะ ฟังสิ...

เราต่างหาก **เราทุกข์ต่างหาก เราต้องการกำจัดกิเลสของเราต่างหาก เราต้องการให้ใจของเราสัมผัสธรรมนั้นต่างหาก เราปฏิบัติเราถึงได้ เราจริงจังเราถึงได้** เนี่ยให้ทันกิเลสนี้เห็นไหม

ถ้าทันกิเลสนี้แล้วมันถึงจะได้ไม่ผลัดวันประกันพรุ่งแล้วหัวใจนี้จะเบิกบาน หัวใจจะเบิกบานนะ หัวใจถึงจะเข้ากับธรรมอันนั้นได้ ถ้าเข้าธรรมได้ ถ้าเข้าตรงนี้มันมีหลักปัก

ถ้าหัวใจไม่ปัก หัวใจไม่เชื่อ หัวใจไม่ยอมเปิดตามความเป็นจริงแล้ว ธรรมที่มหาศาลครอบ ๓ โลกธาตุใหญ่ขนาดไหน ธรรมะขององค์สมเด็จสัมมาสัมพุทธเจ้าครอบ ๓ โลกธาตุ วัฏฏวนนี้ครอบทั้งหมดเลย ใหญ่ขนาด ๓ โลกธาตุ แล้วจะมาเข้ารูเข็มในหัวใจของเราเล็กๆ อย่างนั้นได้อย่างไร

หัวใจเท่ารูเข็มเนี่ยว่าเมื่อนั้น เมื่อนี้ ไม่ยอมขยายปากของใจเพื่อจะเข้าสัมผัสกับธรรมนะ มันจะเข้ากันได้อย่างไร ฉะนั้นถึงว่าต้องปักลงแล้วเชื่อ แล้วขยายไอ้ปากเล็กๆ เท่ารูเข็มให้อ้าออก

ให้มันกว้างเข้าให้ธรรมนั้นเข้ามาถึงใจเรา ให้ธรรมนั้นเข้ามาถึงใจ ธรรมนี้เป็นสากล ธรรมนี้เป็นสิ่งที่มีอยู่ในจักรวาลใน ๓ โลกธาตุ แต่ไม่มีใครสามารถจะดึงเข้ามา ไม่มีใครสามารถจะเหนี่ยวเข้ามาในหัวใจของตัวได้เลย เพราะหัวใจมันครอบไว้เท่ารูเข็มไม่ยอมอ้า นั่นนะกิเลสทั้งนั้น กิเลสในใจเราต่างหากมันต่อต้านธรรม ธรรมไม่เคยให้โทษใคร **ธรรมไม่เคยให้โทษใครเลย ให้แต่ประโยชน์ล้วนๆ** แต่กิเลสในใจเราเนี่ยมันปิดกั้นใจเราเอง

ถ้าเตือนใจตัวเองได้ ถึงจะว่าเป็นนักรบ นักรบต้องซื่อสัตย์กับตัวเราเองก่อน นักรบไม่ซื่อกับตัวเองจะรบแต่คนอื่น จะชนะผู้อื่นทั้งหมดไม่เคยชนะกิเลสของตัว ชนะคนอื่นแต่แพ้ความเห็นของตัว ให้ตัวทำให้หัวใจนี้อยู่กับที่ ไม่ขยับไปข้างหน้า ตามความเป็นจริงเห็นไหม

การเกิดมาเป็นมนุษย์นี้มีบุญกุศลมาก ต้องมีทรัพย์สมบัติ คือมีสิ่งที่แลกเปลี่ยนมาเป็นมนุษย์ได้ ด้วยศีล ๕ ศีล ๕ ครบสมบูรณ์ถึงได้เป็นมนุษย์สมบัติ มนุษย์สมบัติเกิดขึ้นจากศีล ๕ ไม่เบียดเบียนชีวิตสัตว์ ไม่ได้ลักของใคร ไม่ได้ผิดคู่ครองของใคร ไม่ได้ดื่มสุราเมรัยเห็นไหม ไม่โกหกมดเท็จ ถ้ามีตัวใดตัวหนึ่งมากชีวิตคนนั้นสั้น ถ้าปาณาติปาตา ชีวิตคนนั้นเกิดมาอายุสั้น เพราะว่า ได้มีการทำลายไว้ แต่ก็สามารถต่อได้ด้วยองค์สมเด็จสัมมาสัมพุทธเจ้าวางธรรมไว้เห็นไหม

เณรของพระสารีบุตรที่ว่าไปปล่อยสัตว์ เพื่อจะต่อชีวิตเราให้ชีวิตคนอื่น ชีวิตเราจะยาวไกล เราไม่ลักของเขา เราช่วย

สงวนรักษาสมบัติของคนอื่น สมบัติของเราก็ไม่โดนลัก

มีศีล ๕ ถึงมาเกิดเป็นมนุษย์โดยสมบูรณ์ ถึงว่าเกิดเป็นมนุษย์นี้ มีคุณประโยชน์มหาศาล มีบุญกุศลมหาศาล แล้วเกิดพบพระพุทธศาสนาอีกต่างหาก

เราเปรียบเทียบออกไปในโลกนี้สิ ในโลกที่เขาไม่มีพุทธศาสนานั่นนะ ดูในการสังคมของเขาทุกข์ร้อนขนาดไหน มันก็เหมือนกับหลืบๆ หนึ่ง ในภูเขามีหลืบอยู่หลืบหนึ่ง แล้วมีสังคมชนในสังคมนั้นมีความสุข ไม่ค่อยเบียดเบียนกัน ก็คือสังคมชาวพุทธเราในโลกนี้กี่พันล้านคน แล้วสังคมของพุทธเรามี ๖๐ กว่าล้านคนในเมืองไทย ในเมืองนอกก็พุทธก็พุทธกันไป ก็ยังรบราฆ่าฟันกันเห็นไหม

เนี่ยเราถึงว่า พวกเราเกิดเหยียบแผ่นดินถูกเห็นไหม เราเกิดในประเทศอันสมควร เราเกิดในพระพุทธศาสนา แล้วเรายังมีครูบาอาจารย์มาชี้นำ มาชี้ให้เห็นถึงกิเลสของเราที่บกพร่องอย่างไร แล้วเรายังผลัดวันประกันพรุ่งอยู่ นี่มันต้องโทษตัวเอง นี่แค่ขับไสใจให้เปิดภาชนะนะ แล้วพอเริ่มต้นจะลงไปทำใจให้สงบสงบจากความคิดเดิมน่ะ การประพฤติปฏิบัติธรรมเห็นไหม

“ธรรมเหนือโลก” ธรรมเหนือโลกไม่ใช่ธรรมในโลก ธรรมในโลกก็ทำบุญกุศลไป ทำบุญกุศล เราทำบุญกุศลกันเผื่อแผ่แผ่เมตตากันทำบุญกุศล เนี่ยเป็นธรรมในโลก ทำให้เกิดชาติต่อไปๆ มีบุญกุศลพาเกิด ถึงจะเกิดอีกก็ดีพาเกิด บุญพาเกิด เกิดในสวรรค์ เกิดในพรหม พอหมดแรงขับเคลื่อนแล้ว เป็นของยืมก็ต้องกลับมาเกิดใหม่ เวียนว่ายตายเกิด นี้ “ธรรมในโลก”

ธรรมเหนือโลกล่ะ **ธรรมเหนือโลกมันเป็นของที่ประเสริฐ มันก็ต้องทุ่มทั้งชีวิตเข้าไปใช่ไหม** เพราะชีวิตนี้เกิดมาแล้วทุกข์ ชีวิตนี้เกิดมาแล้วแบกแต่กิเลสมากับตัว แต่จะชำระกิเลสออกไป จะทำแบบธรรมในโลกได้อย่างไร

เวลานั่ง เวลาจะเข้าไปในชุมชน ก็ว่าจะนั่งหน้า จะเอาแต่สิ่งดีๆ จะเห็นภาพชัด เวลาจะผ่านเข้าไปก็จะเสียแต่ประโยชน์น้อยๆ อยากจะนั่งหน้าก็ต้องมีบัตรเชิญอย่างการ์ดใบใหญ่ๆ สิ อยากประพฤติปฏิบัติมันก็ต้องทุ่มทั้งชีวิตหน่อยสิ ชีวิตเราต้องทุ่มเข้าไป เห็นไหม เราเอาแต่ตีตั๋วเด็ก ทำแต่ทำง่ายๆ เวลาไปจะไปนั่งหน้าเขาเลย

เนี่ยการประพฤติปฏิบัติเห็นไหม มันก็ไปอยู่ในโลกเขา ทำในโลกทำอย่างนั้น จะชุบมือเปิบได้อย่างไร ให้ลอยมาเองๆ พระพุทธเจ้าบอกไว้แล้ว **“องค์สมเด็จสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นผู้ชี้แนะแนวทางเท่านั้น”** ชี้แนะแนวทางนี้ประเสริฐมาก

ในสมัยพุทธกาลทุกคนแสวงหาหมด ทุกคนเข้าสมาบัติได้ กาฬเทวิฬเข้าสมาบัติได้ อาฬารดาบสเข้าสมาบัติได้ ทุกคนพร้อมอยู่เลยนะ เหมือนกับมีเงินเต็มกระเป๋าเลยรอซื้อสินค้า แต่ไม่มีสินค้าให้ซื้อ ฟังสิ... คนเกิดในสมัยนั้นยังไม่มี แล้วเราเกิดมาพบพระพุทธศาสนากึ่งกลางพระพุทธศาสนา สินค้ามากมายเลย แต่ไม่ยอมซื้อ

ชีวิตมนุษย์เรานี้ เกิดมานี้ซื้อได้ นี้คือตัวเงินที่จะซื้อธรรมมาใส่ใจ ชีวิตของเรานี้แหละ แล้วเราไม่ซื้อ เราไม่ขวนขวายเอาธรรมนั้นมาใส่ใจของตัว แล้วยังว่าฉลาดๆ อยู่นะ กิเลสมันบังไป

ทุกชั้นๆ นั้นนะ ถึงว่าเวลาประพฤติปฏิบัติ มันต้องทุ่ม ทุ่มทั้งตัว

ถึงว่าทำใจให้สงบจากความคิดเดิม ความคิดเดิมที่คิดๆ อยู่เนี่ยเขาเรียกว่า "โลกียะ" เพราะกิเลสมันพาคิดเห็นไหม ขนาดว่ากิเลสมันหลอกมาขนาดนั้นนะเวลาจะประพฤติปฏิบัติยังต้องเข้าไป ไม่ใช่ว่ามาหลอกแล้วเราจะเชื่อมันนะ เรารู้ทันมันแล้ว เราจะต้องกำจัดมันก่อน กำจัดมัน

เราเนี่ย เด็กน้อยๆ เริ่มต้นหัดปฏิบัติเตาะแตะๆ เดินไง จิตมันจะกำหนดให้เป็นสมาธิ มันถึงเตาะแตะๆ มันยังเดินไม่เป็น กิเลสโอ้โฮ! อย่างกับยักษ์ อย่างกับมาร เจ้าวัฏฏจักรเห็นไหม

คิดทีหนึ่งนะ "เลิกดีกว่า นั่งไปเจ็บขา" เห็นไหม สู้กันไม่ได้เลยมันคนละไซส์เลย ใหญ่มาก กิเลสเจ้าวัฏฏจักรใหญ่มาก เหนือความคิดของเราทั้งหมดเลย แล้วเราเตาะแตะนั่งสมาธิหน่อยนะ วันนี้จะปฏิบัติ มันจะเอาอะไรไปสู้มัน ไม่มีทางสู้ได้เลย ถึงต้องพยายามกำหนดจิตนี้ให้ลงให้ได้ กำหนดอะไรที่ว่าใหญ่โตเจ้าวัฏฏจักรนั้น ให้มันสงบตัวลงได้

การทำสมาธินี้ถึงว่าทำแสนยาก งานใดๆ ในโลกนี้ ที่ว่าทุกข์ๆ ยากๆ ขนาดไหน มีเงินจ้างได้หมด เป็นคนที่นิสัยดี เป็นคนที่อัธยาศัยดี มีคนที่ตกทุกข์ได้ยากเขาก็ช่วยเหลือสิ่งของในโลกนี้ช่วยเหลือเจือจานกันได้ทั้งนั้น มีการไหว้วานกันทำได้

แต่การปฏิบัตินี้ไม่มีทางไหว้วานทำกันได้เลย องค์สมเด็จสัมมาสัมพุทธเจ้าเมตตาสงสารสัตว์โลกมหาศาล อยากรื้อสัตว์ขนสัตว์ให้พ้นจากทุกข์ทั้งหมด แต่ก็ต้องให้ทำเอง **เพราะหัวใจกับ**

กิเลสมันอยู่ด้วยกัน กิเลสอยู่ใต้จิตสำนึก อยู่ในก้นบึ้งหัวใจ หมอผ่าตัดเปลี่ยนหัวใจ มันก็เปลี่ยนแต่ก้อนเนื้อ มันไม่สามารถผ่าเข้าถึงความรู้สึกของกิเลสนั้นได้เลย หมอจะเปลี่ยนหัวใจเห็นไหม เขาเปลี่ยนหัวใจ เขาก็เปลี่ยนได้แต่ก้อนเนื้อ ห้องสูบเลือดเท่านั้นเอง เขาไม่ได้ผ่าลงไปเห็นกิเลสในหัวใจนั้นเลย แล้วใครจะผ่าเข้าไปได้

ฌานสมาบัติไหนจะเพ่งเข้าทะลุภูเขาเลากาขนาดไหน มันก็ไม่สามารถพุ่งเข้าไปเห็นกิเลสได้ นั่นนะองค์สมเด็จสัมมาสัมพุทธเจ้าถึงบอกว่า "ผู้ที่มีทุกข์ๆ อยู่นั่น ผู้ที่มีทุกข์ในหัวใจนั้นต้องเป็นผู้ปฏิบัติเอง"

เพราะสร้างภาวนามยปัญญา **"ธรรมจักร"** เกิดขึ้นจากกระแสของใจที่ส่งออกมานั้น หักเข้าไปกินหัวใจนั้น หักเข้าไปชำระกิเลสในก้นบึ้งหัวใจนั้น ต้องให้หัวใจที่กิเลสนี้ส่งขับเคลื่อนออกมานั่นนะ กิเลสความคิดที่ส่งขับเคลื่อนออกมาเป็นอารมณ์โลก อารมณ์ความทุกข์ ความร้อน อารมณ์โลภ อารมณ์โกรธ อารมณ์หลง อารมณ์ที่เร่าร้อนอยู่นี้คือพลังงานที่กิเลสผลักไสออกมาทั้งหมดเลย เรากำหนดความสงบเข้าไป เพื่อให้อารมณ์ที่เป็นความร้อน เป็นโลภ เป็นโกรธ เป็นหลง ให้มันเบาบางลง ฟังสิ...

เบาบางลงเท่านั้น เพราะว่า "ธรรม" สมาธิธรรม สมาธิจะเกิดได้ต่อสิ่งนี้เบาบางลง ฟัง...สิ่งที่เป็นโลภ เป็นโกรธ เป็นหลง หลงราคะตัณหา ความให้ใจทะเยอทะยานออกไป ที่เป็นทุกข์ๆ อยู่นี้ ให้สงบตัวลง ถ้าไม่สงบตัวลงความคิดนี้เป็นความคิดเดิม เป็นความคิดในโลก เป็นความคิดของโลก เป็นความคิดของโลกียะ

เป็นความคิดที่กิเลสพาคิดทั้งหมดเลย จะทำบุญขนาดไหน ก็กิเลสพาคิดแบบที่ว่าเมื่อกี้นี้ผลัดวันประกันพรุ่ง ทำบุญๆ ในโลก บุญของโลก บุญของการเกิดซ้ำเกิดซาก เรียกว่าทำให้เกิดดีขึ้นเท่านั้นเอง แต่การกระทำที่พ้นออกจากโลก ฟัง!... พ้นออกจากโลก ออกจากการเกิดการตายที่แสนทุกข์แสนยาก มันต้องเริ่มจากการที่ว่าให้ "เจ้าวัฏฏจักร" ให้ "อวิชชา" ให้ "พญามาร" ตัวใหญ่ๆ ที่คุมหัวใจนี้ แค่หลบตัวลงเท่านั้นเองนะ แค่ยุบย่อตัวลง ไม่ใช่ชำระเลย ให้เป็นสมาธิธรรม ให้มันยอมให้เราคิดแบบธรรมมั่งไง ให้เราคิดแบบธรรมคือโลกุตตระ คือการจะพ้นออกไปจากกิเลส

ถ้าไม่อย่างนั้น มันจะเป็นความคิดของความคิดเดิมทั้งหมด ความคิดเดิมคือ "อวิชชา ปัจจยา สังขารา" พาคิด

อวิชชาคือพญามารพาคิด เราต้องคิดด้วยเรา มันถึงคิดไม่ออก มันถึงมองไม่เห็นช่องทางที่จะออกจากโลกได้ เป็นไปไม่ได้ คิดโดยที่พญามารพาคิด แล้วพญามารเป็นเจ้าวัฏฏจักรอยู่ในหัวใจของเรา มันจะพาให้คนที่อยู่ในอาณัติของมันพ้นออกมาจากอาณัติของมัน เป็นไปไม่ได้ มันเป็นสิ่งที่เป็นไปไม่ได้เลย ถึงต้องทำความสงบเข้ามาไง

มันจะเตาะแตะขนาดไหน เราก็ต้องขวนขวายต้องทำ นี่ผู้ที่ปฏิบัติธรรม มันเหนื่อยยากตรงนี้ไง

มันเหนื่อยยากตรงเริ่มต้นนี้ การเริ่มต้นนี้เห็นไหม นับ ๑ นี้แสนยาก เพราะมันไม่อยากจะนับ เราต้องการสิ่งใด เรายังสะสมเงินทองซื้อได้ เพราะเรามีความเห็น เราเห็นเป็นรูปวัตถุที่เราต้องการ เพชร แก้ว แหวน เงิน ทอง เห็นไหม เราอยากได้วงไหน อยากได้

เส้นไหน เรายังสะสมเงินไปซื้อได้ แต่นี้ว่าธรรมๆ ก็ไม่เคยเห็นมรรคผล นิพพานอย่างไรก็ไม่เคยรู้ มันไม่เคยเห็น มันไม่เคยรู้ มันไม่ชวนทำ มันไม่ชวนทำหรอก มันไม่เห็นสิ่งล่อไง ถึงว่าต้องเชื่อในองค์สมเด็จสัมมาสัมพุทธเจ้า เชื่อในครูบาอาจารย์ว่ามันเป็นสุขอย่างยิ่ง มันมีจริงๆ มันเทียบได้ตรงที่ว่ามันทุกข์จริงๆ เวลาทุกข์ทุกข์จริงๆ เวลากิเลสมันเป็นเจ้าวัฏฏจักร มันใหญ่โตขึ้นมาในหัวใจไม่รู้จักมันนะ แต่ก็ยังเชื่อมันไปให้มันขับไสไป แต่เวลาสิ่งที่มันดับเนี่ยสิ่งที่มีอยู่นี้มันต้องบุบสลายได้ มันต้องแปรสภาพได้ เนี่ยเห็นไหมมันถึงคู่กันตรงนี้ ถ้ามันมีทุกข์อยู่ มันต้องมีสิ่งที่กำจัดทุกข์ได้จริงสิ

สิ่งใดมีอยู่มันต้องมีสิ่งที่ว่ามันต้องแปรสภาพไป มันต้องหลุดไปได้ เรามีของเราอยู่จะดีขนาดไหน เก็บไว้ขนาดไหน มันยังต้องเสื่อมสภาพไปเลย แล้วสิ่งนี้มันอยู่กับใจเรา มันถึงว่ามันต้องดับได้ไง พอดับเชื้อตัวนี้เห็นไหม เอาทุกข์นี้เข้าไปเทียบ เอาความทุกข์เอาที่นอนจม ไอ้หมูนอนอยู่บนมูตรคูถนี้เข้าไปเทียบ

สิ่งที่เกิดจากมูตรจากคูถนี้แหละ มันจะสดใส มันจะสว่างไสว มันจะเป็นผู้ที่พ้นจากอวิชชาได้ เพราะอะไร เพราะเชื่อในองค์สมเด็จสัมมาสัมพุทธเจ้าเพราะมีตบะธรรม เพราะการมีมุมานะ เพราะมีความจงใจไง ใจผู้ที่จะปฏิบัติ ใจผู้ที่พ้นจากทุกข์นี้ต้องเป็น "อาชาไนย" เราจะเลือกกินแต่สิ่งที่ดีๆ มันประกาศตนในสารรูปเราเนี่ย

มันประกาศตนในฐานะที่ว่าเราจงใจจะออกนี้ไง ทั้งที่ว่า "อาชาไนย" ต้องมีความแกร่งกล้า ความแกร่งกล้าของใจนี้แหละ

มันถึงจะยืนได้ ถึงว่าจากเตาะแตะเห็นไหม จากเด็กเตาะแตะกลับไปเจอคู่ต่อสู้ที่ว่าเป็น "เจ้าวัฏฏจักร"

กำหนด **"พุทโธๆ"** เข้ามา ถ้าเราอยู่ในเรือนของเรา เรากลับไปปฏิบัติกำหนดพุทโธๆ ขึ้นมา เพื่อจะให้จากเตาะแตะจากเตาะแตะขึ้นมาเลย กำหนดพุทโธขึ้นมา

นี้คือการสะสมใจให้อยู่กับตัว ใจที่ส่งออกที่ขับเคลื่อนไปด้วยกิเลสพาคิด "โลภ โกรธ หลง" ที่มันเอาความรุ่มร้อนมาเผาหัวใจนั่นล่ะ เปลี่ยนจากความคิดไปทางโลก เปลี่ยนจากโลกียะที่เคยเป็นอยู่ คิดแบบเจ้าวัฏฏจักร พญามารมันคิดอยู่ เพราะมันอยู่เหนือโลก มันอยู่เหนือโลกเหนือใจของเรา มันขับไสให้เราอยู่ในอาณัติของมันตลอด แล้วก็เอาไฟมาเผาตัวเองเห็นไหม

บัดนี้เชื่อองค์สมเด็จสัมมาสัมพุทธเจ้าระลึกถึงพุทโธๆ นี้เป็นชื่อขององค์สมเด็จสัมมาสัมพุทธเจ้า เราจะไม่เห็นตัวก็จริงอยู่แต่เราขอน้อมให้อันนั้นชื่อ "พุทโธๆ" นี้อยู่กับใจเรา ให้ความคิดนี้มาเกาะอยู่ที่พุทโธเห็นไหม

จากความคิดที่เจ้าวัฏฏจักรพาคิดอยู่นั่นน่ะ "ใช้สติ ใช้ปัญญา" เหนี่ยวรั้งกลับมาคิดถึงพุทโธๆ พุทโธนี่เป็น **"พุทธานุสติ"** ระลึกนะ พุทธานุสติตั้งสติระลึกถึงพระพุทธเจ้าอยู่ตลอดเวลาเห็นไหม ใฝ่คว้าหาครู หาอาจารย์ ให้มันมีที่ยึด

จากเด็กเตาะแตะก็หาแป๊คอยู่ข้างหลังสักหน่อยหนึ่ง ก็หาองค์สมเด็จสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นที่พึ่ง ที่อาศัย ถึงจะไม่ได้สงบจริงก็ขอพึ่งหาอาศัยกับองค์สมเด็จสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นที่พึ่งที่อาศัย

พุทโธๆ กำหนดเข้าไป นี้ไงจากที่พญามาร บังคับผลักไส ให้คิดในโลภ ในโกรธ ในหลง นั่นนะ กลับมาคิดเป็นธรรมขององค์สมเด็จสัมมาสัมพุทธเจ้า แล้วดึงมาๆ มารมันกลัว

กิเลสกลัวธรรมของพระพุทธเจ้าเท่านั้น กิเลสไม่เคยกลัวสิ่งใดเลย นี้ก็เหมือนกัน เรายึดมั่นแล้ว เรากำหนดพุทโธมา แย่งมาแย่งความคิดออกมาจากที่เป็นโลกียะให้มันสงบตัวลง สงบตัวลงให้เป็นกลางก่อนเห็นไหม ถ้าสงบตัวลงเป็นกลางจิตมันเป็นกลางเริ่มสงบตัวลงๆ ความสงบตัวลงเนี่ยแปลกประหลาดมหัศจรรย์แล้วความทุกข์ร้อนนั้นดับไป ฟังสิ...

สิ่งที่เป็นทุกข์เป็นร้อนอยู่ในหัวใจน่ะมันจะเบาบางลง มันจะดับไป แล้วมันจะมีความสุขเกิดขึ้น เป็นความเวิ้งว้างไง เวิ้งว้างนะมันจะเบาลง เนี่ยจิตสงบตัวลง ใหม่ๆ มันจะเข้าไปได้เล็กๆ น้อยๆ ก่อน เล็กๆ น้อยๆ นะ ผ่อนคลายจากที่ว่าเกือบเป็นเกือบตายนี่ไง คิดจนเครียด คิดจนหัวใจนี้ตึงเครียด ประสาทนี่เขม็งตึงไปหมดเลยน่ะ แล้วมันผ่อนคลายได้หมดเนี่ย

คนเราเกิดมาตั้งแต่เกิดจนตายไม่เคยดับเครื่อง จิตไม่เคยสัมผัสสมาธิธรรมเลย เครื่องยนต์มันติดตลอดชีวิตนี่มันติดไปได้ยังไง

เครื่องยังมีเวลาต้องดับเครื่อง เครื่องต้องซ่อมแซม แต่จิตนี้ไม่เคย เข้าโรงพยาบาลเขายังต้องวางยาสลบเห็นไหม เพราะอะไร เพราะมันไม่ยอมหลับ เอายาสลบวางที่นั้น เวลาผ่าตัดนั่นนะ

ผ่าตัดนั้นมันก็ไม่ได้หลับ เครื่องก็ไม่ได้หยุดนะ เพียงแต่เขาเอายาสลบกดไว้เฉยๆ นะ แล้วเราทำความสงบลงไปๆ จากเครื่องร้อนตึงเครียดไปหมด แทบจะพังแล้วโครกเครกๆ แล้วมันสงบตัวลงดูซิ เครื่องมันดับเครื่องได้น่ะ เนี่ยมันถึงเป็นความสุขไง

มันถึงเป็นความสุขเกิดขึ้น เครื่องไม่เคยดับเลย เราได้ใช้สมาธิธรรม พุทโธๆ เข้าไปดับเครื่อง หยุดเครื่องเดินได้ มันลงสมาธิ สมาธินี้เป็นโลกุตตระ เป็นธรรมเห็นไหม เป็นธรรมที่ไม่ได้อยู่ในโลก

อารมณ์โลกเป็นอารมณ์โลก สมาธิธรรมเห็นเงาขององค์สมเด็จสัมมาสัมพุทธเจ้า จากพุทโธๆ เห็นไหม พุทโธๆ จนพุทโธนั้นเริ่มจางลง เบาลง ใจเป็นพุทโธขึ้นมาเอง ใจเป็นพุทโธเองนะ เนื้อของพุทโธกับใจเป็นเนื้อเดียวกัน

จากคำท่องบ่นนั้นเป็นรอยเท้านะ รอยเท้าของโค เราก็เดินตามรอยเท้าของโคจนถึงตัวโค รอยเท้าของโคกับคนเดิน อันนี้ก็จะติด เป็นผู้เหนี่ยวรั้ง ให้พุทโธๆ ให้จิตนั้นเดินตามรอยเท้าโค เห็นไหม รอยเท้าโค แล้วก็จะถึงตัวโค ถึงตัวโคคือจิตนั้นเป็นสมาธิโดยเนื้อของจิตนั้นเอง

คำว่า **"พุทโธ"** นั้นก็ไม่ใช่ ความรู้สึกนี้มันเด่นขึ้นมาเห็นไหม จากการทำความสงบเข้าบ่อยๆ บ่อยๆ เข้าอย่างนี้ ทำความสงบเข้าไปแล้ว จนจิตตั้งมั่น จิตตั้งมั่น เพราะความสงบเข้าไปบ่อยครั้งมากๆ จนจิตตั้งมั่น

ความสงบครั้งแรกมันแค่เป็นความสงบ เรามีความสุขเห็นไหม เรามีความสุขพร้อมกับความสงบนั้น แล้วมันทำอะไรได้ล่ะ มันก็ติดอยู่ในความสงบนั้น กางปัญญานั้นออก ปัญญานั้นกางออกมาเป็นข่ายของปัญญาไง

เราติดเรดาร์แล้ว เราใช้เรดาร์ออก ใช้หากาย หาเวทนา หาจิต หาธรรม หากายนะ

กายทำไมต้องไปหาอีก ก็เรานั่งอยู่กับกายนี้ไง ก็เพราะมันนั่งอยู่กับกายมันถึงไม่เห็นกายไง หัวใจอยู่ในร่างกายเรานี้แหละ แต่มันไม่เคยเห็นร่างกายเราเองเลย มันมีแต่ตาเนื้อมองเห็นแขนเห็นขา ลูกตาก็ไม่เคยเห็นลูกตา ลูกตาต้องใช้กระจกส่องย้อนกลับมามันถึงเห็นตาเห็นไหม เห็นด้วยตาเนื้อ ตาเนื้อ เวลาลูกตาเห็นตาเสีย แขนเสีย ตัดแขนไป แขนเป็นเราไหม

อวัยวะในร่างกายของเรา ที่ว่าเป็นเราอยู่เนี่ย เวลาเราเปลี่ยนถ่ายออกไป มันเป็นของเราไหม ฟันเวลาไปถอนที่โรงพยาบาลนะ ทิ้งไปแล้ว ไม่อยากเก็บเอามาเลย มันเหม็น

ในร่างกายเนี่ยอะไรเป็นเรา ไม่มีเลย แต่เราว่า “เป็นเรา” เป็นเราแล้วเป็นแบบโง่ๆ ด้วยนะ ถ้าเป็นเราแบบเห็นนะ มันจะเห็นเรา นี้ไม่เคยเห็น ไม่เคยเห็นว่าเรา

ถึงว่าทำไมถึงต้อง *กางข่ายของปัญญาไง* กางข่ายของปัญญาหากาย หาจิต ความสงบตัวเนี่ย มันสงบออกมาแล้วมันเป็นพลังงานเห็นไหม เป็นสัมมาสมาธิ สมาธินี้ทำให้จิตสงบร่มเย็น สมาธินี้เป็นต้นทุนที่เราจะยกขึ้นวิปัสสนา

"**สมถกรรมฐาน**" **คือฐานการงาน** ทำให้จิตนี้สงบจากเจ้าวัฏฏจักร จากพญามารที่ครอบคลุมอยู่ ให้ออกมาเป็นสมาธิธรรม สมาธินี้เป็นสัมมาสมาธิอยู่ในมรรค ๘ ที่อยู่ในความเห็นชอบ ความดำริชอบเห็นไหม *ความดำริชอบ งานชอบ เพียรชอบ สมาธิชอบ สติชอบ* สติชอบควบคุมใจยกขึ้น ยกขึ้นวิปัสสนากางข่ายของปัญญา ปัญญานี้กางออกไปให้เห็นกาย เห็นจิต จิตกับกายอยู่ด้วยกัน แต่ไม่เคยเห็นกัน เห็นแต่พญามารมาคอยคั่นไว้ไง

จิตของเรา กับกายของเรา ให้พญามารมาคั่นกลางว่า "เป็นเรา เป็นเมื่อนั้น เมื่อนี้" คั่นการผลัดวันประกันพรุ่งไง มันไม่ใช่เรา มันเป็นเราโดยอดีต อนาคต...

มันไม่ใช่เราในปัจจุบันไง เป็นอดีต อนาคตไง อดีตว่าใจมันคิดว่าเรานะ นาย ก. นาย ข. จะทำนั่นจะทำนี่ สัญญาผูกมัดไว้ในโลกเมื่อนั้น เมื่อนี้ เราต้องไปทำตามสัญญาที่ผูกมัดไว้ ตัวเองยังไม่รู้ว่าจะอยู่ถึงวันนั้นหรือเปล่า ไปทำสัญญาว่าตัวเองจะอยู่ถึงวันนั้นเห็นไหม เรายังไม่รู้ว่าเราจะตายวันไหนเลย แต่ผูกมัดไว้หมด

"เรากับเขา" อันนี้เป็นอดีต อนาคต ไม่เคยเห็นเราเลย พญามารมันคั่นตรงนี้ไว้ไง ไม่เคยเห็นเรา แต่เพราะเรามีวาสนาเกิดเป็นมนุษย์ เกิดเป็นมนุษย์แล้วกฎหมายคุ้มครอง มันถึงเป็นบุคคลขึ้นมา บุคคลที่กฎหมายคุ้มครอง บุคคลมีสิทธิตามกฎหมาย จะทำสิ่งนั้นๆ "สมมุติทั้งหมด" หลอกกันล้วนๆ หลอกให้มันจมอยู่ในวัฏฏวนนี้ไง

เนี่ยมันหลอกกันไปๆ ถึงเวลาจิตสงบเข้าไปแล้ว มันถึงกางข่ายของปัญญาออกมาได้ ข่ายของปัญญาเนี่ยเรดาร์ตัวนี้ ไม่เคยออกมาจากใจเลย ข่ายของเรดาร์ที่จะยกขึ้นมาได้ มันอยู่ที่ฐานของใจ ใจไม่เข้าถึงความสงบ ไม่เคยเห็นข่ายเรดาร์ตัวนี้เลย

พญามารมันครอบไว้ขนาดนั้นนะ แล้วยังพาให้หลงไหลได้ปลื้มไปกับมันตลอดเห็นไหม แต่ถึงเวลาที่จิตนี้สงบ เพราะในความเชื่อในการเป็นสัตว์อาชาไนย เชื่อในองค์สมเด็จสัมมาสัมพุทธเจ้า กำหนดพุทโธๆ จนจิตนั้นสงบเข้าไป จิตสงบเข้าไป

จิตนี้เป็นเอกัคคตารมณ์ จิตนี้เป็นเอก จิตนี้เป็นหนึ่ง จิตนี้เป็นเอกภาพ จิตนี้เป็นอิสระชั่วคราว สิ่งที่เป็นอิสระชั่วคราวนี้ถึงต้องหาครู หาอาจารย์ หาธรรมแท้ๆ

ธรรมแท้ๆ จะบอกให้ จิตที่เป็นเอกภาพนี่ อย่าหลงตัวเอง จิตที่เป็นเอกภาพ มันก็เป็นส่วนหนึ่งของจักรวาล ในจักรวาลนี้ดวงดาวมันก็หมุนไปตามจักรวาลนั่นนะ มันก็เป็นเอกภาพของมัน แต่มันก็ต้องเหวี่ยงไปตามแรงของมันเห็นไหม

สมาธิที่เป็นเอกภาพนี้ก็เกิดขึ้นมาจากเราเชื่อองค์สมเด็จสัมมาสัมพุทธเจ้าแล้วประพฤติปฏิบัติขึ้นมา มันเป็นเอกภาพ มันเป็นหนึ่ง มันไม่เป็นใคร มันเป็นเอกอยู่อย่างนั้น แต่มันเสื่อมได้ไง ถ้าไม่กางข่ายของปัญญาออกเนี่ยมันก็เจริญอยู่ขณะนั้น แล้วมันก็ต้องเสื่อมสลายไปเป็นธรรมดาไง

ถึงว่าจิตนี้สงบ จิตนี้เป็นเอกภาพ จิตนี้ต้องกางข่ายของปัญญาออก ค้นหากายกับจิต กายกับจิตที่อยู่ด้วยกัน ที่ไม่เคยเห็นกันเลย มันไม่เคยเห็นกันเลย **จิตสงบขนาดไหนก็ไม่เคยเห็นกาย**

จิตสงบขนาดไหนก็ไม่เคยเห็นจิต

จิตนี้เป็นเอกัคคตารมณ์ เป็นหนึ่ง เป็นจตุตถฌาน เป็นอากาสานัญจายตนะ เป็นสมาบัติ เป็นรูปฌาน อรูปฌานขนาดไหนก็แล้วแต่ มันก็ไม่เห็นมัน เพราะตัวมันเป็น "เจ้าวัฏฏจักร" สงบตัวลงให้มันแสดงตัว แต่ "เจ้าวัฏฏจักร" พญามาร ยังควบคุมฐานบัญชาการอันนั้นไว้อยู่ไง ถึงต้องยกขึ้นวิปัสสนา

การยกขึ้นวิปัสสนาเห็นไหม **สมถกรรมฐาน วิปัสสนากรรมฐาน** ยกขึ้นวิปัสสนาโดยการกางข่าย กางข่ายออกหากายหาจิต ถ้าใครหากาย หาจิตเจอ ถึงจะวิปัสสนาเริ่มต้นไง ถึงจะเริ่มต้นจากการเริ่มจะทำสนธิสัญญา การจะทำสนธิสัญญาต้องมีคู่กรณีใช่ไหม การทำสนธิใดๆ ก็ตาม ต้องมีคู่กรณี ถึงจะทำสนธิสัญญากันได้ แต่นี่มีเราอยู่คนเดียว จะไปยกประเทศนี้ให้ใคร จะไปยกภพยกชาติของเรานี้ให้ใคร

เราจะทำลายภพ ทำลายชาติของเราได้อย่างไร ในเมื่อเราไม่มีคู่กรณีที่จะทำสนธิสัญญากัน ยกภพ ยกชาติ ทำลายภพ ทำลายชาติ อันนี้ ถึงต้องการกางข่ายของปัญญาออก กางข่ายของปัญญาออกหากาย หาจิต เพื่อจะเป็นคู่ทำสนธิสัญญาการทำลายภพ ทำลายชาติ ถึงต้องยกขึ้นวิปัสสนา ถ้าไม่ยกขึ้นวิปัสสนา มันไม่มีคู่กรณีในการทำสนธิสัญญานั้น

ยกขึ้นวิปัสสนา วิปัสสนาด้วยกายกับใจ นี้คือการแสวงหากายกับจิตนั้น เนี่ยถึงว่าข่ายของปัญญาเห็นมั้ย ทำไมถึงว่าเป็นข่ายเป็นเรดาร์ของปัญญา เพราะมันหาไม่เจอ จิตนั้นใส สมาธินี้แน่นว่างไปหมด มองไม่เห็นใดๆ เลย เราเวิ้งว้างไปหมด

เวลาจิตมันสงบตัวลงนั้นนะ มันก็สงบไปด้วย เพราะพญามารมันครอบคลุมอยู่ที่ฐานของความว่างนั่นน่ะ ถึงต้องหากายให้เจอ ถ้าใครเคยเจอกาย หรือมีอำนาจวาสนาเห็นไหม มีอำนาจวาสนา อำนาจวาสนาคือการสั่งสมบารมีมา จิตดวงนั้นจะเห็นกาย เห็นขึ้นมาแล้วก็จะหลุดมือไป แล้วก็จะไม่เห็นอีก เพราะอะไร เพราะวาสนาก็ต้องใช้หมด วาสนาบารมีบุญกุศลนี้เกิดขึ้นมา มันเป็นบุญกุศลมาเกิดในโลกเห็นไหม

บุญในโลกที่เราสะสมมานั้น เพราะเราเกิดตายมา เราเป็นผู้ที่เกิดตายมาในโลกนั้น สะสมบุญบารมีมาก็เห็นไหม พอมันจับกายแล้ว ถ้าเราไม่จับแล้วพิจารณา มันจะจับแล้วหายไป แล้วเราจะจับกายนั้นอีกไม่ได้ นี้ไง ถึงต้องกางข่ายของปัญญาออก ผู้ที่ไม่ได้สะสมบารมีมานะ มันต้องหากายและจิต กายหรือจิตก็ได้ แยกออกแล้วเป็น **กาย เวทนา จิต ธรรม**

กายเป็นกาย จิตเป็นจิต ธรรมเป็นธรรม เวทนาก็เกิดพร้อมกับกายกับจิต ถ้าเราจับ กาย เวทนา จิต ธรรม นะ สติปัฏฐาน ๔ นี้ มันเข้ากับอริยสัจ ๔ มันถึงเป็นธรรมขององค์สมเด็จสัมมาสัมพุทธเจ้า ที่เราจะค้นคว้าใฝ่หากันไง เห็นไหม ทำแค่จิตสงบกิเลสมันก็หลอกมาขนาดนั้น

แค่กว่าจะทำจิตสงบได้ แค่กว่าจะปักฐานตั้งมั่น เข้าไปยึดพื้นที่เพื่อจะยืนขึ้นมา เพื่อจะวิปัสสนายังทุกข์ยากขนาดนั้นเลย งานแค่เข้ามาหาพื้นฐานมันยังทุกข์ยากขนาดนั้น แล้วงานการชำระกิเลส การวิปัสสนามันจะง่ายกว่าการทำสมถะหรือ ฟังดูสิ

การหาทุนน่ะ กับการต่อสู้ การถากถาง การจะทำสนธิสัญญา พิจารณากายยกขึ้น ถ้าเห็นกายเห็นไหม ถ้าพื้นฐานของจิตสงบอยู่ มันจะเห็นตามความเป็นจริง ถ้าจิตมันไม่สงบเนี่ย กายนี้มันจะจับต้อง เรดาร์เราจะจับกาย มันจะหลุดไปๆ จากเรดาร์นั้นไป

เรดาร์นี้กำลังไม่พอ ข่ายของปัญญาเรามันไม่พอ มันจับกายนั้นไม่ได้ จิตก็เหมือนกัน จิตนี้มันเกิดขึ้นมาจากความรู้สึกเห็นไหม เวลาจิตสงบเข้าไปนี่เป็นสมาธิ เป็น**เอกัคคตารมณ์**

ว่าเป็นฌาน เป็นสมาบัติ จิตมันก็ส่งออกไปข้างนอกหมด มันเป็นนามธรรมไง แล้วเรากางข่ายออกสิ กางข่ายของปัญญาออก ไอ้จิตที่กระเพื่อมออกมาเป็นข่ายก็จริงอยู่ เป็นสมาธิ เป็นสมาบัติ เป็นอะไรก็แล้วแต่ มันมีตัวเริ่มต้น มันมีสิ่งที่ใช้พลังงานขับเคลื่อนออกไป

พลังงานที่เป็นฌานที่เป็นสมาบัตินี้ ฌานสมาบัตินี้มันมาจากไหน อวกาศให้ผลกับใคร เห็นไหม อากาศลมนี้มันจะมีความสำคัญต่อเมื่อคนนั้นมีลมหายใจเข้าออก อันนั้นจะเป็นประโยชน์ คนที่ตายแล้วลมหายใจ อากาศ อวกาศ เป็นประโยชน์อะไรกับคนนั้น

“จิต” ก็เหมือนกัน จิตพอสงบตัวลงเห็นไหม สงบตัวลงนะ ข่ายนี้เกิดขึ้น แล้วต้องย้อนกลับมาหาสิ เพราะสิ่งที่เกิดขึ้นจากจิตที่มีวิญญาณอยู่ จากจิตปฏิสนธิ จากจิตที่ว่ามันต้องขับเคลื่อนสิ่งนี้ออกมา สิ่งที่ว่างๆ นี้แหละ สิ่งที่เห็นว่าเป็นความว่างที่มันขับเคลื่อนออกมา สิ่งที่เป็นความรู้สึกออกมา นี่คือจิต

ข่ายของปัญญา เรดาร์นี้มันต้องจับต้องได้ เรดาร์จับจิตนี้ จิตนี้มันเป็นความหวั่นไหว เป็นความกระเพื่อมของใจ มันละเอียดกว่ากาย กายนี้เหมือนเครื่องบินรบเห็นไหม เครื่องบินรบที่เขาออกมานั่นน่ะ เนี่ยมันจับได้มันเห็นภาพเลย นี้พิจารณากาย

เรดาร์ต้องจับกายให้ได้ จับข้าศึกเห็นไหม จับข้าศึกแล้วสงบ ทำให้มันเห็นตัวแล้วจับมันมานั่งโต๊ะ ทำเป็นคู่สนธิสัญญา

ถ้าจับจิต จิตนี้เป็นอารมณ์ จิตนี้เป็นสิ่งเริ่มต้นของทุกๆ อย่าง จิตนี้เป็นเจ้าวัฏฏจักร จิตนี้เป็นเจ้าของเครื่องบินนั้นเห็นไหม

เครื่องบินนั้นจะออกมาบัญชาการ ทำสงครามกับเราได้ มันต้องมี ผู้ที่บังคับบัญชา หรือมันต้องขออนุญาตใครมา ใครต้องสร้างมันไว้ขึ้นมา บุญหรือกรรม แต่งให้เราเกิดเป็นมนุษย์นี้เห็นไหม มีกายกับจิตนั่นนะสร้างมา

เจ้าวัฏฏจักรมันควบคุมอยู่ตรงนี้ แต่ถ้าพิจารณาจิตย้อนเข้าไป ดูซิว่า เครื่องบินนั้นเป็นกาย แต่ไอ้จิตที่มันสั่งเครื่องบินนั้นขึ้นมา คำสั่งนี้ดูสิมันเป็นรหัสนะ มันเป็นวิทยุ มันเป็นคลื่นน่ะ สิ่งที่เป็นคลื่น คำสั่งเครื่องบินนั้น เครื่องบินมานั้น เป็นกายเห็นชัดๆ เลย แต่คำสั่งเครื่องบินให้บินไปล่ะ คอมพิวเตอร์ที่ควบคุมที่สั่งบัญชาการอยู่ที่ไหน นี้คลื่นของจิต จับจิตได้

จิตนี้เป็นพลังงานความคิด จับความคิดนั้นขึ้นวิปัสสนา นี่ข่ายของปัญญาจะสามารถจับได้ จับทั้งแบบกายและจิต จับทั้งตัวเครื่องบินเข้ามา จับทั้งที่กองบัญชาการสั่งเครื่องบินนั้นขึ้นมา จับมานั่งโต๊ะ จับมาเป็นคู่สนธิสัญญาที่จะต้องเจรจากัน ถ้าจับได้ นี่ข่ายของ “ปัญญา” นั้นคือการเริ่มต้นวิปัสสนา

การจะยกขึ้นวิปัสสนาได้ มันต้องมีคู่กรณีไง ต้องมีคู่กรณี ใครเป็นฝ่ายรุกล้ำ สงครามกายกับจิต สงครามระหว่างกิเลสกับธรรม ใครเป็นคนริเริ่ม ใครเป็นคนทำให้เกิดสงครามขึ้นมา "ธรรม" สิ ธรรมขององค์สมเด็จสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นผู้ริเริ่ม องค์สมเด็จสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นผู้ชำระกิเลส คือว่าทำสงครามนี้ จบสิ้น แล้วหลุดออกไปจากวัฏฏะ

ถ้าไม่มีธรรมขององค์สมเด็จสัมมาสัมพุทธเจ้า ใครจะเห็นกิเลส ใครจะรู้จักกิเลส **กิเลสคือเรา กิเลสใหญ่ที่สุดเหนือหัวใจของเรา กิเลสมันครอบคลุม มันบัญชาให้โกรธ ให้โลภ ให้หลง ให้ทุกข์แสนทุกข์เห็นไหม** ให้ทุกข์แสนทุกข์ ไม่มีทางเลย ถ้าไม่มีธรรมขององค์สมเด็จสัมมาสัมพุทธเจ้าจะไม่มีทางเห็นหน้ากิเลสเลย แต่นี่เราประพฤติปฏิบัติมาจนจิตสงบ จนจับกิเลสได้ จนจับกายและจิตที่เป็นพญามารมันควบคุมอยู่นี่ มานั่งโต๊ะเพื่อจะทำสนธิสัญญากัน นี่คือการเจรจาไง คือการทำวิปัสสนาไง

กายนี้หรือเป็นเรา จิตนี้หรือเป็นเรา เรามันอยู่ที่ไหน เห็นไหม พญามารมันคั่นอยู่ที่ว่าเราไม่เคยเห็นสิ่งนี้เลย มันจะตื่นเต้นพอจับเขามานั่งโต๊ะได้นะ ความไหวไปเนี่ย

ไดโนเสาร์อยู่ที่ใจ ไม่มีใครเคยเห็นตัวมันเลย พาเกิด พาตายมาไม่รู้กี่ภพ กี่ชาติ แล้วเราไปเห็นตัวมัน แล้วจับมานั่งโต๊ะได้เนี่ย คนๆ นั้นยอดนะ "อาชาไนย" ผู้นั้นไปถึงครึ่งทางที่จะพ้นจากกิเลสได้แล้วนะ นั่นน่ะ การจับไดโนเสาร์นี้ได้นะ มันจะไหว เราจะรู้สึกตื่นเต้น ขนพองสยองเกล้านะ

ขนพองสยองเกล้าเพราะอะไร เพราะว่ามีคู่แล้วไง มีคู่กรณีจะเริ่มมีการเจรจาเกิดขึ้น การเจรจาเห็นไหม ผู้ที่ดูเครื่องบินเนี่ย เครื่องบินๆ มา มันรุกล้ำเข้ามาเขตที่เราหรือเปล่า

กายก็เหมือนกัน พิจารณากายซิ พิจารณาเห็นตามความเป็นจริง กายจะเห็นด้วยตาของใจ ไม่ใช่กายที่เห็นด้วยตา ลูกตา ลูกแก้วตานี้ ตานี้เห็น ลูกแก้วตานี้เห็นหนัง หนังที่ว่าเป็นสมบัติโลกที่มาอาศัยอยู่ชั่วคราว

แต่การเห็นข้างใน เห็นโครงสร้างของกาย เห็นโครงสร้างของภพของมนุษย์ไง เห็นโครงสร้างของการสร้างบุญกุศลมาเป็นมนุษย์นี้ไง แล้ววิปัสสนาว่า โครงสร้างนี้คือชีวิตจริงหรือ

หัวใจของเราอยากอยู่คงที่ กิเลสนี้ไม่ต้องการให้สิ่งใดแปรสภาพไปเลย ถ้าสิ่งนั้นเราพอใจ สิ่งที่ไม่แปรสภาพไปเลยนี้มันเป็นสิ่งใด มันเป็นไปได้ไหม มันเป็นไปไม่ได้ แต่ในเมื่อเจ้าวัฏฏจักร ไอ้ตัวหลงมันพาอยู่ มันจะพาให้กายนี้กับเราไม่ตาย กายกับเราจะอยู่เป็นคู่ตลอดไป ไม่เคยตายจะอยู่ค้ำฟ้า

แต่ในความเป็นจริงมันไม่ใช่ พอไม่ใช่เนี่ย สนธิสัญญาเริ่มการเจรจา การวิปัสสนาดูกายไป ดูกายว่ากายจะแปรสภาพอย่างไร **ดูโครงสร้างของกายด้วยตาใจ ไม่ใช่ดูกายด้วยข้างนอก** ดูกายด้วยข้างนอก ยิ่งดูยิ่งกิเลสเกิด ดูโครงสร้างภายใน เพราะจิตนี้สงบแล้วเห็นกายนี้ พิจารณากายตามความเป็นจริง ถ้าสมาธิดีอยู่ ภาพนั้นเห็นอยู่ แล้วแปรสภาพให้เราดู การแปรสภาพนี้ คือ **"วิภาคะ"** เห็นไหม

"วิภาคะ" แยกส่วนแบ่งส่วนของกายที่มันแปรสภาพ โครงสร้างนี้ต้องหมุนไป มันคงที่ไม่ได้

"ความคงที่ไม่ได้" นั้นคืออะไร คือ "ไตรลักษณ์" สิ่งที่เป็นไตรลักษณ์ มันแปรสภาพจากภายใน จากไม่มีกิเลสมาเห็นอดีต อนาคต มันอยู่ในปัจจุบันธรรม ปัจจุบันธรรม ปัจจุบันจิต

"จิต" นี้ที่ไม่มีมิติ จิตนี้ที่เป็นหนึ่ง จิตที่เป็นเอกภาพ กับจิตที่ ๒๔ ชั่วโมง จิตที่คิดโลกภายนอกนี้เห็นไหม "โลกียะ" จิตคิดว่าความเป็นไป เวลาเมื่อนั้น ตายถึงวันนั้น ทางวิทยาศาสตร์พิสูจน์ได้ ตายไปแล้วกี่ชั่วโมง จะเน่า จะเปื่อย เปื่อยแล้วจะผุพังไปขนาดไหน เซลส์ของมนุษย์อยู่ได้กี่ชั่วโมงเห็นไหม

อันนี้เป็นความคิดของพญามาร มันหลอก มันพาหลอกสมมุตินี้พาหลอกทั้งหมดเลย แต่ขณะนี้วิปัสสนาอยู่ภายในนี้โครงสร้างของจิตไม่มีมิติ เป็นปัจจุบัน เป็นทุกๆ อย่างที่ขณะนั้นในขณะจิตที่พิจารณาอยู่ "พลิก" ในขณะจิตที่พิจารณาอยู่ ถ้าเห็นตามความเป็นจริง ความพลิก ความแปรไป เพราะเห็นความเป็นไตรลักษณ์ มันปล่อย ปล่อยกายออกไป

จิตเป็นจิต กายเป็นกาย ชั่วคราว การปล่อยนี้ มันจะปล่อยชั่วคราวก่อน เพราะอะไร เพราะแก่นของกิเลส กิเลสนี้เหนืออำนาจมาก มันแพ้นี้ มันก็หลบไง เราอย่าชะล่าใจนะ ว่าธรรมนี้จะชนะทีเดียว

การต่อสู้กิเลส กิเลสมันจะพาหลอก พาล่อ ขนาดการประพฤติปฏิบัติ ทำความสงบ มันยังพาหลงไหลได้ปลื้มไปขนาดนั้น แล้วเรายังอุตส่าห์ กระเสือกกระสนเข้ามา ด้วยความจงใจของเรา

เข้ามา พอจงใจเข้ามาแล้ว ยกขึ้นขณะวิปัสสนา กำลังเจรจาในสนธิสัญญากันอยู่ เราไปพลาดท่า แพ้การเจรจา เราจะเสียใจไหม

การจับคู่กรณีมานั่งโต๊ะได้ การเจรจาๆ อยู่ เจรจายังไม่สำเร็จ เราจะล้มโต๊ะเพื่ออะไร อย่าให้กิเลสมันหลอกให้ล้มโต๊ะนั้นนะ ฉะนั้นวิปัสสนา ถ้าปล่อยแล้วเนี่ยมันยังไม่ได้ทำสนธิสัญญากัน มันยังไม่เป็นเรื่องจบสิ้น มันยังไม่ใช่เรื่องจบสิ้นอยู่ พิจารณากายซ้ำอีก ตั้งโต๊ะขึ้นมาให้ได้ พิจารณาซ้ำเข้าไป ซ้ำเข้าไป

เนี่ยการเจรจาจนเขาไม่มีข้อต่อรอง ต่อรองยังไง พิจารณากาย จนแปรสภาพ เป็นไตรลักษณ์ เห็นตามความเป็นจริง

"ปล่อย" ปล่อยนี้กิเลสยังเกาะเนื่องกันอยู่ มันยังมีช่องทางที่มันจะหลบออกได้เห็นไหม วิปัสสนา... วิปัสสนาซ้ำๆ ๆ จนกิเลสขาด กายนี้แยกออกไป กายเป็นกาย จิตเป็นจิต ทุกข์เป็นทุกข์ แยกออกจากกันหมดเลยเห็นไหม แยกออกจากกันหมดเลย

สนธิสัญญานั้นตกลงกันเรียบร้อย สนธิสัญญานั้นทำได้ ถ้าทำได้แล้วเนี่ย สงครามกายกับจิตไง มันก็ผ่านไปขั้นตอนหนึ่ง ขั้นตอนที่ว่า เราก็เป็นผู้ที่ว่า ยืนได้ตามความเป็นจริง เป็นลูกศิษย์ตถาคต โดยที่ว่า **"อัญญาโกณฑัญญะรู้แล้วหนอ"** เห็นไหม พระอัญญาโกณฑัญญะรู้ธรรมนะ

"สิ่งใดสิ่งหนึ่งเกิดขึ้นเป็นธรรมดา สิ่งนั้นต้องดับเป็นธรรมดา" กายว่าธรรมดา ธรรมดาในความเห็นจริง ไม่ใช่ธรรมดาในการเห็นว่าเราเป็นธรรมดาไง เราไปคาดหมายออกไปเป็นธรรมดา

การวิปัสสนาทางจิตก็เหมือนกัน วิปัสสนาจิตเห็นไหม กายเป็นกาย กายอยู่ที่ไหน กายจะขับเคลื่อนเองได้ไหม ไม่มีทาง เพราะจิตนี้ไปข้อง ขันธ์ ๕ นี้เป็นเรา เราเป็นขันธ์ ๕ จิตนี้เป็นเรา เราเป็นจิตเห็นไหม ทุกข์อันนั้นเกิดขึ้น ความคิดที่ขับเคลื่อนไปเนี่ย บังคับบัญชาการกายอยู่นี่ไง

ความคิดที่เราคิดกันไปนี่ ความคิดอันนี้มันจะหมุนไป ถ้าเราพิจารณาจิต จับคลื่นที่ความคิดออกไป คลื่นความคิดบังคับเครื่องบินนั้นยังไง คลื่นความคิดที่บังคับกายให้ทำตามอำนาจของมันนะ คลื่นความคิดนี้เป็นอะไร เป็นขันธ์ สัญญาคือความจำได้หมายรู้ ความคิด ความปรุง ความแต่งเห็นมั้ย วิญญาณรับรู้ไป เวทนาคือกำลังขับเคลื่อน พอใจไม่พอใจ

เวทนาไง สุขก็บอกดีจะได้เหนี่ยวไว้นานๆ ทุกข์พยายามผลักไสออก วิญญาณรับรู้ไปด้วย นี่ไง นี่คลื่น... คลื่นบังคับกายไป วิปัสสนาก็ต้องใช้จิตเข้ามาจับ เห็นไหม เอาจิตแก้จิตไง เอาความเห็นแก้ความเห็น เอาสิ่งที่ว่าเป็นโลภ โกรธ หลง ความทุกข์ร้อนเร่าร้อนนั้น ให้สงบเย็นลง แล้วเอาความสงบเย็นลงนั้นชำระล้างมัน

ต้องเอาความสงบเย็นชำระล้างสิ่งที่ว่าซ่อนเร้นอยู่ในความสงบเย็นนั้น ต้องเอาความว่างชำระล้างความว่าง ให้ว่างตามความเป็นจริงจากการชำระล้างนั้น ความว่างที่เกิดจากสมาธิ เกิดขึ้นได้เพราะว่าสมาธินี้ จิตนี้มันว่างได้ จิตนี้เป็นนามธรรม จิตนี้กดได้ หินทับหญ้าเป็นไปได้

ความว่างนี้เกิดขึ้นจากที่ว่าไม่ได้ปฏิบัติ เรานั่งอยู่เฉยๆ มันก็ว่าง ทุกข์ไปจนสุดสิ้นของความทุกข์ คือความปล่อยวาง สุดสิ้นจุดของคนคือตายเห็นไหม สิ้นสุดของชีวิตนี้คือการดับขันธ์ สิ้นสุดของความทุกข์แล้วมันปล่อย

"ปล่อย" ถ้าปล่อยดี ก็เป็นดี ปล่อยไม่ดีก็เข้าโรงพยาบาลไปเลย ปล่อยจนบ้าไป เพราะความเครียด ความกดดันเห็นไหมนั่นน่ะ มันก็เป็นธรรมชาติของมันอยู่แล้ว สิ้นสุดของความคิดต้องเป็นอย่างนั้น มันถึงเป็นความว่าง ความว่างอันนั้นเป็นไปโดยธรรมชาติ มันต้องเอาความว่างนั้น สงบเย็นอันนั้น วิปัสสนาขันธ์ ๕ วิปัสสนาคลื่นความคิดที่มันปรุงให้เดือดร้อนอยู่ในความว่างนั้นน่ะ คลื่นความคิดที่ว่างๆ อยู่ในความว่างนั้น วิปัสสนาไอ้สิ่งตัวนั้นน่ะ สิ่งนั้นมันขับเคลื่อนออกมาเป็นอารมณ์เป็นคลื่น เป็นควบคุมใจ

"ใจ" นี้บังคับกายเห็นไหม **กายเป็นบ่าว ใจเป็นนาย** ใจนี้บังคับกาย ผลักไสกายออกไปตลอด คลื่นความคิดอันนี้มันบังคับเครื่องบินให้บินไปทำลายเขา มันบังคับให้หัวใจนี้ทุกข์ร้อน แล้วให้กายนี้ขับเคลื่อนให้กายนี้ขับเคลื่อนไปเป็นเลือดแดงเต็มหน้าเห็นไหม นั่นนะพิจารณาเข้ามาๆ ด้วยสมาธิธรรม

สมาธิที่คงที่ สมาธิที่ว่าวิปัสสนาจนขึ้น **ขันธ์เป็นขันธ์ เราเป็นเรา สัญญาเป็นสัญญา สังขารเป็นสังขาร** แยกออกเห็นตามความเป็นจริง อ๋อ! คลื่นนี้ มันมีรหัสเข้ามา แยกรหัสกับแยกคลื่นออกไป เห็นสภาวะตามความเป็นจริง ปล่อย... ปล่อย

เหมือนกัน นี่คือการทำสนธิสัญญาทางจิตไง ทำสนธิสัญญาทางกายก็ได้ ทางจิตก็ได้ พระพุทธเจ้าสอน **กาย เวทนา จิต ธรรม**

ธรรมพอทำสูงขึ้น สงครามจะดับได้ ยังไม่เกิดสงครามเพราะตกลงกันได้ก่อน ไม่ต้องให้กายขับเคลื่อนออกมาเห็นไหม นี่คือการชนะศึกโดยไม่ต้องรบ ชนะประเสริฐ ชนะโดยกองทัพไม่ได้ขับเคลื่อนออกไป ชนะนี้ประเสริฐ ประเสริฐที่ไหน ประเสริฐที่นั่งอยู่เฉยๆ ก็ชนะไง นั่งอยู่เชื่อองค์สมเด็จสัมมาสัมพุทธเจ้า กำหนด "พุทโธๆ" เห็นไหม

กำหนด "พุทโธๆ" จนเป็นสมาธิ จนยกขึ้นวิปัสสนา จนชำระกิเลสออกทั้งหมด สงครามเกิดโดยที่ไม่ต้องรบ ชนะโดยที่ว่าไม่ต้องขับเคลื่อนออกไปเลย คนนั้นประเสริฐสุด คนนั้นเป็นลูกศิษย์ขององค์สมเด็จสัมมาสัมพุทธเจ้า องค์สมเด็จสัมมาสัมพุทธเจ้าถึงได้ว่าเป็นยอดไง เป็นที่พึ่งของเราจริง เป็นที่พึ่งของชาวพุทธจริง ชาวพุทธถึงได้ประพฤติปฏิบัติตามองค์สมเด็จสัมมาสัมพุทธเจ้า

ประพฤติปฏิบัติให้รู้จริง ตามจริงอย่างที่ว่าองค์สมเด็จสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกไว้เห็นไหม **"เราเป็นผู้ชี้ทางเท่านั้น"** เพราะว่ากิเลสมันอยู่ในหัวใจของเรา มันอยู่ในก้นบึ้งของเรา เราต้องใช้ "พลังงาน" ของใจของเรา นั่นทำความสงบแล้วเข้าไปทำลายเอง ต้องเข้าไปทำลายเอง

หมอผ่าเปลี่ยนหัวใจ ก็เปลี่ยนก้อนเนื้อเห็นไหม

"ธรรมะ" เท่านั้นทำลายกิเลสได้ ธรรมขององค์สมเด็จสัมมาสัมพุทธเจ้านั้นคือธรรมมาวุธ อาวุธที่ประเสริฐเลิศโลก ทำลายให้ดวงใจนี้พ้นออกไปจากโลกได้เห็นไหม มีดผ่าตัด ธรรมมาวุธของพระพุทธเจ้าประเสริฐสุด แล้วเราพยายามสร้างขึ้นมาจากกระแสใจของเราที่พยายามประพฤติปฏิบัตินี้ มันจะไปไหน มันจะหลุดมือจากเราไปได้อย่างไร

หมายถึงว่าเราเกิดเป็นมนุษย์ ถึงอย่าปล่อยให้โอกาสนี้หลุดจากมือเราไปนะ โอกาสที่เราจะชำระกิเลสได้ มีผู้ชี้นำอยู่ วาสนา บารมี ครบเต็มเปี่ยมล้นแก้วเลย

ล้นโอ่ง ล้นไห อย่าว่าแต่บารมีไม่มีเลย ล้นจนไม่รู้จะทำอย่างไรนั่นนะ เลยไม่ทำก็เลยจะหมดอำนาจวาสนาไป ไปข้างหน้านะ ไปข้างหน้าจนหมดอำนาจวาสนาไป

เกิดมานี้พบพระพุทธศาสนา พบแล้ว แล้วปฏิบัติด้วย แต่ให้จริงจังไง อย่าให้กิเลสมันหลอก กิเลสมันหลอกนะ ผลัดไปเรื่อย ผลัดไปจนเน่า ผลัดไปจนไม่มีโอกาสไง นี้ยังไม่เน่า ตลาดยังไม่วาย เรายังมีเลือดลมดีอยู่ มีความรู้สึกดีอยู่ ความรู้สึกในการประพฤติปฏิบัตินี่แหละ นี่แหละเรียกว่า "ตลาดไม่วาย" เอวัง...

การพิจารณาจิต

พระพุทธเจ้าสอนว่าอะไร สอนว่า สรรพสิ่งในโลก ในสามโลกธาตุเลย อย่าว่าแต่ในโลกเลย เป็นอนิจจังทั้งหมด สิ่งใดเป็นอนิจจังสิ่งนั้นต้องเป็นทุกข์ สิ่งใดเป็นทุกข์สิ่งนั้นเป็นอนัตตา แล้วโลกนี้เป็นอนิจจังใช่ไหม... เป็น... หัวใจเราก็อนิจจัง เราอย่ามัวแต่มองแต่สรรพสิ่งนี้เป็นอนิจจังหมด ไม่มองความเกิดดับในใจ ความเกิดดับในใจนี่อนิจจังกว่าทุกอย่างนะ เห็นไหม เกิดๆ ดับๆ ในใจ เรานั้นน่ะ แต่เรามองไปข้างนอกนี่นาใช่ไหม เพราะกิเลสมันพาให้มองนี่...

การพิจารณาจิต

แสดง ณ วัดสันติธรรมาราม อ.โพธาราม จ.ราชบุรี
วันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๓๘

เกิดมาปรารถนาความสุขทุกคน มนุษย์เกิดมาน่ะ ปรารถนาอยากมีความสุข แต่ปรารถนาภายนอก ภายนอกก็ให้สุขได้แต่ร่างกาย เครื่องบำรุงบำเรอของโลกเขานะ ให้ความสุขได้แต่ร่างกาย เย็น ร้อน อ่อน แข็งน่ะ กระทบกับผิวหนังมันก็พอใจ แต่เวลารับรู้จริงๆ มันคือหัวใจ

เราเป็นชาวพุทธ เพราะเราเป็นชาวพุทธ แล้วเราเป็นคนที่มีบุญวาสนานะ ถึงได้เกิดมาพบพระพุทธศาสนา แล้วได้เป็นชาวพุทธที่ว่าถือพระรัตนตรัย **พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์**

พระพุทธเจ้าไม่ตรัสรู้ ธรรมะมันก็อยู่อย่างนี้ แต่ไม่มีใครเห็นนะ แล้วมันก็จะร้อนไป แต่นี่เราพบเพราะเรามีวาสนา ถึงได้เกิดมาพบพระพุทธศาสนา ได้เป็นสาวกของพระพุทธเจ้า พระพุทธเจ้านี่เป็นศาสดาของเทวดานะ **"สัตถา เทวะมนุสสานัง"**

เห็นไหม เป็นผู้สอนเทวดา แล้วเทวดาอยู่ที่ไหนล่ะ ถ้าไม่ได้อยู่ที่สวรรค์ แล้วพวกผีพวกเปรตอยู่ที่ไหน ก็ไม่ใช่อยู่ที่นรกหรือ

นรกสวรรค์น่ะมันมีจริงอยู่แล้ว พระพุทธเจ้าไปสอน สอนพวกนั้นน่ะ ฉะนั้นถึงว่ากิเลสของพวกเราจะไม่เชื่อไง ถ้าเราเชื่อเรื่องนรกและสวรรค์นะ เราก็ขยะแขยงในการทำบาป เราก็จะมีความฮึกเหิมในการทำความดี เพราะรู้ว่าทำบาปแล้วมันจะตกนรก ทำความดีแล้วมันจะได้ไปสวรรค์ จะได้ไปนะ แต่นั่นเป็นประโยชน์อนาคต

พระพุทธศาสนาสอนประโยชน์ปัจจุบัน ประโยชน์ปัจจุบันนี้ ฉะนั้นถ้าจิตนี้เชื่อ เห็นไหม ปัจจุบันนี้เรายังแก้ไม่ได้เลย แต่มันจะหลอกไปถึงอนาคตเลยว่าสวรรค์ก็ไม่มี นรกก็ไม่มี สอนกันหลอกๆ แล้วพอถึงปัจจุบันก็เลยล้มไปเห็นไหม

เพราะปัจจุบันนี้มันหมายไปอนาคต หมายไปอนาคตนะ แล้วก็หมายถึงอดีต มันเอาอดีตอนาคตน่ะมาผูกมัดขาปัจจุบันด้วย นั่นกิเลสของเรานะ แล้วเราจะเชื่อใครล่ะ เราเชื่อเราไม่ได้นะ เราต้องเชื่อพระพุทธเจ้า

พระพุทธเจ้าเป็นผู้ที่ตาสว่างแล้วไง ศาสดานี่เป็นพระอรหันต์สิ้นกิเลสแล้วถึงได้มาสอนพวกเรา ในเมื่อนัยน์ตาเรามืดบอดน่ะ นัยน์ตามืดบอดมันก็ต้องเชื่อคนตาสว่างใช่ไหม ต้องเชื่อคนที่เขาตาไม่บอด คนตาไม่บอดสอนไว้น่ะ เราตาบอด คนตาบอดเถียงเก่ง เพราะมันไม่เคยเห็น มันจินตนาการเอาแล้วก็เถียงไปเรื่อยเปื่อยนะ แต่ที่พูดถึงนรกสวรรค์นี้ไม่ใช่ว่าพูดเพื่อจะให้หมายไปติดนี่นา

ของนั้นมีอยู่ในวัฏฏสงสารนี้ มันเป็นโดยธรรมชาติอยู่แล้ว วัฏฏวนนี้เป็นที่อยู่ของจิตที่มีกิเลสอยู่

มนุษย์เกิดมาทั้งหมดต้องตาย ต้องตายนะ ตายแล้วต้องเกิดหมด ต้องเกิดหมดยกเว้น... ยกเว้นพระอนาคา เพราะพระอนาคานี่ไปเกิดที่พรหมแล้ว ไม่มาเกิดที่มนุษย์นี่อีกแล้ว กับพระอรหันต์

ถ้ามนุษย์ตายแล้วเกิดหมด พระอรหันต์ก็เกิดขึ้นมาไม่ได้ใช่ไหม พระอรหันต์เกิดขึ้นได้เพราะอะไร เพราะการประพฤติปฏิบัติใช่ไหม การประพฤติปฏิบัตินี่ใครเป็นคนวางไว้ล่ะ ก็พระพุทธเจ้า

ฉะนั้น วัฏฏวนนี้เป็นที่อยู่ของผู้ที่มีกิเลส แล้วเราก็เป็นคนที่มีกิเลสในหัวใจคนหนึ่ง กิเลสนี้เป็นเครื่องร้อยรัดใจนะ เราถึงฟังใครไม่ได้ไง จะฟังธรรมะมันก็จะยุแหย่ไม่ยอมให้ฟัง กิเลสมันถือตัว กิเลสมันถือตน มันไม่ฟังใครหรอก มันว่ามันใหญ่ที่สุด มันรู้มากที่สุด มันดีที่สุด มันทั้งนั้นนะ

เราใช้คำว่า "มัน" เพราะมันไม่ใช่เรา กิเลสนี้อาศัยหัวใจเราอยู่ แล้วทำไมเหยียบย่ำหัวใจของเราอีก **เราคือจิตของเรา เราคือหัวใจของเรา** กิเลสนี้อาศัยอยู่นั่นล่ะ แต่เราไม่สามารถเห็นหน้ามัน เพราะกิเลสนี้สามารถชำระออกจากใจได้นี่

พระพุทธเจ้าเป็นพระอรหันต์แล้วถึงได้มาสอนพวกเรา พวกเรามีกิเลสอยู่ในหัวใจแล้วทำไมเราจะชำระตามศาสดาของเราไม่ได้ หรือทำไมมันถึงเกิด ทำไมมันถึงดับ ทำไมมันถึงสิ้นได้จากหัวใจเรา กิเลสนี้ถึงไม่ใช่เรา ถึงได้ใช้คำว่ามันไง ว่า "มัน" นะ

แต่มันอาศัยใจเราอยู่นี่ อาศัยใจเราอยู่แล้วยังบีบ บีบรัด ยังข่มเหงรังแกอีกนะ เรานี่ไม่สงสารตัวเรากันเองเลย เรามองแต่คนข้างนอกนะไม่เคยมองเห็นตัวเราเอง ไม่เคยสนใจตัวเราเองเลย ถ้าเราสนใจตัวเราเองเสียหน่อย เราหันกลับมาดูหัวใจของเรา มาดูซิว่าอะไรกันแน่ที่เป็นของจริงจัง

พระพุทธเจ้าสอนว่าอะไร สอนว่าสรรพสิ่งในโลก ในสามโลกธาตุเลย อย่าว่าแต่ในโลกเลย **เป็นอนิจจังทั้งหมด สิ่งใดเป็นอนิจจังสิ่งนั้นต้องเป็นทุกข์ สิ่งใดเป็นทุกข์สิ่งนั้นเป็นอนัตตา** แล้วโลกนี้เป็นอนิจจังใช่ไหม... เป็น... หัวใจเราก็อนิจจัง เราอย่ามัวแต่มองแต่สรรพสิ่งนี้เป็นอนิจจังหมด **ไม่มองความเกิดดับในใจ** ความเกิดดับในใจนี่อนิจจังกว่าทุกอย่างนะ เห็นไหม เกิดๆ ดับๆ ในใจเรานั้นน่ะ แต่เรามองไปข้างนอกนี่นา ใช่ไหม เพราะกิเลสมันพาให้มองนี่

ของที่อยู่ในตัวเรา ของอะไรแล้วแต่ ของใช้ของสอยเราอยู่กับตัวเรา เราใช้นานๆ เข้าเราจะเบื่อหน่าย ลองของหลุดจากมือเราไปอยู่ที่คนอื่นสิ มันจะสวยทันทีเลยนะ มันจะมีค่าขึ้นมาเลยนะ ของอยู่กับเรานี่ไม่มีค่าเลย มองของคนอื่นน่ะ มีแต่ของคนนั้นสวย ของคนนี้งาม อันนี้ก็เหมือนกัน มันมองออกแต่ข้างนอกนะ หัวใจน่ะมันไม่มองถึงตัวมันเอง

พอมันส่งออกมันก็ฟุ้งซ่าน เนี่ย! จิตเป็นอย่างนั้น ธรรมชาติของธาตุรู้เป็นอย่างนี้ มันอาศัยฐานจากใจเรานี่ล่ะแล้วส่งออกไป พระพุทธเจ้าสอนบอกว่า ก่อนจะทำการใดๆ คนเรานี่ให้เห็นตัวตนของเราก่อน ให้รู้จักเราเป็นใครไง *"เรา"* มันไม่มี ไม่ใช่สัตว์

ไม่ใช่ตัว ไม่ใช่ตน ไม่ใช่บุคคล ไม่ใช่เรา ไม่ใช่เขา แต่สมมติโลกสมมติจริงตามสมมติ สมมติเป็น *"เรา"* เป็น *"เขา"*

มนุษย์นี้เป็นสัตว์สังคมนะ อยู่คนเดียวไม่ได้ ต้องอาศัยกันเป็นหมู่คณะ เป็นหมู่บ้าน เป็นตำบล เป็นอำเภอ เป็นจังหวัดนะ แต่พออยู่ด้วยกันก็มีปัญหาเห็นไหม อยู่คนเดียวก็ไม่ได้ เพราะกลัว เพราะหวาด เพราะระแวง ต้องอาศัยกันอยู่ แต่อาศัยกันอยู่ กิเลสมันก็ฟันกันน่ะ ความคิดในใจน่ะ เบียดเบียนกัน ย่ำยีกันด้วยความคิดแล้วก็ออกมาเป็นการกระทำ

เพราะฉะนั้น พระบรมศาสดาถึงสอนว่าให้อยู่ด้วยกันเป็นสุขน่ะ แต่ก่อนอยู่ด้วยกันเป็นสุขเห็นไหม *ต้องแยก* ถ้าจะเป็นคนดีน่ะ พระพุทธเจ้าสอนให้ภิกษุ ให้นักบวชน่ะ *ให้เที่ยวไปเหมือนนอแรด* ให้เหมือนนอแรด ไปหนึ่งเดียว คนแยกออกมาจากหมู่น่ะ มันก็มีความว้าเหว่ล่ะ มันจะเห็นตรงนี้ เห็นความว้าเหว่ เห็นความวิเวกความเศร้าซึม แต่ถ้าอยู่ในหมู่คณะจะมองไม่เห็นเรื่องอย่างนี้เลย

พอเริ่มสองคนสามคนขึ้นก็จะคุยกันแต่ทางโลก คุยกันแต่สิ่งที่มันพอใจ แต่ถ้าเราแยกออกมาเราไม่คุยกับใครสิ แยกออกเห็นไหม พระพุทธเจ้าสอนอย่างนั้น จะหาตัวตนต้องหาด้วยความสงัด หาไม่เจอในที่ฟุ้งซ่าน หาไม่เจอในที่คลุกเคล้า ในที่คลุกคลีกันอยู่

ฉะนั้น ถ้าหาไม่เจออย่างนั้น ทำไงจะทำให้เป็นที่สงัดล่ะ ก็ต้องทำใจให้สงัดก่อน เห็นไหม ทำใจให้สงัด ใจนี้มันไม่สงัดนี่ ใจนี้

มันเป็นพายุ ลมน่ะมันรู้จักตัวมันเองไหมว่ามันเป็นลม แต่เวลามันพัดออกไป บ้านเรือนนี้พังหมด เวลาพายุพัดน่ะ ถ้าลมมันนิ่ง ลมมันเอื่อย มันก็ให้ความเย็นเราเห็นไหม

แต่อารมณ์เรา ความโลภ ความโกรธ อารมณ์หลงน่ะ มันทำให้ข้างในเราปั่นป่วน ปั่นป่วนขึ้นมาเลย พระพุทธเจ้าสอนให้ยับยั้ง ให้ทำอันนี้ให้สงัด สงัดเข้ามา...

ให้กำหนดให้ทำ ให้มีสติ ให้สติยับยั้งใจไม่ให้ออกไปยุ่งกับโลกภายนอก โลกภายนอกมันให้ประโยชน์ต่อเมื่อเราประกอบเป็นอาชีพ เป็นความเป็นอยู่ของโลกเขา อันนั้นมันเป็นประโยชน์ตาหนึ่ง **พระพุทธเจ้าสอนให้ลืมตาสองข้าง ตาหนึ่งคือตาโลก ตาหนึ่งคือตาธรรม** ตาโลกเราใช้ประโยชน์ในทางโลก ก็เหมือนกายกับใจนั่นล่ะ วัตถุสิ่งของหามาก็เพื่อร่างกาย แต่เราได้หาธรรมะให้หัวใจบ้างหรือเปล่า

เราต้องรู้จักสิว่า **หัวใจนี้กินธรรมะ** ร่างกายนี้ใช้รูปวัตถุสิ่งของในโลกก็ใช้ไปถึงเวลาควรใช้ ถึงเวลาควรจะหาธรรมะให้หัวใจเราก็ต้องพยายามหาให้สงัดให้ได้ ธรรมะจะเกิดในที่อย่างนั้นละ ในที่สงัด ในที่วิเวก

จิตไม่สงบก็เพราะว่าเป็นความฟุ้งซ่าน ความฟุ้งซ่านเกิดจากอะไร เกิดจากกิเลสภายใน อย่าไปว่าเกิดจากภายนอกนะ เกิดจากภายในก่อน ถ้าเราไม่ออกไปรับรู้ ข้างนอกเขาก็อยู่ของเขาอย่างนั้น เราจะรู้ขึ้นได้อย่างไร ไอ้นี่เราออกไปรับรู้เขา เราไปมองแต่ว่าสิ่งนั้นทำให้เราเป็นทุกข์ แต่เราไม่มองว่าหัวใจนี้ ไปรับรู้มาแล้วมันเป็นทุกข์

แต่ถ้าทำใจให้สงบแล้วเราชำระกิเลสออกจนสิ้นแล้ว สิ่งที่มาจากภายนอกก็เป็นประโยชน์ทั้งหมด อาหารมาจากภายนอก ถ้าภาชนะของเราสะอาด อาหารนั้นก็บริสุทธิ์ อาหารจากภายนอกเข้ามาถ้าภาชนะนี้สกปรก ภาชนะนี้มียาพิษอยู่อาหารนั้นมาใส่ในภาชนะนี้อาหารนั้นก็เป็นยาพิษไปด้วย ในทำนองเดียวกัน ถ้าเราทำใจของเราให้ปกติ สิ่งที่มากระทบยังไงมันก็เป็นปกติ ถ้าจิตใจเราไม่ปกติอยู่แล้ว ข้างนอกกระทบมามันก็ยิ่งรุนแรงเข้าไปใหญ่

ฉะนั้น ถึงต้องทำใจให้ปกติก่อนไง ทำใจให้เป็นปกติ ทำใจให้เป็นสมาธิ ทำใจให้ตั้งมั่น สมาธิคือใจตั้งมั่น ทำใจให้สงบสงบเข้าบ่อยๆ พอใจสงบเนี่ย ความปล่อยวางนั่นคือความสงบ ความสงบนั้นมันมีหลายขั้นตอน ความสงบนั้นคือความปล่อยวางทั้งหมด จากรูป รส กลิ่น เสียง ภายนอก ให้มันอยู่เฉยๆ โดยตัวมันเอง มันถึงจะไม่ลงถึงฐานนั้น นั่นเป็นปกติของผู้ปฏิบัติใหม่ จะทำให้จิตใจนี้ลงถึง **"ฐีติจิต" จิตเดิมแท้** จิตผ่องใสในตัวแท้จิตแท้นั้น มันก็พอเอาเรื่องอยู่ แต่ทำได้ แต่ผู้ใหม่เนี่ยแค่ปล่อยวางอันนั้นก็เป็นสมาธิแล้ว แค่ปล่อยวางไง

สมาธิไง แต่ทำบ่อยๆ เข้า อันนี้จะสะสมเป็นจิตตั้งมั่น จิตนี้จะไม่วอกแวกคลอนแคลนไปตาม รูป รส กลิ่น เสียงภายนอก

ฝึกเข้า ชำนาญในวสี ชำนาญในการทำให้จิตสงบไง ทำงานทำเข้าทุกวันๆ จิตจะตั้งมั่นเข้าเรื่อยๆ พอจิตตั้งมั่นเนี่ย คนเรานะหิวกระหาย อะไรก็แล้วแต่ขอให้ได้อิ่มท้องไว้ก่อน ถ้าคนเราไม่

หิวกระหายนะ มีอยู่มีกินอยู่แล้ว มันต้องเริ่มคัดอาหารละ อาหารนี่เป็นพิษ อาหารนี้เป็นคุณ เห็นไหม หัวใจตั้งมั่นก็เหมือนกัน

หัวใจนี้กินอารมณ์เป็นอาหาร **ไม่มีเลยเวลาที่จะอิ่มพอในหัวใจของตัว** หิวกระหาย อะไรผ่านมาไม่ได้กินหมดเลย จะเป็นสิ่งที่ไม่ดีก็ขอกินก่อน เพื่อจะได้ประทังความหิวของตัว พอกินเข้าไปก็ทุกข์ร้อนเพราะกินของเป็นพิษเข้าไปน่ะ แต่มันเลือกไม่เป็นเพราะมันไม่ได้ตั้งมั่น มันไม่อิ่มในตัวมันเอง

เราถึงต้องทำใจให้สงบไง ทำใจให้สงบบ่อยๆ เข้าเห็นไหม เคยสงบหนหนึ่งก็ทำให้เคยลิ้มรสอาหารของการอิ่มขึ้นมาชั่วครั้งชั่วคราว สะสมเข้าๆ คือจิตตั้งมั่น อ้อ! เราเองเราก็ตักน้ำเติมจนเต็มตุ่มได้ พอตุ่มมันเต็ม เราเติมอีกไม่ได้ มันก็เต็มอยู่อย่างนั้นเห็นไหม

จิตตั้งมั่นก็อย่างนั้นละ อารมณ์ผ่านมาก็คือน้ำในตุ่มเรานี่ล่ะ เราก็จับพิจารณาได้ ค่อยๆ มันจะเห็นนะ เพราะว่าจิตตั้งมั่นอย่างนี้นะ พอจิตตั้งมั่นอย่างนี้มันก็ยืนเป็นเอกเทศของตัวมันเองได้ รูป รส กลิ่น เสียง ภายนอกนั้นมันเป็นแค่เหยื่อน่ะสิ

ถ้าคนเราพิจารณาเข้าบ่อยๆ คนทำพิจารณาเข้าบ่อยๆ นะ จนชำนาญในการวสีเนี่ยของจะแข็งขนาดไหนก็แล้วแต่ ลองเอาค้อนทุบเข้าสิ ทุบเข้าบ่อยๆ เข้า มันก็จะแตก

ความหลงความไม่เข้าใจจิตของตัว มันถึงได้ไปกว้านเอาความรู้ภายนอกเข้ากับจิตนี้ เป็นดังว่าอันหนึ่งอันเดียวกัน พอจิตสงบเข้าเราเห็นความที่มันเข้ามากระทบจิต ให้จิตนี้ฟุ้งซ่านให้จิตนี้เสวยอารมณ์อันนั้น เราก็เข้าใจ พอเข้าใจมันก็จะปล่อยใช่ไหม นี่

การปล่อยเพราะว่าเห็นโทษ เพราะมีการพิจารณา มีการเฝ้าคอยดูอยู่เรื่องจิตของตัว เพราะมันตั้งมั่นแล้วนี่มันก็เป็นหลักที่จะทำงานเองได้ ถ้าบ่อยเข้านะ มันจะตัดออกเลยน่ะ รูป รส กลิ่น เสียงภายนอก ก็เป็นรูป รส กลิ่น เสียง ภายนอก

รูป รส กลิ่น เสียงภายใน คือภายในใจของตัวน่ะ มันก็แยกออกจากกัน จะปล่อยให้เข้าหากันก็ได้ จะดึงไว้ไม่ให้กระทบกันก็ได้ด้วยการตัด รูป รส กลิ่น เสียง ภายนอก นี่แหละ **"กัลยาณปุถุชน"**

จิตนี้ก็เป็นจิตที่อิสระแก่ตัวเองได้ แต่จิตนี้ก็ยังมีกิเลสล้วนๆ เลย จิตสำนึกธรรมดานี่แหละ จิตที่เป็นจิตสำนึกธรรมดา แต่จิตสำนึกธรรมดาทางศาสนาเราเรียกว่า **"กัลยาณปุถุชน"** ถือเป็นปุถุชนอยู่ แต่ก็เป็นผู้ที่เลือกอาหารการกินแล้วไง ไม่ใช่ปุถุชนคนที่หนาไปด้วยกิเลส ปุถุชนคนที่หนาไปด้วยกิเลสเนี่ยเขาไม่เคยเลือกอะไรเลยในโลกนี้ อะไรก็ได้ถ้าเป็นผลประโยชน์ แต่กัลยาณ–ปุถุชนนี่ **สิ่งใดดี สิ่งนั้นส่งเสริม สิ่งใดไม่ดีสิ่งนั้นจะไม่ทำ** เพราะนี่จะเริ่มเข้าศรัทธาแท้ไง **"อจลสัทธา"**

อจลสัทธาแท้มันก็หมายถึงว่า เริ่มเดิน *"อริยมรรค"* เพราะจิตนี้เป็นสมาธิ จิตนี้ตั้งมั่นแล้ว พร้อมที่จะส่งเสริมไง ส่งเสริมให้เกิดปัญญา ปัญญาในอะไร **ปัญญาจะเกิดได้จากการเริ่มต้นใคร่ครวญ**

เริ่มต้นใคร่ครวญนะ สมาธินี้จะทำให้จิตตั้งมั่นแล้วอิ่มในอารมณ์เฉยๆ **สิ่งใดสิ่งหนึ่งมีการเกิดขึ้นเป็นธรรมดา สิ่งนั้นย่อมมีการดับไปเป็นธรรมดา** อันนี้ก็เหมือนกัน เราได้สร้างเหตุขึ้นมา

ให้จิตตั้งมั่น ถ้าเราไม่ก้าวเดินต่อไป มันก็จะสิ้นไป เสื่อมไปเป็นธรรมดาเหมือนกัน

รู้! พอรู้ถ้าเสื่อมไปก็เหมือนกับมันไปรู้อดีต รู้ได้ สิ่งที่เราเคยแตะเคยจับต้องมาเนี่ย เราสามารถรู้ได้ แต่เราทรงไว้ไม่ได้ นี่พระพุทธเจ้าสอนนะ สอนให้เดิน **อริยมรรค**

เพราะผู้ที่มีจิตตั้งมั่นแล้วเนี่ย ก็เหมือนผู้ที่จบปริญญามาแล้วเห็นไหม ผู้ที่มีการศึกษา จบการศึกษานั้นมาสมควรเข้าทำงานในตำแหน่งที่การศึกษานั้นมา อันนี้ก็เมือนกัน ในเมื่อจิตนี้ตั้งมั่นเพราะเราได้ขวนขวายมาแล้วนี่ มันเป็นสมาธิ มันเป็นมรรคหยาบๆ เกิดขึ้นมาจากการตัดรูป รส กลิ่น เสียง ภายนอก จิตนี้ก็เป็นสมาธิแล้ว

จิตนี้สามารถจะเดินอริยมรรคใช่ไหม เพราะความเพียรชอบ ความดำริชอบ ฟังให้ดีนะ...

*คำว่า **ความเพียรชอบ ความดำริชอบ การงานชอบ** ชอบลงที่ไหน ถ้าตั้งมั่นแล้วยังเอ้อระเหยลอยชายอยู่ มันก็ส่งออกไปนั่นน่ะ ถึงว่านรกมีสวรรค์มีไง มันอยากรู้ตรงนั้น ตรงนั้นมันเป็นผลต่อเมื่อจิตใจของเราดับสิ้นลงในชาตินี้แล้วมันก็ต้องไปเสวยตรงนั้น ถ้าจิตนี้มันสมควรแก่เหตุ เหตุนี้ทำไว้พอแรงแล้ว ผู้ทำดี ผู้มีกรรมดีผลก็ต้องเกิด เกิดเป็นเทวดาบนสวรรค์ ผู้ทำกรรมชั่วก็ต้องตกไปในนรก อันนี้มันอยู่ในจิตของตัวเอง มันก็อยากจะรู้อยากจะเห็น เห็นไหม มันไม่ใช่เรื่อง ไม่ใช่เวลา เวลาปัจจุบันนี้ต้องทำที่ใจของเรานี่*

ปัจจุบันจิตกับปัจจุบันเหตุไง เหตุที่มันเป็นปัจจุบันที่จะแก้ไขกัน แล้วจิตนี้มันก็ติดอยู่ที่กายใช่ไหม จิตนี้หาจิตเจอไหม จิตนี้เป็นสมาธิ มันตั้งมั่นแล้วเนี่ย มันจะหาจิตเจอ ตัวจิตนี้มันต้องแก้ไขตัวจิต หันกลับมาพิจารณาตัวจิตเองน่ะ

จิตอยู่ไหน เพ่งดูสิ จิตอยู่ที่อารมณ์ความรู้สึก มันรู้สึกในเรื่องอะไรล่ะ มันรู้สึกในเรื่องที่ว่าเขาเคยติเคยเตียนน่ะ มันรู้สึกในอารมณ์ รู้สึกในในสัญญาที่ความจำได้หมายรู้อยู่ในใจนั่นน่ะ เอาอันนี้มาใคร่ครวญ เราต้องย้อนกลับมาดูน่ะ ดูที่จิตนั่นนะ ดูความรู้สึก ตั้งขึ้นมา ตั้งขึ้นมาถ้าหาไม่เจอนะ หาไม่เจอก็ต้องย้อนกลับมาดู ย้อนกลับมาดูต้องเจอ เพราะความรู้สึกนี่ อย่างเวทนายังรู้สึกเลย เวทนาก็พิจารณาเวทนา อันนี้มันอยู่ที่บุคคล

บางคนจับต้องเวทนามันจะพิจารณาได้เลย แต่บางคนจับต้องจิต *ธรรมารมณ์น่ะ* อารมณ์ความรู้สึก เวลามันเกิดขึ้นมันรุนแรงไหม เราคิดเรื่องอะไรต่างๆขึ้นมาก็แล้วแต่ อารมณ์นี่ จะรุนแรงมาก ทำให้ยับยั้งไม่ได้ เมื่อก่อนจิตเราจะมองไม่เห็นอารมณ์อย่างนี้เลย อารมณ์เกิดขึ้น เพราะอารมณ์นี่เป็นเรา เราจะพอใจอารมณ์ของเราแล้วคิดตามไปเลย พอคิดจบแล้วยังบอก "สะใจ" เห็นไหมๆ "ฉันนี่เก่งๆ" ทั้งๆ ที่ว่าไอ้กิเลส มันหลอกใช้เรานะ แล้วมันไสเราไปหนึ่งรอบกลับมาเรายังนึกชมตัวเองเลยว่าตัวเองเก่งกล้า

แต่ผู้จะเอาชนะตนจะต้องหันกลับมาดูตรงนี้ พออารมณ์อันนี้เกิดขึ้นมาจับเลย เขาว่าตั้งแต่เมื่อไหร่ สิ่งที่เขาว่ามาเนี่ย เขาว่ามาตั้งเมื่อไหร่ มันว่ามาตั้งนานแล้ว แล้วสิ่งนี้มันควรดับไปนานแล้ว

ถ้าเกิดขึ้นมาทำไมใจนี้ยังคิดอยู่ล่ะ คิดนี้เกิดมาจากอะไร ย้อนกลับมาดูนะ

ความคิดนี้เกิดมาจากอะไร ขณะคิดอยู่นั่นล่ะ ขณะคิดอยู่เหมือนกับเปลวไฟ เปลวเทียนเห็นไหม มันจะติดตลอดเวลาแต่ดวงเทียน ไฟน่ะ แสงสว่างของไฟ มันต้องเกิดดับ เกิดดับตลอดเวลา ความคิดนี้ก็เกิดดับ เกิดดับตลอดเวลา ถ้าสติตามเห็นย้อนกลับไประหว่างเกิดดับนั้นน่ะ ระหว่างความคิดนั้นเกิดดับน่ะว่าตัวไหน เป็นตัวยุแหยขึ้นมา มันจะเห็นนะ ความคิดนี้เกิดไม่ได้ลอยๆ นะ

อารมณ์นี้เป็นวัตถุอันหนึ่งนะ อารมณ์เราเนี่ย อารมณ์นี้ก็เหมือนก้อนอิฐ ก้อนหินก้อนหนึ่ง ถ้าจิตเราเป็นสมาธิแล้วอย่างที่ว่าไปแล้วเมื่อกี้นี้ ที่ว่าเดินอริยมรรคเนี่ย จะจับตรงนี้ได้เหมือนก้อนหินก้อนอิฐวัตถุเลย ความคิดที่เป็นอารมณ์เกิดขึ้นๆ

มองดูสิ ระหว่างเกิดขึ้นน่ะอะไรเป็นตัวพาเกิด เห็นชัดๆ เลยสัญญามันพาเกิด **สัญญาต่างหากมันพาเกิด สัญญาคือความจำได้หมายรู้** คำที่เขาว่าเขาเอ็ด เขาติเตียนมานั่นน่ะ มันจำขึ้นมาใช่ไหม เวลาจิตมันว่าง มันก็เอาอันนี้มาป้อน

สัญญา ถ้าเราคุมไม่ได้ หรือว่าที่เราปล่อยตามธรรมชาติของมัน เวลามันจะเกิดขึ้นมาเนี่ย สัญญาจะเกิดขึ้นก่อน เห็นไหมบางทีก็คิดดี บางทีก็คิดชั่ว สัญญาเกิด วิญญาณรับรู้ใช่ไหมวิญญาณรับรู้ วิญญาณนี้เป็นตัวสอดตลอด เป็นตัวสมานให้เกิดความรู้สึกตลอด

เวทนา นี้มันจะแบ่งว่า *ดีหรือชั่ว สังขารก็ปรุง* นี้แหละความคิด พอคิดหนึ่งรอบมันก็เป็นรูปของจิต รูปของอารมณ์ความรู้สึกนั้นน่ะ ก้อนหินมันก็มีรูปร่างของก้อนหินใช่ไหม อารมณ์หนึ่งก็มีรูปร่างอันหนึ่ง นั่นคือรูปของจิต ขันธ์ห้าก็หมุนไปสิ ตัวความรู้สึกนั้น เป็นอารมณ์ แต่ตัวขันธ์ห้าที่ว่านี้มันเป็นเครื่องสื่อ

ขันธ์ห้านี้มันเป็นธรรมชาติของจิต แต่มันมีตัวกิเลสนั้นมันยุแหย่ ต้องพิจารณาอันนี้ เอามาแยก เอามาแยะว่าตัวไหนเป็นตัวโทษ พิจารณาเข้าไปสิ พอแยก พออารมณ์มันหมุนไปเราก็มีอารมณ์ความรู้สึกใช่ไหม ว่าเราพอใจและไม่พอใจ

แต่ถ้าสติทันนะ แล้วปัญญาได้พิจารณา พิจารณาจิตนี่นะจะทันช่วงไหนล่ะ จะทันช่วงสัญญาก็ได้ ช่วงเวทนาก็ได้ ช่วงสังขารก็ได้แยกออก จะแตกออกจากกัน จะหมุนไปเป็นอารมณ์ไม่ได้ พอเราชนะ พอมันแตก เราก็ชนะ อารมณ์นี้ก็ไม่มี ว่างสบาย แต่แล้วก็เดี๋ยวเดียว เดี๋ยวมันก็คิดอีก คิดซ้ำคิดซากน่ะ ก็ต้องจับ แต่จะจับอารมณ์อื่นแล้วนะ อารมณ์พิจารณาครั้งแรกนะภาวะอารมณ์หนึ่งอารมณ์ที่พิจารณาใหม่ก็อารมณ์หนึ่ง

เวลาอยู่ในทางจงกรมหรือนั่งภาวนานี่ นี้ผู้เดินอริยมรรคนะก็จับจิตนี้พิจารณาอีก แยกออก ก็จะเห็นนะ ถ้าทัน... ถ้าไม่ทันเราก็แพ้นะ ถ้าสมมติเราพิจารณา เราพิจารณาอยู่ แล้วอารมณ์ที่เราคิดเนี่ยรุนแรงกว่า มันชนะ มันคิดไปแบบสบายเลย เราแพ้...

ถ้าอย่างนั้นเราหยุด กลับมา พุทโธๆ ๆ ๆ ต้องเอาจิตให้สงบก่อน สงบเพื่อเอาพลังงานนี้ไปต่อสู้ จะมีแพ้และมีชนะอยู่

ตลอดไป เราชนะบ้าง ฝ่ายกิเลสจะชนะบ้าง เราจะไม่ชนะเสมอไป เพราะเรากำลังไม่พอ ต้องกลับมาที่พุทโธนี่ กลับมาทำใจให้สงบ แล้วกลับไปพิจารณา

ถ้าพิจารณาทันก็จะเป็นแบบนี้ พิจารณาขันธ์ห้า ตัวไหนเป็นตัวสัญญา สัญญาคือตัวจำได้ ตัวแว๊บขึ้นมาน่ะ ตัวเริ่มรู้สึก ตัวเวทนาจะเข้าไปซ้อนแบ่งแยกดีหรือชั่ว วิญญาณในเวทนาจะรู้จะเสริมต่อเลย แล้วไอ้ตัวคิดน่ะ ตัวที่เราเริ่มแว๊บๆ คิดนั่นน่ะ นั่นคือตัวสังขาร หมุนต่อเนื่องไปเลย

ใช้สติใช้ความรู้สึกเข้าไปสอด เข้าไปแยกให้ได้ ให้ล้มไปเลย ให้ความคิดนี้ก้าวเดินไปไม่ได้ ความคิดนี้จะก้าวเดินต่อไป ถ้าสติถ้าปัญญาของเราไม่ทัน ถ้าสติปัญญาทัน จะขัดให้ล้มไปเลย หรือไม่ก็แยกออกจากกัน ก็พิจารณาซ้ำ ชนะ...เราก็เป็นผู้ชนะ สบายโล่ง เราก็ภาวนาซ้ำไป เพราะหน้าที่ของเราลูกศิษย์พระพุทธเจ้า หน้าที่ของเราคือหน้าที่ผู้พิจารณา

คิดพิจารณานี่คือวิปัสสนา นี่คือการสะสมปัญญา ขันธ์ห้านี้จะเป็นเครื่องลับปัญญาไง มีดจะต้องลับที่หิน ยิ่งลับยิ่งคม ปัญญาลองได้พิจารณาเรื่องจิตเรื่องกายเรื่องเวทนา ยิ่งพิจารณายิ่งคมกล้า ตัดขาด ขาด... แต่ยังไม่ถึงกับขาดสูญ ก็ยังต้องขาดพับก็ชนะแบบชั่วคราว เดี๋ยวก็ขึ้นมา ขึ้นมาใหม่

ความคิดอารมณ์ต้องมีขึ้นมาใหม่อีก ซ้ำเข้าไปอีก ก็จะปล่อยวางได้อีก จะทำอยู่แบบนี้ จนบ่อยครั้งเข้า ต้องหมั่นคราด

หมั่นไถในที่นาของเรา ถึงจุดหนึ่งอารมณ์เรามันเคยขาดเข้าบ่อยๆ ก็เหมือนสิ่งที่เหนียวแน่น แต่เราได้ทุบได้ตีจนมันแตกมันร้าว มันเกือบจะสลายออกจากกันแล้ว ซ้ำเข้าไปจนกว่ามันสลาย แตกแยกออกจากกันเลย ขันธ์ห้าเห็นไหม *รูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ ไม่ใช่เรา* มันแยกออกไปเลยเวลามันแตกน่ะ

รูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ ไม่ใช่ทุกข์ ฟังสิ... แต่ถ้าเป็นปกติแล้วมันเป็นทุกข์แต่ถ้าพิจารณาทันแล้วนะ สักกายทิฏฐิขาดออกไปเลย

สักกายทิฏฐิในกายไง พิจารณาจิตนี่ล่ะ แต่มันไปแยกที่กาย เพราะจิตนี้มันหมายลงที่กาย ความรู้สึกในกายไง ที่ว่าความรู้สึกในกาย ความรู้สึกภายในจิตนี้มันหมายลงที่กายเรานี้ มันเอากายนี้เป็นสมุฏฐาน ถ้าปกติความรู้สึกจะออกจากผิวหนังเราไป

ฉะนั้น ถ้าเราตัดตัวนี้พับ กายนี้ไม่ใช่ ความรู้สึกจะออกจากผิวหนังเราไปอีกไหม เนี่ย *พระโสดาบัน* สังโยชน์ ๑๐ แตกออก ความลังเลสงสัยก็ไม่มีในธรรม สักกายทิฏฐิ วิจิกิจฉา สีลัพพตปรามาส วิจิกิจฉาคือความลังเลสงสัยใช่ไหม เรานี้ลังเลสงสัย เอ๊! นรกสวรรค์จะมีไหม ธรรมะพระพุทธเจ้าสอนจะมีจริงหรือเปล่า พระอรหันต์ในโลกนี้ยังมีอยู่อีกไหม กิเลสมันเสี้ยม

พระพุทธเจ้าบอกพระอานนท์นะ "อานนท์" พระอานนท์ไปทูลถามพระพุทธเจ้า "พระพุทธเจ้านิพพานแล้วน่ะถึงเขตถึงกาล

เมื่อไหร่มรรคผลนิพพานนี้จะหมด"

"อานนท์! ตถาคตตายไป จะเอาสมบัติของคนอื่นไปด้วยหรือ ตถาคตตายไปก็เอาแต่สมบัติของเราเอง เอานิพพานในใจของพระพุทธเจ้าไปเท่านั้น **ผู้ใดปฏิบัติธรรมสมควรแก่ธรรม โลกนี้จะไม่ขาดจากพระอรหันต์เลย"**

ฟังดูสิ... พระพุทธเจ้าบอกไว้ขนาดนั้นแล้วน่ะ ฝ่ายกิเลสจะเสี้ยมว่า "ไม่มี"

พอเราแยกส่วนนี้ออกนะ วิจิกิจฉาในเรื่องนี้จะไม่มีเลย เพราะเรามันสัมผัสเองน่ะ มันแตกออกจากใจลงไปแล้ว สักกายทิฏฐิ นี่มันก็ไม่ลังเลสงสัยน่ะสิ วิจิกิจฉาก็ต้องหมดไป เห็นไหม สีลัพพตปรามาสก็ต้องไม่แล้ว เมื่อก่อนถือศีลด้วยลูบคลำ

"สีลัพพตปรามาส" นี่แปลว่า **"ถือศีลด้วยลูบคลำ"** คือว่าไม่จริงจังในศีลไง ถึงจุดนี้นะ ศีลนี้ โธ่!... สิ่งที่สัมผัสอยู่ในใจนี้เกิดจาก อะไร เกิดจาก ทาน ศีล ภาวนา แล้วมันจะปล่อยศีลนี้ออกจากมือเหรอ เพราะศีลนี่กับเรื่องภาวนานี่ เป็นบันไดให้ก้าวขึ้นมาบนนี้ แล้วยังมีหนทางจะก้าวต่อไป ใครจะกล้าทิ้งทาง ใครจะกล้าทิ้งบันได ใครจะกล้าทิ้งนั่งร้าน นั่น! เพราะยังต้องเดินไป

ฉะนั้น ศีลก็ต้องเป็นศีลแท้สิ พระโสดาบันถึงไม่ถือมงคลตื่นข่าวไง

นี่ล่ะ **อจลสัทธา ศรัทธาอันนี้จะไม่เปลี่ยนเด็ดขาด เข้ากระแสของพระนิพพานแล้ว** นั่นจากจิตปกตินะ จากจิตสำนึกน่ะ แล้วเริ่มจะเข้าจิตไร้สำนึกนะ แต่มันยังหมายอยู่ที่กายอีกนั่นละ

จิตนี่พอมันปล่อย มันก็รู้ เป็นปัจจัตตัง ไม่ต้องถามใครเลย แบบรู้รู้ภายใน รู้แบบอหังการ์ด้วย ไม่ถามใครจริงๆ ถ้าถามนี่มันสงสัยอยู่นาแต่ข้างหน้านี่งง เอ๊! จะทำยังไง จะทำยังไงต่อ ก็ต้องตั้งใจ มีครูมีอาจารย์ก็ต้องฟังธรรมไง

พิจารณาซ้ำนะ จิตนี้ปล่อยวางกายแล้วก็จริงอยู่ อารมณ์นี้อารมณ์จากกายนะ มันจะสุข มันจะสบายอยู่พักหนึ่ง เวลาเราปล่อยวางหมดแล้วน่ะแต่เสร็จแล้วมันก็ยังออกมารับรู้อีกนั่นล่ะเพราะกิเลสในใจนี้ยังอีกมหาศาล จิตนี้ยังหมายลงที่กาย หมายอยู่นะมันตัดกายไปแล้วแต่หมายอยู่ **อุปาทานในกายยังมีอยู่** ถึงต้องให้พิจารณาซ้ำเข้าไป ตัวจิตนั่นล่ะ

ไหนคือตัวจิต อารมณ์ออกมาจากนั้นอยู่ที่ไหน อุปาทานนี่อยู่ที่ไหน อุปาทานดึงออกมา เพราะมันยังขุ่นใจอยู่นั่นล่ะ พิจารณาจิตเลย พิจารณาจิตซ้ำเข้าไปเลย ดูเข้าไปเลยล่ะ ว่าตัวไหนคือตัวจิต

ไอ้ที่ว่า *"ไม่มีสักกายทิฏฐิ"* คือตัวไหน มันออกมาหมายนี่จิตนี้มันหมายออกมา จิตนี้เป็นตัวตนน่ะ ซ้ำเข้าไปเลย เพราะจิตนี่ยังจับต้องได้ จิตจับจิตไง ความรู้สึกยังมีอยู่ ความรู้สึกนี้ยังมีอยู่นะเนี่ยกระแสของจิตที่มันออกไปข้างนอกน่ะ กระแสความรู้สึกน่ะยังมีอยู่ กระแสความรู้สึกนี้ยังจับต้องได้ ด้วยสมาธิ ด้วยปัญญาจับเข้ามานั่นล่ะ พิจารณาเลย ว่าตัวนี้มันตัวอะไร ความรู้สึกนี่น่ะมันหมายไปไหน ที่หมายออกมาเป็นความรู้สึกน่ะ หมายไปไหนดูเข้าไป เราดูเข้าไปเลย ดูความรู้สึกอันนั้นน่ะ ด้วยสตินะ ด้วยสมาธินะด้วยปัญญา ด้วยอริยมรรคนะ หันกลับเข้าไปดู ทำเข้าๆ น่ะด้วย

ความจริงจัง ด้วยความอาจหาญของเราน่ะ กิเลสมันจะยอมเราหรือ ความรู้สึกที่มันหลอกเราน่ะ มันก็ส่งออกมาใช่ไหม

เราอย่านอนใจ เรานอนใจไม่ได้ ต้องดูกลับเข้าไป ดูความรู้ส่งออกมา ทำอย่างเมื่อกี้นั่นล่ะ ทำอย่างการพิจารณาความรู้สึกนั่นล่ะ มันจะแตกออกจากกันนะ แตกออกคราวนี้ โลกนี้ราบเป็นหน้ากลอง โลกนี้จะว่างเลย เพราะจิตนี้มันไม่หมายมาที่กายแล้ว เราพิจารณาที่กายนี้มันก็จะแยกออกจากกันใช่ไหม **จิตเป็นจิต กายเป็นกาย นี่ พระสกิทาคามี**

พระสกิทาคามีมีกายนี้เป็นโพธิไง จิตนี้เป็นกระจกใส แยกออกเลย ราบเป็นหน้ากลองเลย กายนี้ไม่มี แต่จิตนี้ยังมีอยู่ จิตนี้เป็นกระจกใส เวิ้งว้างเลยนะ เวิ้งว้าง... จิตนี้ลงไปสบายเลยล่ะ ไม่มีตัวตนพักใหญ่ แต่ตัวตนคือมันสงบอยู่ภายใน นี่ตัวนี้ต่างหาก **คือจิตใต้สำนึก**

จิตตัวนี้มันเป็นตัวกามราคะ เพราะพระสกิทาคามีไม่ได้ชำระสังโยชน์เลย พระสกิทาคามีก็ สักกายทิฏฐิ วิจิกิจฉา สีลัพพตปรามาส ใช่ไหม แล้วกามราคะ ปฏิฆะ อ่อนลงเท่านั้น อ่อน... ไม่ได้ขาด ละสังโยชน์สามตัวได้เท่าพระโสดาบัน

กามราคะหมายถึงกามไง ปฏิฆะคือความผูกโกรธน่ะ อ่อนลง คราวนี้ยิ่งมหัศจรรย์นะ จิตนี้จะจับต้องไม่ได้เลยหายไปเลย

เมื่อก่อนที่เรายังจับต้องจิตได้น่ะเพราะอะไร เพราะว่าจิตนี้มันเนื่องด้วยกาย จับตรงไหนมันก็กระเพื่อมรู้จักกันหมด มันเนื่อง

กันอยู่มันมีความรู้สึกน่ะ ทีนี้ความรู้สึกมันละเอียดเข้าไป จับไม่ได้เลยนะ มันจะมืดตื้อเลยล่ะ กำหนดเข้าไปในตัวจิต จิตกำหนดจิตนั้นน่ะ ทีนี้มันเป็นอัตโนมัติในตัวมันเองใช่ไหม เมื่อก่อนนี้เราสองมือจับกันน่ะ มันมีเหตุและมีผล ซ้ายกับขวากระทบกันใช่ไหม ขั้วบวกขั้วลบกระทบกัน ขั้วของจิตกับขั้วของกายกระทบกัน มันก็ง่าย ทีนี้ไฟอะไรมันมีขั้วเดียวน่ะ หาไม่เจอนะ ตอนนี้ยากหน่อย

จิตนี้มันจะส่งไปแล้วนะ มันหาตัวมันเองไม่เจอ ถ้านอนใจก็ไม่ได้ ถ้าคนพิจารณาอยู่ คอยดูอยู่น่ะ มันจะขยึบๆ ขึ้นมานะ ความรู้สึกน่ะ นี่ความรู้สึกภายใน นี่เพราะมันเป็นจิตใต้สำนึกนี่ มันไม่ใช่จิตสำนึกมันก็จับยาก เวลารู้มันจะรู้ออกเลย มันส่งออกหมด หมายถึงว่าทุกอย่างสำเร็จหมดแล้ว เพราะมันเป็นตัวมันเองใช่ไหม ทุกอย่างเสร็จหมดแล้ว มันจะดูแต่ข้างนอก

ทีนี้จะทำอย่างไรให้ลำแสงนี้กลับเข้ามาหาตัวจิตน่ะ เพราะมันจิตใต้สำนึก แต่ถ้าผู้ปฏิบัตินะ ผู้ไม่นอนใจน่ะ เอ้า! นี่มันกระทบเข้ากับกามน่ะ ทีนี้มันเป็นตัวกามเลย มันเป็นกามอยู่แล้ว จิตนี้เป็นตัวกามนะ จิตนี้ชุ่มอยู่เลย ตัวมันเองชุ่มอยู่เลย มันคิดของมันได้คนเดียว ตัวมันเองก็คิดของมันเองได้

ถ้าจิตนี้ย้อนกลับเข้าไปดูนะ จะตื่นเต้นมาก ขนพองสยองเกล้าเลย ก็เหมือนกับเราที่เป็นเจ้าหน้าที่ แล้วรู้เขามีการฉกชิงวิ่งราว มีการประหัตประหารกัน แต่เราจับ เรารู้ว่าใครเป็นคนทำ เพราะว่ามีพยานหลักฐานใช่ไหม แต่เราไม่สามารถจับตัวจำเลยได้ นี่ก็เหมือนกัน

เรารู้อยู่นะว่าจิตนี้นั้นมันยังมีความรู้สึกอยู่ในหัวใจ แต่เราไม่สามารถจับได้ว่าตรงไหนมันเป็นจำเลยน่ะ เราหาทางย้อนกลับมา

ด้วยปัญญาญาณ จิตอันนี้มันรวมอยู่แล้ว จิตขณะนี้เราทำเราปฏิบัติมาขนาดนี้น่ะ มันสามารถจะทำได้ จิตสงบอยู่พอสมควรเพราะมีพื้นฐาน แต่ไม่สามารถเจอจำเลยได้

งานในพระพุทธศาสนาเรานี่มีสองแขนงมาตลอดเลย **เรื่องสมถกรรมฐานกับเรื่องวิปัสสนากรรมฐาน** แล้วเวลาขุดค้นหากิเลสมันก็ลำบาก วิธีการขุดค้นหากิเลสนั้นก็วิธีการหนึ่ง ขุดค้นหาเจอตัวแล้วยังต้องเอามาชำระล้างกันอีกอย่างหนึ่งนะ วิธีการขุดค้นนั้นก็แสนยาก วิธีการที่จะขุดค้นหาจำเลยน่ะ หาผู้กระทำผิด เราว่าเราทำถูกหมด เราดีหมด เรานี้ประเสริฐเลอเลิศเลย แต่เราไม่สามารถหาผู้ที่มีความผิดได้ ความผิดข้างในตัวเราน่ะ เราไม่สามารถว่าตัวเราผิดได้

พอเราใช้ปัญญาใช้การใคร่ครวญเข้าไปนะ จับต้องตัวนี้ได้นี่ ตื่นเต้นมากนะ จะตื่นเต้นมากเลย เมื่อก่อนนี้มันส่งออกนี่ จิตมันส่งออกไง ปัญญาของเรา วิปัสสนาญาณของเรามันตัดย่นเข้ามาย่นเข้ามา มันสั้นเข้าๆ ความไวของมันก็ต้องเร็วเข้า

กระแสน้ำที่ไหลผ่านไปเป็นระยะทางยาว เราก็สามารถจะเห็นได้ แต่ระยะทางสั้นแค่คว่ำขันน่ะ เราจะเห็นได้ยังไง มันก็ติดอยู่คาใจ ติดอยู่อย่างนั้นนะ มันคร่อมตัวมันเองนั่นน่ะ ย้อนกลับเข้ามาดูสิ พอเจอแล้วจะตื่นเต้น เหมือนกับเราเป็นเจ้าหน้าที่แล้วเราไปจับจำเลยได้ เราจะได้ความดีความชอบ เราจะได้คุณงามความดี อันนี้ก็เหมือนกัน

ถ้าจิตมันจับตัวนี้ได้นะ โอ้โห!... ขนพองสยองเกล้าเชียวนะ ก็เหมือนกับเราไม่รู้จักตัวเราเองเลย จิตใต้สำนึกนี่มันไม่รู้จักตัวมันเองเลยแล้วมันไปจับตัวมันเองได้น่ะ เราจะตื่นเต้นฟูขึ้นมาเลย ขณะแค่หาตัวเจอนี่ก็เป็นผลงานอย่างมหาศาลแล้ว ทีนี้ก็จะโดนหลอกล่ะ จะโดนหลอกว่า**อันนี้เป็นตัวนิพพาน** อันนี้เป็นตัวที่ว่าตัวประเสริฐสุดเพราะมันมีความสุข มีความอ้อยอิ่งในตัวมันเองมาก ตัวจิตใต้สำนึกนี่ล่ะนะ มันจะหลอกเลย แล้วเราจะเคลิบเคลิ้มตามไป มันจะปั้นแต่งอาการบอกว่า อันนี้เป็นการว่าง อันนี้เป็นผู้มีความสุข แล้วมันก็จะซ่อนหลอกกินอยู่ในจิตนั่นล่ะ ดูไปสิ มันจะเป็นนิพพานได้ยังไง ในเมื่อมันยังมีความรู้สึกกระทบอยู่น่ะ ยังเป็นราคะอยู่

ถ้าเราสังเกตใจของตัวเองนะ มันจะรู้ซึ้งเลย อันนี้หลอกกัน อันนี้หลอกกันนะ!.. กลับเข้าหันมาดูเลย อ้อ... ไอ้ที่ว่าขันธ์ห้าอย่างที่เราพิจารณากายนั่นมันก็เป็นขันธ์ห้าภายนอก

ขันธ์ห้าที่มันซับอยู่ที่หัวใจเนี่ย ไอ้จิตใต้สำนึกนี่มันก็เป็นขันธ์ห้า เพราะมันมีเวทนา มีความรู้สึก มันมีสัญญา ความจำได้หมายรู้เก่า เพราะขันธ์ห้าข้างนอกนั้นมันเป็นขันธ์ห้าของกาย ไอ้ขันธ์ห้าที่ใจ เรื่องกามนี่มันก็ต้องใจคิดใช่ไหม ต้องย้อนกลับมาดูใจมันละเอียดกว่าเท่านั้นเอง มันเป็นว่าถ้าพูดถึงพิจารณาข้างนอกเขาเรียกว่าสติปัญญาถ้าพิจารณาตัวนี้เขาเรียกว่า **มหาสติมหาปัญญา** เพราะความไวของมัน เป็นความไวนะ เริ่มคิดออกไปสิ

เนี่ยมันหลอก มันซุ่ม มันซุ่มกินอยู่ที่หัวใจของเรานั่นน่ะ กิเลสมันอยู่ตรงนี้ ซุ่ม...อยู่ตรงนี้ นี่พิจารณาจิตนะ แต่ผู้ที่พิจารณาอารมณ์ตรงนี้เขาเรียกว่า พิจารณาอสุภะไง พิจารณาดูจิตสิ เสร็จแล้วก็ดูด้วยความรู้สึก มันน่าขยะแขยงไหม มันน่าขยะแขยงนะ นี่นักปฏิบัติ เพราะอะไร ทำไมขยะแขยง

พระพุทธเจ้าบอกว่า สิ่งนี้มันเป็นของซุ่ม ซุ่มด้วยกาม แล้วเราปฏิบัติกันเพื่ออะไร เพื่อพรหมจรรย์ เพื่อความสะอาด สิ่งนี้เป็นสิ่งที่สกปรก ใจนี้มันอยากออกไปกินของข้างนอก เรามองสิ่งนี้เป็นของแบบว่า เหมือนตัวหนอนน่ะ ตัวหนอนใช่ไหม มันก็อยู่ในสิ่งที่สกปรก ถ้าหัวใจนี้มันยังคิดถึงแต่เรื่องสกปรกแล้วมันจะสะอาดได้อย่างไร เราต้องการความสะอาดเห็นไหม นี่คือปัญญานะ

ปัญญาแล้วแต่จะใคร่ครวญนะ นี่... พิจารณาจิต พิจารณาธรรม ธรรมารมณ์ในใจ จะแก้กามด้วยการพิจารณาจิต ใจเราจะเป็นอย่างนั้นน่ะ ถ้าเห็นโทษน่ะ โอ้ย! ไอ้ตัวหลอก ไอ้ตัวซุ่มกินตัวนอนกินอยู่ในใจตัวนี้เองเหรอ เมื่อก่อนเราก็ไปมองว่า รูป รส กลิ่น เสียง ภายนอกมันเป็นทุกข์ไง มันเป็นตัวที่เราต้องไปแสวงหาไง ไอ้นี่ไม่ต้องเลย นั่งอยู่นอนอยู่ที่ตัวเอง มันก็ครุ่นคิดขึ้นมาในใจ ไอ้ตัวนี้มันเป็นตัวโทษนี่นา “กามๆ” กามนี้มันอยู่ที่ใจนี่นาใช่ไหม มันก็คิดไปสิ

พิจารณาซ้ำ พิจารณาซากนั่นน่ะ เดี๋ยวก็แพ้ เดี๋ยวก็ชนะอย่างเก่านั่นน่ะ อยู่ที่ไหน อยู่ในการนั่งสมาธิและพิจารณา อยู่ในทางจงกรม เช้า สาย บ่าย เย็น ค่ำมืดดึกดื่น ไม่สน ...

ผู้ที่พิจารณาแบบนี้ ผู้ที่จะทำแบบนี้นะจะอยู่กับใครไม่ได้เลย การพิจารณาเรื่องกามราคะนี้มันจะรุนแรงมากทั้งภายนอกและภายใน พิจารณาภายนอกก็ได้ หมายถึงว่ามันออกมาหาเหยื่อข้างนอกแล้ว... ย้อนกลับเข้าไป หรือมันซุ่มอยู่ในหัวใจมันก็รุนแรงเหมือนกัน เพราะมันเป็นจังหวะเดียวกัน มันเป็นตัวของมันแล้วมันจะเป็นการต่อสู้ เหมือนเราต่อสู้กองทัพกำลังได้เสียกันนั่นน่ะ จะทุบหม้อข้าวแล้ว ทุบหม้อข้าวว่าแพ้หรือชนะเท่านั้น จะไม่ยอมเรื่องอริยมรรคของพระพุทธเจ้าน่ะ เพราะมันต้องการถือพื้นที่ในหัวใจของเราเป็นที่อาศัยอยู่ต่อไป มันจะไม่ยอมแพ้เราหรอก

หัวใจของเรา เราต้องการพัฒนาขึ้นมานี่ หัวใจของเราเป็นสิ่งที่จะทำให้พ้นอิสระได้ เราก็ต้องทำ แพ้ก็ต้องพักไว้ก่อนมาเพิ่มพลังด้วยกลับมาภาวนา กลับมาหาความสงบแล้วก็กลับไปต่อสู้กันใหม่ เพราะรู้ว่าอันนี้เป็นโทษนี่ เสมือนรู้ว่าอันนี้เป็นเอดส์ อันนี้เป็นมะเร็งอยู่ในใจน่ะ แล้วเราทำไมจะไม่ทำลายมันออกไป เราต้องทำลายอยู่แล้ว เพราะอันนี้มันทำให้ทุกข์ อันนี้มันทำให้ใจเราอยู่ไม่เป็นสุข อันนี้ทำให้เรานี่เป็นขี้เรื้อนในใจเลย ว่างั้นเลยนะ มันดิ้น มันคัน มันเกา แล้วเราก็เห็นโทษ อ้อ!... มันเกิดจากตรงนี้ เราเห็นโทษแล้วทำไมเราไม่สามารถเอาชนะมันให้ได้ล่ะ มันก็ต้องมีความมุมานะ มีความหมั่น มีความกล้า โถมทั้งตัวเลยนะ

การงานอะไรเราก็ทำมาแล้วนี่ นี่งานจะเอาชนะกองกิเลส ก็ใส่เข้าไปเลย อันนี้ความคิดของกิเลสมันก็รุนแรงนะ พอคิดขึ้นมาคิดดูสิ ปั๊บ.. อารมณ์ความคิดน่ะ

เมื่อก่อนคนที่ภาวนาตรงนี้นะ โลกเขาเสพกามกันน่ะ เขาต้องอาศัยของคู่ แต่ถ้าจิตตรงนี้มันไม่ต้องอาศัยอะไรเลยน่ะ มันสามารถจะเสวยอารมณ์ของมันเองได้ มันถึงเสวย มันถึงกินอยู่อย่างนั้นน่ะ แล้วเราไปเห็นว่า โอ! เวลามันคิดขึ้นมามันถึงรุนแรง เวลาคิดขึ้นมามันมีความรู้สึก

ครูบาอาจารย์ พระพุทธเจ้า ถึงสอนว่า **อย่าเสียดายอารมณ์ของตัวเอง** มันเสียดายอารมณ์นะ เวลาคิดขึ้นมาเนี่ยมันก็มีความรู้สึกเห็นไหม ในเมื่อใจมันเสพของมันเองน่ะ พระพุทธเจ้าบอกอย่าเสียดายอารมณ์ในใจของตัว ต้องประหารมันให้ได้ ครูบาอาจารย์ต้องตอกต้องย้ำ

แล้วเราเองถ้าเห็นโทษแล้วเราก็อยากจะทำอยู่ แต่มันยังอ้อยอิ่งน่ะ เพราะมันกำลังจะได้เสียน่ะ บางทีเราก็ชนะ บางที่เราก็แพ้ แต่ถ้าเราสู้เราดันทีเดียวเลย เต็มที่เลยนะ ขาด!...ขันธ์ห้าในใจนี้จะขาดออกจากใจ ขาดอันนี้นะโลกธาตุไหวหมดเลย ครึ้ม! โลกธาตุนี้หวั่นไหว หัวใจนี้สะท้านหมดเลย เพราะกามราคะนี้กามราคะ ฟังสิ...

*กามราคะนี้มันเข้ากับกามภพไง ถ้าอันนี้มันสะท้อนจากใจแล้วเราจะไม่เกิดอีกในชาติของมนุษย์ ในชาติของเทวดา มันจะเป็นพรหมอย่างเดียว เพราะขันธ์ห้าในใจขาดแล้ว ขันธ์ห้าในใจขาดก็เหลือแต่ขันธ์หนึ่ง นี่คือ **พระอนาคา***

เห็นไหม จิตใต้สำนึกยังต้องพินาศ แล้วไอ้ตอของจิตน่ะมันอะไร พอขาดออกไปแล้วเห็นไหม พระอนาคามีมีถึง ๕ ประเภท

พระอนาคานี้เหมือนกับผลไม้ที่สุกแล้ว จิตนะ ดวงจิตนี่เหมือนกับผลไม้ที่สุกแล้ว ไม่มีวันเน่า จะสำเร็จไปข้างหน้าเด็ดขาด

ถ้าเป็นพระอนาคาแล้วมันนอนใจไง มันไม่สามารถกลับมาหาตัวจิต ตัวตอนั่นน่ะ พอตรงนี้นะ บางคนก็จะเคลิ้มไปเลย

ที่นี้พิจารณาซ้ำนะ เพราะมันจะเทียบกับมานะทิฏฐิ ทิฏฐิมานะในใจของตัวน่ะสังโยชน์เบื้องบนไง พระอนาคาตัด กามราคะ ปฏิฆะ ขาดไป แต่สังโยชน์เบื้องบนมี **รูปราคะ อรูปราคะ มานะ กุกกุจจะ อวิชชา** ตัวมานะในใจนั่นน่ะ เราเสมอเขาสำคัญว่าเสมอเขามันเทียบไง มันเทียบว่าเสมอคนนู้น เสมอคนนี้ จะดีกว่าคนนู้นจะดีกว่าคนนี้ เห็นไหม

เนี่ย ตัวนี้ จับมาใคร่ครวญได้ ดูใจของตัวนั่นน่ะ มันเกิดมานะเกิดความอหังการ เดี๋ยวว่าดีกว่าคนนู้น ดีกว่าคนนี้นะ แล้วมันมีความรู้สึกว่า ว่าตัวเองน่ะได้สิ้น สิ้นจากกามนะ มันจะลองของไงต้องคิด ต้องตรวจสอบ อาหารที่เรากินน่ะ อาหารที่เรากินแล้วเห็นไหม เรากินอิ่มแล้ว เราเก็บเหลือเอาไว้กินวันอื่นอีก อันนี้ก็เหมือนกัน มันสามารถตัดกามภพได้แล้วนะ แต่พรหมก็มีชั้นชั้นต่ำชั้นสูง ห้าชั้น

ที่อยู่ของพระอนาคา **อวิหา อตัปปา สุทัสสา สุทัสสี อกนิฏฐา** ห้าชั้นพระอนาคา ไม่เท่ากันเห็นไหม นี่ความอ่อนไงสิ่งที่เรากินแล้ว สมมติเรากินข้าวไปแล้วเนี่ย เรานึกภาพข้าวสิเราก็ยังมีอารมณ์อีกเห็นไหม

กามราคะนี่ตัดออกไปแล้วก็จริงอยู่ แต่เศษส่วนน่ะ พิจารณาจิตดูสิมันจะมี จะละเอียดยังไงก็มี แยกเลย แยกดูเศษส่วนของใจนั่นน่ะ ความนอนใจ ความอ้อยอิ่งอยู่ที่ใจนั้น กำหนดดูนะ มันจะหลุดอีกน่ะ มันจะรวมใหญ่อีกทีหนึ่ง เห็นไหม พอรวมใหญ่ทีหนึ่ง

ไอ้เศษอาหารที่เหลือน่ะ ไอ้เศษส่วนในใจที่เหลือนั่นน่ะ ทีนี้มันจะเป็นตอของจิตสิ ทีนี้จิตไม่มีละว่างเวิ้งว้างเลย ว่างในว่างอย่างนี้อันหนึ่ง กับว่างในจิตเดิมแท้นั้นอันหนึ่ง

จิตเดิมแท้นั้นว่างด้วยความมีกิเลสล้วนๆ เลย แต่ความว่างอันนี้ **เป็นความว่างของพระอนาคา** นะ จะไม่มีทางเห็นตอของจิตเลย

ไอ้ที่ว่าเป็น**มหาสติมหาปัญญา**นั้นอีกเรื่องแล้ว นี่มันเป็นอัตโนมัติเลย จะจับอะไรไม่ได้เป็นว่างหมดเลย ว่าโลกนี้ว่างหมด แต่เรามีคนอยู่ในบ้านนั้นมันจะว่างได้ยังไง ไอ้คนๆ นั้นทั้งคนขวางอยู่นั่นน่ะ มันจะไม่สามารถเข้ามาดูตัวของมันเองนะ มันจะดูแต่ภายนอกหมด นั่นล่ะคือตัวตอ พอมาถึงตรงนี้แล้ว เดิมทีความว่างเป็นของดีของประเสริฐ แต่ถ้าผ่านตรงนี้ไปแล้ว ความว่างตรงนี้เป็นโทษนะ ก็ว่างที่ว่าไม่มีตัวกูของกูไง ว่าง... ว่างหมด ไอ้คนที่ว่าว่างๆ น่ะมันใคร ความว่างนี้มันต้องมีคนไปหมายมันใช่ไหมมันถึงว่าว่าง ความว่างมันจะรู้ตัวมันเองหรือ ไม่มีทางรู้จักตัวมันเองได้ แต่เราว่าว่างๆ อยู่น่ะ ไอ้คนพูดน่ะใคร คนพูดว่า "ว่าง" เนี่ย ใคร

มันต้องคิดอย่างนี้นะ ต้องมีความเอะใจ ต้องมีความสะกิดใจ พอมันสะกิดใจมันจะย้อนกลับมาดู เพราะเราคิดว่าเราว่าง

ว่างนี่มันก็ว่าสิ้น เราว่าหมดแล้ว เนี่ย "ติด"

การติดอยู่ คนจะติดอยู่ตรงนี้ ผู้ปฏิบัติจะติดอยู่ตรงนี้หมดเลย ติดว่าตัวเองสิ้นแล้ว พอสิ้นเนี่ย มันก็แบบว่าเหมือนกับเราไม่เป็นหนี้ใคร เราก็ไม่ยอมใช้ใคร แต่เรายังเป็นหนี้อยู่ มันเป็นจริงๆ โดยธรรมชาติ แต่เราปฏิเสธความเป็นหนี้อันนี้ มันเลยไม่เห็นตอของจิต จนกว่าว่า เอ๊ ! สงสัยอยู่นะ จะเริ่มลังเลสงสัยจะต้องกลับจิตมาดู

ถ้าใครมาเจอตอของจิตนี่จะงง เพราะมันเป็นธาตุน่ะตัวสสารมันจับตัวสสารได้ มันมหัศจรรย์นะ ผู้ปฏิบัติจะเห็นความมหัศจรรย์ตรงนี้มากเลย ตัวของสสารที่มันไม่รู้จักตัวมันเองแล้วมันรู้น่ะ ธาตุรู้นี้มันจะรู้พอมันส่งออก ตัวธาตุรู้แล้วมันก็จับตัวมันเองแล้วมันก็รู้จักตัวมันเองน่ะ มหัศจรรย์ขนาดไหน จะงงเป็นไก่ตาแตกเซ่อไปเลยน่ะ เหมือนกับน้ำมารู้จักตัวมันเอง น้ำพูดได้น่ะ เสา... ต้นเสาพูดได้น่ะ

อันนี้ตัวธาตุรู้มันจับตัวธาตุรู้ ถึงว่ามันละเอียดอ้อยสร้อยมากนะ มันละเอียดอ่อนมากอยู่ในหัวใจน่ะ นี่คือตัว **อวิชชา**

อวิชชา ปัจจยา สังขารา สังขารา ปัจจยา วิญญาณัง เราว่ามันเป็นสายยาวยืด แต่ตัวอวิชชาแท้ๆ นี้ไม่มีทาง *มันเกิดดับตั้งแต่ตัวอวิชชากับตัวภพนี้เกิดพร้อมกันแล้วดับพร้อมกัน มันไวมากเลย*

ตัวอวิชชาคือตัวตอ ตัวตอน่ะมันเป็นตัวไม้ ไม้มันฟาดไปทีเดียวมันก็ฟาดไปทั้งลำใช่ไหม ตัวอวิชชา **ตัวปฏิจจสมุปบาท** มันเกิดทีเดียว ปุบปับๆ ๆ ไม่มีการที่ว่าปัจจยาๆ

"ปัจจยา" นี่ เป็น**พระพุทธวิสัย** เป็นวิสัยของพระพุทธเจ้า สาวกวิสัย พวกเดินตามนี่ยาก แต่สามารถพูดเป็นวิชาการ เป็นวิชาการที่เขาอธิบายกันอันนั้นเป็นปริยัติ

ปริยัติคือปริยัติ ปฏิบัติคือปฏิบัติ *ปฏิเวธะ* ที่มาเห็นตรงนี้สิ มันมหัศจรรย์นะ พอสสารนี้มันจับตัวสสารได้ ตัวธาตุรู้มันจับตัวธาตุรู้ได้มันก็จะคอยเฝ้าดูสิ การเฝ้าดูนี้มันต้องเข้าใจนะ ส่วนใหญ่พอจับตัวนี้ได้แล้วมันจะวิ่งเลยล่ะ ก็เมื่อก่อนนะเราใช้ปัญญาใช้ความรู้สึกจับตัวกิเลส จับตัวความรู้สึก มันมีการตอบสนองกันแต่คราวนี้ ตัวน้ำน่ะ แล้วมันรู้ตัวมันเองแล้วมันยังจับตัวมันเองพลิกคว่ำน่ะ นี้คือเรือนยอดของกิเลส นี้คือเจ้าวัฏฏจักร

แล้วพอจับได้ว่าคว่ำเจ้าวัฏฏจักรน่ะ ตัว **อวิชชา ปัจจยาสังขารา** สิ้นลงที่หัวใจ นี่คือพระอรหันต์ เกิดที่หัวใจ ชำระหัวใจจนเกลี้ยงนะ นี่คือเจ้าวัฏฏจักร นี่คือตัวกิเลส ตัวปู่ตัวย่าตัวโคตรเหง้าเหล่ากอของกิเลสได้สิ้นลงจากใจแล้ว จะเกิดอีกไม่ได้เลย

พระพุทธเจ้ารู้ตรงนี้ไง ถึงได้เยาะเย้ยมารเลย **"มารเอยเราเห็นแล้ว เธอเกิดจากความดำริของเรา"** เห็นไหม ดำริก็ตรงนี้ นี่คือตัวต้นขั้วจากความคิดเลย ต้นขั้วก่อนจะมาเป็นจิตใต้สำนึกซะอีกด้วย

พระพุทธเจ้าชำระล้างถึงตรงนั้น ถึงได้ปฏิญาณตนว่าเป็นพระพุทธเจ้า เป็นพระอรหันต์ ไม่มีใครบอก ท่านรู้ของท่านเอง เป็น **สัพพัญญู** รู้ด้วยตนเอง ถึงได้ประกาศไง พอเป็นทีแรกแล้วปล่อยวางเลยน่ะ โอ้... มนุษย์ในโลกนี้ใครมันจะรู้ได้ เห็นไหม พระพุทธเจ้าไม่สอนนะ พอรู้แล้วไม่อยากจะสอนใคร มันลึกลับซับซ้อนแทบจะสอนใครไม่ได้เลย จนต้องท้าวมหาพรหมมาทูลนิมนต์น่ะ

ถ้าไม่นิมนต์น่ะโลกนี้จะฉิบหาย โลกนี้จะไม่ได้แล้วเพราะพระพุทธเจ้าตรัสรู้แล้วจะไม่ยอมเผยแพร่ธรรมน่ะ จนพรหมต้องทูลนิมนต์นะ แล้วพระพุทธเจ้าก็ทรงเล็งญาณดู อ้อ! สัตว์โลกที่กิเลสเบาบางพอมีอยู่ พอที่จะรู้เรื่องได้มี มันสุดวิสัยของคนที่จะรู้จริงๆ นะ นี่นักปฏิบัติ นี่ปฏิเวธะของพระพุทธเจ้านะ แล้วทรงวางไว้น่ะ

ถึงว่าศาสนาพุทธเรายอด ยอดมาก... ไม่มีศาสนาใดๆ เทียบได้ ถ้าพูดถึงเรื่องของการหลุดพ้นไม่มีในศาสนาอื่น ไม่มีเด็ดขาด ไม่มีหรอก มีแต่ปากพูด ก็ก่อนที่จะมีพระพุทธเจ้าก็มีศาสดาองค์อื่นๆ คือเจ้าลัทธิต่างๆ เพราะว่าปฏิญาณตนว่าเป็นพระอรหันต์ทั้งนั้น พระพุทธเจ้าก็ไปเรียนมาจนหมดแล้ว... *อาฬารดาบส อุทกดาบส* ก็ไปศึกษามาหมดแล้ว ศึกษามาขนาดไหนจะได้สมาบัติอะไรก็แล้วแต่ แต่มันก็ไม่สามารถชำระกิเลสได้เลย มันไม่ใช่เฉพาะปัจจุบันนะ

แต่เดิมก็เคยมีปฏิญาณตนว่าเป็นมากันแล้วทั้งนั้น แล้วก็ไม่เป็นจริง จนมีพระพุทธเจ้าเรามาพูด แต่ก่อนไม่มีผู้ที่รู้จริงใช่ไหม ก็ไม่สามารถจับได้ หรือเปรียบเทียบได้ นี่ถือได้ว่าเกิดเป็นชาวพุทธ

นี้ประเสริฐนัก แต่นี่กลับหลงทางกัน จะไปไหนกัน ของเราดีๆ กลับมองข้ามกันไปแล้วจะเรียกตัวเราว่าเป็นชาวอะไรดี ก็ขอให้คิดกันเองก็แล้วกัน

ตั้งแต่มีพระพุทธเจ้าเราตรัสรู้แล้ว ในเมื่อของจริงมีแล้ว ก็ต้องสามารถไปพิสูจน์กับของเทียมได้สิ ไปพิสูจน์กับสิ่งที่ไม่ใช่ความจริงได้ สามารถโต้แย้งได้ สามารถเปิดออกให้ดูได้ว่าของนั้นเป็นของเทียม

ฉะนั้น ศาสนาพุทธเรานี้ประเสริฐมาก ทำไมต้องดึงศาสนาพุทธเราให้มันต่ำล่ะ ศาสนาทุกศาสนาสอนคนให้เป็นคนดี แน่นอนไอ้นั่นไม่ได้โต้เถียง แต่โต้เถียงตรงที่ว่าถึงจุดสูงสุดอันนี้ อันอื่นมันไม่มีจริงๆ ก็ต้องว่าไม่มีสิ เราเป็นนักเหตุผล เราเป็นผู้ที่ว่าไม่พูดปดเราเป็นผู้ที่พูดตามความเป็นจริง ตามพระพุทธเจ้าใช่ไหม

ถ้าของมีก็ต้องว่ามี ของถูกก็ต้องว่าถูก ของผิดก็ต้องว่าผิด แต่ถ้าไม่มีว่ามี ถ้ามีก็บอกว่าดึงให้ต่ำไว้ อันนั้นไม่ใช่ ถึงว่าเราชาวพุทธมันประเสริฐตรงนี้ไง เราเจอของที่ประเสริฐเลอเลิศเลย แต่เราพยายามดึงกันให้ต่ำไว้ ของสูงไง ดึงฟ้าต่ำ ของสูงขนาดไหนก็แล้วแต่ ถ้าเราทำไม่ถึงเราก็ต้องให้มันสูงต้องเชิดชูไว้ ก็เป็น **พระรัตนตรัย** ของเรา เป็นแก้วสารพัดนึก เป็นที่พึ่งเป็นพึ่งตาย

ถ้าไม่สำเร็จในชาตินี้ เราก็จะมุ่งหน้าต่อไป ในชาติต่อไป เรื่องภพชาติไม่มีใครปฏิเสธนี่นา แต่จะถึงหรือไม่ถึงนั่นอีกเรื่องหนึ่ง

แต่ถ้าเราไปบอกว่าแผนที่นั่นผิด หรือว่าเข็มทิศชี้ทางนี้ แล้วเราไปเดินตามแผนที่ที่ผิด หรือจุดหมายที่ผิด แล้วเราจะได้อะไร สี่สลึงเป็นหนึ่งบาท เราก็ว่าสองสลึงเป็นหนึ่งบาท แล้วเราก็มีแต่สองสลึงเราไม่หาอีก...เป็นหนึ่งบาท เราผิดหรือเราถูก

ไอ้ตัวเงินบาทมันผิดหรือว่าความรู้สึกเราผิด ของนั้น ๔ สลึงเป็น ๑ บาท เราไม่มีสักสลึงหนึ่ง เราก็ต้องหา จาก ๑ จาก ๒ จาก ๓ จาก ๔ เป็น ๑ บาท แต่มีคนมาบอกว่า ๑ สลึงก็เป็น ๑ บาท เราก็เชื่อเขา เราจะเสียโอกาส ๓ สลึงนั่นไปทันที ในเมื่อ ๔ สลึง เป็น ๑ บาท ก็ต้องให้ ๔ สลึงเป็น ๑ บาท อยู่อย่างนั้นเราจะมีสลึงเดียวหรือไม่มีเลย ก็ต้อง ๔ สลึง เป็น ๑ บาทสิ

โสดาปัตติมรรค โสดาปัตติผล สกิทาคามีมรรค สกิทาคามีผล อนาคามีมรรค อนาคามีผล อรหันตมรรค อรหันตผล ก็เป็น ๔ ก็เป็นแก้วสารพัดนึกของเรา เราต้องเชิดชูไว้ของคนอื่น เราก็ไม่ปฏิเสธว่าสิ่งนั้นไม่ดี เรารับหมด ความดีคือความดี ความชั่วคือความชั่ว

พระพุทธเจ้าสอนแล้วว่าทำดีได้ดี มันอยู่ที่การกระทำของพวกเราต่างหาก แต่ที่พูดนี้เพราะต้องการให้เห็นว่า ให้มันเป็นจริงน่ะจริงตามความจริงในอริยสัจ

จริงในเนื้อของธรรมนั้น ต้องยุติธรรม เราต้องยุติธรรมกับทุกๆ อย่าง มันถึงจะเป็นมัชฌิมาไง ความถูกต้อง เราไม่เอียงเป้าหมายนะ

ถึงว่าเรานี้เกิดมาเป็นมนุษย์ แล้วได้พบกับพระพุทธศาสนานี้ โอ้โห! ต้องมีบุญ ต้องมีบุญนะ มันมีน้อยในโลกนี้ มีส่วนน้อยแล้ว ต่อไปจะจางลงๆ คำว่า "จางลง" ก็เพราะเหตุนี้ล่ะ เหตุที่ว่า ๒ สลึง ก็เป็นบาทหนึ่ง อีกหน่อยก็เหลือสลึงเป็นหนึ่งบาท แล้วก็จะหมดไปๆ ไง อีกหน่อยก็ว่าไม่มีตังค์เลยก็บาทหนึ่ง จะเป็นอย่างนั้นนะ ก็ไม่มีอะไรในหัวใจเลยก็ปฏิญาณตนว่าเป็นพระอรหันต์จะว่าอย่างนั้นหรอก

มันเป็น **สัทธรรมปฏิรูป ธรรมค้นคิดกันขึ้นมาเอง** ไม่ใช่ผู้ปฏิบัติธรรมสมควรแก่ธรรม ผู้ปฏิบัติธรรมสมควรแก่ธรรมแล้วเป็น **ปัจจัตตัง** เป็น **อกาลิโก** ไม่มีกาลไม่มีเวลา

แต่ถ้าเราไปเชื่อแบบนั้นแล้วนะ มันก็ตัดทอนใจของเราเลยนะ หมดเขตหมดสมัยไง หมดเขตหมดสมัยแล้ว แบบว่าระยะทาง ๑ กิโลเมตรนี่น่ะ เราก็ตัดให้เหลือแค่ครึ่งก.ม. ระยะทางก้าวเดินน่ะถ้าเราเชื่อว่า แค่นี้สุดเราก็ไม่เดินอีกแล้ว ประโยชน์เราก็เสียไปแล้วครึ่งก.ม. แล้วถ้าแค่เมตรหนึ่งก็ว่ากิโลหนึ่งเห็นไหม เราเสียอีก ๙๙๙ เมตร เราได้แค่ระยะทาง ๑ เมตรเอง เราว่าเป็น ๑ ก.ม. เพราะใจมันเชื่อแล้วมันไม่เดินนะ หรือมันไม่พยายามขวนขวายนะ มันนอนใจ

หัวใจนี้แปลกประหลาด มันพุ่งไปคิดไกลก็คิดไปได้ มันพุ่งคิดใกล้ๆ ก็ได้ ศาสนาของเรานี้มุ่งไปจนกว่าจะสิ้นกิเลส แล้วทำไมเราจะเชื่อแต่ว่าไอ้แค่เมตรเดียวนี้สิ้นกิเลสล่ะ นี่...อยู่ตรงนี้ แต่ไม่ใช่ว่าเราจะไปย่ำยีใคร ไม่ใช่ศาสนานี้ประเสริฐจนต้องไปรบราฆ่าฟันกัน ไม่ใช่ๆ ก็ทุกศาสนาสอนให้เป็นคนดีไง ถึงว่าแหมๆ... เลยนะ ดูได้หลายๆ อย่าง

ก็ดูซี ดูชาวพุทธแล้วก็พุทธปฏิบัติ เป็นชาวพุทธ พุทธยังไง เวลาทำนะ เวลาพระปฏิบัติดีปฏิบัติงามน่ะก็ไม่ชอบ เพราะมีระเบียบคำว่า "พระ" ฟังสิ ต้องมีวินัย มีข้อวัตร วัดไม่ร้าง คนร้างก็เหมือนคนบ้าไม่มีสติ พระจะดีต้องมีพระธรรมวินัย เครื่องบังคับ แล้วพอมีเครื่องบังคับก็ว่าพระองค์นั้นไม่ดียุ่งยาก ลำบาก เขาก็เลยรู้ว่าตรงนี้เป็นช่องว่างของกิเลส เขาก็เลยจัดระเบียบให้ง่ายให้สะดวก จะมาจะไปต้องเอารถไปรับ พอมาถึงก็ต้องรับรองกันอย่างดี

ทางนั้นก็พอใจกิเลสก็พอใจ ก็ควักเงินให้เขา พระได้มาด้วยความคิดของตัวนะ มันได้มาง่ายได้มามาก พอเงินเข้าไปได้มาก ความอุดมสมบูรณ์มากมันก็จะแถออกไปนอกเรื่องล่ะ เนี่ย กิเลสเข้ากับกิเลสไง นั่นล่ะมันจะเป็นรูปนั้นออกไปล่ะ **นั่นถึงว่าให้เทียบมาเรื่องศาสนาไง ถ้าเทียบอย่างนั้นปั๊บจะเห็นความดีของเราเลย เห็นวาสนาของเราเลย หนึ่งในร้อย หนึ่งในล้าน หนึ่งในพันล้านเลยนะ เพราะจิตนี้ไม่ใช่เฉพาะแต่มนุษย์ "๓ โลกธาตุ" ฟังสิ... ถึงจะเทียบเป็นหนึ่งในพันพันล้าน**

ฉะนั้น เราทั้งหลายควรภูมิใจที่เกิดมาในพระพุทธศาสนา เอวัง...

“โย โว อานนฺท มยา ธมฺโม จ
วินโย จ เทสิโต ปญฺญตฺโต,
โส โว มมจฺจเยน สตฺถา.”

“อานนท์ ! ธรรมวินัยใด อันเราแสดงแล้ว
บัญญัติแล้ว แก่เธอทั้งหลาย
ธรรมและวินัยนั้น
จักเป็นศาสดาของเธอทั้งหลาย
โดยกาลล่วงไปแห่งเรา”

ที.มหา.๑๙/๑๗๘

ปลูกดอกบัวที่ใจ โดย พระอาจารย์สงบ มนัสสันโต วัดสันติธรรมาราม จังหวัดราชบุรี